

130.
JUBILEUMI ESZTENDŐ

*A Magyar Pedagógiai Társaság évkönyve
2021*

MAGYAR
PEDAGÓGIAI
TÁRSASÁG
130

130. jubileumi esztendő

A Magyar Pedagógiai Társaság 2021. évi évkönyve

130. jubileumi esztendő

A Magyar Pedagógiai Társaság 2021. évi évkönyve

Szerkesztőbizottság:
BERNHARDT RENÁTA, HENN-PAP ANNA, VILLÁNYI GYÖRGYNÉ,
TRENCSENYI LÁSZLÓ

Szerzők:

ACZÉL ANNA, ALPÁR VERA, ANGYALFINÉ VARGA JULIANNA, BAKONYI ANNA,
BALÁZS MÁRIA, BENEDEK ANDRÁS, BERNHARDT RENÁTA, BODOSI BÉLA,
BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS, CZAKÓ KÁLMÁN, CSEREY MIKLÓS,
CSEREKLYE ERZSÉBET, DARÓCZY ÁGNES, DRÁVICZKI SÁNDOR,
ENDRÓDY-NAGY ORSOLYA, FÁBRY BÉLA, FÁBRY ILONA,
FEKETÉNÉ SZABÓ ÉVA, FÖLDES PETRA, FÖLDESI RENÁTA, GÁL FERENC,
GALUSKA LÁSZLÓ, HATVANI ISTVÁNNÉ, HUDRA ÁRPÁD, KAJOS LÁSZLÓ,
KAPOSI JÓZSEF, KATTEIN-PORNÓI RITA, KRISTON VIZI JÓZSEF,
KÖVECSESNÉ GŐSI VIKTÓRIA, KRAICINÉ SZOKOLY MÁRIA, LAMPERT BÁLINT,
MAKAI ÉVA, MALATYINSZKI SZILÁRD, MISKOLCZINÉ JAKAB ANIKÓ,
MOGYORÓSI ZSOLT, MOLNÁR ISTVÁN GÁBOR, MOLNÁR GYÖRGY,
MUNKÁCSY KATALIN, NAGY ÁDÁM, NAGY PÉTERNÉ, NOVÁK ISTVÁN,
NYIRÁDI LÁSZLÓ, NYITRAI ÁGNES, PÁLMAI ZITA, PINTÉNÉ KOSINA JUDIT,
PLATTHY IVÁNNÉ, PÓCSIK ORSOLYA, SÁNDOR ILDIKÓ, SIMON MÁRIA,
SCHINDLER RÓZSA, TORGYIK JUDIT, TÓTH MARIANNA, TÓTH PÉTER,
TRENCSENYI LÁSZLÓ, TURCSIK KATALIN, TÚRI IBOLYA, VARGÁNÉ FÓNAGY
ERZSÉBET, VESZPRÉMI ATTILA, VILLÁNYI GYÖRGYNÉ, ZAGYVÁNÉ SZÜCS IDA

ISBN 978 963 7123 79 5
PDF – ISBN 978 963 7123 80 1
ISSN 2786 1031
PDF – ISSN 2786 1031

Felelős kiadó:

A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG ELNÖKE
Kiadó: Magyar Pedagógiai Társaság ©2022
<http://pedagogiai-tarsasag.hu/>

Tartalomjegyzék

I. fejezet

130 éves a Magyar Pedagógiai Társaság	9
Tisztelgő séták elődeink nyomában	13
„A hagyomány felelevenítése” – Tiszteletbeli tagtársaink névsora	17
Több szervezeti egység által szervezett közös rendezvényről	28
Köszöntések, hangverseny a Színes Húrok Szakosztály „végvárában”	29
Tiszteletbeli tagság – kommentár nélkül	30
Az Ádám György-éremérem kitüntetettjei 2021-ben	33
Testületi ülések	36
Küldöttgyűlési dokumentumok	36
<i>Küldöttgyűlésre készülöben – Az MPT elnökségének beszámolója – Közhasznúsági beszámoló a 2020. évről</i>	36
A Felügyelő Bizottság jelentése a 2020. évi tevékenységről	38
Küldöttgyűlési emlékeztető	42
Rendkívüli küldöttgyűlés jegyzőkönyve – 2021. november 5.	43
Vezetői kollégiumi ülések	46
A Vezetői Kollégium 2021. évi „évadnyitó” ülése – 2021. február 18. (Zoom-platform)	46
A Vezetői Kollégium ülése – 2021. november 26. (Zoom-platform)	49
A Szakmai Kollégium ülései	51
Hajótöröttek... ..	51
„A XXI. század kihívásai és az iskola”	55
19. Staféta tábor – IDŐ-utazás	58
Beszámoló a VI. Játsszunk Mindannyian! Világjátékhoz kapcsolódó Országos játéknapp megvalósításáról	64
Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért 2021’	66
Otthonunk és partnerünk: Erzsébetváros	67

II. fejezet

Szervezeti egységek körében lezajlott események	69
Szakosztályok, Szakképzési Kollégium, Műhelyek beszámolói	69
<i>Családpedagógiai Szakosztály</i>	69
<i>Didaktikai Szakosztály</i>	70
<i>Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály</i>	72

<i>Felnőttképzési Szakosztály</i>	73
<i>Felsőoktatási Szakosztály</i>	75
<i>Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság</i>	78
<i>Interkulturális Pedagógiai Szakosztály</i>	80
<i>Kalokagathia Szakosztály</i>	80
<i>Kerekgedei Makó Pál Matematikatanári Szakosztály</i>	82
<i>Kiss Árpád Műhely</i>	83
<i>Kisgyermeknevelési Szakosztály</i>	84
<i>Konduktív Pedagógiai Szakosztály</i>	87
<i>Korai Iskolaelhagyás Megelőzéséért Dolgozó Szakosztály</i>	89
<i>Kőbányai Senior Mentor Program Szakosztály</i>	90
<i>Neveléstörténeti Szakosztály</i>	91
<i>Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály</i>	92
<i>Pályaorientációs Szakosztály</i>	92
<i>Prevenációs Szakosztály</i>	96
<i>Szakképzési Kollégium</i>	97
<i>Színes Húrok Szakosztály</i>	100
<i>Tanulókör Szakosztály</i>	102
Tagozatok	103
<i>Bács-Kiskun Megyei Tagozat</i>	103
<i>Békés Megyei Tagozat</i>	104
<i>Északnyugat-magyarországi Tagozat</i>	105
<i>Eszterházy Tagozat</i>	108
<i>Hajdú-Bihar Megyei Tagozat</i>	108
<i>Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat</i>	109
<i>Közép-magyarországi Tagozat</i>	111
<i>Nógrád Megyei Tagozat</i>	112
<i>Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagozat</i>	114
<i>Veszprém Megyei Tagozat</i>	115
A Társaság életét érintő történések	116
<i>Kitüntetett tagtársaink</i>	116
<i>Fájó veszteségeink</i>	117

III. fejezet

Előadások, összefoglalók, könyvbemutatók, társasági tagok publikációi	123
<i>Felsőoktatás-politika – van-e?</i>	123
<i>Halott-e a pedagógia, változik-e az iskola?</i>	125
<i>A tehetség gondozás múltja, jelene és jövője</i>	130

Szerkesztői gondolatok a 175 év – <i>Tanító emberség</i> című kötetéről	141
X. Szülőnek lenni konferencia	149
Könyvismertetések	151
<i>Borbély Pecze Bors (szerk.): Társaságról járvány idején.</i>	
<i>A Magyar Pedagógiai Társaság 2020. évi évkönyve</i>	151
<i>Kiss Endre – Hudra Árpád – Trencsényi László (szerk.): Abszolút pedagógusok.</i>	
<i>Új szempontok a XX. századi értelmiségtörténet kutatásához</i>	152
<i>Janusz Korczak: Mózsi, Józsi, Samu és a többiek. Tábori történetek</i>	
<i>Kolónia Michalowkában</i>	153
<i>Bogdán Péter: A romák oktatása a pedagógiai szakajtó tükrében</i>	
<i>1978 és 1997 között</i>	160
<i>Csiszár Miklós (szerk.): Hatvan év a katedrán.</i>	
<i>Tölgyesi József 80. születésnapjára</i>	161
<i>Kardos Ferenc: Az alagút végén</i>	163
<i>Szőcs Judit: Eszményért, hitért, életért</i>	164
<i>Farkas Annamária: Egész nap játék. Drámapedagógia az óvodában</i>	166
<i>Petőné Vigh Katalin (szerk.): Az óvodapedagógia színes világa</i>	168
<i>Az Új Pedagógiai Szemle tematikus száma a szakképzésről</i>	170
<i>Csehné Papp Imola: A munkaerőpiac folyamatai és kihívásai</i>	171
<i>Mustra a társaság tagjainak publikációiból</i>	172
Számvetés A Kisgyermek szakmai folyóirat 15 éves működéséről	175
Dióhéjban az Új Pedagógiai Szemle 2021-es évéről	177
Függelék	179

130 éves a Magyar Pedagógiai Társaság¹

A Magyar Pedagógiai Társaság úgy emlékezik a 130 év előtti évre, mint jogelődjé, a Magyar Paedagogiai Társaság létrehozásának esztendejére. *Klamarik János, Heinrich Gusztáv, Fináczy Ernő, Kiss Áron* és a többiek olyan heroszai a dualizmus időszakában meglódult polgári fejlődésnek, melyek az eötvösi, treforti szellemiségben egy korszerű nevelésügy és modern neveléstudomány kialakításában kiemelkedő szerepet játszottak. A modern, polgári értelemben vett szakmai egyesület- és szaksajtó-alapítás korszaka ez. Csak példaképp írom: ebben az esztendőben jött létre a Matematikai és Physikai Társulat, és megjelent az *Irodalomtörténeti Közlemények* első száma is.

Még a diákéletben is visszatükröződött ez a kedv: emlékeztetnék a Lónyay utcai Református Gimnáziumban működött *Balogh Ferenc* tanár úr – a Gittetegyletet megörökítő *Molnár Ferenc* kedves tanára – felszólamlására diákegyesületek alapítása tárgyában, vagy a híres Markó utcába járó *Karinthy Fricike Naplójára*.

A Társaság tette a dolgát nehéz és könnyebb időkben. Akadémiai elven tartotta magát a „rendes tagok” 100-as létszámához, időközben tiszteletbeli taggá fogadta a hazánkba látogató *Maria Montessorit* és *Ovide Decroly-t* is. Jó kapcsolatokat ápolt a Gyermektanulmányi Társasággal (a reformpedagógus Nagy László ennek is, annak is fontos tagja volt), bár működésében elsősorban az egyetemi szféra, a szigorú tudományok világa volt meghatározó. Folyóirata a *Magyar Paedagogia* volt. Elismert egyesületként átvészelte a háborúkat, a vészorszakot, 1945-ben várakozással készült az új világra. *Zibolen Endre, Faragó László* és *Vajda György Mihály* hármasban vállalta magára a háború utáni világban a kapcsolatok újrendezését (az én nemzedékem még találkozhatott velük meglelt emberként). A berendezkedő új hatalom másként döntött: az álságos, 48-as centenáriumi ünnepek, a berekesztett IV. Nevelésügyi Kongresszus után „polgári csökevényné” nyilvánította, majd betiltotta a pedagógusok tudományos egyesületét. Bár a parázs izzott a hamu alatt, s a legkiválóbb szakemberek többször folyamodtak az újraindításért – így például 1956-ban, a nevezetes „balatonfüredi konferencián” is –, de több mint másfél évtizedet kellett várni, míg a törekvések sikerrel jártak.

1967-ben Magyar Pedagógiai Társaság néven a szakszervezet „gyámsága” mellett az Országházban ünnepélyesen megalakult a „jogutód”. Elnökké a debreceni pro-

¹ Trencsényi László írása az Új Köznevelés 2021. évi 5–6. számában jelent meg.

fesszort, *Jausz Bélát* választották, de a társaság motorja haláláig *Kiss Árpád* volt. (*Simon Gyula* főtitkár munkássága volt még aktivitásban hozzá hasonló.) S a következő esztendőben mintegy varázsütesre alakultak a szakmai szakosztályok, s jöttek létre a megyei tagozatok. Tanügyi vezetők, jeles pedagógusok, felsőoktatási kiválóságok álltak mindenütt a szerveződés élére. A gazdasági és társadalmi reform ígéretével lázba hozott társadalmat izgatta a nevelésügy, a változások esélyeinek számbavételére, új pedagógiai tudások, új kultúra megismerésére egyre több pedagógus vállalkozott. Egy évtized alatt „felnőtté vált” a Társaság. Együttműködésben a háttérintézzettel szakmai folyóirata is lett: a *Pedagógiai Szemle* (tagdíja fejében megkapta a másfél ezres tagság is).

Így érkezett el az újabb társadalmi-politikai változás ideje. E próbatételt is kiállta a Társaság, erősítette a működés demokratikus vonásait, partneri kapcsolatokat épített a pluralista demokrácia viszonyai közepette újjászerveződő, megszerveződő pedagógusegyesületekkel. Némelyiknek (rajztanárok, felnőttoktatók, óvodapedagógusok, más tantárgypedagógusok egyesületei) valóságos inkubátorává vált. A rendszerváltozás utáni periódusban kiemelkedő szerepet töltött be elnökként a nemzetközi hírű *Ádám György* fiziológus akadémikus, az értelmiségi műhelyek, közösségek nagy pártfogója.

A nevelés ügye, s nyomában a nevelési folyamatokat tükröző, vizsgáló neveléstudományok sokat változtak az utóbbi időben. A családban és az óvodákban, iskolákban zajló pedagógiai tevékenységek mellett egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítunk a szabadidő alrendszerének, a piaci szolgáltatásoknak, a civil kezdeményezéseknek, a médiának, de az intézményrendszer úgymond nemklasszikus elemei (gyermekvédelem, gyógypedagógia, konduktív pedagógia, prevenció, pályaaorientáció stb.) is különös figyelmet kaptak. A rendszerváltás sodrában kialakultak a pedagógus-továbbképzés struktúrái is, gazdagodott a sajtó is. Mindez a szervezetben is leképeződött. A hagyományos területi tagozatok aktivitása fogyatkozott, újabb és újabb területek műhelyei, közösségei, szerveződéseik kéredeztek a Magyar Pedagógiai Társaság védőszárnyai alá. Ilyen a hagyományos szakterületek mellett a szabadidő-pedagógia, a mozgalompedagógia (egy ciklusban a közlekedéspedagógia is), az interkulturális nevelés, a hagyományismeret, a játékpedagógia és a gyermekkultúra, továbbá a konduktív pedagógia, a gyermekérdekek, gyermeki jogok kérdése, a diszlexia-prevenció, a korai iskolaelhagyást megelőző tevékenység, vagy éppen egy jellegzetes zenepedagógiai innováció, a Színes Húrok, vagy az iskolásgyererek tanulását segítő nyugdíjas civilek.

Mintegy 1500 tagunk alkotja a Társaság törzsét, a szakmai szakosztályok, területi (megyei, regionális vagy éppen alakuló városi) tagozatok tagjai érdeklődésüknek és aktivitási lehetőségeiknek megfelelően szerveznek találkozásokat, üléseket (az utóbbi esztendőben a járvány miatt megtanulva az új találkozási platform, az online együttlét örömeit és gondjait), adnak ki kiadványokat, hirdetnek pályázatot, vesznek részt a szakterület, a régió szakmai közéletében.

A tevékenységeket koordináló elnökség szervezi a testületi üléseket, a nyáreleji Staféta táborokat (lassan 20 esztendeje tart ez a hagyomány – a pedagógusnemekedékek tapasztalatcseréjét szolgáló hosszú hétvége, Csillebértől Ajkán, Debrecenben, Kétegyházán, Salgótarjánon, Balatonfűzfőn, Veszprémen, Orosházán, Győrön át Taksonyig). Az őszi programoknak az Életen át tartó tanulás jellegéje adja a keretét, és megannyi szerveződés ajánlja ebben az időszakban a programját.

A társaságnak az utóbbi időben az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara adja a székhelyét, az erzsébetvárosi helyszín lehetőségeit, az önkormányzat vendéglátó kedvét kihasználva minden évben a kerületi művelődési központban mutatjuk be a mögöttünk álló év kiadványait. Hiszen megannyi támogató segítségével évente több fontos kötetet ad ki a társaság, részesei vagyunk a hazai *Korczak*-kultusz megteremtésének, fiatal kutatók munkáit segítettük nyilvánossághoz. Ebben az évben harmadik ízben jelenik meg *Évkönyvünk*. Az elektronikus média mellett az *Évkönyv* információit kínáljuk az érdeklődőknek és az elkövetkező évtizedeknek.

Elnökségi ajánlások a Magyar Pedagógiai Társaság jubileumi megemlékezéseihez:

- 1) A Magyar Pedagógiai Társaság a megszakított folytonosság dacára jogutódként tekint az 1892-ben létrejött Magyar Paedagogiai Társaságra. Igazolható történések vannak arra nézvést, hogy a nevelésügyi szakma legjobbjai folyamatosan felemelték szavukat a Társaság érdekében 1949 és 1967 közt is.
- 2) A Társaság megalakítása történelmi-társadalmi körülményeiben kiemelkedik a hazai polgárosodás folyamata, a nevelési-oktatási intézményrendszer és szakemberképzés dinamikus fejlődése, a nevelésügy-neveléstudomány gyarapodó szakembereinek felismerése a civil-szakmai-tudományos közösség működtetésére.
- 3) A Társaság történelmének különböző szakaszaiban ugyan mutatkozott hajlandóság az „uralkodó eszmék” és ideológiák elfogadására-közvetítésére, de minden periódusban kimutatható a tudományos reflexió, tudományos narratíva alkalmazásának igénye. A diktatúrák ellenében való fellépés több jeles személyiség esetében járt személyes megpróbáltatásokkal.
- 4) A Társaság széleskörű ismertséget és elismertséget vívott ki magának a hazai nevelésügyben, a szakmai nyilvánosságban, több ciklusban a nemzetközi porondon is.
- 5) A Társaság tevékenysége és összetétele visszatükrözte a nevelésügyben végbemenő változásokat, új diszciplínák befogadására volt nyitott, s törekedett a hagyományok őrzésére is.
- 6) A Magyar Pedagógiai Társaság fontosnak tartja a hosszú története során a Társaság jóhírét erősítő elődei életútjának, munkásságának megismerését, megismertetését.

7) A Társaság múltjához méltóan, küldetésének megfelelően, alkalmazkodva a modern világban végbemenő változásokhoz, továbbra is feladatának tekinteti a nevelésügy elméletének és gyakorlatának figyelemmel kísérését. A jó gyakorlatok megismertetésével reflektív módon, konstruktív kritikával, a civil szakmai munka minden lehetséges – rendelkezésre álló – eszközével segíti a magyar nevelésügy fejlődését.

Tisztelgő séták elődeink nyomában

A Magyar Pedagógiai Társaság a nagy hagyományú szakmai-civil szervezet 130. esztendejében a kimagasló érdemeket szerzett elődei előtt tisztelgett. Ennek részeként sétákat szervezett a fővárosban, melyek keretében a jeles elődök emlékhelyeinél tartott rövid megemlékezések során a tisztelgők elhelyezhették virágaikat.

Első alkalommal a főváros pesti oldalán fellelhető emlékhelyeket kerestük fel augusztus 25-én.

Ádám György emléktáblájánál a XIII. kerületi Visegrádi utca 38/b számú ház előtt polgármester úr és alpolgármester asszony megtisztelő jelenléte és támogatása mellett családtagok és MPT-tagok koszorúztak. Beszédet mondott Trencsényi László.

A Fiumei úti sírkertben több helyen is koszorúztunk (a programot a Nemzeti Örökség Intézete támogatta). Heinrich Gusztávra és Nagy Lászlóra emlékeztünk. Nagy László sírjánál Áment Erzsébet mondott beszédet, Heinrich Gusztáv sírjánál – aki Társaságunk első elnöke volt – Fábry Béla mondott beszédet.

1. kép. A pesti körséta emlékezői Heinrich Gusztáv sírjánál (a fotó az MPT tulajdona)

Az Ajtósi Dürer soron Zirzen Jankára emlékeztünk a Teleki Blanka Gimnáziumban. Gál Ferenc igazgató úr köszöntése után beszédet mondott Rudas Péter történelemtanár, és két diák helyezte el a koszorút.

2. kép. Beszédet mondott Rudas Péter történelemtanár Zirzen Janka emléktáblájánál
(a fotó az MPT tulajdona)

A második emlékező sétára 2021. október 28-án került sor, amikor folytatódott a tisztelgő sétaút a főváros budai oldalán. Az MPT delegációja családtagok, az OPKM, a Jókai Klub, az Újbudai POK és egykori barátok, mai tisztelők jelenlétében egy verőfényes őszi napon kereste fel több korábbi kiemelkedő vezetője emlékhelyét, és rövid méltatás mellett elhelyezte koszorúit.

Lénárd Ferencre az egykori lakóhelyénél kihelyezett emléktáblájánál Turcsik Katalin alelnök emlékezett.

3. kép. Turcsik Katalin és Trencsényi László Lénárd Ferenc emléktáblája előtt
(a fotó az MPT tulajdona)

4. kép. A budai emlékező séta tagjai az emléktábla előtt
(a fotó az MPT tulajdona)

Kiss Áron emléktáblájánál Pifkó Dániel, az OPKM muzeológusa mondott beszédét. A Farkasréti temetőben Korniss Gyuláról Trencsényi László elnök szólt, Faragó Lászlóról Munkácsy Katalin, a Kerekgedei Makó Pál Szakosztály elnöke, a debreceni professzorról, Jausz Béláról Kálmán Anikó alelnök, végül Zibolen Endréről Mikonya György mondott méltatást. (Köszönettel tartozunk a temetőnek, személyesen Szilágyi Rita gondos házigazdai tevékenységéért.)

5. kép. A koszorúzők körének egy csoportja Faragó László sírjánál
(a fotó az MPT tulajdona)

Szabadi Ilonka emléktáblájánál Villányi Györgyné ügyvezető elnök méltatta a „kisgyermeknevelés nagyszonyának” életútját, Kiss Árpád egykori újbudai lakhelyénél állított emléktáblájánál Trencsényi László, majd Kiss Endre, a Kiss Árpád Műhely elnöke szólott.

6. kép. Emlékezők köre Kiss Árpád emléktáblájánál (a fotó az MPT tulajdona)

Debrecenben Petrikás Árpád, a Debreceni Egyetem (volt KLTE) Neveléstudományi Tanszékének 1999-ben elhunyt oktatója sírját koszorúztuk meg. Petrikás Árpád 1967-ben a Magyar Pedagógiai Társaság alapító tagja volt, majd elnökségi, választmányi tagja és a Neveléstudományi Szakosztály elnöke volt – számolt be Dr. Kattein-Pornói Rita, a Neveléstörténeti Szakosztály elnöke.

Az ELTE PPK épületében az egykori társasági személyiségekről elnevezett tantermekben hallgatók, pedagógusjelöltek társaságában koszorúztak az elnökségi tagok: Prohászka Lajos, Fináczy Ernő és Takács Etel életútját méltatták a társaság mai aktivistái. Réthy Endréné emlékezett Nagy Sándorra, az MPT újjáalakítása idejének elnökségi tagjára. A Társaság nevében Makai Éva és Novák István koszorúzott Takács Etel emléktáblájánál.

Budapesten a VII. kerületben Hűvös Éva pszichológus emléktáblájának avatása a Dob utcai óvoda vezetője, Patai Edit és Erzsébetváros Önkormányzata támogatásával valósult meg 2021. október 10-én, ahol a DOB program ismerői méltatták a szakma elkötelezett tagját, a gyermekközpontú elveket valló szakembert.

Végül összesen huszonegy szakember, civil MPT-aktivista, elkötelezett pedagógus, kutató, innovatív szakember előtt tisztelettel emlékeztek a mai kor aktív MPT-tagjai. Az eseményekről készült beszámolók és képek a Társaság Facebook-csoportjában és honlapján találhatóak meg.

„A hagyomány felelevenítése” Tiszteletbeli tagtársaink névsora

A Magyar Pedagógiai Társaság, mint nagyhagyományú szakmai-civil szervezet, a régi hagyományokat felelevenítve 130. esztendejében tiszteletbeli tagsági emléklappal köszönte meg tagtársai kimagasló, példamutató tevékenységét, nevelőmunkájuk eredményeit.²

Ambrusné Szalai Katalin

Életútja és a Társaságban végzett munkájának elismeréséül.

Bácskai Mihályné

Szentes közoktatásában kifejtett kimagasló pedagógiai munkájáért, a Társaság iránti hűségéért.

Balázs Sándor

A magyar pedagógia területén végzett több évtizedes kimagasló munkásságáért, pedagógusgenerációk felneveléséért, a Társaságon belül végzett aktív tevékenységéért.

Balla Lászlóné

Az óvodai nevelés érdekében évtizedeken át végzett szervezői, fejlesztői feladatok ellátásában végzett munkájáért, valamint szakmai kapcsolatépítési tevékenységéért.

Bencés Mártonné

Csepelen végzett nevelési tevékenységéért, a kutatásokban – kiemelten az idegen nyelv területén – végzett következetes munkájáért, óvodai nevelési programfejlesztési tevékenységeiért.

Bereczki Lajosné

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat aktív tagja, szakmai tevékenysége során – többek között – részt vett Dr. Hunyady Györgyné pedagógiai kutatásaiban, és segítette a gyakorlati pedagógia magas szinten történő művelését.

² Szomorúan vettük tudomásul, hogy több elismert idős tagtársunk ebben az esztendőben hunyt el.

Birkásné Pápay Judit

Életútjáért, pedagógiai munkásságáért, neveléstörténeti kutatásaiért, és kiemelten a hátrányos helyzetű fiatalok érdekében végzett több évtizedes munkájának elismeréseként.

Bíró Ferencné

Szakmai életútjának és a Társaságban végzett munkájának elismeréséül.

Bíró Péterné

A szomatikus nevelésnek a társaság keretei között érvényesített állhatatos képviselőléért.

Blumenfeld Gyuláné

A gyermekvédelem korszerűsítésében, a gyermekvédelem civil szerveződéseiben kifejtett tevékenységéért.

Bóczi Lajosné

Budapest V. kerületében kiváló szaktanácsadóként, több óvoda vezetőjeként tevékenykedett, a munkája, a szakma iránti hűsége és embersége mintát nyújtó.

Borda István

Az 1989-ben alakult Magyar Szakképzési Társaság egyik alapító tagja. Részt vett a szakképzés formálásában, alakításában, először alelnökként, majd az agrártagozat vezetőjeként. Meghatározó szerepe volt a „Szakképzésért Díj” kuratóriumának elnökeként a szakképzésben aktív szerepet vállaló pedagógusok, szakemberek elismertetésében.

Boross Géza

A serdülőmozgalmak értelmiségeként kifejtett több évtizedes munkájáért, a Mozgalompedagógiai Szakosztály iránti hűségéért.

Bozsogi Jánosné

A több évtizeden át a fővárosi szakmai munka keretében, kiemelten az I. kerületben, ezzel együtt a szakmai civil élet fellendítéséért végzett aktív tevékenységéért.

Czene Gyula és Czene Gyuláné

A Nógrád Megyei Tagozat létrehozásában és fenntartásában kifejtett aktivitásukért, innovatív, iskolateremtő pedagógiai munkájukért.

Csermely Tibor

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagozat létrehozásában és fenntartásában kifejtett aktivitásáért, hagyományörző munkásságáért.

Csoma Gyula

Andragógiai kutatói életútjáért, a Társaság felvirágoztatása érdekében kifejtett aktív munkájáért, szakmai mentori tevékenységéért.

Csontos Jánosné

A borsodi Izsófalva iskolájának magas színvonalú vezetéséért, társasági hűségéért.

Deliné dr. Fráter Katalin

Az MPT Családpedagógiai Szakosztályában végzett aktív munkájáért, a szakterület vonatkozásában közreadott publikációs tevékenységéért, a „Lépésről lépésre” amerikai program magyar adaptációjáért.

Egressy Erna

A Komárom-Esztergom Megyei Tagozat működtetésében kifejtett tartós aktivitásáért.

Fábiánné Kocsis Lenke

Példamutató szakmai életútjáért, az MPT megyei elnökeként végzett kimagasló tevékenységéért, valamint jelentős kutatási tevékenységéért (képességfejlesztő tanítóképzés, tantervfejlesztés, taneszközfejlesztés, értékvizsgálatok).

Falus Iván

A didaktika tudományának korszerűsítéséért, a Társaság szakosztályaiban kifejtett hűséges aktivitásáért.

Fátrai Klára

Szakmai életútjáért, a bajai felsőoktatás területén végzett munkájáért, az MPT Bács-Kiskun Megyei Tagozatának vezetőjeként végzett kiemelkedő tevékenységéért.

Faust Dezsőné

A hagyomány-átörökítés iránti elkötelezettség jegyében testületével a Néphagyományörző Óvodai Program megalkotója, Egyesületük alapítója, aktív tanácsadója. A Kisgyermeknevelési Szakosztály működését ma is hirdető és segítő tagja.

Fehérvári Gyula

A gyermekvédelemben kifejtett tevékenységéért, a Gyermekérdekek Szakosztálya iránti hűségéért.

Füle Sándor

Az MPT szakosztály-vezetőjeként (Napközi Otthoni Nevelés Szakosztály) – hosszú éveken keresztül – végzett munkájáért, az iskolai napköziotthonok nevelőmunkájának fejlesztéséért, és a témában készített publikációiért.

Harcza Tiborné

Az Óvodamúzeum alapítója, aki az óvodai nevelés történetének, tárgyi eszközeinek kutatója, gyűjtője, elkötelezettsége, munkássága példaértékű.

Horváth Judit

A pedagógia különböző területein kifejtett innovatív tevékenységéért, elkötelezettségéért a gyermekérdekek iránt, az egykori Segítők Műhelyében kifejtett aktivitásáért.

Horváth Margit

A hazai népművelés, közművelődés és felnőttképzés iskolateremtő tevékenységéért, a szombathelyi felsőoktatásban e területen végzett kimagasló munkájáért, valamint az MPT-ben kifejtett aktivitásáért.

Huszárné Kraft Valéria

Az MPT szakmai szellemiségéért, céljaiért végzett elkötelezett tevékenységéért, a megyei tagozatban kifejtett áldozatkész munkájáért.

Kádár Gyula

Munkássága során a tudományos diákköri mozgalom alapjait tette le, a Neveléstörténeti Szakosztályhoz tartozott, több témában is jelentek meg írásai.

Karlovitz János

A pedagógia civil szerveződéseiben kifejtett fáradhatatlan és igényes tevékenységéért, társasági hűségéért.

Kelemen Elemér

Életútjáért, a neveléstörténet iránti elhivatottságáért, a magyar oktatás történetéről megjelent műveiért, oktatói tevékenységéért.

Kereszty Zsuzsa

A hazai nevelésügy legfontosabb területein végzett kimagasló munkájáért, a következő nemzedékek kiművelésében hosszú évtizedeken keresztül végzett elkötelezett tevékenységéért.

Kincses László

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaságban betöltött szerepéért.

Kissné Király Piroska

A nyugdíjas kazincbarcikai tanárnő alapítója volt a Dózse Műhely Szakosztálynak, mely később a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tagozattal egyesült. Innovatív honismereti tanterveivel és tankönyveivel tűnt fel a szakmában.

Kohl Ágnes

Hosszú ideig tagja volt a Magyar Szakképzési Társaság elnökségének. Az ő kezdeményezésére alakult meg a Környezetvédelmi Tagozat is, melynek életre hívója és vezetője volt. Aktív, kitartó és szervező munkája eredményeként hangsúlyosan épült be a szakképzési tantervi dokumentumokba a környezetvédelem.

Korintus Mihályné

A bölcsőde-óvoda átmenet és tartalmi egymásra építettség terén végzett szakmai munkájáért, a nemzetközi szakmai kapcsolatok építése terén végzett újtó, szervező tevékenységéért, valamint a Szakosztály vezetőségében 16 éven keresztül végzett munkájáért.

Kósáné Ormai Vera

A szakosztályi munka több évtizedes támogatásáért, valamint óvodapedagógiai témakörben végzett publikációs tevékenységéért, kiemelten az Óvodai Nevelés c. módszertani lap tartalmi munkájának hosszú időn keresztül történő erősítéséért.

Kováts-Németh Mária

A Győr-Moson-Sopron Megyei Tagozat újjászervezésében, a Társaság rendszer-váltás utáni demokratikus átalakításában betöltött szerepéért.

Kövér Sándorné

A hajdúböszörményi óvodapedagógiai alapképzés és szakmatörténeti szakirodalom gazdagításával, elkötelezettségével az óvodai nevelésügy évtizedeken át történő erősítéséért.

Krajcsovszki József

A Bács-Kiskun Megyei Tagozat létrehozásában kifejtett aktivitásáért, társasági hűségéért.

Lányi Andrásné

Szakmai életútjáért, az MPT-ben végzett kimagasló tevékenységéért, máig tartó több évtizedes szakosztályi aktivitásáért, példaértékű elhivatottságáért.

Lőrincz Gyuláné

Évtizedeken át a tatabányai és tatai térségben az óvodaugy jeles képviselője volt. E tevékenységéért, valamint a Szakosztályban a mai napig folyamatosan mutatott aktivitásáért.

M. Nádasi Mária

A hazai nevelésügy legfontosabb területein, köztük a tanítóképzés problémáinak megoldásában végzett kimagasló munkájáért, a következő nemzedékek felsőoktatás-pedagógiai és közoktatásbeli kiművelésében hosszú évtizedeken keresztül végzett elkötelezett tevékenységéért.

Marija Pykkö

A zenepedagógiai innovatív törekvéseinek – a társaság keretei között (határainkon túl) is érvényesített – képviselőségéért.

Márkus Lajosné

Az Ózd és környéke térségben végzett óvodavezetői és szaktanácsadói kistérségi munkájáért.

Mátay Katalin

A bölcsődei nevelés sokféle átszervezésében és átalakításában mutatott támogató munkájáért, szakmai civil szervezet létrehozásáért, a Kisgyermeknevelési Szakosztályon belüli folyamatos aktivitásáért.

Máthé Ilona

A nyelvi oktatás területén végzett elkötelezett, kimagasló munkásságáért.

Mátrai Zsuzsa

Tudományos és tudományszervező munkásságáért, a felsőoktatási szakosztályban tanúsított hűséges helyállásáért.

Mészáros Ilona

Az MPT Családpedagógiai Szakosztályának hosszú időn keresztül történő vezetői munkájáért, a témakörben rendezett szakmai programok szervezéséért, publikációs tevékenységéért.

Mezei Gyula

Szakmai életútjának és a Társaságban végzett munkájának elismeréséül.

Micheller Magdolna

A felsőoktatás békéscsabai fejlesztéséért és megtartásáért végzett elkötelezett szakmai tevékenységéért.

Mihály Ottó

Az elmúlt évtizedek magyar nevelésügyének egyik meghatározó személyisége. Kutató, fejlesztő, többszörös intézményalapító, pedagógusok generációit nevelő elméleti és gyakorlati szakember.

Mocsári Gergely

A Nógrád Megyei Tagozat megszervezésében kifejtett tevékenységéért, pedagógusi életútja elismeréseként.

Nagy Andor

A magyar pedagógia területén végzett több évtizedes kimagasló munkásságáért, pedagógus generációk felneveléséért, a Társaságon belül végzett aktív tevékenységéért.

Nagyné Kasza Ilona

A Kisgyermeknevelési Szakosztály elkötelezett tagja. Országos szinten az individuálpedagógiai elvek terjesztésében, tanítása érdekében végzett kiemelkedő munkájáért.

Nyíri Kristóf

Az akadémiai tudomány világa és a pedagógus civil világ integrációjáért kifejtett tevékenységéért.

Orosz Gábor

Életútjáért, az általános iskolai tanárképzés kiépítésében és fejlesztésében elért eredményes munkásságáért.

Patkós András

Tudományos és tudományszervező munkásságáért, a Felsőoktatási Szakosztályban tanúsított hűséges helyállásáért.

Rehus Gyuláné

A gyermekérdekek védelmében, társasági keretek közt is kifejtett huzamos tevékenységéért.

Rókusfalvy Pál

A 95 esztendőes pszichológus a Neveléslektani Szakosztály törzstagja volt, aktív szakmai és közéleti szereplés áll mögötte.

Romhányi Flóriánné

Nógrád megye óvodai felügyelőjeként kifejtett szakmai tevékenységéért, elkötelezettségéért, a Kisgyermeknevelési Szakosztályi betöltött példamutató aktivitásáért.

Rossa László

A zenepedagógiai innovatív törekvéseinek – a társaság keretei között is érvényesített – képviselőléért.

Rózsa Judit

A bölcsődei nevelés területén a kisgyermeknevelésért végzett aktivitásáért, a szakosztály vezetőségében végzett lelkes munkájáért.

Simon István

Életútja és a Társaságban végzett munkája elismeréséül.

Sótonyi Sándor

A Somogy megyei oktatásügyben kifejtett áldozatos munkásságáért, társasági hűségéért.

Szabados Lajos

Több évtizedes pályahűségéért, a megyei tagozat megőrzésében kifejtett tevékenységéért.

Szabó Alfréd

Az MPT Pest Megyei Tagozatának alapító tagjaként, majd volt elnökeként Cegléd város oktatási életének feldolgozásáért, bemutatásáért, szakmai publikációs tevékenységéért.

Szabó Ferencné

A kisgyermeknevelés ügyének hosszú évtizedeken keresztül történő támogatásáért.

Szabó Istvánné Piroska

Az MPT Nógrád Megyei Tagozatában végzett példamutató aktivitásáért, szélesebb körben a Társaságban különösen a tudásmegosztás szakmai területén nyújtott munkájáért.

Szakáll Istvánné

Szakmai életútjának és a Társaságban végzett munkájának elismeréséül.

Szalontai Judit

Az MPT szakosztályaiban (Kisgyermeknevelési, Családpedagógiai Szakosztály) végzett aktivitásáért, az óvodai neveléstörténeti értékek felkutatásában való kiemelkedő tevékenységéért.

Széchy Éva

Évtizedeken át az ELTE BTK és PPK tanára, a köztársasági Magyarország Magyar Pedagógiai Társasága kialakításának meghatározó személyisége, az átmenet éveiben a Társaság főtitkára.

Szeitz János

Az Andragógiai Műhely létrehozásáért, a Felnőttképzési Szakosztályban kifejtett aktivitásáért.

Szekeres-Varsa Vera

A Magyar Pedagógiai Társaság megalakítása óta kifejtett hűségese szakmai-civil, közéleti munkásságáért.

Szemenyei Sándor

Nyugdíjas igazgatóként a művészeti és filozófiai oktatásban betöltött szerepéért.

Szeléndi Gábor

A Somogy Megyei Tagozat életben tartásáért kifejtett igényes és fáradhatatlan szakmai munkájáért.

Szilvay Csaba

A zenepedagógia innovatív törekvéseinek – a társaság keretei között, határainkon túl is érvényesített – képviseléséért.

Szilvay Géza

A zenepedagógia innovatív törekvéseinek – a társaság keretei között, határainkon túl is érvényesített – képviselőjéért.

Szócs Judit

A határokon átvélő egységes magyar pedagógusszakma állhatatos képviselőjéért, kimagasló tanári munkásságáért.

Tardos Anna

A Kisgyermeknevelési Szakosztály 1967-es alapító tagjai névsorában szerepel, aktív tag, majd vezetőségi tag, vagyis társelnök két cikluson át. A Pikler-Lóczy értékek megőrzésének, továbbadásának kiváló ápolásáért.

Tasnádi Péter

A felsőoktatásban kifejtett szakszerű munkásságáért, a Felsőoktatási Szakosztályban tanúsított hűségese helyállásáért.

Tolnai Andrásné

Ajkai óvodai szakmai tevékenysége és a Társaság által szervezett munkatevékenységek összehangolásában elért szakmai eredményeiért. (Zöld óvoda témakörben, minőségbiztosítás területén, Staféta táborok szervezésében stb.)

Tomor Lajosné

A Kisgyermeknevelési Szakosztály alapító tagjaként, majd három cikluson át elnökeként a szakosztályi munkában hosszú időn keresztül végzett aktív tevékenységéért.

Torjanác Anna

A nemzetiségi nevelés-oktatás társasági képviselője állhatatos szóvivőjének.

Tóth Istvánné

Az MPT Nógrád Megyei Tagozatában végzett példamutató aktivitásáért, különösen a tudásmegosztás szakmai területén nyújtott munkájáért.

Tóth László

A gyermekvédelem ügyének állhatatos képviselőjéért, az MPT-ben kifejtett több évtizedes aktivitásáért.

Tóth Mariann

Gazdag szakmai életútjáért, a soproni Óvóképzőben végzett tevékenységéért, széleskörű kutató-fejlesztő és kapcsolatépítő tevékenységéért, valamint a Társaság életének erősítéséért.

Tölgyesi József

Életútjáért, a magyar nevelésügyben betöltött szerepéért, konferenciaszervező munkásságáért.

Törzsök Károlyné

A régió közéleté fontos szereplőjének, a Veszprém Megyei Tagozat leghűségesebb aktivistájának.

Turcsányi László

Az ÁMK mozgalomban kifejtett hűséges aktivitásáért, az egykori ÁMK Szakosztály megalapításában betöltött szerepéért.

Varga József

A győri közoktatás színvonalának támogatásáért, huzamos társasági aktivitásáért.

Veszprémi László

A szegedi pedagógusképzés jelentős személyisége, a Magyar Pedagógiai Társaság újjáalakulása után évekig fontos szerepet töltött be a mára nem létező Csongrád Megyei Tagozatban, didaktikai munkássága különösen az iskolai értékelés terén kiemelkedő.

Vesztróczy László

A Veszprém Megyei Tagozat megalapításában betöltött szerepéért.

Vokony Éva

A bölcsődei nevelés érdekében tett aktív, következetes szakmai munkájáért.

W. Mikó Magdolna

A Kecskeméti Óvóképző kiemelkedő alakja, Burchard Erzsébet tanítványa, évtizedeken át országosan is bázist jelentő szakmai tevékenységéért.

Zombori Béla

A Magyar Szakképzési Társaság elnökségének meghatározó tagja volt. A nagy létszámú ipari tagozat, majd a szakképzésben bekövetkező változásokat követve

később műszaki tagozatként működő szervezeti egység aktív, meghatározó vezetője volt.

Zsember-Gyurcsy Márta

A nyugdíjas óvodavezető, szaktanácsadó, pedagógiai szakértői a Kisgyermeknevelési Szakosztály és a Baranya Megyei Tagozat érdekében sokat tevékenykedett 1995-től 2015-ig. Szakmai továbbképzési napokat szervezett, nemzetközi kapcsolatok építésével gazdagította a programokat 2008-ban és 2013-ban.

Több szervezeti egység által szervezett közös rendezvényről

A Magyar Pedagógiai Társaság mint nagyhagyományú szakmai-civil szervezet a 130. esztendejében tiszteletbeli tagsági emléklapot adományozott tagjainak, és ennek érdekében Budapesten ünnepséget szervezett. *Kökény Anikó*, a szeptember 10-én sorra került ünnepi eseménynek helyt adó belvárosi Óvoda vezetője köszöntötte a megjelent vendégeket, és röviden bemutatta a 6 csoportos belvárosi óvoda kiváló szakmai munkáját, a gyermeki igényeknek megfelelő korszerű nevelést biztosító tevékenységeiket, az idegen nyelvi nevelés sajátosságait. Megtisztelte jelenlétével a rendezvényt *Belváros–Lipótváros Önkormányzata Polgármesteri Hivatalának népjóléti osztályvezetője, Nagy Krisztina*, aki köszöntőjében egyben szakmai életútját is bemutatta, kiemelve a gyermekek érdekében végzett sokszínű tevékenységét.

A rendezvény mozgatórugói, akik a személyes találkozást kiemelten támogatták és tanácsaikkal, szervező munkájukkal nyújtottak segítséget: *Bóczi Lajosné Erzsike*, az V. kerület elkötelezett, évtizedeken át volt szaktanácsadója, több óvoda alapítója, valamint egykori iskolatársa, *Faust Dezsőné Erika*, aki a hagyományörző óvodai nevelési program kidolgozásával, terjesztésével vált ismerté. (Mindketten a nagy múltú kecskeméti Felsőfokú Óvóképző első éveinek hallgatói voltak). A *Kisgyermeknevelési Szakosztály kezdeményezéséhez* csatlakozott a *Gyermekérdekek Szakosztályának elnöke, Makai Éva*, a Családpedagógiai Szakosztály elnöke, Nagy Péterné és a Nógrád Megyei Tagozat elnöke, Tóth Marianna. A Kisgyermeknevelési Szakosztály vezetőségét képviselte *Bakonyi Anna és Angyalfiné Varga Julianna*.

Az ünnepség résztvevői bevezetőként áttekintettek a 130 éves múlt felidézésével a Magyar Pedagógiai Társaság kiemelkedő nőalakjainak arcképcsarnokát. A kivetített képek és a kiemelkedő munkát végző aktivisták munkásságának felidézésével a múlt értékei kaptak hangsúlyt: ki mit adott és hozott létre élete folyamán a gyermeklét jobbá tétele, a pedagógiai kultúra fejlesztése érdekében.

Ezt követően a *Társaság elnöke* átadta a jelenlévőknek az *emléklapokat*. A megjelent tagtársak az emléklap átvétele mellett közösen felidéztek az átélt élményeiket, egy-egy esemény, pillanatképek és tevékenységi tartalmak kaptak központi figyelmet, a kényszerűségből távol maradtok nevét felolvasták a szervezők.

Zárszóként elhangzott: köszönjük az V. kerületi Bástya utcai Óvodának, hogy hagyományaihoz híven megint fogadta a résztvevőket, és ünnepélyes keretet biztosított a személyes találkozásra. Jól éreztük magunkat együtt. Ezt igazolta a résztvevők véleménye is, amit többen megfogalmaztak: „jó volt látni egymást újból”, „Erőt adott a személyes találkozás a régi ismerősökkel, sorstársakkal”.

7. kép. Tiszteletbeli tagok egy csoportja és köszöntőik (a fotó az MPT tulajdona)

Villányi Györgyné Jutka

Köszöntések, hangverseny a Színes Húrok Szakosztály „végvárában”

November 15-én a Szabolcsi Bence Zenei Alapfokú Művészeti Iskola jelenlegi és volt tanítványainak közreműködésével a Magyar Pedagógiai Társaság megkülönböztetett szeretettel köszöntötte a tiszteletbeli tagtársait és a hagyományoknak megfelelően a kerek születésnapjüket ünneplő Tagtársakat is.

Tiszteletbeli tagság – kommentár nélkül

A Társaság 2021. május 31-i közgyűlése – az alapítás 130. évfordulójára tekintettel – 95 tiszteletbeli tagot avatott a pedagógia legkülönbözőbb területein tanúsított alkotó tevékenységükért, teremtő munkájukért, a társaságbeli példaadó munkásságukért.

Az alábbiakban a megkeresésre érkezett válaszlevelekből szemezgettünk.

- Mélyen megindított értesítésem! Köszönöm a javaslatot, a szándékot! Nem tudom, mivel érdemeltem ki ezt a megtiszteltetést, hiszen nem csináltam semmi rendkívülit, a szándékaimhoz képest lehetőségeim is behatároltak voltak. Fontos volt számomra és ma is az, amit az MPT képvisel: az elvei, a tevékenysége.
- Levele őszinte meglepetést okozott: „Hogy lehet az, hogy még valahol emlékeznek munkásságomra?!” Tiszteletbeli tag cím felterjesztésére tett előterjesztését hálásan köszönöm, és nagy megtiszteltetésként élem meg.
- Hálával, tisztelettel és Arany János szavaival köszönöm a megtiszteltetést. „Több a hírnév, mint az érdem.” Hazai munkásságunk sajnos korlátozott, de reménykedem abban, hogy a jövő magyar nemzedéke majdan hasznosítani tudja Finnországban elért eredményeinket.
- A Tiszteletbeli Tag elismerő cím részemre tervezett átadását. Ezt a címet örömmel elfogadnám! Mindig büszke voltam arra, hogy a Társaság tagja lehettem.
- Megtiszteltetés volt számomra, amikor 1968-ban felvételt nyerhettem a Társaságba, amelynek egy időben megyei vezetője is voltam. Most életem harmadik harmadában örömmel fogadtam a kitüntető címről szóló értesítésem, amit hálásan köszönök.
- Szeretném elmondani, számomra hihetetlen élményt jelentett a Magyar Pedagógiai Társaság tagjává válni, és a Kisgyermeknevelési Szakosztály aktív tagjaként tevékenykedni. Soha nem felejttem el az élményt az első szakosztályi üléseken, ahol az óvodai nevelés akkori nagy neveivel, tankönyveink íróival, szakmai folyóirataink szerkesztőivel együtt lehettem, Minden ülés hozzátett a szakmai életünk tökéletesítéséhez, az aktuális gondok, tennivalók megoldásához. A mi térségünk is sokat profitált a helyzetből, hiszen itt olyan kapcsolatot sikerült a szakma jeles képviselőivel alakítani, hogy közülük előadókat rendszeresen tudtunk meghívni. [...] Nyugdíjasként azt élem meg, hogy a világ olyan gyorsan változik körülöttem, már-már képtelen vagyok követni. Köszönöm a megkeresést, kívánom, hogy sok, sokkal több utód élje át azt az élményt, melyet a Magyar Pedagógiai Társaság tagjaként én megéltem.

- Megtiszteltetésnek érzem, hogy engem a Magyar Paedagogiai Társaság megalapításának 130. éves évfordulójára emlékezve a Magyar Pedagógiai Társaság „Tiszteletbeli Tag”-jai közé terjesztetek fel. A címet [...] köszönettel elfogadom. Sajnálom, hogy ma már nem tudok a korábbi aktivitással részt vállalni a Társaság életében.
- Nagy megtiszteltetésként és örömmel fogadtam a Tiszteletbeli Tag cím adományozását. Köszönöm a megítélést, hogy a Kisgyermeknevelési Szakosztályban való munkálkodásom méltó ilyen nemes elismerésre.
- Nagy megtiszteltetés. Köszönöm szépen.
- Örömmel vettem kézhez kedves leveledet! Nagyon köszönöm a megtisztelő címet, mit meg sem érdemeltem. Hiszen egy szerény munkásként vettem részt a Társaság életében, jóban, rosszban. A szép jelen időkben sok szép új világot kívánok nektek – kis hazánkban, pedagógiai életünkben. Hogy legyen újra ünnep a világon. Még egyszer: köszönet a megtisztelő gesztusért. Sikerekben gazdag munkát kívánok a 130 éves Magyar Pedagógiai Társaság tagjainak, vezetőinek.
- Amennyiben a küldöttközgyűlés az elnökség javaslatát jóváhagyja, akkor a „tiszteltbeli tag” címet elfogadom és büszkén viselem. A jövőben is – tehetőségemhez és lehetőségeimhez mérten – a Társaság tevékenységét támogatom.
- Köszönöm a megtisztelő címet (nem hiszem, hogy igazán elegendőt tettem érte). Természetesen, ahogy az elmúlt években, továbbra is támogatom az MPT-t, legfeljebb nem tagdíjként fogjátok elkönyvelni.
- Megtisztelés számomra az Önök, Általatos adományozott cím. Köszönettel fogadom.
- Köszönöm szépen az elismerő címet. Nagyon meglepődtem, nagyon meghattott! Amíg dolgoztam aktívabban vettem részt a Kisgyermeknevelési Szakosztály munkájában.
- Megtiszteltetés! Köszönöm! Megilletődve, elgondolkodva is, hiszen MPT-beli aktivitásom nagyon régen volt érdemi, én vagyok hálás, hogy a Társaság létezik, és teszi, amit tesz.
- Tisztelt Elnök Úr! Megtisztelő felajánlásukat a „Tiszteletbeli tag” adományozására köszönettel elfogadom. A Társaság további munkájához sok sikert, jó eredményeket kívánok.
- Köszönöm ezt az elismerést, de a tagsági díj fizetése alól nem menthetem fel magam.
- A várakozás juttatta eszembe, hogy – talán a szerénység miatt – hálátlan voltam, nem megfelelő szinten köszöntem meg a különleges elismerést, melyet ebben az évben kaptam. Köszönöm szépen. A csodálatos az a dologban, hogy örömmel fogadta az a közösség is, amelyikben élek. Tőlük ezt a csokrot kaptam. Szóval hálás vagyok.

- Köszönöm egyrészt az online Küldöttgyűlés előkészítését, szervezését, bonyolítását, másrészt azt a tartalmi, érdemi munkát, amelyet a Társaság hatékony működése érdekében végeztek. (Nekem pont tegnap váratlanul közbejött egy váratlan családi program, de ezen a módon legalább részt vehettem, és mindenről képet kaphattam.)
- Nagy megtiszteltetésként és örömmel fogadtam a Tiszteletbeli Tag cím adományozását. Köszönöm a megítélést, hogy a Kisgyermeknevelési Szakosztályban való munkálkodásom méltó ilyen nemes elismerésre.
- Gratulálok az Elnökség Küldöttgyűlés által megerősített és újonnan választott tagjainak! Kívánok az Elnökség Minden Tagjának sikeres, hatékony Együtműködést! Nagyon jó volt a két „történelmi” visszatekintés. Megerősítést nyújtott és hangolt a jövő évi közös teendőinkre. Kívánok az MPT 130 éves jubileumi évfordulójának megünnepléséhez további összehangolt előkészületeket! Jó egészséget, egy kis jókedvet is, szeretettel.

Nagy Ádám

Az Ádám György-érdemérem kitüntetettjei 2021-ben

8. kép. Az Ádám György-érdemérem (a fotó az MPT tulajdona)

Romhányi Flóriánné

9. kép. Romhányi Flóriánné (a fotó A Kisgyermek szakmai folyóirat tulajdona)

Romhányi Flóriánné munkásságát a diploma megszerzése óta a gyakorlati feladatok megoldása, az elméletigényes szakmai munka szervezése és a kollégákkal folytatott intenzív szakmai és emberi együttműködés hármassága hatja át.

1970-től tagja a Magyar Pedagógiai Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztályának, 1994–2000 között a Nógrád Megyei Tagozat vezetője volt. Több éven át a szakosztály vezetőségének tagja, a szakosztályi élet egyik meghatározó személyisége, szervezője.

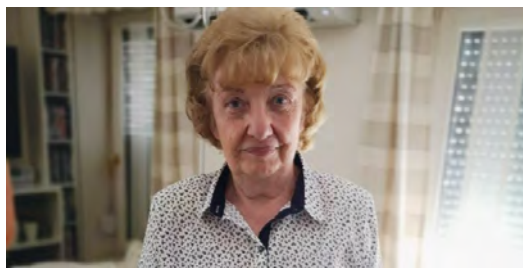
Romhányi Flóriánné életútja, az óvodás gyermekek nevelése, az óvodapedagógia ügye melletti elkötelezettsége, szakmai és civil szervezeti aktivitása, embersége kollégái tiszteletét és megbecsülését kivívta, példát jelentett és jelent számukra.

Elismerése a Társaság megbecsülését fejezi ki, mellyel egyben a Társaságon túlmutatóan jelenítjük meg a követésre méltó emberi, szakmai, civil-szakmai tartást, tevékenységet is.

10. kép. Romhányi Flóriánné Lonci köszöntésén Dupákné Gecse Adél és Villányi Jutka
(a fotó az MPT tulajdona)

Szilágyi Klára

11. kép. Szilágyi Klára (a fotó az MPT tulajdona)

2021. június 26-án az MPT elnöksége nevében Dr. Trencsényi László, Dr. Kálmán Anikó és Dr. Borbély-Pecze Tibor Bors, valamint gödöllői tanszékének munkatársai és kollégái köszöntötték Dr. Szilágyi Klárát az MPT egyik 2021. évi Ádám György-éremérem díjazottját.

A szakmai indoklás szerint a díjat több évtizedes, a pedagógiai megközelítésű pályorientáció témájában iskolateremtő elméleti és gyakorlati munkássága, szakmai-közéleti aktivitása elismeréséért ítélte meg a Társaság emlékdíj bizottsága.

12. kép. Szilágyi Klára köszöntői körében (a fotó az MPT tulajdona)

Testületi ülések

Küldöttgyűlési dokumentumok

*Küldöttgyűlésre készülöben – Az MPT elnökségének beszámolója –
Közhasznúsági beszámoló a 2020. évről*

A Magyar Pedagógiai Társaság bizakodással készült a 2020. esztendőre.³ Bízott abban, hogy az előző évben közzétett vitaanyag, a Stratégia átmozgatja a szervezet „mélyrétegeit” is, s a vita nyomán mozgósító erejű, a szervezetet értékei és a realitások egészséges arányát érvényesítő középtávú dokumentum befolyásolja a közhasznú szervezetünk életét.

A járványveszély sok szempontból meghiúsította a koncepció érvényesítését. Elmaradt legitimációja, az elnökség csak annyit tehetett: az alapelvekhez tartja magát; ezek között segíti a szervezeti konstrukció ésszerűsítését; fokozza online jelenlétét minden lehetséges platformon.

Értékeink, alapszabályunk szellemisége jegyében foglaltunk állást fontos oktatáspolitikai, tanügyigazgatási kérdésekben – őrizve a szakmai érvelés normáit. Nehéz partnerekre találni a közoktatás, szakképzés központi irányításában: mindösszesen az ombudsmannál tett közbenjárásunkra született intézkedés a „tartós kórházi ápolásra szoruló tanulók” jogainak érvényesítésében.

A küldöttgyűlés időpontjának kényszerű késleltetése, az online határozathozatal korlátai miatt egy ponton nem történt előrelépés: a szervezeti egységekhez nem tartozó tagjaink (kiknek száma egyre nő) joggyakorlásának segítése. E feladatra a 2022. évi küldöttgyűlésig konstruktív megoldást kell találni.

A szervezet tagsága konstansan az 1800 körüli létszám körül tart. Búcsúnunk kellett több, a társaság életében jelentős szerepet betöltött tagunktól Bársony Magdától, Csillag Ferenctől, Gajdos Teréziától, Mann Miklóstól, Meláth Ferenctől, Nagy Andornétól, a mezőgyáni Nagy Sándortól, Novák Páltól, Pelikán Istvántól, Salamon Zoltánétól, Szabó Imrétől, Szecskó Károlytól, Ungvári Jánostól, Vizely Ágnestől, Völgyesi Páltól. Mintegy 20 tagtársunk értesített: elsősorban életkora, pályaváltoztatása miatt elhagyja a társaságot. A gyarapodásban a Neveléstörténeti, az Északnyugat-magyarországi, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei és a Pályaorientációs Szakosztály, Tagozat jeleskedett.

Mintegy 600 tagtársunk fizette be tagdíját 2020-ra, sokan felülfizetéssel fejezték ki támogatásukat.

³ A 2020-as jelentés a 2021. évi küldöttgyűlés előkészítéseként került megjelentetésre.

2020-ban megoldatlan gond maradt a kapcsolatot nem tartó tagtársak elérése, különösen nehéz a helyzet az elektronikus levélcímmel nem rendelkező mintegy 400 tagtársunk tájékoztatása. E feladatban pénzügyi helyzetünk is gátat jelent, de a szervezeti egységek segítségére is csak részlegesen számíthatunk.

A neveléssel összefüggő szakmai területek szakosztályai Kalokagathia Szakosztály néven egyesültek, várakozással nézünk aktivitásuk elé, sajnáljuk, hogy a Neveléslélektani Szakosztály – s tagjai – nem csatlakoztak, így e nagyhagyományú szakosztály megszűntét kell tudomásul vennünk, a Szókincsháló Szakosztály több tagja – felszámolván a szakosztályt – a Diszlexiás Gyerekek Fejlesztéséért Szakosztályba lépett át. A többi szervezeti egység különböző intenzitással, többen erőn felüli odaadással törekedtek a szervezet fenntartására. Jelentős lépések készítették elő a Felsőoktatási Szakosztály megújítását.

„Jelenléti” programjaink e keretek közt a minimálisra csökkentek. Rendre el kellett hagyni a Kiss Áron Emlékévhez vállalt rendezvényeket. Még jelentős ülést tudott tartani a „trianoni megemlékezések” sorához igazodva a „vagonlakók gyermekeiről” a Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczák Munkabizottság, sikerült megtartani a Staféta tábort, több településen a nyáron volt „Játéknap”, s az őszi LLL-programok sorában a hagyományos könyvbemutatót megtarthattuk az Erzsébetvárosi Művelődési Központtal együttműködésben. Sikeres programot tudott lebonyolítani a Diszlexiás Gyerekek Fejlesztéséért Szakosztály – országos pályázati támogatással (részben élő kapcsolattal).

Az online-tárgyalásmód eszközeit példamutatóan alkalmazta a Pályaorientációs és a Felnőttképzési Szakosztály. Honlapunk nem csupán rendszeresebb és gazdagabb információkkal gazdagodott, de megnyílt a YouTube-csatornánk is fokozódó érdeklődés mellett. Facebook-csoportunk olvasói a 3000 főhöz közelítenek.

Kiadványozási tevékenységünk továbbra is gazdag maradt – támogatóinknak köszönhetően: kiadtuk a Kiss Áron Emlékkötetet, a Mozgalompedagógiai Füzetek 13. kötetét, a gyermekvédelemben dolgozó szerző, Kardos Ferenc emlékiratait, hézagpótló dokumentumkötet jelent meg az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye ratifikációjának évfordulójára. A Prevenció Szakosztály saját erőből adta ki kézikönyve 5. kötetét. Elkészült az *Abszolút pedagógusok* című könyv bővített kiadásának kézírata is. Elkészült az *Évkönyv* 3. évfolyama is.

Tudománydiplomáciai erőfeszítések mellett sikerült biztosítani az *Új Pedagógiai Szemle* 2020/2021. évfolyamait (a lapgazda tulajdonosváltását kellett „kezelnit”) – a szerkesztőbizottság rendszeresen ülésezik, delegáltjaink korrekt munkát végeznek. (A szerkesztőségnek átadhattuk a Majzik-díjat helytállásuk elismeréseképp). Az *A Kisgyermek* c. folyóirat a szerkesztőség nagy áldozatvállalása mellett folytonosan jelenik meg.

Kapcsolataink közt továbbra is kiemelkednek azok a felsőoktatási, részben közoktatási, szakképzési, felnőttképzési intézmények, melyekben vezető aktivisták dolgoznak. Az ELTE PPK továbbra is – megértve jelenlétünk szakmapolitikai jelentőségét – nagyvonalúan biztosítja a székhely feltételrendszerét (ez igaz akkor is, ha a felkínált előadótermek igénybevételére a járvány miatt nemigen került sor). Biztonságosnak mondható kapcsolatunk az Erzsébetvárosi Önkormányzattal. Támogatóink közt tudhatjuk fentiek mellett az Új Köztársaságért Alapítványt, a Táncsics Alapítványt és a Barankovics István Alapítványt, nemkülönben a Magyar Villamosműveket.

A személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogató személyek révén 180 000 Ft működési bevételhez juthatunk.

Gazdálkodásunk szerény, de biztonságos, befizetési kötelezettségeinket (bank, könyvelés, posta, irodabérlés, szja-előleg, szocho, internet stb.) maradéktalanul teljesítettük, adósságunk nincs. Sajnálatos, hogy bevételeinkből extenzívebb támogatást rendezvényekhez juttatni nem tudunk (az online üzemmód nyilván csökkentette az utazási és a reprezentációs költségeket. Megoldásra váró probléma az ún. „éves levelek” kiküldése. Ebben az évben először – az alapszabály adta lehetőséggel élve – az elektronikus levélcímmel rendelkező tagtársak direkt postai üzenetet nem kaptak, így is jelentős költségeket emésztett fel a postázás, csekkrendelés. Ugyanakkor e megoldás hatékonysága nem megnyugtató. A tagdíjak bekérése további 3–4 e-mail küldését igényelte.

Irodánk takarékoság mellett, szerény technikai fejlesztést érvényesítve, az irodavezető, Harai Dénesné nagy odaadása mellett működik, a társaság üttöerén tartva kezét.

A 2020 szeptemberében lezajlott küldöttgyűlés nyomán ügyvezető elnöki címétől megválva Fábry Béla továbbra is hatékonyan segítette az ügyek vitelét.

A közhasznúságról szóló törvény előírásai szerint működött a társaság, a korlátozott feltételrendszer mellett is mód nyílt nyilvánosság előtti megjelenésre, társaságon kívüliek részvételére. A választott vezetők a társaság irányításában végzett munkájukért tiszteletdíjban nem részesültek.

A Felügyelő Bizottság jelentése a 2020. évi tevékenységről⁴

Taglétszám, tagnyilvántartás, ügyvitel

Ebben az évben a járványveszély nagyon megnehezítette a Társaság, a szakosztályok, az elnökség munkáját is. Néhány esemény kivételével a rendezvények átte-

⁴ A 2020-as jelentés a 2021. évi küldöttgyűlés előkészítő anyagaként jelenik meg.

vődtek az online térbe. Érdekes módon, a rendezvények iránti érdeklődés az idő előrehaladtával egyre inkább növekedett. Miközben nagyjából 1800 fő a nyilván- tartott taglétszám, de a Facebook-követők megközelítik már a 3000 főt. Jó dolog, hogy már van YouTube-csatornánk is, melyet egy hozzáértő szakember kezel. A Társaság honlapja mind gazdagabb, jól informál a tevékenységről, a rendezvényekről, segíti az online térben való társasági részvételt. A kapcsolattartás, az elnökeg munkája és a szakosztályi munka is ezen az úton zajlik. Sajnos van mintegy 400 tagunk, akik ezen formában nem érhetőek el. A jelentés időszakában 1830 fő a regisztrált tag, közülük 31 az egy éven belül belépett, 720 a tagdíjfizető. Korábbi javaslatunk alapján 712 tartósan nem fizető vagy nem elérhető tagtársunk törlésre javasolt. Elismerve munkájukat tiszteletbeli tag lett 82 társunk, 5 fő tagdíjmentes.

Sajnos, sokan örökre eltávoztak sorainkból. Kb. 20 fő kilépett különböző okok miatt.

Örvendetes, hogy többen túlfizetést is vállalnak a tagdíjfizetés mellett, mások az szja 1%-ot ajánlják fel. A tagnyilvántartás a tagozati, szakosztályi változások miatt nehezebbé vált. A tagozatvezetőknek jelentős többletmunka a tagok összefogása, a távolmaradók megkeresése. A tagság egy része is hajlamos rá, hogy megfélekedzen a változások jelzéséről vagy a tagdíjfizetésről. Van, aki egyik tagozathoz, szakosztályhoz sem tartozik, tagdíjat sem fizet igazán, így tagsága törlésre került vagy kerülhet. A tagsági felülvizsgálat eredménye, hogy többen indokoltan tagdíjkedvezményt kapnak, és vannak, akik elismeréssel a tiszteletbeli tagok sorába kerültek. Szerencsére vannak területek, ahol növekedett a tagság létszáma. (Neveléstörténeti, Északnyugat-magyarországi, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei, Pályaorientációs Tagozat.)

Változatlanul nehéz támogatásokat szerezni. Köszönet a ritka támogatóknak, köztük Erzsébetváros Önkormányzatának, az alapítványoknak az anyagi, szakmai támogatásért. A nehéz körülmények ellenére is elismerés a könyvkiadási tevékenységért: sok szép kiadvány jelent meg és az *Új Pedagógiai Szemle* is működik. Nagyon szép és tartalmas az *MPT Évkönyv 2020*-as kötete. Ez a könyv, hacsak a tartalomjegyzéket és Fábry Béla kolléga előszavát nézzük át, csodálatosan feltárja, összefoglalja azt a társasági, szakmai, közösségi, emberi tevékenységet, amivel az MPT foglalkozik. Köszönet érte az alkotóknak, a komoly munkát végző szerkesztőségnek, a kiadónak. Reméljük, sok emberhez eljut. Vállalt küldetésünk, az értékörzés, értékközvetítés, értékteremtés mellett fontosnak tartjuk továbbra is a szakma védelmét, az alkotó kritika megfogalmazását.

Működés és törvényesség

A társaság a 2020-as évben is a jogszabályoknak megfelelően és törvényesen működött. Az elnökség komoly munkát végzett a szervezeti élet irányításában, az online

rendezvények szervezésében, a jelentős számú és értékű kiadványok megjelentetésében, a megjelentetéshez szükséges források megtalálásában. Több szakosztály munkáját kiemeli a küldöttgyűlési beszámoló, ehhez az értékeléshez csatlakozik az FB is. A küldöttgyűlési beszámolóban megfogalmazódik, hogy a Társaság a szakmai-tudományos közéletben jelen van, és a továbbiakban is jelen kíván lenni. Szakmapolitikai szintéren önállóan, szakmai tudományos alapokra építve, a nevelésügy fő folyamatait érintő kérdésekben nyilvánul meg, és a továbbiakban is ezt a megjelenést tartja fontosnak. Az FB is ezen célkitűzést tartja fontosnak és iránymutatónak.

Az elnökség komoly munkát végzett a szervezeti élet irányításában, szervezésében, a működtetéshez szükséges források megtalálásában, a digitális térben való megjelenés szervezésében és segítségével. Az elnökség beszámolója megerősítette, hogy a Társaság elnöksége mindent megtesz a szervezet jogszerű működtetésének megőrzése mellett a szakmai életben való minél aktívabb jelenlét támogatása, illetve a lehetőségek maximális kihasználása melletti bevételszerző tevékenység fellendítéséért.

A Társaság továbbra is ellátja az Alapszabályban vállalt feladatait, a szakmai célok támogatásához rendeltlen szervezi közéleti, szakmapolitikai tevékenységeit, szakmai rendezvényeit. A Társaság kiemelt figyelmet fordít kapcsolatrendszerre alakulására, a szakmai életben betöltött pozíciója megtartására, a meglévő, szakmai és támogató szervezetekkel való eredményes és hatékony kapcsolódás megőrzésére, valamint újabakkal való kapcsolatbővítésre. Törekedett a Társaság szakmai hitelességének és elismertségének megőrzésére, aktív szerepet vállalt a Társaság alrendszerei (szakosztályok, megyei tagozatok, munkacsoportok stb.) szervezeti életének frissítésében, élénkítésében számos, az elnökség által generált szakmai programok által.

Az elnökség továbbra is feladataként tekintette a 2018. évben már megfogalmazott elnökségi/tagozati/szakosztályi szintű vállalásának végigvitelét, miszerint a tagsági viszonyok felülvizsgálatát és rendezését, a tiszteletbeli (nem fizető) tagság feltételrendszerének, továbbá a Társaság képviselőinek, illetve a tagsággal kapcsolatos szabályozás újragondolását is.

Az elnökségi beszámoló megerősítette a Társaság azon törekvését, amely a tagsági élet – taglétszám-felülvizsgálatán és -aktualizálásán túlmutató – élénkítést célozta meg, különös figyelmet fordítva a kevésbé aktívabb szakosztályokra, beszámolókra, ez utóbbi vonatkozásában további feladatokat is megfogalmazva a Társaság számára.

Köszönet a Társaság vezetőinek önkéntes, lelkes, körültekintő szervező és irányító munkájukért.

A Felügyelő Bizottság felé a tagság részéről nem érkezett sem észrevétel, sem javaslat; mindezek mellett az FB figyelemmel kísérte az elnökség tevékenységét,

képviseltette magát a Társaság nagyobb rendezvényein. A Felügyelő Bizottság a Magyar Pedagógiai Társaság 2020. évi sikeres működtetéséért, működéséért köszönetet mond Trencsényi László elnök úrnak, az elnökség valamennyi tagjának, a tagozatok, szakosztályok, munkacsoportok valamennyi vezetőjének és a tagságnak egyaránt.

Az MPT gazdálkodása 2020-ban

Az MPT pénzügyi gazdálkodásáról szóló beszámolót évek óta hagyományos szerkezetben mutatja be a Társaságnak a szervezet éves gazdálkodását, ezen keresztül gazdasági, pénzügyi tevékenységét, eredményeit. Az állandóság, a kiszámíthatóság, a stabilitás jellemzi a gazdálkodást. A szervezet működése hosszú évek óta küzdelmekkel jellemezhető, de a tevékenység mégis az állandóság jegyében történik. Az elmúlt év megtörte a hagyományokat, sajnos nem a jó értelemben, nem hasznosan, hanem a kialakult járványhelyzet korlátozó szabályainak megfelelően, viszont megújulásra törekedve. Ez nyomta rá bélyegét a 2020. évre.

Az MPT közhasznú szervezet, egyszerűsített éves beszámolót készít. A Társaság a számviteli jogszabályoknak megfelelően a tulajdonában lévő eszközzeiről és azok forrásairól, a gazdasági műveletekről nyilvántartást vezet. A könyvelés pontos, áttekinthető, amelyet a Felügyelő Bizottság ez évi vizsgálata is megerősít. A Társaság éves gazdasági terv alapján működik. A gazdálkodás szabályosságát a gondosan összeállított könyvelői jelentés is alátámasztja, melyért és több éves munkájáért ez úton is köszönetet mondunk Szommer Ágnesnek. A bevételek tagdíjakból, könyv-értékesítésből, rendezvényszervezésből, kutatómunka végzéséből, szakértésből eredő bevételekből, önkormányzati, költségvetési és más gazdálkodói támogatásból képződtek. 2020-ban, a bevételek összege 4989 ezer forint volt. Kiemelhető néhány tétel, mely a társaság működésének jellemzője: a könyv-értékesítés, a rendezvény-szervezés, az egyéb rendezvények. A tagdíjbefizetésből származó bevételek összege 1 699 ezer forint volt. 2020-ban az 1%-os adófelajánlásokból 146 ezer forint bevétel keletkezett. Kérjük tagságunkat, hogy fordítson gondot arra, hogy az 1%-ról hogyan rendelkezik. Különösen fontos ez abban az esetben, amikor az adózók többségének a NAV készíti el az adóbevallását, s csak egyes tagjainknak kell figyelemmel kísérniük az 1%-ról szóló rendelkezésüket! A bevételekkel szemben a kiadások, ráfordítások összege 4757 ezer forint volt. Vagyis a társaság az elmúlt évben 232 ezer forint eredményt ért el. A társaság pénzeszközeinek összege 1595 ezer forint volt december 31-én. A mérlegbeszámoló alapján elmondható, hogy a Társaság gazdálkodása szabályos, a körülményeknek megfelelően igen takarékos volt az 2020. évben. A bevételek és a ráfordítások összegének egybevetése alapján az állapítható meg, hogy az elmúlt évben 232 ezer Ft eredmény keletkezett. Fontos lenne azonban, hogy az életünk minél előbb felszabaduljon. S elsősorban nem csak a gazdasági

helyzetünk kedvezőbbé tétele kell, hogy motiválja ezt, hanem az oktatás, nevelés életének folyamatosan változó helyzete, a folyamatosan eléánk kerülő feladatok minőségi megoldására való törekvés igénye, mely mindannyiunkban benne van, akik e pályát választottuk. Ez az elmúlt időszak különösen sok kihívás elé állított minket. Az időszak folyamán bőven keletkeztek tapasztalatok, vannak levonandó tanulságok a digitális oktatás feladatával kapcsolatban. Kérdések, melyekre választ kell keresnünk. Módszerek, melyek alkalmazását át kell gondolnunk, tapasztalatok melyeket fel kell dolgoznunk. Előttünk vannak tehát a feladatok, megújult erővel kell hozzáfognunk teljesíteni őket oktatásunk, nevelésünk jövője érdekében.

Változatlanul nehéz támogatásokat szerezni. Köszönet Erzsébetváros Önkormányzatának, az alapítványoknak az anyagi, szakmai támogatásért.

Javaslatok

A Felügyelő Bizottság az elnökségnek megfontolásra javasolja, hogy a tagdíjbefizetésen, illetve a tagdíjtúlfizetésen túl teremtsen lehetőséget a tagoknak és külső szervezeteknek, magánszemélyeknek adomány befizetésére.

Összegezés

A Felügyelő Bizottság a fent leírtak alapján a Társaság működését törvényesnek, jogszerűnek ítéli. Az elnökségi beszámolót és a közhasznúsági jelentést elfogadásra ajánlja.

*Miskolcziné Jakab Anikó, Platthy Ivánné, Túri Ibolya, Novák István
és Pócsik Orsolya*

Küldöttgyűlési emlékeztető

Hetvennél több küldött részvételével tartotta meg a Magyar Pedagógiai Társaság a 2020. évet értékelő küldöttgyűlését. A távolléti módban tartott esemény kezdetén a küldöttek, Tölgyesi József és Villányi Jutka visszatekintéseikkel a Társaság jogelődje 1891. évi alapítására, az elmúlt 130 esztendőre emlékeztek. Ezt követően került sor az Ádám György Érdemérem díjazottjainak ismertetésére. Ebben az évben a díjazásról döntő kuratórium Romhányi Flóriánnét és Szilágyi Klárát találta méltónak az elismerésre.

A napirendi pontok sorában az első a társasági munka értékelése volt. Az elnökségi beszámolót a Felügyelő Bizottság beszámolója követte, majd szervezeti ügyekben született döntés.

Az elnökség a különleges helyzetben végzett munkát példás helytállásnak értékelte, az FB a Társaság működését, gazdálkodását nemcsak a jogszabályok szerint tartotta megfelelőnek, hanem azt tartalmilag értékesnek, gazdaságilag racionális-

nak értékelte. A küldöttek közel száz tagtársukat tiszteletbeli tagnak minősítették, döntöttek a tagdíjmentességi kérelmekről és a tagdíjat tartósan – több éven át – nem fizető tagokkal szembeni alapszabály szerinti eljárásról. Elismerőleg szóltak a történelmi hivatását beteljesítő és megszűnt Neveléslelektani Szakosztályról, valamint a más szervezeti keretben munkáját folytató Szókincsháló Szakosztályról.

A küldöttgyűlés személyi kérdésekről is döntött. Ügyvezető elnöknek választották meg Villányi Jutkát, megerősítették korábbi döntésüket, mely szerint Kálmán Anikó a Társaság alelnöke, alelnöknek választották Turcsik Katalint, elnökségi tagnak Nagy Ádámot, Pap Annát és Schindler Rózsát.

A társasági stratégia-vita egyik következményeként került sor az Alapszabály módosítására is. Ez a szervezeti egységhez nem tartozó tagok jogainak gyakorlására vonatkozó új szabályoknak az Alapszabályba való beemelését jelentette. Fontos módosításnak értékelhető a Társaság támogatóinak elismerésére vonatkozó új bekezdés is.⁵

A küldöttek és két tanácskozási jogú vendég részvételével – másodszeri összehívással – sikerrel zárult az MPT küldöttgyűlése, ahol – a törvényszék előírásai szerint – egyhangú szavazással elfogadtuk az elnökség előterjesztését az Alapszabály módosításáról.

Az elnök hangsúlyozta: a törvényesen és demokratikusan működő közhasznú szervezet életében ilyen döntésekre, tárgyalásokra is szükség van, bár a lényeg a tartalmi munkán van. Ezt erősítette meg zárszavában a Felügyelő Bizottság elnöke is.

Fábry Ilona

Rendkívüli küldöttgyűlés jegyzőkönyve 2021. november 5.

Trencsényi László elnök tájékoztatta a küldötteket, hogy az MPT 2021. november 5-i rendkívüli küldöttgyűlése a járványhelyzetben a hatályos jogi szabályozás szerint távolléti módban (online), a zoom-rendszerrel kerül megszervezésre. Az Elnökség az Alapszabály előírásai szerint értesítette a küldötteket, és a küldöttgyűlés időpontját, tervezett napirendi pontját, valamint az elektronikus hozzáférés lehetőségét (zoom-kód) a honlapon és más e-nyilvánossági felületen is közzétette. Az online felületi regisztráció (résztevők jegyzéke) alapján a Társaság elnöke, Trencsényi

⁵ A küldöttgyűlés teljes dokumentációja, az Ádám Érdemérem díjazottjainak laudációja honlapunkon megtalálható, a kép- és hangfelvétel YouTube-csatornánkon követhető.

László bejelentette, hogy a küldöttek a határozatképességhez szükséges létszámban nem jelentek meg. A teljes küldöttlétszám 119 fő, a határozatképességi limit 60 fő, a zoom „jelen lévők” adat szerint bejelentkezett 37 fő, ebből 35 fő szavazati jogú küldött. Ennek alapján az elnök bejelentette a küldöttgyűlés határozatképtelenségét és a meghívóban jelzett módon 18.15-re megismételt küldöttgyűlést hívott össze.

Szünetet követően az elnök tájékoztatta a küldötteket, hogy a megismételt küldöttgyűlés munkájába jelen időpontban 39 fő jelentkezett be, ebből 37 fő szavazati jogú küldött. Megállapította, hogy a küldöttgyűlés határozatképes. Tájékoztatta a küldötteket, hogy a napirendi pontok között az Alapszabály módosítása szerepel. Jelezte, hogy a hatályos Alapszabály szerint az Alapszabály módosításához a teljes küldöttlétszám (119 fő) 25% + 1 fő, azaz 31 fő egybehangzó szavazatára van szükség. Kérte a küldötteket, hogy ennek ismeretében vegyenek részt a küldöttgyűlés munkájában.

Az Elnök tájékoztatta a küldötteket, hogy a májusi küldöttgyűlés határozatai alapján a módosított alapszabályt a törvényszéknek megküldték. A törvényszék észrevételeket fogalmazott meg, melynek alapján az elnökség kezdeményezte a mostani szervezeti eseményt. Az észrevételek alapján a 2021 májusában hatályos alapszabályhoz készült módosító javaslat. Javasolta, hogy a küldöttgyűlési tisztségviselők megválasztását követően a küldöttek erről a módosító javaslatról mondjanak véleményt, döntsenek.

A fő napirendi pont tárgyalása előtt Sós Tamás a Mandátumvizsgáló és Szavazatszámlláló bizottság képviseletében tájékoztatta a küldötteket, hogy a zoom-felület „résztvevők” nyilvántartása és a tagnyilvántartás összevetése alapján 37 fő szavazati jogú küldött van jelen, vesz részt a küldöttgyűlés munkájában. Azt is elmondta, hogy az előzetes felkérés alapján figyelemmel kísérték a munkabizottságok megválasztására vonatkozó szavazást, és megerősítette az elnök által ismertett eredményt.

A napirendi pont előadója előjáróban felhívta a figyelmet arra, hogy a májusi küldöttgyűlés alapszabály-módosításait a törvényszék nem erősítette meg, így azok nem jogervényesek, és a mostani javaslatban a korábbi, a májusi küldöttgyűlésig hatályban lévő szöveghez képest fogalmazódtak meg a módosítási javaslatok. A törvényszékkel folytatott egyeztetés alapján – a beadott dokumentumra reflektáló törvényszéki végzésben foglaltak és az azt követő egyeztetés után – az alapszabály módosítására most hét pontban kerül sor. Ezeket a küldöttek előzetesen írásban megkapták. A módosítások egy része a májusi küldöttgyűlésen is szerepelt szöveg némi kiegészítéssel (pl. az 1. és a 4. sz. módosítás), egy része jogharmonizációs elvárásnak való megfelelés (pl. a 7. sz. módosítás), egy része pontosítás (pl. a 6. sz. módosítás).

Jelezte, hogy a májusban tárgyalt alapszabály-módosítások közül azokat, amelyeket a törvényszék a hatályos jogszabályok alapján nem tartott jogszerűnek (pl.

a szervezeti egységhez nem tartozó tagok jogainak gyakorlása), most nem tárgyaljuk újra, azokat *viszavontnak* kell tekinteni. E pontok az alábbiak:

„A Társaság azon tagjai, akik társasági kötelezettségeiket – lásd a 8. § 1. és 7. pontját – közvetlenül, szervezeti egységhez nem tartozó módon kívánják teljesíteni, ezt az ügyvezető elnöknek címzett nyilatkozatban jelezhetik. E nyilatkozat alapján a tagot a tagsági nyilvántartásban külön fejezetben kell jegyezni.”

„E szabály alól kivételt képeznek azok a tagok, akik a 8. § 3. pontja szerint nyilatkoznak arról, hogy szervezeti egységhez nem kívánnak tartozni. E tagok a 8. § 6. pontja szerinti, Társaságon belüli bármely feladatra, tisztségre való választhatóságát e nyilatkozat nem érinti. E tagok választójogukat közvetlen választás esetén alanyi jogon, közvetlen választás – pl. küldöttgyűlési küldöttállítás – esetén az ügyvezető elnök által szervezett papír vagy e-mail alapú levelezés alapján történő szavazás útján gyakorolják. Ennek az eljárásnak minden elemét – a kiküldött és visszaérkezett leveleket – dokumentálni, az irodai irattárba visszakereshető, ellenőrizhető módon tárolni kell. E levelezés ellenőrzésére a Felügyelő Bizottság és szükség esetén az elnökség által felkért eseti bizottság jogosult.”

Ezekben az ügyekben az elnökség további szakértői egyeztetés után később, a 2022. évi rendes küldöttgyűlésen tesz javaslatot. Az elnök az előterjesztés elhangzása után a vitát megnyitotta. Az Elnök ezt követően megállapította, hogy az írásban megküldött javaslathoz sem írásban, sem most szóban kiegészítés nem érkezett, hozzászólásra sem jelentkezett senki, ezért szavazásra tette fel a javaslatot.

Az Alapszabály módosítását a küldöttek 37 igen szavazattal, tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadták.

Zárszavában az elnök köszönetét fejezte ki a küldötteknek jelenlétükért, munkájukért. Jelezte, hogy a Társaság sikeres nyári és koraőszi programok után további szakmai események előtt áll (Szakképzési, Pályaorientációs, Kalokagathia, Kisgyermeknevelési Szakosztályok programjai). Kérte a küldötteket, hogy figyeljék a honlapot és a közösségi nyilvánosság más felületét is, ahogy a társasági csoportban is minden programról hírt adunk. Arra kérte a küldötteket, hogy a járványhelyzetre való tekintettel felelősséggel vigyázzanak magukra, a környezetükben élő emberekere, tartsák be a járványügyi szabályokat.

Az elnöki zárszóhoz kapcsolódva Novák István, a Felügyelő Bizottság elnöke köszönetét fejezte ki az MPT megalakulása 130. évfordulója tiszteletére szervezett emlékező-koszorúzási program kapcsán. Kiemelte, hogy a Társaság egykori elnökeinek érdemeit a Társaság jelenlegi elnöksége szakszerűen és méltó módon (történetileg differenciáltan, hitelesen, az elnökök munkásságát a történelem sodrába ágyazva) méltatta.

Fábry Ilona

Vezetői kollégiumi ülések

A Vezetői Kollégium 2021. évi „évadnyitó” ülése 2021. február 18. (Zoom-platform)

Képviseltette magát a Szakképzési Kollégium, a Bács-Kiskun, Békés, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Veszprém megyei, az Északnyugat-magyarországi és Közép-magyarországi Tagozat (e szervezeti egységekből 9 tagozat, 81%); a Családpedagógiai Szakosztály, Didaktikai Szakosztály, Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály, Felnőttképzési Szakosztály, Felsőoktatási Szakosztály, Interkulturális Nevelés Szakosztály, Játékpedagógia és gyermekkultúra Szakosztály, Kalokagathia Szakosztály, Kerekgedei Makó Pál (matematikatanári) Szakosztály, Kisgyermeknevelési Szakosztály, Kőbányai Senior Mentor Szakosztály, Neveléstörténeti Szakosztály, Pályaorientációs Szakosztály, Prevenációs Szakosztály, Színes Húrok Szakosztály (zenepedagógusok), Szókincháló Szakosztály. Szervezeti egységeink tehát több mint 70%-ban képviseltették magukat.

A Vezetői Kollégiumok üléseinek hagyományához híven bemutatkozott egy szervezeti egység, ezúttal a Neveléstörténeti Szakosztály. Kattein-Pornói Rita a lendületes újjászervezés sikereiről számolt be. Örömmel szolt arról, hogy testületileg kaptak felkérést a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kara (50 éves) jubileumi konferenciájára, illetve, hogy az MTA PTB Neveléstörténeti Albizottságával alakul együttműködés, és a szakosztály megannyi új taggal gyarapodott.

Az ülés elnöke megköszönte a beszámolót, felkérte a szakosztályt, hogy vegye át az Emlékezet Bizottságtól a honlap „MPT Ki Kicsoda?” rovatának gondozását. Itt emlékezünk a régmúltban jelentős tevékenységet kifejtett tagjainkra, illetve a közelmúltban elhunytakra – rövid, de tartalmas életrajzzal. Jelezte, hogy a társaság alapításának 130. évfordulójával összefüggő feladatokra is számíthat – profiljába illően – a Szakosztály.

Ezt követően Fábry Béla tartott PPT-vel kísért összefoglalót a beérkezett beszámolók alapján. A személyi változásokat illető diánál szólalt meg Bodosi Béla, aki arról számolt be, hogy az „egriek” új alapokra helyezve alakították át a korábbi hevesi tagozatot, s Eszterházy Tagozatnéven, főként az egyetem polgáraitra építve folytatják a munkát. K. Nagy Emese dékánasszony vállalja az elnökséget, s Zagyváné Szűcs Ida a titkári posztot.

A beszélgetés első részében a visszatekintésnek jutott a főszerep. Kálmán Anikó a nagy hagyományú, bár az utóbbi időben szétzilálódott Felsőoktatási Szakosztály mozgósítására tett eredményekről számolt be, a januári Kenesei-előadás

után Alpár Vera és Kálmán Orsolya csatlakoztak a szervezőmunkához. Készül egy hosszú távú, a felsőoktatás-pedagógia módszertanára, a távolléti tanulástámogatásra fókuszáló nyílt programsorozat, ezen közben a felsőoktatás-politika kérdései is napirendben maradnak, Polonyi István tervezett előadása után érdemes átgondolni: szülessen-e a felsőoktatási modellváltással kapcsolatban társasági állásfoglalás.

Gál Ferenc adatokat igényelt az online-megjelenések csatlakozóiról, úgy vélte, hogy a „követők” magas száma erőforrás lehet, szóba hozta, hogy a Közép-magyarországi Tagozat webes szakmai konferenciájának anyagát 800-an tekintették meg.

Kolosai Nedda az ELTE TÓK szervezésében sorra kerülő Művészetpedagógiai Konferenciában lát reményt arra, hogy az „elveszettnek tűnő” szakosztály lábra áll, másfelől felhívta a figyelmet a kimagasló előadók hírértékére is, úgy vélte, ez a társaság presztízsét is emelheti.

Molnár György is megértést kért a nehéz időkre nézvést a didaktikai szakosztály „csendjére” vonatkozóan, a kibontakozás ígéretként jelezte az *Új Pedagógiai Szemle* készülő „szakképzési különszámát”.

Az elnök, elismerve a törekvések fontosságát, kérdésként vetette fel, hol a határa, illetve mik a feltételei annak, hogy egy intézmény programja egyben társasági programként (is) megjelenjék, mi a kritériuma a társasági identitásnak.

Kraiciné Szokoly Mária elképzelhetetlennek tartja a nagy intézményekkel való együttműködés elmaradását, ebben az együttműködésben kell megtalálni azt a részben szimbolikus (logohasználat, szekcióelnöklés stb.), részben tartalmas aktivitású mozzanatokot, melyek kifejezik, hogy nem „álcázás”, hanem valóságos együttműködés. Kálmán Anikó és Pálmai Zita kifejezték egyetértésüket a Felnőttoktatási Szakosztály elnökével. Példának tekinthető a Prevenációs Szakosztály kezdeményezése: a szakosztály tagjai állították össze azt a muníciót, melyet tovább gondozásra kínálnak fel az egyetemeknek, hiszen a szakalapítás már nem civil kompetencia. Csereklye Erzsébet konstruktívan tovább gondolta a felvetést, javaslata szerint készüljön az MPT-ben „arculati csomag”, mely az együttműködés opciója lehetne. Pálmai Zita arról szólt, hogy a tanárkollégák e nehéz helyzetben gyakorlatias megszólalásokra várnak, az MPT-től érkező online-üzenetek erre legyenek alkalmasak. Gál Ferenc a 2021-ben várhatóan újra Taksonyban, s újra az ő főszervezésében sorra kerülő Staféta-tábor előadóira, témáira kért írásban javaslatokat a szakosztályoktól, tagozatoktól.

Az elnök a 2021. évi feladatokról szólva hangsúlyozta – hivatkozva a Stratégia-dokumentumra –, hogy az egyensúlyt és a helyes arányt kell megteremteni a személyes találkozások és az online-kapcsolatok, valamint a szorosabbra fűzött szervezeti élet és a folyamatos nyitottság között. Utalt arra, hogy a „követők” növekvő számával ellentétben a szervezethez kötődők száma csökken, az alapszabály

szerint májusban törlésre kerülő (több mint két éve „eltűnt, elcsöndesült, elérhetetlen”) tagtársak száma többszáz-as nagyságrendű lesz. Ennek jegyében sorolta az év tervezett eseményeit, a „*Játéknapot*”, az „*Ünnepnapok azéletem át tartó tanulásért*” nevű keretprogramokat, és a jubilánsok találkozóját. Felhívta a figyelmet az idei évi Ádám György Érdeméremre való felterjesztésre is.

Március 5-én a szakmai kollégium az online-oktatás problematikáját tűzi ki témául, Setényi János vitaindítójával. Csereklye Erzsébet szólni fog az Interkulturális Szakosztály nagyon sikeres *Kapcsoltam* című konferenciájáról, keressük a megszólaló közoktatás szereplőit. (Az ülés nyilvános, a zoomon követhető.) Mértéktartó, de hatékony megemlékezést érdemes szentelni a Társaság megalakulása 130. évfordulójának. Mi legyen a szint? Várja a javaslatokat az elnökség. Küldöttgyűlési vezérszónok előadása? Szakmai kollégium összel? A Neveléstörténeti Szakosztály konferenciája? Esetleg olyan felolvasó ülés, melynek 4 legjobbját az MPT „befizetné” a novemberi ONK-ra? Az elnökség a Vezetői Kollégium tagjainak írásos hozzászólását várja. Munkácsy Katalin azzal támogatná ezt az elképzelést, hogy ne kizárólag történeti előadások lehessenek, hanem a neveléstudomány más diszciplínáiból is, vagyis mindenről, amit a társaság „összegyűjtött”.

Trencsényi László szolt arról, hogy az elnökség kifejezte csatlakozási szándékát a kisgyermeknevelők mozgósító felhívása nyomán javaslattal jelentkezett Herczog Mária kezdeményezte projekthez, ám keressük azokat a szervezeti egységeket, melyek részt vennének e programban. A projekt iránt érdeklődők Villányi Jutkához forduljanak. A hozzászólásokból egy sajátos „vándormotívum-rendszer” is kialakulni látszik. Az egyik alkalommal sikeres megszólalás tovább vihető új programon új célközönség számára. A *Szülőnek lenni* című konferencia legkitűnőbb előadásai „éljenek” tovább, Setényi is a tavalyi Stafétán hódította meg az ottani közönséget.

Borbély Pecze Bors Tibor gyakorlatias javaslatokkal élt. A YouTube-csoportba jelentkezettek száma csekélynek mondható (az ülés idején többen is jelentkeztek), a 2500 fős facebookcsoport-tagot sem tartja magasnak. Videóanyagokat vár mp4 formátumban, az MPT e-mail-címére a letöltésre alkalmas linkkel, ugyancsak gyarapítaná a honlapon (a bal felső menüben) megjelenő eseményközléseket, pontos adatokkal (cím, időpont, platform, előadók).

Végül, a Vezetői Kollégium tagjainak elvárt írásos véleménye alapján véglegesíti az elnökség a május végi küldöttgyűlés időpontját (május 28–30., napszak), a napirend összetettsége törvényszéki állásfoglalástól is függ, de időszerű az alapszabály módosítása – éppen az online-ülésezés legitimációja, ill. az elmaradt személyi kérdések is kitűzendők. Ennek érdekében az elnökség felkérte a „személyi kérdéseket előkészítő bizottság” tagjainak Endrődy Orsolyát, Munkácsy Katalint,

Révész Györgyöt – akik várják a javaslatokat (az ügyvezető elnök pozíciójáról kell dönteni). Végezetül az elnök jó munkát, jó egészséget kívánva bezárta az ülést.

Fábry Béla

A Vezetői Kollégium ülése 2021. november 26. (Zoom-platform)

A járvány miatti előírásoknak megfelelően Zoom-os szervezéssel valósult meg a szervezés. Az ülésen jelen voltak az alábbi szervezeti egységek képviselői: Szakképzési kollégium; szakosztályok: Családpedagógiai, Didaktikai, Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért, Felnőttképzési, Felsőoktatási, Játékpédagógia és gyermekkultúra, Kalokagathia, Kerekgedei Makó Pál, Kisgyermeknevelési, Korczak (Gyermekérdekek), Kőbányai Szenior Mentor, Neveléstörténeti, Pályaorientációs, Prevenációs; tagozatok: Békés Megyei, Eszterházy, Hajdú-Bihar Megyei, Közép-magyarországi, Somogy Megyei, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei; később bekapcsolódott: Veszprém Megyei Tagozat, az Elnökség tagjai és az FB elnöke, Novák István.

Az ülésen Villányi Jutka ügyvezető elnök köszöntője után Alpár Vera bemutatta az innovatív menedzsmentről szóló prezentációját. Bakos Tamás bemutatta a Színes Húrok Szakosztály tevékenységeit, és a „színes húrok” módszerrel kapcsolatban a kodályi hagyományokhoz való visszatérés lehetőségét is.

Ezt követően Villányi Jutka ügyvezető elnök bemutatta 2021-es Évkönyvvel kapcsolatos eddig elvégzett munkálatokat, és ismertette az évkönyv tervezett szerkezetét. Tájékoztatót adott a szervezeti egységek beszámolóinak rendszeréről. A szerkezetet a szervezeti egységek számára megküldött külön melléklet tartalmazta.

Trencsényi László ismertette a jövő terveivel összefüggő javaslatokat. A Társaság elnöke ismertette a vírushelyzet miatti online eszmecsere korlátait és lehetőségeinek kihasználását, egyben jelezte, hogy a társaság keresi mind az online, mind az offline találkozási pontokat. Az elnökség készül a 2022-es Staféta táborra. 2022-ben a Szakmai Kollégium két alkalommal fog találkozni, és a Vezetői Kollégium ülésére is két alkalommal kerül sor (a pontosított tagnyilvántartás eredményeképp a társaság taglétszáma 1060). Küldöttgyűlést egy alkalommal tervez jövőre a Társaság. A küldöttgyűlésen tartandó tisztújításra jelölő bizottságot javasol az elnökség, amelynek tervezett tagjai: Benedek András (elnök), Bodosi Béla, Kraiciné Szokoly Mária, Lampert Bálint, Munkácsy Katalin.

Fábry Béla javasolta, hogy a Szakképzési Szakosztály is adhasson embert a jelölőbizottságba. Kálmán Anikó javasolta, hogy Benedek András mint elnök is tessen javaslatot a jelölőbizottságba. Benedek András egyetértett a jelölőbizottság eddigi tagjaival, és Varga Lajost javasolta a kollégium részéről. Egyben javasolta, hogy a társaság tekintse át a tagság korfáját és a fiatalok bevonásának kiemelt fontosságára tekintettel ahhoz illeszkedjen a választott tisztviselők koreloszlása is.

Trencsényi László javaslatot tett az Ádám György-érem kuratóriumának – a 2022. évre – a VK által delegált tagjaira: Balázs Marika és Tóth Péter személyében. A VK a javaslatot egyhangúlag támogatta. (Az elnökséget Henn-Pap Anna és Nagy Ádám képviselik.)

Trencsényi László ismertette az elnökség döntését az éves tagdíj összegének 3000, a kedvezményes tagdíj összegének 1000 forintra emeléséről, ehhez kérte a VK egyetértését. Egyben ismertette a tagdíjfizetési szokásokról alkotott pillanatképet (nyugdíjasok inkább februárban fizetnek, de vannak, akik előre teljesítik). Ismertette továbbá a tiszteletbeli tagsággal kapcsolatos helyzetet.

Villányi Jutka egy 95 éves és egy 94 éves tiszteletbeli tag társasággal való kapcsolatát szemléltette, és felhívta a szervezeti egységek vezetőinek figyelmét a tiszteletbeli tagságra való jelölés lehetőségére. Gál Ferenc javaslatot tett az MPT mellett működő alapítvány létrehozására. Novák István javasolta, hogy a témát a következő ülésen tűzze napirendre az elnökség.

Trencsényi László felhívta a figyelmet a honlapon a közzététel lehetőségére.

Nagy Ádám

A Szakmai Kollégium ülései

Hajótöröttek...

A Magyar Pedagógiai Társaság „Áldás vagy átok – a távolléti oktatás hatása a nevelési-oktatási folyamatokra” címmel hirdette meg a 2021. évi tavaszi Szakmai Kollégium programját.⁶ Az elhangzott előadások, hozzászólások alapján az körvonalazódott, hogy a COVID-19 vírus okozta társadalmi válsághelyzetnek mindannyian hajótöröttei vagyunk. Borbély-Pecze Bors Tibor, a Társaság alelnöke, a program házigazdája bevezetőjében utalt a témaválasztás időszerűségére. Éppen a minap született döntés arról, hogy március 8-tól az óvodákat, iskolákat be kell zárni, az elmúlt év tavaszához hasonlóan át kell térni a távolléti oktatásra. S ez az elmúlt év tapasztalatainak birtokában tovább erősíti azt a meggyőződést, hogy a járványhelyzet okozta válság után a világ, benne az iskola nem fog ugyanúgy működni, mint a COVID-válság előtt.

„Az iskolák – a tanítás – leálltak, de a tanulás nem állt le!” – kezdte *Setényi János vitaindító előadását*. Ez egy világprobléma – folytatta –, amelyre számos ország, nagyhatalmak és periférián lévő államok is különbözően reagáltak, mi falusi megoldást alkalmaztunk. Ezt követően tudományos kutatások és személyes tapasztalatok sokasága alapján elemezte a helyzetet, a következményeket és fogalmazott meg javaslatokat. Ebben tanuláseméleti, neveléseméleti, iskolaszociológiai, még iskolaépítészeti megközelítések is megjelentek, ahol egyaránt jelen voltak a tanulók, a pedagógusok és az oktatásirányítás szempontjai is. Mondanivalója jövőre vonatkoztatott következtetését egykonstruktív javaslatban foglalta össze. Állítása szerint az általános iskola felső tagozatán és a középfokú oktatásban egy hibrid tanulószervezési megoldást lenne célszerű alkalmazni. Ebben szerepet kapna a kontakt foglalkozás (iskolai órák, gyakorlatok, foglalkozások, tanórán kívüli iskolai tevékenységek, programok), a távolléti munka, mely biztosítja a tanulók csoportban végzett munkáját, az egyéni tanulási utak lehetőségét, a csoportos és egyéni konzultációt, a kontakt- (személyes) és digitális visszacsatolást is. Ez a munkamódszer egyszerre biztosítja a hagyományos iskolai munka értékeit – a nevelés-oktatás szempontjait figyelembe vevő közvetlen interakciót, kommunikációt –, és a távolléti, digitális módszerekkel, IKT-eszközökkel segített oktatás előnyeit.

⁶ A Szakmai Kollégium 2021. március 5-én tartott munkájának teljes anyaga megtekinthető az MPT YouTube-csatornáján, az alábbi linkre kattintva: <https://www.youtube.com/watch?v=mdGP0gccn2M>, valamint lásd a jelenlegi Évkönyv III. fejezetében olvasható *Hajótöröttek* című előadás anyagát.

Szűcs Viktória a *Bölcsődei Dolgozók Szakszervezetének elnöke* egy kutatás eredményeit ismertette. A nagymintás kutatásban részt vett: *Farkas Anikó, Kocsis Ildikó, Nyitrai Ágnes, Szűcs Viktória, Vokony Éva, a Kisgyermeknevelési Szakosztály tagjai*. Arra voltak kíváncsiak, hogy a legkisebekkel foglalkozó intézményben a dolgozók és a szülők hogyan kezelték ezt a rendkívüli, soha korábban nem volt helyzetet. A kutatás eredményei kedvező képet rajzoltak ki. Miközben minden szereplő tehernek, a normális életvezetésből kizökkentőnek érezte, élte meg a bezártságot, igyekeztek konstruktívan kihasználni azokat a lehetőségeket, amelyeket a digitális tér adott, biztosított. Ebben az eszköz közvetítette, mégis személyes kapcsolattartáson túl a nevelési helyzetek megoldására vonatkozó tanácsadás, a módszertani segítségnyújtás éppúgy beletartozott, mint a receptajánlás. Ugyanakkor kiemelte, hogy a kisgyermek gondozása-fejlesztése távolléti módban nem lehet tartós, az csak válsághelyzeti megoldás. A gyermekeknek a közvetlen emberi kapcsolat a legfontosabb, amit csak az „élő üzemmódban” lehet teljeskörűen biztosítani. Előadását ő is javaslatok megfogalmazásával fejezte be, kiemelve a szülőkkel való kapcsolattartás újmódját, a bölcsődei élet szülőkkel való megismertetésének új lehetőségét, a családi nevelésben a szakemberek által nyújtható segítséget.

Bakonyi Anna, a Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztályának elnökségi tagja, az óvodák világát vizsgáló kutatás eredményeit ismertette. A kutatásban részt vett *Kosztel Krisztina, Villányi Györgyné Jutka és Bakonyi Anna*.⁷ Olyan összefüggő kérdéskört vizsgáltak, melyek annak a gyakorlatnak a feltárására voltak hivatottak, hogy az óvodák, az óvodapedagógusok, az óvodás gyermekek és szüleik hogyan élték meg, hogyan kezelték a mindannyiuk számára szokatlan helyzetet, hogyan változott egy nap struktúrája, a családi együttműködés rendszere. Bakonyi Anna is megfogalmazott javaslatokat. Az alapképzésben és a továbbképzésben megjelenő módszertani kultúra, beleértve az életkori sajátosságokat, az óvodai nevelés szükségleteit figyelembe vevő IKT-tudás mellett a legfontosabbnak e körben a helyi szakmai döntések biztosítását látta. Óvodánként, akár óvodai csoportonként, az ott és akkor szerepet vállaló pedagógusoknak kell eldönteniük, hogy a felmerülő pedagógiai kérdésekre milyen válaszokat adnak, meg kell teremteni, ahogy fogalmazott, az egészséges rendszer és a helyi döntési kompetenciák egyensúlyát.

Purger Valéria a Baranya megyei Kereskedelmi és Iparkamara munkatársa a pályaaorientációs-pályaválasztási munka kényszerű átalakulásáról adott képet. A közvetlen iskolai munka hiányában olyan igazán játékos, az életkorhoz is alkalmazkodó módszereket, eljárásokat, megoldásokat dolgoztak ki, amelyekkel el tud-

⁷ Bakonyi Anna előadása a YouTube-csatornánkon 43:21–1:01:20-ig nézhető meg. Villányi Jutka összegző tanulmányai az online kutatásról, az óvodapedagógusok és szülők véleményei a *Gyermeknevelés* online szakmai folyóirat 2021. évi 2. számában olvasható az ELTE TOK honlapján, az intézményvezetők véleményei pedig a Raabe Kiadó 2021. évi 2. kiadásában.

tak jutni a hatodik-hetedik osztályos gyermekekhez, közel állnak az ő világukhoz – a digitális-képi kultúrához –, pedagógiaileg átgondoltak-tervezettek, a távolléti munkával használhatók, és megfelelnek a pályorientációs-pályaválasztási munka szakmai követelményeinek is.

Csereklye Erzsébet, a Társaság Interkulturális Pedagógiai Szakosztályának elnöke egy közösségi indíttatású szakmai munkáról, a közelmúltban megvalósított Kapcsoltam Konferenciáról számolt be. A távolléti módban tartott konferencia a távolléti munka gyakorlatát, a jó gyakorlatokat állította középpontba, különös tekintettel arra, hogyan lehet az online térben közösséget teremteni, az emberi kapcsolatok emberi jellegét megőrizni, működtetni. A kétnapos közös munka hívó szavai a csoportmunka, a közösségi megoldások, a bizalom, a biztonság építése, az inspiráló pozitív klíma kialakítása, az integráció-inklúzió témája, a párbeszéd-demokrácia megjelenése voltak. A kétnapos, a szektorok közötti együttműködést felmutató konferencia számos olyan eredményt hozott felszínre, ami nemcsak a résztvevők pedagógiai repertoárját gazdagította, hanem egy olyan szakmai munkabázisa és egyben kiindulópontja, amely az intézményes nevelés minden szintjén megjelenhet.

Az előadások utáni vitában Fábry Béla a szocializációs deficit jelenségére hívta fel a figyelmet. Arra, hogy az óvoda-iskola nemcsak a tanulás színtere, hanem a társas érintkezés, együttműködés, a szociális tanulás megannyi jelenségének világa is, tanórán és tanórán kívül egyaránt. Ugyan a gyerekek a távolléti módban mentesülnek az iskola világának káros hatásaitól – konfliktusok, zaklatás, megkülönböztetés –, de a közvetlen interakció és kommunikáció személyiségfejlesztő hatásait sincs lehetőségük megtapasztalni, és az iskolai tevékenységi rendszer színes tanórán kívüli kínálatát sincs módjuk igénybe venni.

Setényi János erre reflektálva kiemelte, hogy a mai magyar iskolarendszer – köznevelési rendszer – végletesen szegregált, s ez már önmagában korlátozza a nevelésnek azt a kívánatos helyzetét, amit a gyermekek egyébként megélhetnének.

Mudri Zsuzsanna a szakképzés nehézségeit emelte ki. Tapasztalata szerint nem állja meg a helyét, hogy a mai generációt digitális bennszülötteknek nevezzük. Mert bár csaknem minden gyereknek van okostelefonja, a digitális kultúra alkalmazása (!) szempontjából őket sokkal inkább nevezhetjük Robinsonoknak, digitális hajótörötteknek. A szakmai képzés távolléti módban nem működik – állította tapasztalatai alapján –, még akkor sem, ha a szakmatanulás „fortélyai” az elektronikus felületeken is megtalálhatóak, a tanulást számtalan elektronikus formában elérhető szakmai anyag segíti.

Setényi János e problémára a diszrupció jelenségét idézte fel. Álláspontja szerint a digitalizáció, az IKT-eszközökkel támogatott képzés, különösen a járványhelyzeti időszakban a szakmai képzést oly módon kavarta fel, kényszerűen alakította

át, ami világszerte már megfigyelhető, de amihez ma még a magyar szakképzés nem alkalmazkodott. A kutatás teljes anyaga, az előadásban bemutatott diákon túl megtekinthető, olvasható a Társaság honlapján. Ehhez kapcsolódva tette fel a kérdést Mudri Zsuzsanna, hogy rendben, de mi van akkor, ha nincs téroró?

Marlok Júlia, a Nemzetiségi nevelési Szakosztály aktivistája, a kisebbségi önkormányzat fenntartásában működő központi szlovák iskolaközpont vezetője a nemzetiségi iskolák járványhelyzeti együttműködésének tapasztalatait ismertette. Kiemelte, hogy bár ezen iskolák korábban is kapcsolatban voltak, a járványhelyzet a hálózati együttműködést felerősítette, megszilárdította. A távolléti munka számos megjelenési lehetőséget adott, amit kihasználtak, és amit a későbbiekben rendszerbe foglalva kívánnak alkalmazni.

Borbély-Pecze Bors Tibor alelnök hozzászólásában a távolléti tanítás-tanulás kérdését a családok működése, a „családi munkaszervezés” felől közelítette meg. Álláspontja szerint az új tanulási mód alapjaiban változtatta meg e rendszerben a szülők szerepét. Míg korábban ez a mama/papa-taxi üzemet jelentette, a tanulás számszerűsített – jegyekben objektiválódott – eredményeinek ellenőrzésében merült ki, addig az új helyzetben a pedagógusoknak kényszerűen át kellett venniük a tanulásvezérlés és a tanulástámogatás feladatait is; még azokban a családokban is, ahol erre a képesség-készség adott volt. Ez az iskolázottság családi eredetű különbségeit, az előnyöket és hátrányokat egyaránt fokozta. Különösen igaz ez azon családok – szülők – esetében, akik a járványhelyzetben home office munkarendre álltak át.

E változások átrendezték a „társadalmi idő” struktúráját is. *Setényi János* ezt kutatásokra hivatkozva igazolta vissza, egészítette ki. A középiskolás tanulók esetében ugyanis a kontakt-tanuláshoz 1,5–2 óra utazást is jelent, az iskolavárosok vonzáskörzetéből az iskolába utazók esetében akár többórát is, ami a távolléti munka miatt elmaradt. Kerekes Judit egy New York-i egyetem professzoraként értékelte rendkívül hasznosnak, tanulságosnak a Szakképzési Kollégium munkáját, és ezen felül ajánlotta saját egyeteme, saját gyakorlata bemutatását.

Szeitz János – a Kollégium doyenje – annak adott hangot, hogy, figyelve a járványhelyzeti oktatás nemzetközi irodalmát, a jelenség ilyen komplex megközelítésű értelmezésével, mely egyben javaslatokat is tartalmazott, nem találkozott. Ezt emelte ki vitázáró gondolatként *Borbély-Pecze Bors Tibor* is. A nevelésügy olyan komplex jelenség, melynek bármilyen szeletét vizsgáljuk is, nem tudunk kitérni a nevelésügy egyéb területeinek vizsgálatára, de legalább említése nélkül. A távolléti oktatás kapcsán így jelent meg most a társadalmi szelekció, a tanárképzés és a nevelés folyamatában a szülőkkel való együttműködés is.

Megköszönve az előadókat, a vitában részt vevőket, a vitát kísérő szakemberek jelenlétét jelezte, hogy a Társaság ugyan már egy megközelítésben – 2020-ban a Sta-

féta táborban – foglalkozott a témával, a mostani kollégiumi munka után, a hétfőn kezdődő teljes zárlat tapasztalatait is összegyűjtve, vélhetően vissza kell térni arra, hogy e megváltozott világban, melyben a bér munka gyakorlata is alapvetően változik – egyre több az olyan munkatevékenység, ahol maga a munkatevékenység és a munkahely nincs szorosan összekötve –, hogyan működjön az iskola, hogyan szerveződjön a tanítás-tanulás folyamata, a nevelés gyakorlata, vajon az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának, a kompetenciák fejlesztésének gyakorlata egy konkrét „kőházhoz” kötött-e. Miután gyermekek, pedagógusok, szülők megélték a különleges helyzet előnyeit és értékeit, valamint hátrányait és nehézségeit, úgy tűnik, az iskola világa nem állítható helyre olyan formában, amilyen korábban volt.

Fábry Béla

„A XXI. század kihívásai és az iskola”

A Szakmai Kollégium őszi ülése október 7-én került megrendezésre. Egyetlen napirendi pontja Hudecz Ferenc akadémikusnak, az ELTE – 2021-ben Eötvös-gyűrűvel kitüntetett – korábbi rektorának előadása volt. Emlékezetes, hogy nagysikerű előadást tartott a kémikus professzor az MPT Staféta táborban, felvillantva az emberiség nagy kihívásait. A Szakmai Kollégium szervezői arra kérték, mutassa be prezentációját nagyobb nyilvánosság előtt is – az ELTE PPK támogatásával valós idejű közvetítésben nézhették az érdeklődők az előadást a YouTube-csatornán is.

Az előadó bemutatta, milyen nagy nemzetközi kutatói hálózatok összegzik tudásukat annak érdekében, hogy az emberiség jövője biztonságosabb lehessen, elkerülhetőek legyen a veszélyek. Példaként említette, hogy a „State of the Future” projekt 28 különböző indikátort definiált. Például, a nemzeti jövedelemnek az egy főre jutó értékét, vagy az „1000 főre jutó orvosok számát az adott országban”, a „középfokú oktatásban résztvevők arányát az adott korosztályban”, de megjelenik a „terrorista incidensek száma” és „az internet használóknak a száma 100 főre vetítve”.

Ezeknek az indikátoroknak a vizsgálata alapján két nagy csoportot hoztak létre: az egyik csoportba tartoznak azok az országok, amelyek – ahogy ők fogalmaznak – „nyerésre állnak”, míg a másik csoportban nincs előre mozdulás, sőt inkább visszalépés észlelhető. A „nyerésre álló” tömbből mutatott be néhányat. Nő a jövedelem a világban, ami egy jó hír. A következő sorban azt látjuk, hogy a szegénység hogyan változik. Itt is egy kicsit kedvező tendenciát lehet látni globálisan. Az orvosok számát illetően szerény mértékben van javulás. A halálozási adatokban is szignifikáns feleződés történt, és az életkor hosszában is előre mozog a világ népe. Nem is beszélve az internetet használók arányáról, ami hihetetlen dinamikával nő.

Betekintést mutatott abba a listába is, ahol fordított tendenciákra lehet adatokat találni. Például a munkanélküliség, az erdőségek területének csökkenése, a fegyveres konfliktusokról/háborúkról szóló adatok kerültek szóba. A munkanélküliség tekintetében nincs változás, s ez a rossz hír – mondta az előadó. A kutatás és fejlesztés indikátoránál észlelt pár százaléknyi változásban sincs igazán fejlődés, holott a problémák, amelyekre megoldást kellene találni, sokasodnak. A terrorista incidensek számát növekedni látjuk sajnos, és azt is, hogy a korrupció világméretben nagyobb, mint az elmúlt 20 évben.

Ha az utalásszerűen áttekintett fenti kérdéseket egybevetjük – folytatta az előadó –, észrevehetünk fontos és jellemző közös vonásokat. Ezek összetett problémák, nem megoldhatóak „egyféle” tudással. Már a leírásukhoz is többféle tudásgyűjtés megléte szükséges. Fontos jellemzőjük, hogy e problémák általában lokálisan azonosíthatóak, tehát például a városban, az országban, ahol élünk – mondta az akadémikus. A megoldásuk is interdiszciplináris együttműködést, és ilyen értelemben csapatmunkát igényel. Kölcsönös megértésre és belátásra van szükség globális szinten. Ez olyan alapérték, amelyet tovább kell tudni adni. A megoldás csak konszenzussal lehetséges.

Ebben a perspektívában érdemes a felsőoktatás helyzetére tekinteni – folytatta Hudecz professzor. A legfrissebb és a legrégebbi felfogás ötvözésével a felsőoktatás fő feladata az oktatás, így ahogy itt megjelenik, a kutatás, a társadalmi szolgáltatás, a tudásközvetítés, és egy nagyon fontos negyedik, egy *etikai funkció*, a mérték és mérce. Ezt megfogalmazták nem olyan régen, a Bolognai Deklarációban is, amelyben ugyanezek a fogalmak kiegészülnek az autonómia, a függetlenség hangsúlyozásával. Amiatt, hogy az oktatás és a kutatás elválaszthatatlan egymástól, nem lehet csak oktató főiskolákat és csak szakképző iskolákat létrehozni. Nem szabad beleszólni abba, hogy mit csináljon az egyetem. Lehet pénzt adni arra, hogy amennyiben ezt vagy azt csinálod, több támogatást kapsz. Az nem lehetséges, hogy a miniszter megmondja, hogy például az önzetető autók jogi problémáit kutasd, mert azt mondom. Garantálnia kellene az egyetemi környezet számára a kultúrák kölcsönös megismerésének és kölcsönhatásának szükségességét.

Melyek a megoldandó problémák? A finanszírozás mértéke és formája, az autonómia értelmezése, az államok/kormányok szerepének tisztázása mind pénzügyi, mind jogi vonatkozásban, a társadalmi várakozás növekedése. Lássuk be, hogy itthon is óriási verseny van abban, hogy ki menjen a jó iskolába, és kinek jut „csak” más.

Milyen legyen tehát a felsőoktatás? Legyen az autentikus tudás forrása, legyen mérték és mérce, nyújtson korszerű tudást, modern gondolkodást. Tisztelje a teljesítményt és ismerje el a minőséget! E két kulcsfogalom, amit én használni szeretek, mert a két dolog nagyon fontos, bár különbözik, mégis összefügg. Biztosítsa az

esélyegyenlőséget és a társadalmi mobilitást, legyen meg az egyéni és a társadalmi jónak a harmonizációja. Törekedjünk a hosszú és rövidtávú érdekek harmóniájára. Olyan értékrendet alakítsunk ki, amely segíti a problémák megoldását, figyelembe veszi a másikat, a kisebb-nagyobb közösségek érdekeit, a közös jövőnket.

Ezeket a pontokat tartotta kulcsfontosságúnak az ELTE professzora, egykori rektora – újólág kiemelve a műveltség, az igényesség, a nyitottság és a teljesítmény szempontjait.

Az előadást a kisszámú jelenlévő hallgatóság egyetértéssel fogadta, majd a pedagóguspálya és a pedagógusképzés, a felsőoktatás pedagógiájával összefüggésben egészítették ki a referátumot.

Trencsényi László

19. Staféta tábor – IDŐ-utazás

2021. július 1. és július 4. között Taksonyban tartotta meg a Magyar Pedagógiai Társaság a tizenkilencedik Staféta táborát. A tábor több mint félszáz résztvevője Győr-Mosontól Borsodig, Békéstől Pest megyéig, és még Amerikából is érkezett honfitársunk.

A táborlakók a méltányosság, esélyegyenlőség helyzetét boncolgatták a nevelési és tanulási folyamatokban. Az intézményi nevelés és tanulási folyamatok minden szegmensét érintették a témában a neves szakemberek előadásai, kerekasztal-beszélgetés, hazai alapítványi kezdeményezések, jó gyakorlatok bemutatása, melyeket a résztvevők saját tapasztalataikkal egészítettek ki. A jelen helyzet elemzését segítették Törzsök Károlyné gondolatai a személyes jelenlét támogató és ösztönző szerepéről a pedagógiai munkában. Az elmélet és a gyakorlat részletes boncolgatása után a résztvevők egy projekt keretében megfogalmazhatták saját ideáikat egy jövőbeli közoktatási rendszer vázlatának elkészítésével.

A szervezők két neves évfordulóról való megemlékezést is beleszőttek a programba. A 75 éves Úttörő Szövetség történetének és a mai életének bemutatására Szalkszentmártonra, az úttörők mai „főhadiszállására” látogattak a táborlakói. Az úttörő élet felidézése mellett a falu hírességének, Petőfi Sándornak ide kötődő anekdotáival és verseivel is nosztalgizálhattak. A tábor végén egy történelmi akadályverseny keretében a résztvevők felelevenítették a Magyar Pedagógiai Társaság 130 évének jelentősebb mérföldköveit, így tisztelve és őrizve az elődök szellemiségét.

Így szólna egy rövid összefoglaló hír a 19. Staféta táborról. Engedjék meg nekem, hogy most kicsit rendhagyóbb módon mutassam be, milyen is volt ez a tábor egy táborlakó szemével.

A helyszín

A taksonyi Zöldsziget Panzió és Rendezvényház második éve ad otthont a tábornak, így ismerős helyre, jó tapasztalatok birtokában mentem. Meglepetés volt a panzió megújult, virágos környezete és a nyüzsgő tábori élet, mivel velünk egy időben gyerek-tábor, zumbatábor és családi rendezvény is volt. Ezek azonban nem zavarták, inkább színesítették a tábori életet.

A résztvevők

Már az érkezés utáni kezdő körnél tapasztalhattam, milyen sokszínű társaság gyűlt össze. A kezdő stafétától, a tapasztaltakon át az alapítókig. Sokan voltunk pedagógusok, gyakorlók, oktatók és kutatók is, de csatlakoztak társszakmák képviselői és szakmán kívüliek is. Bennem, mint kezdő stafétázóban ott volt egy kis megilletődés, hogy ilyen körben ülök, de a tavalyi ismerősök révén hamar sikerült az újakkal is megismerkedni.

A téma

A program is felhívó jellegű, vagyis ütős volt, aktuális és mindenkire szóló. Lehet, hogy a mindennapokban ezek egy kicsit elcsépeltek hangzanak, és ha szóba kerülnek, legyintünk vagy soroljuk a sztereotípiáinkat. Nehéz és sokrétű kérdés a méltányosság és a megoldás kulcsa, szerintem nem a pedagógiai területek művelői kezében van, de hogy a kulcs formájának a kialakításához meghatározóan hozzájárulhatunk, az kétségtelen. A tábor tematikája nagyon jól ötvözte a kérdés körüljárásához szükséges pedagógia horizontális és vertikális területeit. Az előadások felölelték az óvodától az egyetemig a nevelési és tanulási rendszerek elemeit, az oktatáspolitikától a pedagógiai kutatáson át a gyakorlati módszerekig tartó folyamatokat. Saját tapasztalataimat egy szélesebb perspektívába helyezve, mások tapasztalatait megismerve elgondolkodásra, néha beismerésre, máskor épp vitára készítetett. Egy azonban biztos volt bennem a tábor végére, hogy néha szemellenzöt használva tekintünk a témára, és nem vesszük észre, hogy nem egyedül küzdünk, csak épp nincs időnk vagy lehetőségünk kinyújtani a kezünket egymás felé.

Kiemelkedő program volt *Hudecz Ferenc akadémikus* szombat délelőtti előadása, melynek tartalma az *Együttműködés és verseny: közös jövő – közös felelősség* témaköréből emelt ki példákat, döböntett meg valóságos adatok bemutatásával.

Beszélgetések, viták

A viták alatt itt inkább egymás meggyőzését értem, de nem minden áron. Mert ez volt a táborban az alap: mindenki elmondhatta a véleményét anélkül, hogy kritika érthette volna. A beszélgetések során úgy éreztem, hogy nemcsak meghallgatjuk egymást, hanem meg is próbáljuk hallani, érteni, amit a másik mond. Ez nem jelentette azt, hogy mindig mindent elfogadtunk, de tiszteletben tartottuk egymás véleményét.

Ezért nagyon élveztem a *szögletes kerekasztal-beszélgetést*, amely aztán – nemcsak formájában – egy igazi kerekasztallá alakult. Az *indító gondolatok „Mester és tanítvány”* címmel a méltányosságról szóltak Nahalka István, Ercse Kriszta részvételével. Alabán Péter beszélt a *Szociális és digitális szakadékról az ózdi kistérségben, valamint Tajtiné Lesó Györgyi A pályaorientáció valódi kihívásai az iskola falain túl* címmel tartott előadást. A beszélgetőtársak, Orsós János, Berki Judit, Derdák Tibor, Bódis Kriszta, Knausz Imre, Kajos László, Győri János, Törzsök Károlyné és Dr. Kerekes Judit bekapcsolódásával egészült ki a kör. Tulajdonképpen nemcsak a meghívottak, hanem a tábor összes résztvevője aktívan beszélgetett egymással.

Barátságos és érdeklődő természetével impulzív és központi alakként volt számomra jelen az Egyesült Államokból érkezett Dr. Kerekes Judit, aki már több éve stafétázik. Érdeklődve hallgattam az amerikai magyar iskolákban szerzett tapasztalatait, megosztotta jó gyakorlataikat, és ezzel is színesítette a beszélgetés palettáját.

A másik élvezetes *beszélgetős*, vagy inkább *kibeszélős* program volt az *Alpár Vera interaktív előadásához kapcsolódó csoportfeladat*, melynek során saját oktatáspolitikai innovációkat kellett felépíteni. Ezek megalkotása közben a csoporttagok részletesebben megoszthatták nézeteiket és kifejezhették akár utópisztikusnak tűnő álmaikat is.

Hatásos és magával ragadó volt szombat délután *Béres Marcsi Montessori-program* bemutatója, mint a gyermekek egyénre szabott képességfejlesztésének egy lehetséges módszere az óvodákban.

13. kép. Stafétaátadás a táborban (a fotó az MPT tulajdona)

Az idő

Sokszor halljuk, hogy „*Jó társaságban repül az idő*”. Velem valóban így volt. A három nap hamar elszállt, és bennem még annyi minden maradt, hogy vasárnap

reggel úgy ébredtem fel: „Akkor most kezdjük újra, mert még annyi mondanivalóm lenne!” Az idő, a programterv az egész tábor alatt szorított minket, de hála Gál Ferenc mediátori határozottságának, sikerült lépést tartani vele.

Az idő egy másformában is megjelent a tábor programjában: időutazáson is részt vehettünk. Péntek este Szalkszentmártonon az úttörők emlékeiben nosztalgizhattunk Kerner Erzsébet vezetésével, és a büszke helyi lokálpatrióták segítségével kalandozhattunk egy kicsit Petőfi Sándor világában. Az itt tapasztalt szívélyes vendéglátás felejthetetlen marad.

14. kép. Péntek este Szalkszentmártonban (a fotó az MPT tulajdona)

15. kép. Szalkszentmártoni vendéglátás (a fotó az MPT tulajdona)

Szombaton estefelé pedig egy *izgalmas akadályverseny állomásain a Magyar Pedagógiai Társaság 130 éves történetének egy-egy híres, sorsfordító eseményének résztvevői* lehettünk. Sok érdekes, számomra eddig kevésbé ismert ténnyel és történettel találkoztam. Az állomások teljesítéséhez a csoport minden tagjának tudása mellett néha leleményességre is szükségünk volt.

Tábori élet

Tábori hangulat: minden feltétel adott volt.

Tábori szokások: tábornyitó beszélgetés, közös étkezések, éjszakába nyúló beszélgetések, játékok, humor, záró tábortűz. Jó társaság. A programok során spontán alakított csoportok és csapatok kapcsolatokat generáló és erősítő hatása.

Táborvezetőnk, Trencsényi László kifogyhatatlan anekdotái, mely mindig mosolyt csalt az arcunkra. Munkácsy Katalin játéakai, mely igaz, hogy matematika volt, de mégis izgalomba hozott és nyerni akarásra készítetett.

Egy gondolat, amit a táborból magammal hoztam a „Méltányosság 50 árnyalatából”: péntek délelőtti beszélgetés és vita lezárásaként fogalmazta meg a következőt *Gál Ferenc mint mediátor* (nem szó szerint idézve): az ő értelmezésében a méltányosság szó etimológiai gyökere a méltó szóban keresendő. Így Ő a méltányosság alatt azt érti, hogy egy másik ember méltó rá, hogy bizonyos dolgokhoz hozzájusson, megtehessen, elérhessen. Méltó rá, megérdemli. Ez nagyon megérintett, úgy hiszem, ennek a szemléletnek kellene uralkodóvá lennie, hogy előre lépjünk. Nem kegyet gyakorolunk, ha méltányosak vagyunk valakivel, hanem elismerjük a képességeit, lehetőségeit, és ezt támogatjuk. Hiszünk benne, hogy ő is higgyen magában. Én ezt a szellemiséget éreztem a táborban a szervezők és a résztvevők felől is.

Kívánom a szervezőknek, hogy a következő jubileumi 20. Staféta tábor is ilyen színvonalas és sikeres legyen!

16–17. kép. Akadályverseny a Staféta táborban (a fotók az MPT tulajdonai)

Iski Józsefné

Beszámoló a VI. Játsszunk Mindannyian! Világjátékhoz kapcsolódó Országos játéknap megvalósításáról

Minden jónak forrása a játék! (Fröbel)

A játéknapi felhívásban a következő célokat tűztük ki a 2021. év első felének közepén, bízva a COVID-19 járvány lecsengésében: helyi hagyományteremtésképpen egy meghatározott időpontban, *2021. szeptember 16–24. között* a helyi lakosok közösen, korhatár nélkül a szabadban parkokban, játszótereken és közösségi tereken közös ingyenes játéktevékenységekben vegyenek részt.

A nyár közepén sorra jelentkeztek a települések: Boldogkőváralja, Gödöllő, Űri, Székesfehérvár, Salgótarján, Romhány, Pápa, Ráckeresztúr, Karcag, Hidasnémeti, Rákóczi újfalu, Jászberény, és Budapestről a XI., XVII. és XXII. kerület.

Az MPT-tagok közül Munkácsy Katalin felajánlotta, hogy elmegy olyan helyre, ahol játéknapot szerveznek. A Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda Körösetétleni Tagiskolája első alkalommal kapcsolódott a Játéknaphoz, nem szeptemberben, hanem október hónapban. Dr. Munkácsi Katalin ehhez a programhoz kapcsolódott, melynek témája a matematikai játékok voltak. A programban az alsó tagozatos gyerekek vettek részt, első osztálytól negyedik osztályig. Ezen a napon délután pedig az érdeklődő tanároknak tartott rövid gyakorlati foglalkozást, ami a felnőtteknek is élményt jelentett. *„A játék mellett két cél fogalmazódott meg bennünk: az egyik, hogy részt vehessünk valamilyen formában ebben a programban, a másik pedig, hogyan, milyen módszerrel lehet egy kicsit közelebb hozni a gyerekekhez az egyébként sokak számára félelmet keltő tantárgyat, a matematikát. Az itt eltöltött nap egy élmény volt kicsik és tanárok számára egyaránt”* – írta beszámolójában Kékvölgyi Viktor tanár a nap szervezője, a beszámoló készítője.⁸

Boldogkőváralja már évek óta szervezi a játéknapokat. Idézet a 2021. évi beszámolójukból: *„A nap végén mindenki boldog volt. A szervezők azért, mert a játékok tetszettek a gyerekeknek, és sikerült velük egy olyan hangulatot, világot megismertetni, ami már itt falun is ritka, mert a búcsú nálunk már csak sátoros árusokból*

⁸ A körösetétleni tagiskolában Kékvölgyi Viktor szervezte meg a programot, és írta a beszámolót a játéknapról.

áll, se körhinta, se játékok nincsenek, mint 25–30 évvel ezelőtt. A résztvevők pedig a jó játék élményével mentek haza vásárfia ajándékokkal: lufival és similabdával.”

Összesen 13 településen került megszervezésre a játéknapi, ami több települési hajlandóságot mutat, mint tavaly, tehát lehet, hogy 2022 őszén még több szervezésre számíthatunk. A Kisgyermek szakmai folyóiratban és a honlapon megjelentetjük a beküldött részletes beszámolókat. Bizakodunk, és szervezkedünk.

Egyik szervezőtárs a következő levelet küldte nekünk köszönetképpen:

„Szeretnék köszönetet mondani, hogy részesei lehettünk ennek a rendezvényso-rozatnak.” (Úri Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde)

Végezetül egy egészen más fajta játéknapi szerveződést szeretnénk bemutatni, amit szintén követésre méltónak tartunk, mivel a legfontosabb célt szolgálja: Bu-dapesten a VII. kerületben az ErőMűvház szervezésében egész nyáron és még ősszel is a hét egy napján, kedd délután ingyenes játéknapot szerveztek a ház munkatár-sai, és hívtak meg minden héten más programot vezető játékmestert, tartottak szervezett programokat a gyerekeknek, a kerület lakosainak az önkormányzathoz tartozó játékparkjukban.

JÁTÉK VILÁGNAPHOZ KAPCSOLÓDÁS KEZDEMÉNYEZÉSEINEK TAPASZTALATAI

Kulcsszavak: közösségalkotás, „lifelong játék”, szervezés

Múlt: a Játék Világnap létrejötté: 1987 május 28 -ban
ITLA (International Toy Library Association = Játéktárak Nemzetközi Szövetsége) torontói konferenciáján.

A Játék Világnap céljai: a játék értékének megünneplése, a generációk összekötése a játékban. 2016-os felhívást a Spielmarkt Potsdam fő szervezőjétől, Thomas Lösche evangélikus lelkész ismertté. Play Day, május 28 - EU-projekt alapján Play and diversity – **Játék és sokszínűség. A Kiss Áron Magyar Játék Társaság** képviselte Magyarországot a Spielmarkt Potsdamban. 2016 januárjában a **Magyar Pedagógiai Társaság Tanulókör** programjában Szigeti Gábor a 2015-ben számolt be a **Magyar Pedagógiai Társaság tagjai** a pedagógiai értékeink sorában kiemelt helyen szerepeltetik a játék fontosságát. Éppen **Kiss Áron nyomdokain haladva** Kortócai Mariann írásal, tevékenységei, játékgyűjteménye, Homoludens Egyesület, az Origami Körjátékkészítők sokaságával.

EREDMÉNYEK – időpontok, helyszínek, létszámok			
2016 május 28.	39 településen		300 fő
2017 szeptember 3. hét	44 település + 8 kerület		450 fő
2018 szeptember 3. hét	6 megyében 23 helyen, +5 kerületben		3500 fő
2019 szeptember 3. hét	7 megyében 15 helyen + 2 kerületben		4500 fő
2020 szeptember 3. hét	10 helyen (3 új jelentkező település)		882 fő

homnap.jatekvilagnap.webnode.hu

Szervezők: bölcsőde, köznevelési-, felsőoktatási intézmények, közösségi házak, művelődési ház, könyvtárak, játékkészítők, helyi települési lakosok.

Támogatók: Önkormányzatok, lakosok, szülők, pedagógusok, nevelők, oktatók, hallgatók.

18. kép. Poszterelőadás a játéknapokról az ELTE TÓK 2021. évi konferenciáján (a kép az MPT tulajdona)

Villányi Györgyné Jutka

Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért 2021'

Több mint egy évtizede a Magyar Pedagógiai Társaság őszi rendezvényei számos szakosztály és tagozat együttműködésében az *Ünnepnapok a felnőttkori tanulásért* rendezvénysorozat égisze alatt szerveződnek a fővárosban és szerte az országban. A programsorozat eredetileg mindenekelőtt a felnőttkori tanulás iránt érdeklődők találkozója volt, azonban napjainkban az élethosszig tartó tanulás eszmerendszere jegyében magába foglalja a neveléstudomány valamennyi területét érintő rendezvényt, életkori és tartalmi korlátozottság nélkül. Teret ad széleskörű szakmai találkozónak, a szervezetek, intézmények, illetve a civil és a kormányzati szektor közötti kapcsolatépítésnek, hozzájárul a média érdeklődésének felkeltéséhez és fenntartásához.

2021-ben a rendezvénysorozat tematikája igen gazdag volt, módszertanilag pedig a pandémiás helyzet határozta meg, mert a rendezvények többsége online valósult meg a ZOOM és a Teams platformokon. Az MPT gyorsan felzárkózott a járvány következtében kialakult helyzethez, és rendezvényeit felkészülten és gyorsan állította át a digitális felületekre, felkészülten szervezte az online platformokon történő találkozókat. Köszönet érte!

2021 őszén a programsorozat három hónap rendezvényeit foglalta magába számos partner és tárrendező közreműködésével. A program keretében szeptemberben kettő, októberben tíz, novemberben nyolcrendezvény valósult meg. A rendezvénysorozatot 2021. szeptember 24-én a Szakképzési Kollégium „Beszélgetések a szakképzésről” című szakmai programsorozata 2021. évi első rendezvénye nyitotta, és decemberben a Felsőoktatási Szakosztály „Alapműveltség az egyetemistáknál” című szakmai beszélgetése zárta.

A már hagyományosnak számító éves könyvbemutató 2021. november 8-án a K11 Művészeti és Kulturális Központban valósult meg, ahol kiadványokat mutattunk be.⁹

Kraiciné Szokoly Mária

⁹ Lásd a könyvismerttetéseket a III. fejezetben.

Otthonunk és partnerünk: Erzsébetváros

Erzsébetváros Önkormányzata hagyományosan (választási ciklusoktól jóformán függetlenül) gondosan figyel a kerületben otthonra talált civil szervezetekre.

Támogatási felhívásaira rendre sikerrel nyújtunk be pályázatot a működési feltételeink biztosítására, ezek nagyon fontos, ha nem is hatalmas összegek.

Szóhoz jutunk közleményeinkkel az *Erzsébetváros* című újság hasábjain is.

Együttműködési megállapodásunk van érvényben a kerületi művelődési központtal, az ErőMűházzal. Ennek megfelelően évente két programot szervezünk közösen, így tarthattuk meg őszi könyvbemutatónkat a K11 Kulturális Színtérben terembérleti díj nélkül.

Az Önkormányzat felkérésére vehetett részt az MPT képviselője az oktatási célú ingatlanok bérleti pályázatának szakértői zsűrijében.

Impozáns rendezvényen vehettünk részt a kerület invitálására szeptemberben. A *Civil Korzó* elnevezésű hagyományos nagyrendezvényen kaptunk közös sátrat a Történelemtanárok Egyletével. Beszélgethettünk, kapcsolatokat létesíthettünk más, kerületi civil szervezetekkel, egyesületekkel, járókelőkkel, köztük több pedagógussal. Tájékoztatónkkal, kiadványainkkal kínálhattuk meg a sátrunkat meglátogatókat.

Sátrunkat megtisztelte Szücs Balázs alpolgármester is, aki elismeréssel méltatta társaságunk tevékenységét.

19. kép. Az MPT és a Történelemtanárok Egylete egy sátorban az Erzsébetvárosi Pikniken
(a fotó az MPT tulajdona)

Trencsényi László

Szervezeti egységek körében lezajlott események

Szakosztályok, Szakképzési Kollégium, Műhelyek beszámolói

Családpedagógiai Szakosztály

A 2021-ben lezajlott legfontosabb események

2021. szeptember 10-én a Budapest V. ker. Bástya utcai Óvodában került sor társaságunk *Tiszteletbeli Tagjainak köszöntésére*. A rendezvényen szakosztályunk képviselői is részt vettek. Az MPT vezetősége tiszteletbeli tagsági emléklappal köszöntötte meg a kitüntetetteknek a több évtizeden át végzett kimagasló pedagógiai munkáját. A rendezvényen felidéztek az elmúlt 130 év kiemelkedő nőalakjainak tevékenységét az MPT soraiban. Megtekintettük a róluk készült fotókat. A jelenlévők kötetlen beszélgetés során elevenítették fel a társasági munka jeles eredményeit.

2021. október 22-én online szakmai délutánt szerveztek a Kisgyermeknevelési és Családpedagógiai Szakosztály, valamint a Nógrád Megyei Tagozat. A program címe: *Mesék és versek a kisgyermekkorai nevelésben*. A program során a gyermekekkel foglalkozó szakemberek, a Móra Kiadó képviselője és a szülők kiemelték a mesék és versek fontosságát a kisgyermek fejlődésében. A vitaindítókban és a hozzászólásokban egyetértettek a kollégák abban, hogy a rendszeres meseolvasás jó hatással van a gyermek személyiségfejlődésére, a nyelvi kompetenciák kialakulására, az intelligencia fejlesztésére. A mese által élettapasztalat, helyzetkezelési minták szerezhethetők. A könyvek megszerettetése a család és az óvoda közös felelőssége. Beszéltünk az okoseszközökről és a képernyőről érkező mesék esetleges káros hatásáról. A kicsik az elektromos eszközök használatakor fegyelmüket a gyorsan változó, mozgó, színes képekkel kötik le. A túlzott ingerek fáradttá, kimerültté teszik őket. Sokkal hasznosabb, ha a kisgyermek a szülőre, nagyszülőre, pedagógusra figyelve jutnak meseélményhez. A valódi kapcsolatok jelentik számukra az igazi örömforrást.

Nagy Péterné

A 2016-os újjáalakulásunk óta az akkor megfogalmazott közös célkitűzéseinknek megfelelően igyekeztünk folytatni szakosztályi szakmai munkánkat. Terveink, programjaink megvalósulásához érdemben járulhatnak hozzá szakosztályunk azon tagjai, akik aktivitása az elmúlt év során is folyamatosan érzékelődött, illetve fokozatosan növekedett. Ugyanakkor a COVID-19 okozta speciális járványügyi helyzet jelentősen befolyásolta aktivitásunkat a 2021-es évben is, emiatt a szakosztályi intenzitásunk némiképpen visszaesett. Emellett továbbra is fontosnak tartjuk aktív tagjaink létszámának növelését, főként a fiatalítás jegyében. A COVID-19 járványügyi helyzet ellenére is sikerült finoman bővíteni a taglétszámunkat, ugyanakkor voltak jelentősebb kilépések, inaktívvá válások is, így a tendencia összességében némi csökkentést mutatott.

E téren mindenképpen tovább kell még fejlődünk. Felmerült az új szakosztályi tagok részéről egy digitális pedagógiai szakosztály megalakulásának igénye.

Megvalósult programjaink

2021. október 22. pénteken 11:00-tól „Beszélgetés az ÚPSZ 2021. évi tematikus szakképzési számáról témában” címmel tematikus kerekasztal-beszélgetést szerveztünk a Magyar Pedagógiai Társaság Felnőttképzési Szakosztályával együttműködésben, illetve az MTA PTB Andragógiai Albizottság támogatásával. A konferenciát a Didaktikai Szakosztály hibrid formában és szinkron módon szervezte meg. Felkért előadók: Palotás József, Zachár László, Németh Balázs, Lükő István és Molnár György. A beszélgetés moderátora: Molnár György, a Szakosztály elnöke volt.¹⁰

20. kép. Beszélgetés az ÚPSZ 2021. évi tematikus szakképzési számáról témában c. webinárium képernyőképe (a fotó a Didaktikai Szakosztály tulajdona, készítette: Molnár György)

¹⁰ A programról szóló meghívó elérhetősége: <https://pedagogiai-tarsasag.hu/meghivo-66/>, továbbá a szerkesztett ÚPSZ-kötet elérhetősége: <http://upszonline.hu/index.php?issue=710506>

2021. november 11. csütörtökön 15:00-tól „A felsőoktatás európai jövője” című szakmai webinar-előadáson vettünk részt a Magyar Pedagógiai Társaság Felsőoktatási Szakosztályának szervezésében, a Didaktikai Szakosztály közreműködésével. Felkért szakmai előadó: Németh Balázs Bánk egyetemi docens. A beszélgetés moderátora: Kálmán Anikó egyetemi docens.

2022. november 27-én 17:00-tól a Kutatók éjszakája programon belül a „Játszva tanulni, játékosítva tanítani – Innovatív, élményalapú módszerek az oktatásban” című jelenléti konferenciát tartottuk meg, ahol a résztvevők interaktív, figyelemfelkeltő előadások során a gyakorlatban prezentálták a BME-n meghonosodott innovatív didaktikai és technológiai megoldásokat. Az élménypedagógiai oktatásméleti lehetőségek és taneszköz-generációk mellett a kooperatív, korszerű interaktív módszertani megoldások is bemutatásra kerültek. Az előadás során számos interaktív kvízfeladat megoldására volt lehetőségük a résztvevőknek, melyet egy digitális szabadulósobával zártunk. Az eseményre 25 fő regisztrált összesen.¹¹

21. kép. A Kutatók Éjszakája programlogója (a kép a Didaktikai Szakosztály tulajdona)

Aktív részvétel a Szakképzési Kollégium szakmai rendezvényein az alábbi időpontokban: 2021.03.26., 2021.05.28., 2021.09.24., 2021.11.26.

Rövid összegzés

Egész évben igyekeztünk követni más szakosztályok szakmai programjait is az aktív kapacitásunk függvényében, és lehetőség szerint részt venni rajtuk, amelyek a COVID-19 járványügyi helyzet miatt nagyrészt online formában zajlottak le.

Célkitűzéseinket a jövőben is folytatni kívánjuk a korábbi elképzelések jegyében, talán picit intenzívebb és gyakoribb szakmai programokkal alátámasztva.

Molnár György

¹¹ A regisztráció elérhetősége: <https://app.kutatokejszakaja.hu/esemenyek/budapesti-muszaki-es-gazdasagtudomanyi-egyetem/jatszva-tanulni-jatekositva-tanitani>

A 2021-es év elején csatlakozott hozzánk a felbomló Szókincháló Szakosztály kilenc taggal, néhány korábbi kollégánk azonban megszüntette a tagságát, pártoló és tiszteletbeli tagjaink nincsenek. Csatlakozó tagjaink megalapították a Szókincháló Szekciót, amely azonban az év folyamán nem külön egységként, inkább a közös munkába beépülve működött.

Ez évi szakosztályi értekezleteinket – a koronavírus-járvány miatt – online, a személyes találkozás elkerülésével tartottuk meg, január 26-án és június 25-én. Örömmel szolgált, hogy így távol élő tagtársaink közül is többen be tudtak kapcsolódni a megbeszélésekbe.

2021. március 5-én – szintén online módon – került sor a Logopédia Európai Napja alkalmából rendezett szakmai programunkra, amelyet bázisiskolánkkal, a budapesti Öveges József Technikum és Szakképző Iskolával közösen szerveztünk, a következő címmel: *Motiváltan motiválni – A motiválás lehetőségei az írott nyelvi zavarral küzdő kamaszokkal való munkában*. A főszervező Paveszka Dóra volt, előadóként rajta kívül Botos Réka, Nagyné Schiffer Csilla és Turcsik Katalin közreműködött, Sallay Edit pedig egy diákkal készült interjú bemutató rövidfilm készítésével járult hozzá a programhoz. Az előadások, a kisfilm és az azt követő fórumbeszélgetés során körüljártuk azt a kérdést, hogyan motiválható az írott nyelvi zavarral élő 10–18 éves kamasz, és hogyan tud motivált maradni a vele foglalkozó fejlesztő szakember vagy szaktanár. Az alkalomról készült felvétel felkerült a társaság YouTube-csatornájára, amelynek videói közül jelenleg is ez a legmagasabb nézettségű.¹²

Terveztük, hogy felmérjük a 2020 szeptemberében bevezetett új szakképzési rendszerben tanuló diszlexiás és egyéb tanulási problémával élő tanulók helyzetét. Egy október 14-én, Köpf Lászlóné, Mudri Zsuzsanna, Gombis Judit és Turcsik Katalin részvételével megvalósult szakmai vitát követően úgy döntöttünk, hogy ezt későbbre halasztjuk, tekintve, hogy a 2020–2021-es tanév jórészt online módon valósult meg.

Másik tervünk volt, hogy olyan online oktató-fejlesztő programokat, játékokat gyűjtünk és kategorizálunk különböző fejlesztési célok mentén, amelyek segítségével hatékonyan és szakszerűen fejleszthetők a tanulási zavarral élő tanulók. Ezt a munkát Paveszka Dóra, Mészárosné C. Szabó Edit és Turcsik Katalin közremű-

¹² A felvétel elérhetősége: <https://www.youtube.com/watch?v=TPOISIZ7kUg>

ködésével – a középiskolás korosztályra koncentrálna – megkezdtük, de a befejezés a következő évre marad.

2021. november 8-án került sor az MPT Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért 2021. évi rendezvénysorozatának részeként tartott *Pedagógiai és andragógiai könyvbemutatóra*, melyen Hatvani Istvánné tagtársunk ezen a rendezvényen Szócs Judit – erdélyi magyar pedagógus, szakosztályunk régi szakmai partnere – *Eszményért, hitért, életért* címűkönyvét ismertette (lásd a III. fejezetben).

Az év során némileg több figyelmet tudtunk fordítani arra, hogy az utóbbi években hozzánk csatlakozott, egymástól térben távoli, tevékenységi területekben pedig sokféle tagtársunk jobban megismerhesse egymást. A szakmai párbeszédet segíti nyilvános Facebook-csoportunk is, ahol ma már 2255 csoporttag oszt és esetenként vitat meg egymással szakmai tartalmakat.¹³

Turcsik Katalin

Felnőttképzési Szakosztály

Legfontosabb események – A szakosztályi élet helyzete

A szakosztály munkáját jelentős mértékben nehezítette a pandémiás helyzet, ami minimálisra csökkentette a személyes informálódás, kötetlen beszélgetések és találkozások lehetőségét. A Felnőttképzési Szakosztály tagságának elöregedése, illetve az a tény, hogy a szakosztály tagjai más hasonló szervezetekben is nevesített tagként közreműködnek (MTA Pedagógiai Bizottság Andragógiai Albizottság, Mellearn Hálózat, felsőoktatási intézmények andragógus képzései kapcsán működő bizottságok, projektek), nehezíti az önálló szakosztályi munkát jelentő rendezvények, találkozások, eszmeeserék megszervezésének lehetőségét. Ugyanakkor, a tagok az egymástól független szervezetek által megvalósított rendezvények alkalmi során kapcsolatban vannak, a felnőttképzést érintő kérdésekben informálisan összevetik nézeteiket, de személyes rendezvények vagy konszenzusos írásos állásfoglalások létrehozására nincs energia. Ez volt az oka annak, hogy a szakosztály a felnőttképzést és szakképzést érintő törvényi változásokra nem tudott szervezett módon reagálni. Bár a szakosztály vezetése és aktív magja tervezte egy szakmai állásfoglalás megfogalmazását, ennek megvalósítása a szakosztályi tagság teljes bevonását és konszenzusos szöveg megalkotását jelentette volna, s erre nem volt mód. Örömkre szolgált ugyanakkor, hogy a Szakképzési Kollégium 2021. évi rendezvénysorozata mind tartalmában, mind a résztvevőket illetően (beleért-

¹³ A nyílt Facebook-csoport elérhetősége: <https://www.facebook.com/groups/144059916049641>

ve a Felnőttképzési Szakosztály érdeklődő tagságát is) reagált a felnőttképzést és szakképzést érintő változásokra, az ott megfogalmazott hozzászólásokkal a szakosztály több egyetértéséről tájékoztatott. A szakosztály életében változást jelent, hogy a Szociálandragógiai Műhely vezetését Szeitz János – egészségi állapotára hivatkozva – átadta Henn-Pap Annának, aki az MPT elnökségének és a Felnőttképzési Szakosztálynak fiatal tagja.

2021 folyamán folytatódott a 2020-ban megkezdett műhelymunka, amelynek célja, hogy kisebb létszámú közösségekben felnőttképzési és szakképzési szakemberekkel és egyetemi hallgatókkal esetenként kapcsolódva, más témában szervezett tanácskozások, találkozók lehetőségét kihasználva eszmét cseréltünk a felnőttképzés és az civil szervezeti munka aktuális kérdéseiről. A felnőttképzés-szakképzés területén bevezetett törvényi változásokra a szakosztály két rendezvény keretében reagált.

Az Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért 2021 programsorozat keretében szakmai találkozót szerveztünk együttműködésben a Budapesti Komplex Szakképzési Centrummal 2021. október 21-én. A rendezvényen a *Budapesti Komplex SZC Kézművesipari Technikum mutatta be a Szakképzés 4.0 stratégiai terv kapcsán megvalósult jó gyakorlatait. A mintegy 50 fős rendezvényen főként gyakorlati felnőttképzési szakemberek vettek részt néhány oktatáspolitikai szakember, egyetemi oktató mellett. A nagy érdeklődésre számot tartó rendezvény igazolta azt a feltételezésünket, hogy napjainkban főként az azonnal megvalósítható jó gyakorlatok iránt mutatkozik érdeklődés.*¹⁴

Ugyancsak érdeklődésre tartott számot az *Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért 2021* programsorozat pécsi online rendezvénye 2021. október 22-én, *amelyen az ÚPSZ tematikus számának szerzőivel beszélgettek a rendezvény résztvevői.* A rendezvény a MTA PTB Andragógiai Albizottság támogatásával valósult meg. A tematikus számot másutt mutatjuk be.

- Hazánkban nagyon fejletlen a lakosság pénzügyi kultúrája, a pénzkezeléssel kapcsolatos gondolkodásmódja, ezért – a Felnőttképzési Szakosztály tartalmi profiljának új elemeként – 2021 tavaszán két alkalommal *online beszélgetést szerveztünk fiatal felnőttek körében a pénzügyi és gazdálkodási műveltség, a helyes pénzkezelési viselkedéskultúra kérdéseiről*, együttműködve az OTP Fáy Alapítvány munkatársaival (2021. április 22. és 2021. november 5.). A beszélgetések kapcsán felhívtuk a figyelmet az OTP Fáy András Alapítvány által felnőttek számára kidolgozott, ingyenesen elérhető online Pénzügyi Alapműveltségi Programjára.

¹⁴ A programról részletes hanganyag alapján jegyzet készült, amely Alpár Vera összefoglalásában a III. fejezetben olvasható.

- 2021. október 25-én online rendezvény valósult meg „*Korunk kihívása: a pályaváltás támogatása*” címmel az MPT és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal által működtetett EPALE Magyarország felület együttműködésében.
- 2021 folyamán folytatta munkáját a Szeitz János vezette *Szociálandragógiai Műhely, belső vitára előterjesztette az Alapok – hipotézisek – Vázlat a szociálandragógia elmélet kidolgozásához* c. belső tanulmányt, amely a szakosztály andragógia-elmélettel foglalkozó szakemberei és egyetemi hallgatók körében kerül megvitatásra 2022 első felében. Nemzetközi szakirodalom feltárást és pályázati figyelmet is végez a Szocioandragógiai Műhely, az év során négy e-mail levélben adta közre a műhely érdeklődési körébe tartozó tanulmányok, projektek elérhetőségét.

Együttműködő partnerek: ELTE PPK FTI, Pécsi Tudományegyetem, Milton Friedman Egyetem, Mellearn Hálózat, MTA Pedagógiai Bizottság Andragógiai Albizottság, Budapesti Komplex Szakképzési Centrum, OTP Fáy András Alapítvány Oktatási Központ.

Kraiciné Szokoly Mária

Felsőoktatási Szakosztály

Célunk a hazai felsőoktatásban:

- felmerülő problémák megfogalmazása, megoldása közös gondolkodással, cselekvéssel;
- alkalmazott oktatási, tanítási és kutatási módszertanok fejlesztése;
- hazai és nemzetközi tudományos együttműködések kialakítása;
- innovatív stratégiák felépítése, alkalmazása, jógyakorlatok (best practice) adaptációjának tervezése;
- szakmapolitika presztízsének emelése, jövőbemutató javaslatok kidolgozása;
- felsőoktatásban dolgozók szakmai párbeszédének, kooperációjának elősegítése, fejlesztése, összehangolása.

A Felsőoktatási Szakosztályunk szervesen kapcsolódik a Magyar Pedagógiai Társaság honlapjának kettős céljához:

- tájékoztatni a nagy hagyományú civil szervezet tagjait és rokonszenvezőit – bizonyos esetekben vitapartnereit – a társaság műhelyeiben zajló tevékenységekről, e műhelyekben kialakuló álláspontokról, véleményekről,

- a társaság tagjait és rokonszenvezőit – bizonyos esetekben vitapartnereit – bevonni a szélesértelemben vett hazai és nemzetközi pedagógia (gyakorlat és tudományos reflexiók) különböző irányzatai közötti diskurzusba.

Mindezek érdekében a Felsőoktatási Szakosztály a korábbi évekhez hasonlóan 2021-ben is együtt kíván működni minél több hazai és nemzetközi szakemberrel, az MPT más szakosztályaival, felsőoktatási intézményekkel és más szervezetekkel is.

A szakosztályt 2021 tavaszán vette át az új vezetés azzal az elsődleges szándékkal, hogy szakmai tevékenységét és tagságát aktivizálja. Alap gondolata szerint a felsőoktatásban is komoly pedagógiai munkára van szükség, és nagyobb hangsúlyt kell fektetni az iskolarendszer szintjeire.

A szakosztály elnöke egyidejűleg a társaság alelnöke is. A szakosztály jelenleg 66 szakosztályi tagból áll, a más szakosztályokból érdeklődő és érintett személyek száma 95 fő. A zártkörű szakosztályi programokon a résztvevők száma 15–25 fő között mozog.

Az elmúlt évben rendszeresen részt vettünk a Magyar Pedagógiai Társaság szakmai-vezetői kollégiumi ülésein, a szakosztály rendezvényeiről rendszeres tájékoztatást adtunk a vezetőségi üléseken és a Magyar Pedagógiai Társaság honlapján.

Események, szakmai programok

- április 8. – Részvétel az EPALE Felsőoktatás nemzetköziesítése – Oktatás és képzés az EU-ban és itthon, Tempus Közalapítvány, Campus Mundi programján.
- április 28. (18:00, online) – A Szakmai beszélgetések, kutatások, könyvbemutatók programsorozatunk részeként kerekasztal-beszélgetést szerveztünk, melyben Polónyi Istvánnal *A felsőoktatás politikai gazdaságtana* című könyvéről beszélgettünk. A rendezvényt az ifjúságkutató és tanár, Csákö Mihály (ELTE, WJF) emlékének ajánlottuk. A könyvbemutatót kötetlen szakmai beszélgetés és a szakosztály szervezeti jövőképeinek megvitatása követte. A rendezvényt a szakosztály ügyvivője, Alpár Vera szervezte és moderálta.
- Június 10. (17:00, online) – Verseny vagy együttműködés – A hazai felsőoktatás szinergikus lehetőségei a jövőben című szakmai rendezvényünkön Prof. Dr. Poór József egyetemi tanárt a Koronavírus – Válság – Kihívások című hazai, a munka világában történt átfogó kutatásnak a vezetőjét, szervezőjét láttuk vendégül. Professzor úr bemutatta a hazai és határon túli magyar egyetemek és néhány civil szervezet együttműködésével létrejövő tudományos projektet, és a többlépcsős, kiterjedt nemzetközi kutatás tapasztalatait. A beszélgetést Alpár Vera moderálta.
- Július 1–4. – Az MPT hagyományos nyári rendezvényeként megtartott Staféta nyári táborban a szakosztály ügyvivő szakértője, Alpár Vera *Kreatív stratégia-*

tervezés címmel tartott előadást és tréninget a résztvevőknek. A program keretén belül egy mesebeli ország oktatási rendszerének megújításáról szóló együtt gondolkodási folyamat valósult meg.

- November 3. (16:00 órától) – A Károli Napok keretében a 70 éves Országos Tudományos Diákköri Mozgalom és a 130 éves Magyar Pedagógia Társaság közös ünnepe alkalmából szerveztük meg a FELSŐOKTATÁS 4.0 – „A tehetséggondozás múltja, jelene és jövője” című kerekasztal-beszélgetést.¹⁵ A rendezvény a felsőoktatásban alkalmazott vagy alkalmazandó tehetséggondozás fontosságáról, lehetőségeiről szólt, és a témához illő további érdekes kérdéseket is megvitatott. Az esemény meghívott előadói a felsőoktatás és a tehetséggondozás szakértőiként beszámoltak a saját tapasztalataikról, és ismertették saját jövőképüket a felsőoktatásról és a tehetséggondozás XXI. századi szerepéről.
- November 11. – Az Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért 2021 sorozathoz kapcsolódóan szerveződött. A felmerülő kérdéskörök voltak: a Nemzetközi felsőoktatási lifelong learning trendek – Egy aktuális UNESCO-IAU felmérés tanulságai és üzenetei. Az előadásban megjelennek olyan tényezők is, amelyek révén jobban megérthetőek az egyetemek tanulást támogató kínálatának lehetőségei és korlátjai, különös tekintettel a részvétel, a tanulási teljesítmények, a szervezeti kultúra és az együttműködésre alapozó tudástranszfer-formációk kihívásaira. Ezt követően, november 25-én vendégünk volt Dr. Szűcs András, az EDEN (European Distance Education Network, UK) főtitkára. *Az oktatásinnováció göröngyös útjain* című előadásában többek között a távoktatás, a digitalizáció, a társadalmi modernizáció és a járványhelyzet által életre hívott digitális oktatásfejlesztési tervekkel kapcsolatban megfogalmazott kérdésekre kereste a választ. A rendezvényeken 10–15 fő, a szakosztály tagjain kívül egyéb érdeklődők is részt vettek. Az előadásokat Kálmán Anikó moderálta.

Az előzetesen megfogalmazott célokkal összhangban az elmúlt évben sikerrel járt a szakosztály aktivizálása, mozgalmas, eseményekben gazdag évet zártunk.

Kálmán Anikó, Alpár Vera

¹⁵ Alpár Vera összefoglalója a III. fejezetben olvasható.

A tagjaink számára kemény erőpróbának bizonyult a 2021-es év. Három évvel ezelőtt – áttekintve a szakosztályi életkori összetételét – az egyik legfontosabb teendőként és célként a fiatalítást, a fiatalok bevonását jelöltük meg. Személyes megkeresésüket és elérésüket azonban szinte ellehetetlenítette a lassan harmadik éve fennálló járványhelyzet ugyanúgy, mint a tavalyi évről az idei évre áthozott, nyilvános rendezvényeink és eseményeink megtartását. (*Fiúkfalva-kiállítás Debrecenben és Ebesen, megemlékezés a budaörsi Erzsébet Otthonnál, intézménylátogatás*). A rendezvényekben együttműködő partnereinkkel viszont folyamatosan kapcsolatban voltunk, ezzel is jelezve, hogy amint lehetséges, ezek megrendezésre kerülnek. Nem változott vagy nem javult többeknél az online megjelenés lehetősége sem (életkoruk vagy élethelyzetük miatt). A *Társaság fontos online eseményein (Szakmai Kollégium, Vezetői Kollégium, Közgyűlés) mégis maradéktalanul tudtuk képviselni a szakosztályt*. Résztvevői voltunk az MPT által szervezett, személyes részvétellel megrendezett hagyományos eseményeknek (Staféta tábor, jubilánsok köszöntése, őszi könyvbemutató). *Emléktábla-avatáson felszólalóként is képviselni tudtuk a Társaságot (Takács Etel 100)*.

Nemcsak nekünk kellett szembenézni azzal a helyzettel, hogy a tagság egy része „elidősödött”. A Társaság is kereste a módot arra, hogy méltón elismerje mindazok több évtizedes, kiemelkedő munkáját, akik életkoruk vagy egészségi állapotuk miatt már nem tudnak aktív részesei lenni a munkának. Ők érdemelhették ki a Tiszteletbeli Tag címet. Felterjesztésünk nyomán szakosztályunk 8 tagja kapta meg a májusi online közgyűlésen a „*Tiszteletbeli Tag*” *elismerő státust: Blumenfeld Gyuláné, Burda Judit, Fehérvári Gyula, Horváth Judit, Rehus Gyuláné, Szekeres-Varsa Vera, Tóth László, W. Mikó Magdolna*. Ha tudtuk, úgy személyesen adtuk át az oklevelet, míg másoknak postán juttattuk el. Sajnos, egy tagtársunk, Rehus Gyuláné ezt már nem érthette meg, mert júniusban elhunyt. Több veszteség is érte a szakosztályt a járvány idején. Vizely Ágnes sincs már közöttünk, és féltő, hogy pontosan nem is ismerjük veszteségeinket. Veszteségként éltük meg azoknak a tagjainknak a lemorzsolódását is, akik hosszú ideje inaktívak voltak, akiknél megkereséseink válasz nélkül maradtak, és tagdíjfizetésüket sem rendezték. A Társaság érvényes SzMSz-e alapján törölődtek tagjaink sorából.

Nehézségeink ellenére sikerekről is számot tudunk adni. *Széles támogatói kör segítségével (Felczak Alapítvány, Mazsók, EMIH) újabb Korczak-kötet kiadását valósíthattuk meg (Mózsi, Józsi, Samu és a többiek – tábori történetek)*. Ez utóbbi könyv „*párja*” annak a tábori pedagógiai naplónak is nevezhető Korczak-könyvnek, amelyet 2019-ben adtunk ki (*A wilhelmóvkai fiúk*). Mindkettő hazai első kiadás! A most kiadott Korczak-könyv bemutatóját, melyet a Scheiber Iskolába terveztünk

november 29-re, a COVID-19 miatt 2022-re halasztottuk. Az „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” elnevezésű rendezvénysorozat könyvbemutatóján viszont bemutatásra került. Szakosztályunk korábbi elnöke, *Simon Mária* ismertette a könyvet, amely a III. fejezetben olvasható.

Esetenként évekig elhúzódó munkával lehet csak eredményt elérni. Erre jó példa, hogy *3 évig tartott, míg sikerült jogszabályi változtatást elérnünk a tartós gyógykezelés miatt gyermekgyógyüdülőben, egészségügyi intézményben vagy rehabilitációs intézményben ellátott gyermekek, tanulók, illetve a szakorvosi vélemény alapján otthonukban gyógykezelt és egészségi állapotuk miatt magántanuló státusú tanulók ügyében.* 2018-ban kerestük meg indítványunkkal az Alapvető Jogok Biztosát. Beadványunk nyomán az Ombudsmani Hivatal lefolytatta a vizsgálatot, és 2019. évi Jelentésében számolt be a tankötelesek „ex lex” helyzetéről, ennek megoldására hívva fel az EMMI miniszterének figyelmét. Ezt követően 2 évet kellett még várni arra a törvénymódosításra („2021. évi LII. törvény egyes köznevelést érintő törvények módosításáról”), amely nevesítette végre e tanulók jogállását a „kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanulók” körében.

Mint ahogy a korábbi években is, úgy most is *folyamatosan jelen vagyunk és részt veszünk a Gyermekjogi Civil Koalíció munkájában.* A Koalíció által az év során kiadott gyermekjogi, gyermekvédelmi állásfoglalásokat, petíciókat és megkereséseket szakértői munkával segítettük. Részt vettünk online nemzetközi konferenciáján, webináriumán. A Gyermekjogi Civil Koalíció Oktatási Munkacsoportjának tagjaként szakértői munkával segítjük annak munkáját.

Továbbra is folyamatosan működtetjük a Janusz Korczak az „Öreg Doki” Facebook-csoportot.¹⁶

Makai Éva

¹⁶ A nyílt Facebook-csoport elérhetősége: <https://www.facebook.com/groups/221944827934971>

Interkulturális Pedagógiai Szakosztály

2021-es tevékenységek

2021. február 12–13-án az Interkulturális Pedagógiai Szakosztály szervezésében nagy érdeklődés mellett valósult meg a *Kapcsoltam Konferencia*: 17 előadó tartott workshopokat, a két nap során összesen 17 és fél órát töltött együtt a 66 résztvevő az online térben.

A Szakosztály számára megjelenést biztosított a Civil Rádió 2021. január 8-án¹⁷ és a Tőled Hallottam Civil Körképe 2021. január 6-án.¹⁸

2021. április 9-én szakosztályi ülést tartottunk, ahol megvitattunk a szervezeti kérdéseket, elkészítettük az éves munkatervet. Az ülésen érdeklődőkkel együtt 14 személy vett részt.

2021. április 29-én az Egyesület a Kreatív Oktatásért (EKO) partnerünkkel közös szervezésben megtartottuk a TÉKA (Tanuljunk Élményalapon Közösségben Aktívan) első workshopját. Itt megismerkedünk a cut-up technikával a fast fashion és a környezetvédelem témakörében.

2021. május 21-én a TÉKA második workshopján László Miklós kollégánk online közösségépítő játékokat tanított számunkra.

Az őszi félévben nem sikerült folytatni a workshopokat, személyes esemény szervezésére a betegségek, a járvány miatt nem vállalkoztunk.

Szomorú eseménye volt az évnek, hogy elvesztettük Klein László támogató tagunkat. Az ő javaslatára hívják a szakosztály mindenkori vezetőjét Kapitánynak, ott volt a szakosztály alapító ülésén, és bár személyes meggyőződése az volt, hogy nem vállal szervezeti tagságot, a szakosztály eseményein résztvevőként mindig jelen volt, szakmai tanácsai fontosak voltak számunkra. Távozása szomorú veszteség mindannyiunk számára.

Csereklye Erzsébet

Kalokagathia Szakosztály

Útkeresés

Az MPT nevelési kérdésekkel foglalkozó, nagy tradícióval rendelkező szakosztályainak integrációja eredményeként jött létre a Kalokagathia Szakosztály. Noha az elődszervezetek mindegyikének pontosan meghatározott szakmai profilja volt, az

¹⁷ Online elérhetőség: https://drive.google.com/file/d/1DYIk0T__sfYDeJlHyTmGF0BhPPvL0isO/view

¹⁸ Online elérhetőség: <https://www.toledhallottam.hu/index.php/civilk/civil-hirek/jo-gyakorlatok-es-kreativ-megoldasok-a-kapcsoltam-konferencian>

új szervezeti egység 2021. évét sokkal inkább jellemezte az útkeresés, a szakmai elköteleződéshez igazodó arculat – tartalom és munkamódszer – keresése, mint a határozott szakmai megjelenés. Nehezítette helyzetünket, mint a Társaság egyszének, minden szervezeti egységének helyzetét, a járvány, azok a korlátozások, melyek a kontaktmunkára, a közvetlen emberi kapcsolatokra épülő együttműködést korlátozták. Ebben a helyzetben szakosztályunk az online programok szervezésének útját választotta.

Halott-e a pedagógia, változik-e az iskola?

2021. április 22-én Halott-e a pedagógia, változik-e az iskola? címmel szervezetünk beszélgetést Nahalka István és Tóth Tamás publikációi kapcsán. A beszélgetés középpontjában az iskola változása-változatlansága, ennek okai, miértjei, valamint Tóth Tamás májusi vitára ösztönző kérdése alapján a pedagógia helyzete álltak. E vita teljes terjedelemben a Társaság YouTube csatornáján is megtekinthető¹⁹, és a vitáról az MPT 2021. évi évkönyvében egy tartalmi összefoglaló is olvasható.

Makarenko-jelenség

Az *Iskolakultúra* 2021. évi 5. (májusi) számában Sáska Géza, Darvai Tibor és Trencsényi László foglalkoztak a Makarenko-jelenséggel. A három szakember három különböző megközelítéssel láttatta a XX. századi pedagógust. Szakosztályunk kezdeményezésére a szerzők vállalkoztak arra, hogy egy online beszélgetés keretében vitassák meg a Makarenko-i kutatások eredményeit, aktualitását a mai nevelésügyre vonatkoztatva.

E beszélgetésre 2021. november 4-én került sor.²⁰

A 2021. évi tapasztalat azt mutatja, hogy a szakmai beszélgetéseknek, vitáknak a járványidőszakban is van „kereslete”. Az is a tapasztalatok közé tartozik, hogy a kényszerű megoldás – távolléti mód (online) – nem szűkíti, hanem inkább bővíti a lehetőségeket. Legalábbis abban az értelemben, hogy (1) a beszélgetésbe, vitába a földrajzi távolságtól függetlenül be lehet kapcsolódni, (2) az elektronikus rögzítés és a közösségi médiafelületen való megjelenítés későbbi időpontban is követhetővé teszi a programot.

Fábry Béla

¹⁹ Elérhetősége: <https://www.youtube.com/watch?v=l57ZcOHcPUE>

²⁰ A Társaság YouTube-csatornáján megtekinthető. Elérhetősége: <https://www.youtube.com/watch?v=5fkV4xU8TZk>

A 2021-es évben is elsősorban az interneten keresztül végeztük a munkát. Ez egy új formát is lehetővé tett: e-mail-ben és kisebb zoom-os találkozók keretében meg tudtuk beszélni azokat a témákat, amelyeket ki-ki egyébként önállóan vagy más közösségben végzett.

Pálfalvi Józsefné új könyvéről beszélgettünk, melynek címe: *Tények és emlékek egy középiskolai matematikatanítási kísérletről – POD*. Kántor Sándorné ebben az évben is nagy munkát végzett, matematikatörténeti előadásokat tartott, tanulmányokat írt. Követtük Víg-Kiss Erika doktori disszertációjának készítését, megvédését.

Kutas Emese összes óráját online tartotta a gimnáziumban, melynek tapasztalatait megosztotta velünk. Többen részt vettünk a Varga Tamás Módszertani Napokon, előadásokkal, egyéb munkákkal.

Földesi Katalin folytatta kutatásait Varga Tamás korai tevékenységéről, amelynek egyedülálló dokumentuma szintén matematikatanár szüleinek és Varga Tamásnak szakmai levelezése. Földesi Katalinnal dolgozunk a magyar matematikatanítás evangélikus hagyományainak kutatásán, tekintve, hogy közös érdeklődési területet jelent az evangélikus iskolákban folyó kiemelkedő matematikatanítás a múlt századforduló környékén és a két világháború között.

Folytattuk a megbeszéléseket az analízis tanításáról, melyhez nagy segítséget jelent Bálint Ágnes pszichológus bekapcsolódása, ami lehetővé teszi, hogy témánkat tágabb nézőpontból vizsgáljuk.

Részt vettünk a Felsőoktatási Szakosztály online tehetséggondozó konferenciáján, és bekapcsolódtunk az Amerikai Magyar Iskolák éves konferenciájának munkájába.

Lehetőség nyílt néhány programon a személyes részvételre is. Munkácsy Katalin képviselte a szakosztályt a pesti és a budai koszorúzási alkalmakon. A Faragó Lászlóról készült megemlékezést megbeszéltük a szakosztályon belül is.

A Játéknap keretében Körösetétlenül az alsó tagozaton játékos matematikai foglalkozásokat tartott Munkácsy Katalin, ahol felhasználta a korábbi Játéknapok tapasztalatait is, amelyeket Srack Évával és Strack Flóriánnal valósítottunk meg korábban. A programot az iskolában Kékvölgyi Viktor szervezte. A Strack-házaspár új iskolában folytatja tehetséggondozó, hátránycsökkentő munkáját.

A Staféta táborban a korábbi matematikai játékok másféle játékokkal folytatódtak. A fő cél a járvány utáni rossz hangulatból kivezető utat mutató kulturális programok gyűjtése volt.

Munkácsy Katalin

A Műhely még 2020 decemberében kezdte el a Hudra Árpád szerkesztésében összeállított *Abszolút pedagógusok* című kötet szerkezetének megvitatását, és a tagok kifejtették végső tartalmi észrevételeiket is. A könyv szerkezetéről, felosztásáról gyümölcsöző vita alakult ki, amelynek eredményét tükrözi az online és printkiadásra szánt munka tartalomjegyzéke. Ugyancsak döntésre várt a kötet címének (alcímének) meghatározása, amelynek megfelelő módon kellett tükröznie a kutatás célját. Így lett végül a főcím, *Abszolút pedagógusok* mellett az alcímaz *Új szempontok a XX. századi értelmiségtörténet kutatásához*. A munka során olyan kérdéseket kellett többek között megoldani, mint a borító megtervezése (amelyről többségi konszenzus alapján született döntés) vagy az abszolút pedagógusok portréinak összeállítása, amely az adott lehetőségek birtokában végül is nem valósulhatott meg.

Külön siker, hogy még a szerkesztés befejezése előtt megjelent a *Magyar Tudomány* 2021/2. számában egy tematikus összeállítás az abszolút pedagógus kutatásról. Ebben Kiss Endre és Trencsényi László átfogó, illetve összefoglaló jellegű írásai, valamint Forrai Judit és Hudra Árpád esettanulmányai kaptak helyet.

Az összeállítás pozitív reakciókat kapott, amit az is mutat, hogy a *Parlando* online zenepedagógiai folyóirat 2021. évi 2. számában közzétette a *Magyar Tudományban* megjelent tanulmányok (közülük az egyiket teljes terjedelmében is lehozta) linkjeit, mint ahogy később megtette az e-book formájában megjelent kötettel is (2021/5).

Az e-bookot a könyveket is kiadó *Kaleidoscope* művelődés-, tudomány- és orvostörténeti folyóirat tette lehetővé. A könyvek sorozatszerkesztője Forrai Judit, a Semmelweis Egyetem professzora.

A tördelt AP-kötet, átnézését és javítását követően, 2021 júniusában jelent meg, egyúttal bekerült az MTA repozitóriumába és az OSZK gyűjteményébe is. Mindez azt jelenti, hogy a könyv nemzetközileg is regisztrált.

A Kiss Árpád Műhely, amely részbeni rendezője volt a 2021. szeptember 24–25. között tartott XII. Kiss Árpád Emlék-konferenciának, külön szekcióban több taggal is képviseltette magát az abszolút pedagógusok témakörében. Forrai Judit és Kiss Endre *Az abszolút pedagógus projekt tizennégy éve. Kutatási és kutatómódszertani reflexiók*, Trencsényi László *Adalékok az AP-minta kiválasztásának metodikájához – avagy mi történt a „szegénysoron”* címmel tartottak előadást. Hudra Árpád *Szent-Györgyi Albert mint nevelő* címmel küldte el előadásának szövegét a konferenciáról megjelenő online, illetve nyomtatott kötetbe. A KÁM munkájához külsőként kapcsolódó Lányi Gusztáv az *Abszolút pedagógusok a bizonytalanság korában* kérdésért vitatva, az ezzel kapcsolatos pedagógiai és pszichológiai kihívásokról beszélt a szekcióban.

A múlt év karácsonyára elkészült *Az abszolút pedagógusok* 3. bővített kiadásának nyomtatott változata. A nyomdai munkálatok már folynak, így tavasszal várhatóan megjelenik a több mint 400 oldalas kötet.

Hudra Árpád

Kisgyermeknevelési Szakosztály

Alapvetően fontosnak tartjuk továbbra is, hogy a gyermekek érdekében foglalkozunk olyan tématerületekkel, amelyekkel segíteni tudunk a területen dolgozó szakembereknek: kisgyermeknevelőknek, óvodapedagógusoknak, fejlesztő pedagógusoknak és szülőknek az együttnevelés területén a gyermekek fejlesztési igényeinek megfelelő megvalósítása érdekében.

Szakmai tevékenységeink

- Örömmel fogadtuk a *Nemzetközi felmérésben* való bekapcsolódásunk lehetőségét, mely *Herczog Mária* vezetésével zajlott 2021-ben. Az „*Adjunk elsőbbséget az első éveknél*” c. projekt keretében online kérdőívet kaptak a gyermekekkel foglalkozó szülők, gyerekek, pedagógusok, kisgyermeknevelők, vagyis a Kisgyermeknevelési Szakosztály tagjai, de más szervezeti egységek is az MPT-ben. *Lendvai Lászlóné Ani és Ferenczyné Kerekes Edit* tagtársaink vettek részt a munkában, és terjesztették a kérdőíveket az országban. A kérdőív kitöltése mellett online beszélgetésekre, javaslatételre, illetve a tanulmányhoz készített írásbeli segítségadásra is sor került az aktuális problémákat érintve *Bakonyi Anna* (az óvodák) és *Szűcs Viktória* (a bölcsődék) képviselőiben.
- A 2021-es év első felében a 2020-as évi Kisgyermeknevelési Szakosztály által indított felmérések feldolgozása folytatódott az online neveléssel kapcsolatban – kis csoportokban, beszélgetések során és ezek következményeként több vélemény megjelent az online térben, szóban és írásban:
 - *Bakonyi Anna és Kosztel Krisztina* írásai: *Online lehetőségek az óvodában túl a karantén időszakán.*²¹ Megjelent az interneten is: *Online Óvoda a karantén alatt.*
 - *Vokony Éva* 6 alkalmas szakmai műhely egyik témájaként építette be a bölcsődeizsakemberek akkreditált továbbképzésébe a 2020-as bölcsődei kérdőíves felmérés eredményeiről való tájékoztatást, és bonyolította le a szakmai megbeszélést.

²¹ Menedzser Praxis, 2020. szeptemberi szám.

- Szűcs Viktória témavezetésével került feldolgozásra az akkreditált szakmai műhelysorán *A bölcsődei kérdőíves felmérés értékelése a COVID-19 járvány alatti online kapcsolattartásról*, kiegészítve saját élmények felelevenítésével.
- Az óvodavezetők által kitöltött kérdőívek összesítéséről jelent meg tavasszal tanulmány,²² és *A Covid járvány okozta életmódbeli változások hatásai az óvodahasználókra – Óvodapedagógusok és szülők tapasztalatainak áttekintése* címmel²³ összefoglaló jelentés szeptemberben Villányi Jutka írásaiban.
- Örömmel gratuláltunk Romhányi Flóriánnénak, Loncinak, aki megkapta kiváló szakmai munkásságáért és példamutató, gazdag és építő jellegű MPT-s tevékenységeiért az *Ádám György-érem*et. Büszkék vagyunk Rá!
- *A játékkal kapcsolatos szemléletformálás* érdekében támogatjuk a minden korosztály életében meglévő játéktevékenységek jelentőségét, és keressük a megoldási módokat, közös tevékenységeket az MPT-n belüli más szakosztályokkal, tagozatokkal. A „*Játsszunk Mindannyian*” játéknapi beszámolóink részanyagai *A Kisgyermek* c. lapban jelennek meg időszakonként. Bakonyi Anna adott elő *az óvodáskori játék jellemzőiről* a Közép-magyarországi Tagozat *Játékról szóló konferenciáján*. Szakosztályi tagjaink közül is többen részt vettek a programon. *A felnőttek játékaról – Huszka Éva* könyvéből (Felnőttnevelési Szakosztály tagja) jelentek meg írások *A Kisgyermek* c. lapban.
- *A Staféta táborban 2021 nyarán* ismételten az iskoláskor előtti nevelést képviselték többen tagjaink közül. Jó volt együtt lenni, személyes viták, beszélgetések adtak feltöltődést.
- Az *MPT 130 éves évforduló tiszteletére* megújult a *Tiszteletbeli tagsági lehetőség tárháza*, és örömmel vettük, hogy a küldöttgyűlés elfogadta ajánlásainkat, így tagtársaink közül több mint 25-en kaptak ilyen megtisztelő címet. (Részletes beszámoló olvasható *A Kisgyermek* c. lap honlapján.)²⁴ A Tiszteletbeli tagok egy része el is kezdte küldeni visszaemlékezéseit az elmúlt 55 év munkálatainak *felidézéséről*. (A Nógrádi Tagozat, a Családpedagógiai és Korczak Szakosztályok tagjai közül is többen kapcsolódtak a rendezvényhez.)
- 2021 szeptember végén részt vettünk a VII. kerületi szakmai pikniken, ahol bemutatásra kerültek MPT-kiadványaink, -híreink, -szakmai programjaink. Kapcsolatot építettünk.

²² Raabe Kiadó, 2021. áprilisi szám.

²³ *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 2021.2. szám, 378–398.

²⁴ *A Kisgyermek*, 2021. XIV. évfolyam, 4. szám, 23–25.

- 2021. október elején *Hűvös Éva volt tagtársunk emléktáblájának avatásán* részt vettek többen a szakosztály tagjai közül Budapesten, a VII. kerületben, a Dob utcai óvodában.
- 2021. október végén megkoszorúztuk *Szabadi Ilona emléktábláját* – a 130 éves társasági emlékkörút keretében. (Beszámoló, fénykép az évkönyvben, honlapon.)
- 2021 októberében online szakmai szakosztályi ülésünkön körképet szerveztünk a *Mesék és versek a kisgyermekkorai nevelésben* címmel, ahol a kutató, kiadó, pedagógus és szülő is szót kapott: *Nyitrai Ágnes a Szakosztály vezetőségi tagja, főiskolai tanár* vitaindítójában összefoglalta a mesék, versek kiemelten fontos szerepét a kisgyermekkorai fejlődésben, majd arról beszélt, hogy ugyan nagyon sok elméleti kutatás és gyakorlati innováció történt a témára építkezve az ezredforduló óta, de igen sok még a tennivaló. *Kovács Zsanett, a Móra Kiadó marketing igazgatója* a mese- és a könyvélmények fejlődésben játszott szerepét helyezte a középpontba. Kiemelte, hogy az olvasóvá nevelés a családokban kezdődik, így a meséhez, könyvhöz való viszony alakulásában a szülők szerepe, felelőssége a meghatározó. *Angyalfiné Varga Julianna, a Szakosztály vezetőségi tagja* az óvodai nevelés mindennapjai felől közelítette meg a témakört, és az Óbudai Hétpettyes Óvoda gyakorlatából mutatott be számos olyan módszertani kezdeményezést, amelyek sok ötletet, erős inspirációt adtak a résztvevőinek. A hiteles előadás kiválóan érzékeltette azt, hogy a mese-vers az óvodai nevelés kimeríthetetlen tárháza, mely a pedagógusnak is élményt jelent. *Iski Józsefné intézményvezető, szaktanácsadó Boldogkőváralján*, az országnak egy olyan térségében dolgozik, ahol a családok többségében a képeskönyv és a mese kevésbé van jelen az életükben. Egy minikutatást végzett a térség óvodáinak körében, és konkrét példák jól illusztrálták azt, hogy a nehezebb feltételek közötti működésben kiváló, a gyermekek számára igazán élményt nyújtó megoldások is szülehetnek. *Dudás Gáborné ötgyermekes budapesti édesanyja* a saját szülői tapasztalatairól, élményeiről mesélt, bemutatta, hogy alakult, fejlődött a saját szülői szerepértelmezése és szerepmegvalósítása a mesélést illetően. Hiteles előadása ráirányította a szakemberek figyelmét arra, hogy mennyire fontos az aktuális családi szokások ismerete. Az előadásokat élénk vita, jó hangulatú szakmai beszélgetés követte. A témát folytatjuk 2022-ben.
- Az „*Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért*” programsorozat könyvbemutatóján 2021 októberében két szakkönyv is bemutatásra került, amely az iskoláskor előtti nevelés jelentőségét emelte ki, és támpontokat ad a gyakorló pedagógusoknak (a III. fejezetben a könyvekről írt recenziók olvashatók).

Összegezve: sikeres évet zártunk, de sajnos csökkent a szakosztályi tagok száma betegség, öregedés, fájó veszteségek miatt, de vannak fiatal és középkorú új tagjaink

is, és egyre többen keresik a szakmai igényeik kielégítése érdekében a szakmai életet segítő programokat.

Angyalfiné Varga Julianna, Bakonyi Anna, Nyitrai Ágnes, Ferenczi Szilvia, Villányi Györgyné Jutka

Konduktív Pedagógiai Szakosztály

A szakosztály tagjai zömében a Pető András Kar munkavállalói és a Nemzetközi Pető Társaság (IPA) tagjai, ebben a nehéz, pandémiás időszakban is kanalizálták, koncentrálták erőforrásaikat. A kari rendezvények, illetve a szakmai szervezetek zömében a szakosztály tagjai, vezetői koordinátori szerepet töltöttek be. A tudományos ülések sorozatában ismét a szakosztály vezetői vettek részt hiánytalanul.

A 2021–2022-es tanév őszi szemeszterében tovább folytatódta a tudományos ülések, amelyeken kutatócsoportok mutatkoztak be a Pető András-kar oktatóinak, kutatóinak és hallgatóinak. A szeptemberi alkalommal a Történeti Kutatások Műhelye mutatta be kutatási témáit, illetve bepillantást nyerhettünk a *Pető András: Filozófia* című könyv kiadásának műhelytitkaiba. Másodikként az Egészségkutatás, Sport- és Életminőséget Támogató Kutatások Műhelye mutatkozott be, ismertetve a műhely keretein belül végzett hallgatói kutatásokat, illetve a jelenleg folyó és tervezett kutatásait. Harmadikként a Társadalmi Integrációt és Foglalkoztatást Támogató Kutatási Műhely kapott lehetőséget a bemutatkozásra, összegezve több szálon futó kutatási projektjét, és bemutatva a projekt különböző részfolyamataiba bekapcsolódó számos egyetemi hallgatót, oktató és gyakorlati szakembert. A tudományos ülések a Pető András Karon kerültek megrendezésre, de a szakosztály tagjai oktatói minőségükben is meghívást kaptak a rendezvényekre.

Oroszlánrészt vállaltak konduktoraink és oktatóink a 2021. évi Kutatók Éjszakája egyetemi rendezvény keretében is.

Karunk immár negyedik alkalommal kapcsolódott be a Kutatók Éjszakája programsorozatba. Minden korosztály számára kínáltunk programot, a legkisebbek számára ismerkedést a terápiás kutyákkal és a művészetpedagógiával, az iskolás korosztály kipróbálhatta a padlórobotikai eszközöket és a kerekesszékes vívást, minden korosztály számára nyitott volt a gerincjóga, illetve különböző, a közlekedést, az önálló életvitelt segítő eszközök kipróbálása. Azok, akik a kar gyakorlóterületein folyó munkával szerettek volna megismerkedni, választhattak az augmentatív és alternatív kommunikációs eszközökről, a korai fejlesztésről, a drámajátékról és drámapedagógiáról, illetve a felnőtt rehabilitációról szóló interaktív előadások között.

A Pető András Karon a Konduktív Pedagógiai Szekció vezetői, tagjai szervezik a Hári Mária jubileumi megemlékezést, mely szépen, folyamatosan az ünnepi megemlékezés mellett a konduktív nevelés egy lehetséges tudománykommunikációs, disszeminációs színterévé vált. A leírásból láthatjuk, hogy mind szervezőként, mind pedig előadóként a szakosztály tagjai élen jártak. Sor került más szakemberek bevonására is a megemlékezés keretében.

A Hári Mária halálának 20. évfordulójára emlékező szakmai szimpózium megtartására a kar Villányi úti épületében került sor. Dr. Túri Ibolya tudományos dékánhelyettes köszöntője után Prof. Dr. Bereczki Dániel, a Semmelweis Egyetem Neurológiai Klinika igazgatójának előadását hallhattuk a *Stroke ellátás fejlődése Magyarországon* címmel. Ezután került sor Pásztorné dr. Tass Ildikó *Szakmai mérföldkövek a felnőtt rehabilitációban* címet viselő előadására, amely által betekintést nyerhettünk a konduktív nevelés fejlődéstörténetének egy fejezetébe. Dr. Bohács Krisztina, a GEM Kognitív Klinika szakmai vezetője Reuven Feuerstein professzor és Hári Mária professzorasszony örökségét hasonlította össze a modern agy kutatás szempontjából. Legvégül következett a jubileumi megemlékezésre átdolgozott, és 2. kiadást megért Hári Mária-emlékkönyv bemutatójára Prof. Dr. Balogh Erzsébet és Dr. Túri Ibolya tolmácsolásában, majd az emlékezés virágainak elhelyezésére a helyszínen található emléktáblánál.

A Konduktív Nevelési Szakosztály tagjai (vezetői) mindig is feladatuknak érezték, hogy a konduktív nevelés, mint szakma a Neveléstudományi Konferencián egyre tágabb teret kapjon, lehetőséget biztosítva a konduktív nevelés megismerésének, illetve az innovációk és eredmények bemutatását is kiemelten fontosnak tartjuk.

Az oktatók, tagok részéről Dr. Tenk Miklósné dr. Zsebe Andrea és Balogh Emese *Esélyegyenlőség – Felsőoktatás: fogyatékkal élő hallgatók a konduktor-képzésben*; Feketéné Szabó Éva és Vissi Tímea *Tanuláshoz szükséges alapkészségek mérése DIFER programcsomaggal cerebrális parézissel élő gyermekek körében iskolába lépéskor*; Pintér Henriett *Egyetemi hallgatók véleménye az írásbeli szövegalkotásukat befolyásoló affektív tényezőkről*; Sipeki Irén, Túri Ibolya és Vissi Tímea *Pandémiakutatás az SE Pető András Karán: Mentális egészség és képzési megoldások eredményessége a képzésben résztvevők megítélése alapján* című előadásai hangzottak el. A Kismintás vizsgálatok az anyanyelvi intervenciókutatásokban atipikus fejlődésmentű gyermekek körében című szimpóziumot Gál Franciska, a Kommunikációt támogató intervenciók kutatása című szimpóziumot Pintér Henriett vezette.

A Konduktív Szakosztály konduktorainak és hallgatóinak a karral és a Pető Társasággal közösen szervezett ünnepe a Pető-nap.

A járványhelyzet miatt a hagyományos Pető András Tudományos és Szakmai Szimpózium az idei évben hibrid módon került megrendezésre. A helyszínen csak az előadók és meghívott vendégek (29 fő) vehettek részt, a többi regisztrált résztvevő (408 fő) számára az online csatlakozás volt elérhető. A 366 magyar résztvevő mellett 71 külföldi résztvevője volt az eseménynek Hong Kongból, az Egyesült Államokból, Svédországból, Németországból, Ausztriából, Ukrajnából, Romániából és Ausztráliából, ami jelzi az ilyen események iránti egyre szélesebb érdeklődést. Dr. Tenk Miklósné dr. Zsebe Andrea és Balogh Emese köszöntője után Vissi Tímeát hallgathattuk meg elsőként, aki doktori kutatásának eredményeit foglalta össze az *Inklúziót támogató tényezők azonosítása cerebrális parézissel élő fiatal felnőttek élettörténet interjúiban* címmel. Ezután következett A konduktív nevelés implementációja címmel egy kerekasztal beszélgetés Dr. Túri Ibolya irányításával, 7 nemzetközi és 5 magyar résztvevővel. Egy rövid szünet után Dr. Balogh Brigitta és Dr. Földesi Renáta előadását hallhattuk *Pető András – filozófus és nevelő* címmel. A szimpóziumon került sor *Pető András: Filozófia* című könyvének bemutatójára, amelyet Dr. Kollega-Tarsoly István tolmácsolásában hallhattunk. A szimpózium intézményünk volt rektora, a nemrégiben 70. születésnapját ünneplő Prof. Dr. Schaffhauser Franz tartotta ünnepi előadásával zárult: *A rendszerszemlélet alkalmazása a konduktív pedagógia alapjaira*. A Konduktív Pedagógiai Szakosztály alapító- és aktív tagjai azáltal, hogy a Semmelweis Egyetem Pető András Karán, illetve fenntartott gyakorló intézményeiben dolgoznak zömében, szerepet vállaltak az egészségügyi szakdolgozók ellátásában és felügyeletében, illetve folyamatosan biztosították rövid intervallumokban (akár online módon is) a gyermekek nevelését, ellátását, a szülők tanácsadását, vezetését.

Nagy eredménynek tartjuk, hogy a szakosztály tagjainak segítségével a kar hagyományos szakmai rendezvényeinek megrendezését biztosítani tudta.

Feketéné Szabó Éva, Túri Ibolya, Földesi Renáta

Korai Iskolaelhagyás Megelőzéséért Dolgozó Szakosztály

Szakosztályunk 2021. évi tevékenységét a 2020-as évben reménykeltőnek látszó fiatalítási és menedzsment-megerősödési várakozás teljes kudarca, illetve a személyi feltételek megerősödése elmaradásának elviselése határozta meg.

Nehezítette a szakosztály szakmai munkáját a szakosztály bázisintézményeinek, a Kontiki Szakképző Zrt.-nek és a Tanext Akadémia Szakképző Iskolának a köznevelési tevékenysége helyszínének kialakításával és pénzügyi helyzetének konszolidációjával összefüggő feladatok bővülése.

A 2021-es év a szakosztály életében a tapasztalatgyűjtés – a partneriskolákba járó tanulók lemorzsolódását jelentős részben okozó körülmények, szocializációs hatások, motivációk, életcélmodellek azonosítása és mindezek strukturált adatbázissá szervezésének előkészítése – időszaka volt.

A szakosztály rendezvényeket csak kis körben szervezett 2021-ben.

- A koronavírus-járvány miatt online beszélgetést szerveztünk Mike Sándorral (a vele készült interjú megjelent a *Tani-tani Online*-ban 2021. augusztus 8-án).
- A szakosztály a zánkai Gyermekalkotások Galériája alkotásainak biztonságos elhelyezéséről, őrzéséről gondoskodott.
- A szakosztály tagjai sok esetben részt vettek a Pedagógiai Társaság más szakosztályai által szervezett rendezvényeken.
- A szakosztály vezetése a szakosztály tapasztalatait a Staféta tábor résztvevőivel is megosztotta.

A szakosztály 2021. évi tevékenységének tapasztalatai alapján a 2022. évben a további működése érdekében meg kell találni a szakosztály szakmai munkája iránt érdeklődő fiatalabb kollégákat és a szakosztály működését szervezni vállaló új kollégákat.

A szakosztály képviselői több esetben részt vettek a Társaság vezető testületeinek munkájában és a Szakmai Kollégium által szervezett szakmai fórumokon.

Kajos László

Kőbányai Senior Mentor Program Szakosztály

Sajnálatos módon ez a beszámoló nagyon rövid lesz. Mint ismeretes, mentoraink működésének, munkájának leglényegesebb eleme a mentorált tanulóval (tanulókkal) való közvetlen személyes kapcsolat.

Ebben a formában a mentor nemcsak tantárgybeli segítséget tud nyújtani, hanem a gyermekek iránt érzett feltétlen szeretetének „éreztetésével”, a mentorált felé mutatott figyelve, empátiája révén – gyakorlatilag minden esetben – érzelmi kapcsolatot is kialakít vele. A korkülönbség miatt „gyermek–nagyszülői” viszony alakul ki, amelynek jelentőségét nem kell hangsúlyoznunk a pedagógusok körében, hiszen az is ismert, hogy a segítségre szoruló tanulók igen gyakran többszörösen hátrányos helyzetűek, s itt főleg a szeretet-, illetve elismerés-hiányos családi környezetre gondolunk.

A 2020 első negyedében Magyarországot is elérő (most már nyugodtan mondhatjuk: tragikus) világjárvány miatt a mentorok működése, munkája tavaly március óta (szűk két éve) lehetetlenné vált: az iskolák nem fogadhatták a mentorokat.

Nagyon bízunk abban, hogy 2021 szeptemberében, az új tanévben folytathatjuk a mentori munkát – e reményünk azonban nem vált valóra. Mivel a közeli jövő sem „biztat” azzal, hogy mentori munkánkat újrakezdhetjük, szomorúsággal ki kell jelentenünk: külső tényező (a vilájárvány) a Kőbányai Szenior Mentorok Szakosztály munkáját lehetetlenné tette.

Éppen ezért kérjük a Magyar Pedagógia Társaságot, hogy Szakosztályunkat a 2022. évtől – újra mondjuk: nagy sajnálatunkra – megszüntnek legyen szíves tekinteni. Végezetül – szerencsére – egy pozitív hírről is beszámolhatok. Több mentor jelezte, hogy a Társaság, élén az Elnökség munkáját nagyon komolyan, elismerésre, tiszteletre méltónak tartja, éppen ezért a jövőben a Társaság munkáját anyagi támogatással (bankszámlára való utalással) kívánja segíteni.

Nyirádi László, Vargáné Fónagy Erzsébet

Neveléstörténeti Szakosztály

A 2021-es év számos változást hozott a szakosztály életében. Szakosztályunk az MPT májusi küldöttgyűlésén megszavazott döntése értelmében, a több éves tagdíj-elmaradással rendelkező kollégákat törölte a nyilvántartásából, ezzel párhuzamosan tiszteletbeli tagokat választottunk, akik számára felmentést biztosítunk az éves tagdíj befizetése alól. A szakosztály továbbra is legfőbb céljának a neveléstörténeti közösség erősítését tekinti. Ennek érdekében a Magyar Pedagógiai Társaság honlapján életre hívtuk a szakosztály tagjait bemutató oldalt, ahol elérhető a szakosztályhoz kapcsolódó kutatók nagy része, ennek bővítése folyamatosan történik.²⁵

A pandémia miatt kialakult helyzetre való tekintettel üléseinket online formában tartottuk meg, mely lehetővé tette a vidéki, illetve határainkon túli kutatóink aktív részvételét. Sajnos a pandémia miatt az elnök által kilátásba helyezett, a szakosztályi közösséget erősítő utazásra nem került sor.

A szakosztályunk tagjainak tevékenysége elsősorban a kutatásra és a konferencia-részvételre koncentrált. A teljesség igénye nélkül többek között jelen voltunk szekció-előadásokkal, szekcióvezetéssel és szimpóziumokkal az Országos Neveléstudományi Konferencián, a HuCER konferenciáján, a Kiss Árpád Konferencián, illetve egyéb kisebb-nagyobb tudományos rendezvényeken.

A 2021-es évben a következő főbb eseményeket szerveztünk, illetve vettünk részt a szervezésben:

²⁵ Elérhetősége: <https://pedagogiai-tarsasag.hu/14179-2/>

- A Neveléstörténeti Szakosztály a Magyar Pedagógiai Társaság 130 éves fennállása tiszteletére felolvasóülést rendezett 2021. június 15-én (kedden) 10:00-tól Zoom online platformon. Az ülésen a következő kollégák adtak elő: Kézi Erzsébet; Pálmai Dóra; Molnár-Tamus Viktória Gabriella; Somogyvári Lajos; Birkás Antal; Pornói Imre; Pusztafalvi Henriette; Darvai Tibor; Vendégh Zsolt; Kattein-Pornói Rita. A bíráló bizottság tagjai: Nagy Péter Tibor, Trencsényi László és Villányi Györgyné voltak.²⁶ A bírálók döntése alapján a Társaság a legjobb előadók számára lehetőséget biztosított a Kiss Árpád Konferencián való szereplésre.
- A Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottsága, a Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézete és a Magyar Pedagógiai Társaság 2021. szeptember 24–25-én Debrecenben és az online térben rendezte meg a Kiss Árpád Emlékkonferencia sorozat XII. tudományos tanácskozását az „Interdiszciplináris pedagógia a bizonytalanság korában” címmel. Itt a IV. szekcióban a „Magyar Pedagógiai Társaság – 130 Esztendő” címmel szeptember 24-én Darvai Tibor, Pusztafalvi Henriette és Kattein-Pornói Rita tartották meg előadásukat.
- 2021. október 18-án a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kara az MTA Pedagógiai Bizottság Neveléstörténeti Albizottságának és a Magyar Pedagógiai Társaság Neveléstörténeti Szakosztályának támogatásával a Hajdúböszörményi Óvónőképző Intézet alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából konferenciát rendezett. Elméletek és gyakorlatok a koragyermekkorai nevelés történetében címmel, Hajdúböszörményben. A rendezvényen a felsőoktatás, a pedagógusképzés, az óvodapedagógus-képzés, illetve a koragyermekkorai nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseit tárgyaló előadások kerültek a fókuszba.
- Az alapításának 130. évfordulója alkalmából a Magyar Pedagógiai Társaság koszorúzási ünnepségeket tartott az ELTE PPK Kazinczy utcai épületében a Társaság jeles személyiségeiről. Kattein-Pornói Rita Prohászka Lajosról emlékezett meg október 21-én.
- A szakosztály képviselőjeként a Magyar Pedagógiai Társaság nevében megkoszorúztuk Petrikás Árpád sírját Debrecenben október 28-án.

Kattein-Pornói Rita

²⁶ Az online esemény visszatekinthető a következő linken: <https://www.youtube.com/watch?v=sQOP9Lc78P4>

Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály

Szakosztályi üléseinknek a Budapesti Műszaki Egyetem Műszaki Pedagógia Tanszéke (Budapest, Magyar Tudósok körútja 2.) szokott helyt adni.

2021-ben a járványügyi helyzet miatt nem tartottunk szakosztályi ülést.

Az Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály jó kapcsolatokat ápol a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságának Tanárképzési Albizottságával. Több tagtársunk aktívan bekapcsolódik a Magyar Pedagógiai Társaság más szakosztályainak – például a Felnőttnevelési Szakosztály – munkájába is.

Nemzetközi kapcsolataink sorából kiemelkedik a World Council of Comparative Education Societies (WCCES) szervezetével való kapcsolattartás. Ide most beszámolót is küldtünk. Prof. Dr. Kozma Tamás képviseli szakosztályunkat a nemzetközi szervezetben. Benedek András professzor pedig a vizuális tanulás területén végez igen aktív kutató és tudományszervező munkát.

A szakosztály elnöke a Selye János Egyetemen oktat összehasonlító pedagógiát, illetve volt összehasonlító kutatása magyar–szlovák viszonylatban 2021-ben.

Tóth Péter

Pályaorientációs Szakosztály

Szakosztályunk általános céljainak megfelelően az idei évben is a pályaorientáció pedagógiai elméletének és gyakorlatának fejlesztését, a tendenciák, jó gyakorlatok megismerését, a pályaorientáció életút-személetű megközelítésének erősítését tűztük ki célként, a szakpolitika, az intézmények és a szakemberek szintjén.

A beszámolóban felsorolt eseményekről bővebben az llg.hu oldalon, illetve az MPT szakosztályi aloldalán lehet olvasni. Az események többségének felvétele és az előadások elérhetők a Szakosztály YouTube-csatornáján.²⁷ (A csatornán lévő 11 videóhoz 1500 megtekintés tartozik, a legnézettebbeket kb. 250-en nézték meg.)

A tagjainkkal és a közvéleménnyel való kapcsolattartásra a társasági honlap szakosztályi aloldalán kívül az új honlapon Pályaorientáció aloldalt működtetünk, és híreket jelentetünk meg az MPT Facebook-oldalán.

Szakmai rendezvények

A munkatervünkben szereplő rendezvények mindegyikét megvalósítottuk (egy esetben kissé eltérve az eredeti témától), és a tervezetteken kívül egy további rendezvényre is sor került.

²⁷ Elérhetőség: https://www.youtube.com/channel/UCg3Toec11hJBL_tCa9rXz-w

Tesztek és kérdőívek a pályatanácsadásban

2021. március 10-én tartottuk meg a Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal közös műhelyünket, száznál több regisztrált és bejelentkezett résztvevővel. (A rendezvény az ősszel a járványhelyzet miatt elmaradt hagyományos egri Tanévnyitó tudásfórumot helyettesítette.) Előadások:

- Dr. Szilágyi Klára Professor Emerita: Pszichológiai eszközök és önértékelő eljárások hazai kialakulása
- Balázsné Csuha Mária főigazgató, Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat:
- Képességvizsgáló laborok, tesztek régen és ma
- Gebauer Ferenc igazgató, Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadó Tagintézménye: Pszichológiai és pedagógiai tesztek a mai pályaválasztási tanácsadásban

Új(abb) ifjúsági szakképzés és a pályaorientáció

Június 10-én tartotta az MPT Pályaorientációs Szakosztálya és a Magyar Közgazdasági Társaság Munkaügyi Szakosztálya közös online rendezvényét. Az előadásokat követő beszélgetés moderátora Sum István, a Milton Friedman Egyetem címzetes főiskolai docense volt. A rendezvény felvételét az MKT YouTube-csatornáján eddig 250-en tekintették meg. Előadások:

- A 2013. évi szakképzési reform hatása a tanulók kompetenciáira és lemorzsolódására. Előadó: Horn Dániel igazgató, Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézet
- Az ifjúsági szakképzés szabályozásának legújabb változásai, hatásuk a tanulói életútra. Előadó: Náderi Zsuzsanna, az Alapítványi és Magániskolák Egyesülete alelnöke
- Szakképzés és pályaorientáció, pályaedukáció. Előadó: Borbély-Pecze Tibor Bors, a Magyar Pedagógiai Társaság (MPT) alelnöke, az MPT Pályaorientációs Szakosztály elnöke

Új fejlesztésű online pályaorientációs eszközök

2021. június 17-én szakosztályunk és az Oktatási Hivatal közös online rendezvényt tartott az OH által kifejlesztett pályaorientációs eszközökről. Mivel a technikai felelős az OH volt, a lebonyolítás az ő szokásaiknak megfelelően zajlott, így az előadások nem kerültek fel előzetesen a YouTube-ra, és nem is készült a műhelyről hangfelvétel. Ennek megfelelően csak a ppt-eket tudtuk feltenni, illetve a kérdésekre adott válaszokat összefoglalni. Az elhangzottak részletes megvitatására nem jutott idő. Ígéretet kaptunk arra is, hogy ha eljuttatjuk javaslatainkat, megpróbálják figyelembe venni azokat. Az eszközökkel kapcsolatos tapasztalatokat szakosztályunk gyűjti. Előadások:

- Brassói Sándor OH-elnök megnyitója
- Nyolcadikos pályaeorientációs „mérés” (OPM) – háttér, kérdések és fejlesztési lehetőségek. Gebauer Ferenc igazgató, Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadó Tagintézménye
- Korreferátum: Az OPM tapasztalatai. Tajtiné Lesó Györgyi pályaválasztási tanácsadó, Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Pályaeorientációt támogató online mérőeszköz – POM. Ütőné dr. Visi Judit szakmai vezető, Oktatási Hivatal. Korreferátum: A POM tapasztalatai.
- Hajagos Kiss Margit pályaválasztási tanácsadó, Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

A Savickas-féle életpálya-tervezés és hazai alkalmazási lehetőségei

A 2021. október 11-én zoom formában tartott műhelymunkát két olyan gyakorló tanácsadó kolléga vezette fel, akik maguk is fordították Savickas munkáit és használják azokat a napi tanácsadási gyakorlatukban. Mark L. Savickas amerikai pszichológus a pályaeorientációs szakma nemzetközileg ismert és elismert vezető személyisége, a life desing fogalmának megalkotója, a 20. század végi és 21. századi új típusú pályafutások támogatásának mestere volt. Az előadásokat követő beszélgetésen a módszer gyakorlati alkalmazhatóságával kapcsolatban hangzottak el kérdések. Előadók:

- Tudlik Csilla, szakszolgálatnál dolgozó pályaválasztási tanácsadó pedagógus
- Füleki Beáta, a Károli Gáspár Református Egyetem karrieriroda-vezetője, a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület ügyvezető elnöke

Korunk kihívása a pályaváltás támogatása

A Felnőttképzési Szakosztállyal közös rendezvényünk a tervezettől kissé eltérő címmel és szervezésben valósult meg az MPT és az Epale Felnőtt Tanulók Hete program-sorozatának részeként. A program szervezője az NSZFH és az MPT Felnőttképzési Szakosztály volt, szakosztályunk csak előadót adott, és a meghirdetésben vett részt. Így sajnos YouTube-csatornánkon csak Borbély-Pecze Tibor Bors előadása érhető el. Előadások:

Saját élmények a pályaváltásról

Borbély-Pecze Tibor Bors: Pálya, karrier, váltás; Tóth Veronika pályatanácsadó: Pályaváltás – A humán tőke fejlesztése; Borbély Krisztián elemző: A szakképzési pályakövetés és elemzés szerepe a felnőttek oktatásában; Helyzetkép a felnőttek pályaváltásának támogatásáról – kerekasztal.

Völgyesy Pál-emlékülés

2021. november 25-én, dr. Völgyesy Pál professor emeritus halálának első évfordulója alkalmából emlékülés került megrendezésre a gödöllői Magyar Ag-

rár- és Élettudományi Egyetemen, az MPT Pályaorientációs Szakosztály aktív közreműködésével. Kerekasztal-beszélgetésen vett részt Dr. Fazakas Ida, Dr. Borbély-Pecze Tibor Bors és Dr. Kenderfi Miklós, melynek során a Profesz-szor úr tudományos és tanári életútját méltatták. Ezen kívül előadást tartott Dr. Visztenvelt Andrea (A életpályatanácsadás szerepe a mentori tevékenység kiegészítéseként egy kísérleti projektben), Gódor Krisztina (A tanácsadás lehetőségei a pályázatokban) és Dr. Suhajda Csilla (Dr. Völgyesy Pál professzor úr nyomdokain: Bemutatkozik a TÉT Egyesület). Az online közvetítés mellett személyes részvétellel zajló konferencia zárásaképpen a MATE Tudományos Diákköri Konferenciájának Dr. Völgyesy Pál emlékdíjjal kitüntetett pályázatainak bemutatása történt.

Egyéb tevékenységek

A szakosztály által gondozott llg.hu oldalon frissítettük *Nem hivatalos tájékoztató a szakképzési beiskolázáshoz* című tájékoztatónkat. Összegyűjtöttük a tagok nyolcadikos pályaorientációs méréssel kapcsolatos tapasztalatait. Ennek alapján javaslatot tettünk a fejlesztőknek és az Oktatási Hivatalnak a változtatásokra, és együttműködést javasolva lehetőséget kértünk a felmérés statisztikai adatainak megismerésére. Sajnálatos módon levelünkre az OH elnökétől nem kaptunk választ, de a fejlesztőktől kapott tájékoztatás szerint néhány javaslatunk megfogadásra került.

Felvettük a kapcsolatot a HiSchool civil szervezettel (www.hischool.hu). Ez egy dinamikusan fejlődő, középiskolásokat támogató szakmai közösség, amely coachinggal, tréningekkel és mentorálással segíti a tudatos pályaválasztást. Vizsgáljuk az együttműködés lehetőségét.

Tagságunkat tájékoztattuk az MPT és a szakosztályok számunkra érdekes rendezvényeiről. A társasági küldöttgyűléseken, a vezetői és a szakmai kollégium ülésein részt vettünk.

Borbély-Pecze Tibor Bors

Prevenációs Szakosztály

A COVID-19 járvány hatásai által kialakult helyzetek hozták magukkal a 2021-es év további nehézkes életvitelét.

Folyamatos kapcsolattartásban – elektronikusan, néhány esetben személyes találkozás formájában – a tartalmi munka az egyes szociológiai praxisterületekkel való kapcsolódás lehetőségét fejtette ki a korábbi törekvés folytatásaként.

Ezt a VI. kötetünkben megjelenő, múlt évben készült cikkek részletesen kifejtik. Ezek a következők:

1. Az irodalomterápia és az irodalom mint a prevenció egyik eszköze
2. Az egyén mint online fogyasztó
3. A jog szerepvállalása
4. AIDS és a teljesség felé elmozduló életvezetés
5. Idősebbek demens változását befolyásoló preventív hatásgyakorlás
6. A pszichoszomatika múltja, jelene, jövője a preventív beavatkozás szempontjából
7. A lehetőségrendszer kifutása és az unikális létrejövete
8. A nyelvismeret és az életpálya közötti kapcsolat

Eredményként értékeljük, hogy a transzcendens irányába történő elmozdulások a művészet eszközeivel is megfogalmazást nyertek, és a fővárosban kiállítás tárgyává is váltak (Koroknai Zsolt DLA), a pszichoszomatika más kiadványokban is teret kapott (Dr. Boga Bálint), az internet és az online-vásárlás képzési tartalommal bővült (Dr. Eszes István), a nyelvi tudás életpályát befolyásoló szerepe megfogalmazást kapott (Varga Bonifác).

Több helyen hivatkoztak további cikkírók kötetünkkel kapcsolatban.

Tájékozódásunk nem zárult le azzal kapcsolatban, hogy hol tudjuk akkreditációra benyújtani tartalmi ajánlatunkat a preventív képzéssel kapcsolatban. Ez a munka folytatódik.

Czakó Kálmán

Szakképzési Kollégium

A 2021. évi aktivitásunkat is az egészségügyi veszélyhelyzet által előállt, a kapcsolati rendszer aktív működtetésére bénítólag ható korlátozások, intézkedések befolyásolták, ezért programjainkat online platformon tudtuk lebonyolítani.

Események, rendezvényeink 2021-ben

2021. március 28-án megtartott rendezvény (41 fő részvételével)

A márciusi rendezvényünk kiemelt feladata volt, hogy a megújuló szakképzési rendszer új szemléleten nyugvó tartalmi-szabályozási elemeinek befogadását vizsgálva a képzési tartalomban és a hozzárendelt új módszerekkel megismertesse a résztvevőket, azok fogadtatásáról a még meglévő „rég” rendszerhez való adaptációját bemutassa.

Nyitó előadást Benedek András, a Kollégium elnöke tartotta, majd „Az új szakképzési rendszer perspektívái és kihívásai” címmel, Farkas Éva szakképzési és felnőttképzési szakértő és „Az új szakképzési tartalomról iskolai szemmel” címmel Király László Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium igazgatója tartott vitaindító előadást.

Ezeknek a témáknak rendkívüli aktualitást az elmúlt évben bekövetkezett szakképzés-felnőttképzés tartalmát és rendszerstruktúráját is érintő jelentős jogszabályi változás adott. Sok kérdés vetődött fel az új/régi intézmények rendszerszintű, új szemléleten nyugvó tartalmi-szabályozási elemeinek befogadását illetően.

2021. május 28-án megtartott rendezvény (40 fő részvételével)

A sorra kerülő téma a szakképzési rendszer egyik alappilléret, a szakmarendszert kívánta a már megszokott nézőpontokból elemezni, a „Szakmarendszer \Rightarrow új utak és törekvések” témája köré rendezve.

A nyitóelőadást ismét Benedek András, a Szakképzési Kollégium elnöke, egyetemi tanár „A szakmarendszer, mint a szakképzés egyik alappillére” címmel tartotta meg, majd Derényi András oktatáskutató, -fejlesztő, az EKKR Tanácsadó testületének tagja, a képesítési keretrendszerek és a validáció kérdéseivel foglalkozó kutató bevezető gondolatait a „Kimenet-felöli szakmatervezés előnyei és nehézségei” címmel, és Kulcsár Szilvia a Székesfehérvári Szakképzési centrum öt évig főigazgatója, 2020-tól kancellárja, a „Tartalmi és oktatásszervezési változások a szakképzésben” gondolatkör köré csoportosítva osztotta meg a résztvevőkkel. Derényi András az előző előadás kvalifikációs rendszerváltozásokra ható tényezőinek elemzésére alapozva, a kimenetfelöli szakmatervezés legfontosabb elemeit vizsgálva fogalmazta meg az előnyöket, és rávilágított a nehézségeire is.

Kulcsár Szilvia kancellár asszony a Derényi András által megfogalmazott előnyökre – azaz az új tervezési rendszer a képzési folyamat rugalmasabb megszervezésére ad lehetőséget – is válaszolt előadásában. Részletesen elemezte az előző előadásban is felvetett tanulásieredmény-alapú szakmaszervezésre alapozott oktatást/képzést, a példák kapcsán levezetett projektoktatás tervezési és megvalósítási lehetőségeit, az oktatásszervezés megváltozott filozófiáját, a megváltozott feladatokkal járó együttműködési, szervezési megoldásokat. Külön kitért a duális partnerrel való szoros tartalmi kapcsolat működtetésére.

2021. szeptember 24-én megtartott rendezvény (32 fő részvételével)

Az előre meghirdetett programstruktúránkat követve ez a programunk a másik legfontosabb, mivel az új helyzethez igazodni akaró tanárképzés helyzetét próbálta meg körüljárni, kissé kitekintve a határon túlra is. Tóth Péter professzor úr személyében a felvidéki és Kiss Imre Kovászna Megyei Főtanfelügyelő személyében az erdélyi viszonyokról is benyomást szerezhettünk.

A szeptemberi rendezvényünk előadásai, korreferátumai:

„Pedagógus-e az oktató a szakképzésben? – Képzési dilemmák a szakmai tanárképzésben” kérdéskört kívánta körüljárni, elemezni, megoldási javaslatokat felvázolni. Ez utóbbinak az adott rendkívüli aktualitást, hogy a pedagógus pályára jelentkezők száma rendkívül alacsony, illetve néhány nappal azelőtt (2021. 09.15. MK 170.) jelent meg „A tanárképzés rendjéről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről” szóló kormányrendelet módosítása, mely egységesíti az általános iskolai és a középiskolai tanárok képzésének hosszát, tartalmát a NAT-kompatibilitáshoz igazítva.

Előadóink is a tanárképzés jeles képviselői.

Tóth Péter a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Műszaki Pedagógiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a Szlovákiai Selye János Egyetem Tanárképző Kar Tudományos Tanácsának tagja. Előadásának címe: „Gondolatok a szakmai pedagógusképzés jövőjéről”. Előadásában a mérnökstanárok és a közgazdászstanárok helyzetét elemezve hangsúlyozta, hogy a mostani, nem is olyan régen bevezetett ún. bolognai rendszernek a tanárképzés nem nevezhető nyertesének, aminek fő okaként a presztízvesztést és a finanszírozási problémáját tartja.

Bacsa-Bán Anetta, a Dunaújvárosi Alkalmazott Tudományok Egyetem Tanárképző Központ főigazgatója, egyetemi docens „A szakmai pedagógusképzés átalakulása a 21. században” címmel három fókuszpont köré csoportosította előadását:

- Szakmai pedagógusok: az egyetemen folyó szakmai elméleti tárgyat oktatók és gyakorlati oktatást/képzést folytatók képzésének bemutatása,
- Műszaki pedagógusok a bolognai folyamat előtt és után,
- A mérnökstanárképzés és a műszakiszakoktató-képzés helye a magyarországi pedagógusképzésben.

2021. november 26-án megtartott rendezvény (63 fő részvételével)

A legnagyobb részvételi létszámot mozgósította a profFStgram, ami az előre meghirdetett programstruktúránkat követte, a 2021. év utolsó programja volt, melynek fókuszában a szakképzés és felnőttképzés viszonyának, a felnőttképzésnek az elemzése állt.

A moderátor szerepét Benedek András egyetemi tanár, a Szakképzési Kollégium elnöke töltötte be. A nyitóelőadást Palotás József, a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karának címzetes egyetemi docense, az FSZOE elnöke tartotta „A felnőttképzés és a szakképzés határterületei az új szabályozásban” címmel. Felkért hozzászóló: Szilber Erzsébet, a Perfekt Zrt. oktatási igazgatóhelyettese, a Perfekt Ipari Képzési Központ vezetője volt, aki „Változások a felnőttképzésben vállalati szemmel” címmel fogalmazta meg a gazdasági környezet elvárásait, igényeit a felnőttképzéssel és a felnőttképzőkkel szemben.

Palotás József a határterületeket vizsgálva a szakképzés intézményrendszere, az intézménytípusok, a szakmastruktúra, a szakmai képzés fogalomrendszerének, a szakmai vizsgarendszer, a felnőttképzés állami intézményrendszerének, változásainak, metamorfózisainak felvázolásával tekintette át a jelenlegi rendszer főbb súlypontjait, a struktúrájában, tartalmi szabályzó rendszerében, a duális képzés módszertanában, a támogatási rendszerében markánsan megváltozott szakképzési-felnőttképzési helyzetet. A Perfekt Zrt. oktatási igazgatóhelyettese a vállalatok, gazdálkodó szervezetek szemszögéből vizsgálta a tartalmában, szervezésében, szabályozási rendszerében módosult felnőttképzési tevékenységet a felnőttképzők szemüvegén keresztül. Kiemelte az ezzel kapcsolatban megjelent publikációkat, megemlítette a Szakképzési Kollégium YouTube-csatornán való megjelenését is.

A 2020. évtől tartó járványhelyzet – sajnos erre az évre is – az online térben rendezendő programok lebonyolítására kényszerít bennünket.

Schindler Rózsa, Benedek András

Színes Húrok Szakosztály

A rendezvényeinknek otthont adó intézmény: Budapest V. Kerületi Szabolcsi Bence Zenei Alapfokú Művészeti Iskola.²⁸

A 2021-es év sajnos nem sok pozitív változást hozott a társadalmi élet terén. Ugyan az online oktatásról visszaállhattunk ismét a jelenléti oktatásra, azonban a rengeteg megbetegedés miatt a rendezvények nagy része egyre inkább elmaradt. A megrendezésre került élő koncertek, előadások is minimális létszámot vonzottak, mert – főleg az idősebb korosztály – érthető módon egészségét óvni próbálva kerülte a személyes találkozásokat.

Szakosztályunk tagtársai sem szorgalmazták a műhelyfoglalkozásokat ebben a helyzetben. Online foglalkozásokra senki nem vágyott, mivel tagozatunk a hangszeres oktatás, ezen belül a „Színes Húrok” oktatási program hírnöke, így csupán elméletre nem hagyatkozhatunk.

Mindezek ellenére próbáltunk aktívak maradni és részt vállalni a Társaság életében, karöltve és csatlakozva más szakosztályokhoz is.

Több szakosztálynak felajánlva rendezvényünkhöz való kapcsolódást 2021. november 15-én 17 órai kezdettel a Szabolcsi Bence Zenei Alapfokú Művészeti Iskola tanítványainak és volt tanítványainak közreműködésével a Magyar Pedagógiai Társaság megkülönböztetett szeretettel köszöntötte Tiszteletbeli Tagtársait,

²⁸ Az iskola honlapjának elérhetősége: <https://www.szabezi.hu/fooldal>

és a hagyományoknak megfelelően a kerek születésnapjait ünneplő Tagtársakat is.

Szakosztályunk tiszteletbeli tagként köszöntötte a módszer megalkotóit és egyben szakosztályunk alapítóit és aktív tagjait: Prof. Szilvay Géza, Szilvay Csaba és Rossa László személyében. A rendezvény alatt élő online kapcsolatunk volt a Zeneiskola stúdiósa, Maroevich Zsolt jóvoltából, így nem kellett nélkülöznünk azon kollégák társaságát sem, akik személyesen nem tudtak eljönni. Tiszteletbeli tagtársainkat is e módon tudtuk köszönteni.

Az elmúlt esztendőben 80. születésnapjukat többen ünnepelehték, azonban mi csak novemberben tudtunk rendezvény keretein belül megemlékezni születésnaposaink évfordulójáról. Szilvay Csabát, Rossa Lászlót és Hornicsár Tihamért köszöntöttük.

2021. november 26-i Küldöttgyűlésen a Balázs Mária, Szakosztályi elnök által megfogalmazott szakosztályi beszámolót Bakos Tamás közvetítette a Társaság felé online formában.

További események nemzetközi szinten zajlottak folyamatosan és színvonalasan egész évben. Online kurzusok:

- 2021. február 10. és 17. International Courses from Helsinki (Studio Caprice Oy)
- 2021. március 7. és április 10. International Courses from Helsinki (Studio Caprice Oy)
- 2021. február 28. Edinburgh, Scotland
- 2021. március 28. London, England
- 2021. április 7. International Course, Helsinki
- 2021. április 23. Slovenia (ESTA)
- 2021. május 5. International Course, Helsinki
- 2021. május 16. és 23. Buenos Aires Kodály Institute, Argentina
- 2021. május 24–27. China (21 hours courses)
- 2021. június 6. ESTA UK Webinar
- 2021. július 10. Kodály Society Dublin, Ireland
- 2021. július 17. Exhale
- 2021. július 26., 27., 28., 30. China
- 2021. július 29. Venezuela (El Systema)
- 2021. augusztus 29. Exhale
- 2021. szeptember 4–5.; 11–12.; 18–19. Exhale (21 hours)
- 2021. szeptember 26. ESTA
- 2021. szeptember 29. International workshop
- 2021. október 1–3. Face to face course in Helsinki for Finnish teachers (21 hours)
- 2021. október 13. International workshop
- 2021. október 30–31. Italian ESTA (10 hours)

- 2021. november 5–7. Basel Music Academy; offline face to face workshop (21 hours)
- 2021. november 10. és 24. Workshop for Finnish teachers
- 2021. november 20–21. EPIC workshop for Spanish teachers (10 hours)
- 2021. november 29. International Workshop
- 2021. december 1. és 8. Workshop for Finnish teachers
- 2021. december 9. International Workshop

Az év folyamán ismét több Színes Húrok-kötet került kiadásra, ezáltal hozzáférhetővé váltak, a honlapon megtekinthetők és megrendelhetők.²⁹

Tiszteletbeli tagtársaink felsorolása már megtörtént az előzőekben, azonban sajnálatos módon Szilvay Zsolt tagtársunkat már nem tudtuk felterjeszteni, mert elhunyt. Szeretettel és tisztelettel emlékezünk rá.

Balázs Mária

Tanulókör Szakosztály

A tervezett tevékenységeket nagyban befolyásolta a COVID-19 járvány, mely egyúttal megnehezítette a találkozásokat, azonban így is lehetséges volt személyesen is és online is programokon részt venni.

A Tanulókör Szakosztály vezetője képviselte a Magyar Pedagógiai Társaságot – Munkácsy Katalinnal együtt – A Felsőoktatás 4.0. „*A tehetséggondozás múltja, jelene és jövője*” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetésen, melyen meghívott előadóként vett részt 2021. november 3-án Budapesten, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam és Jogtudományi Karán. A kerekasztal-beszélgetés az OTDK 70. évfordulója, továbbá a Magyar Pedagógiai Társaság 150. évfordulója alkalmából zajlott le. A beszélgetés prof. Dr. Szendrő Péterrel, az OTDK elnökével és Dr. Sziráki Szabinával, az OTDK titkárával, valamint az ország különböző egyetemeiről felkért további egyetemi oktatókkal zajlott. A beszélgetésbe bekapcsolódott egy New York-ban élő magyar matematikaprofesszor is. A programot Dr. Alpár Vera moderálta és szervezte.

Másrészt a Tanulókör Szakosztály képviselte magát a Magyar Pedagógiai Társaság által szervezett több rendezvényen is. A Szakmai Kollégium ülésein vettek részt: a Dr. K. Nagy Emese által tartott előadáson, mely a státuszkezelés helyzetével foglalkozott a tantermi környezetben. A másik napon Dr. Hudecz Ferenc akadémikus előadása volt, mely a fenntartható fejlődés és a globális problémák kérdését járta körül.

Torgyik Judit

²⁹ Elérhetőség: <http://www.colourstrings.fi/the-material/>

Tagozatok

Bács-Kiskun Megyei Tagozat

A Kecskeméti Tanítóképző (Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kar) a 2020. tanév végén átkerült a Károli Gáspár Református Egyetem irányítása alá, és összeolvadt a KRE Pedagógusképző Karával, így az önálló kecskeméti képzőintézmény megszűnt. Ezzel együtt a kar vezetése úgy döntött, hogy a kirívóan alacsony országos jelentkezési adatok miatt a kecskeméti képzőhelyen bizonytalan időre felfüggeszti a tanító szakos hallgatók felvételét. Ez azt eredményezte, hogy a pedagógusképzés Kecskeméten gyakorlatilag csak az óvodapedagógus, illetve a csecsemő- és kisgyermekgondozó szakon folytatódik. A kifutó évfolyamok egyelőre a kecskeméti képzőintézményben fejezik be a tanulmányaikat.

A helyzetet súlyosbította a COVID-19 járvány miatti korlátozások sora, amely miatt a 2020–2021. évben számos programunkat (könyvbemutatók, beszélgetések) le kellett mondani. A kari épületben a pesti központi irányítás bürokratikus intézményrendszere miatt amúgy is szinte lehetetlenül bonyolulttá vált a nem egyetemi indíttatású rendezvények lebonyolítása.

Mivel Kecskeméten a pedagógusképzés jelentősen visszaszorult, és a tagozati elnöknek, Galuska László Pálnak számos plusz elfoglaltságot kellett fölvállalnia, ami a tagozati elnöki tevékenységet hátráltatja, informális tanácskozást folytattunk azokkal a tagjainkkal, akik közvetlenül elérhetőek voltak, és úgy döntöttünk, hogy a Bács-Kiskun Megyei Tagozat elnökségét átadjuk a Bajai Tanítóképzőnek, amely az utolsó teljes profilú pedagógusképző intézményként működik a megyében. Tárgyalásokat kezdtünk a bajai képző vezetésével, és ők pozitívan fogadták a kezdeményezést. Terveink között szerepel egy online megbeszélés megszervezése, amelynek során a részleteket is meg tudjuk beszélni Bajával az átadásról. A korábbi évtizedekben amúgy is tandem rendszerben működött a tagozat, hol bajai, hol kecskeméti elnökséggel.

A magunk részéről az MPT-n belüli tagságunkat meg kívánjuk tartani, és egyszerű tagként kívánunk a továbbiakban részt venni a Társaság életében. Nagyon köszönjük a közös tevékenységet.

Galuska László Pál

Békés Megyei Tagozat

2021. február–március időszakában *Tematikus interaktív előadássorozat és workshop szervezése a digitális technológiáról* című programunkkal középiskolásokat, főiskolai, egyetemi hallgatókat céloztunk meg annak érdekében, hogy bemutassuk számukra a fotó- és dróntechnológiát. Mindezt igyekeztünk úgy megvalósítani, hogy az ökotudatosság, a természet közelsége is megjelenjen. A vírushelyzet miatt többnyire Teams-en megvalósult képzéseinken 100 fő fölötti hallgatóság kapcsolódott be, míg személyesen 10–20 fő közötti létszám volt jelen.

Képzéseink

- Digitális képzési technikák – oktató: Imre György.
- Ökotudatosság a digitális technológiában – oktató: Gajdács-Leszkó Georgina.
- Dróntechnológia a gyakorlatban – oktató: Imre György, Malatyinszki Szilárd.

2021 novemberében a Gál Ferenc Egyetemen és a Kodolányi János Egyetemen is megrendeztük a *Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódó konferenciánkat*, mindkét helyszínen hibrid módon (online és személyesen).

- Békéscsabán, 2021. november 17-én. Cím: Tudomány: iránytű az élhető jövőhöz Békés megyében.
Szervező: Dr. Kozma Gábor rektor, Dr. Árpási Zoltán János dékán, Dr. Nyári Csaba dékánhelyettes.
- Orosházán, 2021. november 11-én. Cím: Az egykori keleti blokk geopolitikai megközelítésben.
Szervező: Dr. Malatyinszki Szilárd, Dr. Szatmári Péter.

2021 márciusában és júliusában rendeztük meg két kötetünk könyvbemutatóját, utóbbit az *Andragógusok Nyári Akadémiája program keretében*.

A COVID-19 járvány miatt a tagsággal korlátozott módon tudtuk tartani a kapcsolatot, egy szűk körrel terveztünk és valósítottunk meg programokat. Továbbra is a tervünk, hogy a két megyei egyetem tudományos közösségét fogjuk össze, és igyekszünk bevonni más köznevelési intézmények pedagógusait rendezvényeinkbe, programjainkba.

Malatyinszki Szilárd

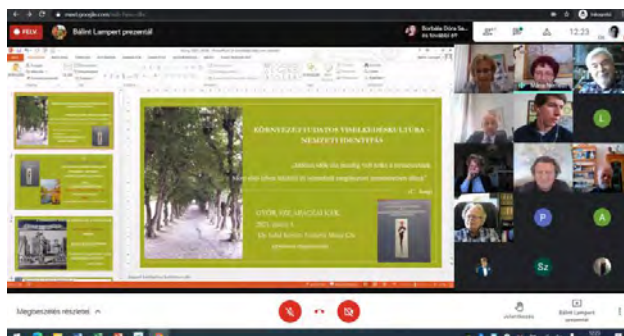
Északnyugat-magyarországi Tagozat

A 2021-es évben a járványhelyzet átírta a személyes részvételre épülő programokkal kapcsolatos terveinket. Létrehoztuk az Északnyugat-magyarországi Tagozat Facebook-oldalát, melynek jelenleg 260 tagja van, akik követik a társaság híreit, rendezvényeit.

22. kép. Az Északnyugat-magyarországi Tagozat Facebook-oldalának nyitóképe. A borítókép Bráda Tibor (2010) *Üvegkép a tanításról* című ólomüveg alkotásának részlete, amely a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar épületét díszíti (a kép forrása: <https://www.facebook.com/groups/790571744869481>)

Ebben az évben tovább folytattuk az Apáczai Módszertani Délutánjainkat, melyek keretében Borbély Károly és Kováts-Németh Mária *Környezettudatos viselkedéskultúra – Nemzeti identitás* című könyvének bemutatására került sor egy online beszélgetés keretén belül. A rendezvényünkön 85 érdeklődő kolléga, hallgató vett részt.

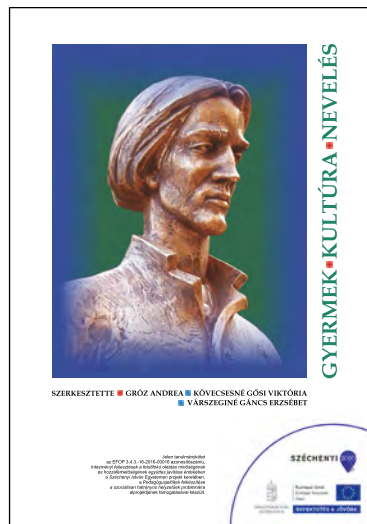

23. kép. Képernyőmentés az online könyvbemutatóról és a résztvevők egy részéről. A képen Dr. habil. Kováts Németh Mária prezentációja látható (a kép forrása: dr. Lampert Bálint)

A Diaszpórában magyar nyelvet és kultúrát tanító pedagógusok módszertani képzését, amelyen Argentínától Kanadáig, az Egyesült Államoktól Litvániáig 10 országból kapcsolódtak be a hétvégi magyar iskolák pedagógusai, önkéntesei, januárban és augusztusban valósítottuk meg online formában, melynek eredményeként 30 kolléga vehetett át akkreditált szakirányú képzésről szóló oklevelet.

2021. november 4-én az Apáczai Napok Tudományos konferencián először valósítottunk meg egy Diaszpóra-szekciót, mely keretében a hétvégi iskolákban zajló oktató-nevelő munkát folytató gyakorlati szakemberekkel találkoztunk online formában.

Az Északnyugat-magyarországi Tagozatban tevékenykedő kollégák együtt munkálkodása kapcsán tavasszal született két kiadványunk.

24. kép. A *Gyermek – Kultúra – Nevelés* című kiadványunk borítóoldala.
A borítón Lipovics János Apáczai Csere János című alkotása látható
(a borító szerkesztője: Paedr. Borbély Károly)

Gyermek – Kultúra – Nevelés: A tanulmányokban megjelenik a népi kultúra, a környezetpedagógia és a művészeti nevelés széles eszköztára. Többek között olvashatunk a tanulást segítő *oktatási módszerekről*, *pályorientációt támogató nevelésről* vagy a *kortárs gyermekirodalmi művek* tanításáról, de betekintést nyerhetünk a *művészet és a népi kultúra* oktatásban betöltött szerepéről is. Az egész kötetet gyermekközpontúság, segítő és támogató szemlélet hatja át. A kötet a kicsik és nagyok neveléséhez éppúgy hozzájárul, mint ahogyan segítő és támogató kezet nyújthat a pedagógia iránt érdeklődőknek.³⁰

³⁰ A tanulmánykötet letölthető: https://ak.sze.hu/images/Gyermekcult%C3%B4Ara%20tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tet_bor%C3%ADt%C3%B3val%20K%C3%89SZ.pdf

25. kép. Tanítói kincsesztár című kiadványunk borítóoldala. A borítón szereplő alkotást Kovács Barnabás 4.b osztályos tanuló készítette Síkos Szabó Gyöngyi tanítónő vezetésével (a címlap szerkesztője: Paedr. Borbély Károly)

A könyv anyagát a Széchenyi István Egyetem Öveges Kálmán Gyakorló Általános Iskolájának szakvezető tanítói, tanárai és az Apáczai Csere János Kar oktatói állították össze. A diaszpórában tanító kollégák számára nem ismeretlen, hogy a hétvégi iskolák hangulata, felépítése más, mint egy hagyományos oktatási intézményben, éppen ezért a folyamatos készenlét és megújulás még több kreativitást, kellő rugalmasságot igényel.

A módszertani hasznoskönyv a bemutató tanítási órák *órávázatai* mellett *játékokat, projektleírást, kooperatív technikák* gyűjteményét, az online oktatásban jól alkalmazható programokat is tartalmazza.³¹

A tagozat tagjai a 2021-es évben számos konferencián jelentek meg előadásokkal, publikációkkal, workshopokkal. Novemberben az Apáczai-napok Tudományos Konferenciával csatlakoztunk az élethosszig tartó tanulás hetéhez.

Kövecsesné Gősi Viktória, Lampert Bálint

³¹ A tanulmánykötet letölthető: https://ak.sze.hu/images/Kutat%C3%A1s/%C3%93rav%C3%A1z-lat%20tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tet%202021_v%C3%A9gleges%20on-line%20PDF_1.pdf

Eszterházy Tagozat

2021. március 3-án megalakult a Magyar Pedagógiai Társaság Eszterházy Tagozata. A tagozat elnöke K. Nagy Emese, titkára Zagyváné Szűcs Ida.

2021 májusában a Magyar Pedagógiai Társaság Küldöttgyűlésén tagozatunkat Mogyorósi Zsolt és Kovács László képviselték.

2021. november 12-én a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Akadémiai Bizottság Pedagógiai Szakbizottsága, a Magyar Pedagógiai Társaság Eszterházy tagozata és az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Intézete közös szervezésében a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából *Múlt – jelen – jövő a neveléstudományok tükrében konferencia és könyvbemutató – Kihívások és megoldások a XXI. század pedagógiájában* című konferencia, ahol a nyitó előadást Dr. Trencsényi László tartotta *A Magyar Pedagógiai Társaság elmúlt 130 éve, avagy múlt és jövő a pedagógiában* címmel.

2021. november 26-án a Magyar Pedagógiai Társaság Vezetői kollégiumi ülésén Zagyváné Szűcs Ida képviselte az Eszterházy Tagozatot.

Bodosi Béla több éves hűséges őrtállás után átadta a stafétabotot az egri székhelyű MPT-tagozatban. Az *Eszterházy Tagozat* néven újjászerveződő alakulat a helyi egyetem bázisán tervezi működését.

Mogyorósi Zsolt, Zagyváné Szűcs Ida

Hajdú-Bihar Megyei Tagozat

A tagozat tevékenysége szerény mozgást mutatott 2021-ben. Ennek legfőbb oka a hullámzó COVID-19 járvány és a hozzá kapcsolódó járványügyi intézkedések voltak, amelyek miatt számos korlátozásra került sor az elmúlt időszakban.

A vészhelyzet adta lehetőségeket figyelembe véve igyekeztünk képviselni minden online rendezvényen a tagozatot. Így képviselőink részt vettek a szakmai kollégiumi gyűlésen márciusban, a májusi küldöttgyűlésen és a vezetői kollégiumi üléseken. Az online szakmai egyeztetési forma bevált számunkra, úgy gondoljuk, hogy az esetenként fárasztó vonatút elhagyása inkább előnyökkel mintsem hátrányokkal jár számunkra.

Hagyományosan nagyon jó a szakmai kapcsolat a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesülettel, az egyesület vezetőségével. Tagjaink rendszeresen részt vesznek a pedagógiai egyesület éves közgyűlésén az aktuális év Pedagógusok arcképcsarnoka kiadványsorozat bemutatóján.

2021. november 9–11. között ismét jelenlétben került megrendezésre a XXIII. Országos Közoktatási Szakértői Konferencia Hajdúszoboszlón. A megyei tagozat

több tagja vett részt a háromnapos, sok izgalmas és aktuális témát felölelő konferencián. Jó volt újra – még ha maszkban is – személyesen találkozni, az előadókat élőben látni és hallani.

Bízunk benne, hogy a 2022-es évben újra tudjuk építeni közösségünket. Tudunk személyesen találkozni, beszélgetni, közös kiránduláson csapatot építeni.

Daróczy Ágnes

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat

A Tagozat a 2021-es évben személyes és online módon szervezte szakmai jellegű programjait és vett részt a társaság életében országos szinten is. Az év elején januárban tartottunk egy évnyitó online ülést, melyen az éves programot, a vírushelyzet által okozott és megváltozott körülményeket és lehetőségeket gondoltuk át.

A 2021. január 15-én tartott „évnyitó” ülés szerves részét képezte egy online szakmai konferencia tervezése, melyen eldöntöttük a konferencia témáját és a tervezett előadókat. A *korai iskolaelhagyás prevenciója* címmel rendeztük konferenciánkat 2021. május 13-án 15.00–16.30 óra között.

A több mint 50 résztvevő 3 előadótól hallhatott érdekes és informatív előadásokat.

- *Borbély-Pecze Tibor Bors Az ELET-től a NEET-ig. Avagy az érem két oldala* címmel tartott előadást, melyben különböző szakpolitikák tükrében ismertette főként az ifjúsági munkanélküliség, a korai iskolaelhagyás főbb statisztikai mutatóit. Hallhattunk az Ifjúsági Garancia Rendszerről, az ELET (Early Leaving from Education and Training) és a NEET (Not in Education, Employment, or Training) lényegi elemeiről. Az előadó rámutatott a korai iskolaelhagyás háttértényezőinek összefüggéseire (területi egyenlőtlenség, oktatás helyi szintű eredményei), továbbá bemutatásra került egy nemzetközi finn modell is (Ohjaamo-rendszer).
- *Gulyásné Rácz Gyöngyike* a jászberényi Szent István körüti EGYMI, általános iskola, szakiskola és készségfejlesztő iskola működéséről, a sérült gyermekek munkaerőpiacon történő elhelyezkedéséről, az iskolában történő felkészítéséről és gyakorlatáról számolt be.
- *Hamar Kata* előadásában az ifjúságügy témáját önkormányzati vonatkozásában is megismerhettük, aki 'Innovatív megoldások a korai iskolaelhagyás megelőzése' témakörében elsősorban egy Erasmus+KA projekt lehetőségéről és sikereiről számolt be, melyben Magyarország, Görögország és Olaszország partnerségi kapcsolatai során szereztek hasznos tapasztalatokat. A három előadást az előadókhöz intézett kérdések és egy rövid kötetlen beszélgetés is követte.

A nyár folyamán 5 fővel rész vettünk a *Staféta tábor* programsorozatában, ahol nagyon jó hangulatban és számos szakmai élménnyel tudtunk feltöltődni 2021. július 01. és 04. között Taksonyban, melyet ezúton is köszönünk a szervezőknek.

A 2021. szeptember 18-án szervezett a *Játék Világnapjához kapcsolódó* hazai „*Játsszunk Mindannyian*” rendezvényünket az őszi időszak legjelentősebb eseményének tekintjük. A Játéknaphoz 2021-ben csatlakozott először Jászberény a társaság színeiben, korábban partnerként vettünk részt más intézmény kezdeményezésében. A tagozat felkérte az Ifjúsági Önkormányzatot és az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campust, hogy kooperációban kerüljön megrendezésre a Játéknaphoz, melynek az Ifjúsági Közösségi Tér adott otthont (Kossuth Lajos út 58.). A kezdeményezés célja az volt, hogy közös játékelményt biztosítson a gyermekek és családok számára. Fontosnak tartottuk azt is, hogy az együttes játék során segítse a helyi közösségek formálódását, az egyének és csoportok közötti kapcsolatépítést is. A program az elmúlt évek eddigi legsikeresebb rendezvényének tekinthető mind létszámát, mind hangulatát tekintve. A délelőtti folyamán a résztvevők találkozhattak klasszikus, népi, saját készítésű, valamint mai, korszerű játékokkal (egyéni és kooperatív játékokkal) is. A játékok száma meghaladta az ötvenet, a játékosok folyamatosan és szívesen próbálták ki a különböző játékfajtaikat. A gördülékenység és hatékonyság egyaránt jellemző volt a délelőtti folyamán, bár alapvetően túl sok irányításra nem volt szükség, hiszen a résztvevők önállóan, nagy érdeklődéssel és kreatívan szemlélték, majd próbálták ki a rendelkezésre álló játékeszközöket. A jászberényi program sajátossága és egyedisége abban állt, hogy önkéntes munkában középiskolás diákok és egyetemi hallgatók is jelen voltak, akik fogadták a szülőket, játszottak a gyerekekkel, kedves és figyelmes személyiséggel nagyban hozzájárultak a pozitív élményhez. Közvetett célunkat is elértük, mely az intézményes és családi nevelés összhangját, a szülői bevonódás sikerességét célozta meg, ugyanis a résztvevő gyerekek-szülők-pedagógusok közösen, egymásra odafigyelve tapasztalhatták meg az együttes játék örömeit. A rendezvény további eredménye az integráció, az együttnevelés szemléletének érvényesítése, tekintve, hogy tipikus és atipikus fejlődésű gyerekek együtt tevékenykedve, egységben és maximális elfogadásban töltötték a délelőttiüket.

A megyei tagozat életében szintén említésre méltó, hogy az MPT könyvbemutató programján 2021. november 8-án került bemutatásra Villányi Györgyné, Jutka által egy új óvodapedagógiai kötet, melyben több tagozati tagunk is publikált (*Pethőné Vígh Katalin, Bús Éva, Bernhardt Renáta*). (A könyv bemutatása a III. fejezetben található.)

A 2021. november 5-én tartott *Küldöttgyűlésen* részt vettünk, ahol *Furcsa Laura* tagtársunk a szavazatszámoló bizottság tagjaként látta el a szükséges teendőket.

Ebben az évben két tagunknak tiszteletbeli tagságot ítéltünk oda, és az emléklapot eljuttattuk számukra. Nagy tisztelettel emlékezünk *Dr. Fábiánné Dr. Kocsis Lenke* és *Dr. Szabados Lajos* munkásságára, a társaság életében végzett tevékenységeire, melyet ezzel a gesztussal szerettünk volna megköszönni.

Bernhardt Renáta

Közép-magyarországi Tagozat

Tagozatunk tevékenysége a 2021. évben az előző évhez hasonlóan szinte lehetlenné tette a COVID-19 járvány miatt kialakult pandémiás helyzet és az ezzel kapcsolatos szervezési gondok, problémák özöne.

A tavaszra tervezett (áttett) „hátrányos-helyet” témájú konferenciánkat sem tudtuk megtartani, így az ide tervezett előadások és bemutatók részben a nyári Staféta táborban kerültek előadásra, de a helyzetből adódóan egy részük, ma már úgy tűnik, örökre elveszett. A szervezeti életünket pedig teljesen lehetlenné tette a járvány. Így a tagságunk sem tudott a járványveszélyes időszakot megelőző gyakorisággal és „személyességgel” egymással találkozni, ezért az együttműködés új és újabb útjait kellett járnunk.

A technikai eszközök által kínált lehetőségekkel a tagjaink nem, vagy csak alig éltek (ezt részben életkoruk és élethelyzetük is indokolja), ezért nem maradt más, mint a levelezés és a telefonon történő kapcsolattartás.

A következő – remélhetően nyugodtabb és egészségesebb – időszak a reményeink szerint is lehetővé teszi a tagsági élet újraszervezését, újraformálását.

A gondok ellenére egy-egy tervezett munkánkat mégis meg tudtuk valósítani:

- A Közép-magyarországi Tagozat 2021-ben is megszervezte – a 2020. évi sikereken felbuzdulva – a 2021. évi MPT Staféta tábor, ismét Taksonyban. Véleményem szerint az idei tábor sikeréhez a „kiszabadultunk” helyzet is hozzájárult, ami a létszámban, az aktivitásban, mind az előadók-résztevők együttműködésében. (A Staféta tábor programjáról a részletes élménybeszámoló az I. fejezetben található.)
- A 2021. évi őszi, az MPT sorozatához illeszkedő „Játék” konferenciánkat az élő-személyes részvételű rendezvényszervezésre vonatkozó tilalom miatt végül egy streamelt, a Facebook-oldalunkon közvetített konferencia szervezésével oldottuk meg. Az előadók élőben, saját otthonukból beszéltek, egymást hallva és látva is. A közvetítést alig százan követték, de azóta – és ezt egyértelmű sikerként könyvelhetjük el – 1758-an látták, hallották. Ehhez még hozzájön, hogy 341-en pedig meg is osztották.

- Szenzációként hatott, hogy „játszótársunk” volt *Levente Péter társaslény*; előadóink pedig *Dr. Lippai Edit egyetemi adjunktus, Dr. Bakonyi Anna főiskolai docens, Szegheő Csaba, Sípos László, Istenes Attila tanárok és Szelei Miklós igazgató* voltak.

Tagozatunk előkészítette egy közös kötet kiadását, amelyben a két taksonyi Staféta tábor anyagait adja majd közre.

Keressük és folyamatosan kutatjuk, hogy a jelenlegi – és a folyamatosan változó – helyzetekben hogyan működhetnénk közösségként, de az igazi megoldást sajnos még nem találtuk meg. Az interneten nagyjából heti 30–50 fő keresi az oldalunkat, olvassa híreinket, információinkat.

Abban bízunk, hogy a papíron „jól mutató” közel 50 fős tagságunk végre a személyes jelenléttel és a napi aktivitással is közreműködik majd a közös munkában.

Gál Ferenc

Nógrád Megyei Tagozat

Célkitűzéseink a 2021. évre az alábbiak voltak

- A Magyar Pedagógiai Társaság küldetésnyilatkozatában és működési alapelveiben megfogalmazódó elvárások teljesülésének támogatása helyi lehetőségeink megragadásával.
- A nevelés-oktatás középpontba állításával értékőrzés, a gyermekek, fiatalok, tanulásra vállalkozó felnőttek boldogulását támogató nevelés, érték- és tudásközvetítés.
- A 2020–2022-es időszakra meghatározott cselekvési módok elveivel összhangban rendezvények életre hívása, és rendezvényeken való képviselés.
- Az Országos Játéknap programjaihoz kapcsolódás, helyi programok megszervezése.

Tervezett tevékenységeink, amelyek a célok elérését szolgálták

- Részvétel a Magyar Pedagógiai Társaság által meghirdetett üléseken és a Kisgyermeknevelési Szakosztály rendezvényein.
- Tagozati ülések szervezése.
- Szervezetfejlesztés, tagsági létszám megtartása, növelése, szervezeti kohézió növelése.
- „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” programsorozat szervezése, rendezése.
- Az Országos Játéknap programjaihoz kapcsolódás, helyi programok megszervezése.

- Együttműködés civil szervezetekkel az esélyteremtés jegyében.

A 2021-es év sok kihívást és nehézséget tartogatott számunkra a járványveszély elhúzódása és a folyamatosan változó rendelkezések betartása/megtartása miatt. A tagdíjak befizetését szorgalmaztuk, többségében úgy érezzük, hogy a tagdíjak befizetése rendben megtörtént.

A februári vezetői kollégiumi ülésen online formában vettünk részt, és éltünk az online részvétel lehetőségével más rendezvények esetében is (III. 5: szakmai kollégiumi gyűlés, V.29: küldöttgyűlés, XI. 26: vezetői kollégiumi ülés). Véleményünk szerint egy újszerű, és könnyen elérhető formája a szakmai megbeszéléseknek az online forma, hiszen az utazás terhét veszi le a vállunkról, és többünk számára nyújt bekapcsolódási lehetőséget, elérhetővé téve az összejövetelek szakmai ismereteit.

Négy tagtársunkkal (dr. Huszárné Kraft Valéria, Szabó Istvánné, Czene Gyuláné, Tóth Marianna) vettünk részt a tiszteletbeli tagok számára, a Bástyai utcai óvodában meghirdetett ünnepi összejövetelen, amely maradandó emléket jelentett mindannyiunk számára, hiszen régi-új tagok találkozhattak egymással, és hosszú idő után szinte első alkalmat biztosított a személyes találkozóra. Köszönet Villányi Györgynének, hogy áldozatos munkájával megszervezte, és élvezetessé, szemléletesé is tette a találkozó légkörét. Saját készítésű prezentációjával „időutazásban” részesített bennünket, tisztelettel emlékeztünk a pedagógia kiemelkedő személyiségeire.

A COVID-19 járvány időszakához kapcsolódó egészségügyi elvárások változékonysága helyi szinten is a tervezett programjaink törlését, módosítását vonta maga után. Gyakori átszervezésre, módosításra, illetve halasztásokra került sor.

A korlátozásokat figyelembe véve törekvésünk volt, hogy a civil élet aktív maradjon. Hagyományaink között szerepel a városi mesemondó délelőtt, amelynek egyik szervezője az MPT Nógrád Megyei Tagozata, és amelyet idén nem személyes részvétellel, hanem videóra felvett mesékkal, és azok közkinccsé tételével oldottunk meg. (Ehhez a szülői beleegyezést előzetesen beszereztük.) A programot sikeresen megvalósítottuk, amelyet a helyi televízió is elismeréssel fogadott.

A Kisgyermeknevelési Szakosztállyal szoros kapcsolatban vagyunk, és csatlakoztunk az Országos Játéknapi programjához. Szeptember 16–17-én minden városi óvoda megünnepelte ezt a napot. Az egészséges életmód jegyében, a családokkal közös élmények megszerzését tettük lehetővé családi játékos-mozgásos tevékenységek nyitottá tételével. Fotódokumentációval és statisztikai adatokkal is alátámasztott beszámolót készítettünk arról, hogy milyen magas szinten igényelték ezt a lehetőséget a családok.

Városunkban hagyomány a Salgótarjáni Civil Hónap megszervezése az őszi időszakban. E programok többségében is igyekeztünk részt venni. Jelentős záróeseménye ennek az időszaknak, az Idősek napi gála, amelyen szintén képviseltük a tagozatot.

Csapatépítő, kohéziónövelő eseményünk a közös kirándulás, amelyet tagozatunk a Gyermekekért Baráti Körrel és a MOE Salgótarjáni körével közösen hívtunk ismét életre. Sikeresen valósítottuk meg ezt a kirándulást október 26-án, amelynek útvonala idén Drégelypalánk – Mohora – Horpács volt.

Céljaink között, kiemelt rendezvényként szerepelt az „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” program megszervezése az óvodás és iskolás korosztály számára. Idei témaként Salgótarján 100 éves évfordulójának játékos ismeretterjesztő feldolgozása lett volna, amely megrendezésére – a többszöri időpont-módosítás miatt – 2022 tavaszát látjuk megvalósíthatónak.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy Salgótarján Megyei Jogú Város a civil életet tevélegesen támogatja, és hangsúlyt helyez arra, hogy a város életében aktív és gazdag civil programok álljanak rendelkezésre a lakosság érdeklődésének megfelelően. A programok életre hívásához pályázati lehetőséget biztosít, ezzel is elősegítve a megvalósítást.

Tóth Marianna

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagozat

A megyei tagozat önálló programokkal és társrendezésekkel segíti a megyei pedagógiai közéletet. Főbb tevékenységi formák: konferencia, felolvasó ülés, foglalkozások, könyvbemutató, szakmai műhely meglátogatása. A tagozat nyitott rendezvényeket tart, amelyeken az érdeklődők megkötés nélkül részt vehetnek.

Az alapvető feladatok rendezése

A tagozat létszámának növelése. Az elmúlt években a középiskolák és az általános iskolák pedagógusainak irányába próbáltunk aktívabb tagszervező tevékenységet kifejteni, több-kevesebb sikerrel.

Célként fogalmaztuk meg a folytonosság fenntartását, a tagozat folytatható hagyományainak ápolását.

2009-ben egy önálló, lektorált kiadványt indítottunk *Pedagógushivatás* címen, melyben a rendezvényeink előadás-anyagait jelentetjük meg. Évente egyszer tudunk így megjelenni a tagjaink előtt. 2011-ben angol nyelvű kiadvánnyal rukkoltunk elő. 2021-ben már kilenc számmal rendelkezünk. Kiadvány megjelentetést nem terveztük a 2021. évben a szűk anyagi keretek miatt!

2021. évi tevékenységek

– az évi járványügyi helyzetre tekintettel sajnos kevesebb rendezvényt tudtunk tartani

- március 24-én „Fenntartóváltás a felsőoktatásban” címmel online konferenciát szerveztünk,
- tovább folytattuk tematikus látogatássorozatotunkat:
 - 2021. szeptember 7-én ismerkedés a megye intézményeivel, kutatóhelyeivel keretében a Családok Átmeneti Otthonát látogattuk meg. Résztvevők száma: 6 fő.
 - 2021. november 23-án „A tanítóképzés elméleti és gyakorlati kérdései” címmel rendezvényt tartottunk.

A tagokkal a kapcsolattartás a 2021. évben nagyon nehéz volt! E-mail-es megkeresésre csak kevesen válaszoltak. A mozgalmi aktivitás alacsony szintű volt!

Pinténé Kosina Judit, Dráviczki Sándor

Veszprém Megyei Tagozat

A 2021-es év történéseit is meghatározta a COVID-járvány. Az online oktatás kihívásai gyakran nehézséget okoztak tagtársainknak. Munkájuk nehézségei miatt nem volt lehetőségünk szakmai programot szervezni. Ugyanakkor kiváló lehetőség adódott kipróbálni a digitalizáció előnyeit. Az átálláshoz nem mindenki tudott megfelelő és elérhető gyakorlati segítséget találni, ezen a téren lehetne megszervezni egymás segítségét.

Voltak iskolai közösségek, ahol példaértékűen valósult meg a módszertani lehetőségek és az újabb kapcsolattartási formák kipróbálása. A tanulások hasznosítására mindenképpen érdemes odafigyelnünk a jövőben. Az online fórumok használatának kényelme – remélhetőleg – könnyebbé teszi az információk áramlását, valamint közösségünk bővülését.

Pálmai Zita

A Társaság életét érintő történések

Kitüntetett tagtársaink³²

Apáczai Csere János-díjban részesült *Feketéné dr. Szabó Éva* stratégiai és fejlesztési rektorhelyettes, a Konduktív Pedagógiai Központ igazgatója, jelentős speciális pedagógiai munkája, valamint a pedagógiai gyakorlatot segítő komoly tudományos tevékenysége elismeréseként, a Konduktor Szakosztály elnöke.

Trefort Ágoston-díjat vehetett át *dr. Tenk Miklósné dr. Zsebe Andrea*, a Pető András Kar dékánja. A kitüntetéssel a szakember hosszú időn át tartó, az oktatás érdekében végzett kiemelkedő munkáját ismerték el.

Eötvös József-díjat kapott kiemelkedő felsőoktatási munkájáért *Tigyi Zoltánné Pusztafalvi Henriette*, az MPT Neveléstörténeti Szakosztály tagja.

Brunszvik Teréz-díjat kapott *Vargáné Nagy Anikó főiskolai docens*, a Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Gyermeknevelési Tanszék oktatója kiemelkedő oktatói munkájáért, valamint a Családpedagógiai Egyesület felterjesztéseként, a Neveléstörténeti Szakosztály tagja.

Brunszvik Teréz-díjban részesült *Reif Janosné* kiemelkedő óvodapedagógiai munkájáért az *Ácsteszeri Meseerdő Óvoda* óvodapedagógusa, intézményvezetője, meseterpedagógusa, köznevelési szakértője, a Kisgyermeknevelési Szakosztály tagja. Az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság „*Év kutatója*” címében részesült *Somogyvári Lajos* a társadalomtudomány területén.

A Gyermekérdekek Szakosztálya tagjai közül *habilitált Hegedűs Judit*.

Pázsikné Szilágyi Gabriella, a *Kisgyermeknevelési Szakosztály tagja* *tiszteletbeli tagságot* kapott több évtizedes újságszerkesztői munkájáért. (A cikk *A Kisgyermek* c. szakmai folyóirat 2021. XV. évfolyam, 2. számában jelent meg.)

Zuglóért Emlékérmet kapott *Gál Ferenc*, a *Teleki Blanka Gimnázium igazgatója* 2021 októberében a *Zuglói Önkormányzat képviselő testületétől*, a Közép-magyarországi Tagozat elnöke.

³² A beérkezett anyagokból állítottuk össze a listát.

Gratulálunk Tagtársainknak, akiknek a munkáját elismerték, és akik elismert tagjai saját szakmaterületüknek. Mindezen pozitív hírek erősítik a szakmai tevékenységekbe vetett hitünk fontosságát.

Fájó veszteségeink

Annási Ferenc (1953–2021)

Elhunyt dr. Annási Ferenc, a pedagógus szakma jeles hazai személyisége életének 69. évében. PaedDr. Annási Ferenc ny. egyetemi adjunktus, a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar egykori oktatója, a pedagógus szakma jeles személyisége volt. Ismét elment egy nagyszerű ember, kiváló pedagógus, kolléga, önzetlen jóbarát. Életére, pedagógusi pályájára illenek Mahatma Gandhi szavai: „Te magad légy a változás, amit látni kívánsz a világban.”

Annási Ferenc 1953-ban született Egerben. Édesapja az ottani főiskolán tanított. Pedagógiai vénáját, nevelői és oktatói attitűdjét, emberi tartását tőle örökölte. Ez is magyarázza, hogy 1976-ban az egri tanárképző főiskolán földrajz-testnevelés szakos általános iskolai tanár, majd 1982-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán pedagógia szakos előadói képesítést szerzett. 2004-ben a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán közoktatási vezető szakirányú szakképzettséget, 2008-ban a révkomáromi Selye János Egyetemen „doktor pedagogiky” („PaedDr.”) címet szerzett.

Annási Ferenc pedagóguspályáját a győri Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában kezdte 1976-ban. A napi tanári munka mellett a főiskolai tanító szakos hallgatók gyakorlati képzésének szervezése is feladata volt.

Egy évtizedes kiemelkedő pedagógiai munkája nyomán 1985-ben meghívást kapott az akkor szerveződő Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézetbe (MPI), ahol előbb pedagógiai munkatársként, később főmunkatársként, majd 1993 és 2003 között intézményvezetőként dolgozott. Igazgatóként az intézet szolgáltatói profiljának kialakítása volt egyik fő feladata. Emellett több nemzetközi együttműködésben megvalósuló projektben, regionális és országos szinten is figyelemre méltó teljesítményt ért el az általa vezetett szervezet.

Balogh Sándor (1940–2020)

Hajdúböszörményben született. A családi nehézségek ellenére boldog gyermekkorra volt. Érettségi után a Kossuth Lajos Tudományegyetemen folytatta tanulmányait magyar-latin szakon. Nagy hírű egyetemi oktatók, Barta János, Papp István, Jakab László, Petrikás Árpád meghatározó szerepet játszottak a tanári pályára való tu-

datos felkészülésében. Az európai szellemiség és a magyar kultúra képviselőiként tisztelte tanárait egész életében. 1963-ban a szolnoki Verseyhy Ferenc Gimnáziumba került magyar-latin szakos tanárként, majd 1964-től 1966-ig a püspökladányi Karacs Ferenc Gimnáziumban dolgozott. Osztályfőnök volt, érettségire készített fel osztályokat, mindkét tárgyat tanította.

1966-tól élete Debrecenhez kötődött, bár szakmai munkája szinte az egész országra kiterjedt bizonyos időszakokban. Előbb a 108. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet nevelőtanára, majd diákotthon-vezetője. 1971-ben meghívták a Hajdú-Bihar Megyei Tanács művelődési osztályára gimnáziumi és kollégiumi tanulmányi felügyelőnek.

1977-ben doktorált a KLTE-n neveléstudományból. 1977-től 1988-ig tagja volt a Művelődési Minisztérium Gimnáziumi Osztálya mellett működő gimnáziumi szakbizottságnak. A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat megalakulása után, 1990-től a közoktatási feladatok ellátásáért is felelős intézményfenntartó iroda vezetőhelyettese lett, majd később a közoktatási és kulturális főosztály vezetője. Publikációi pedagógiai és tanügyigazgatási tárgykörben jelentek meg az évtizedek során napilapokban, folyóiratokban, szakmai kiadványokban.

Bíró Ibolya (1932–2021)

Már 14 évesen tudatosan keresett magának politikai családot, és korszakonként is aktívan kivette részét a magyar baloldal szervezéséből, formálásából is. A háború borzalmi, a vézskorszak üldöztetései csak erősítették hitét, élni akarását. Tanárként, pedagógusként is az életre, a tudás szeretetére oktatótt nemzedékeket.

Tanítványai közül sokan ismert és elismert közéleti emberként viszik tovább az általa vallott elveket. Az MSZP megalakulását követően az elsők között hozta létre a szakmai alapon szerveződő Pedagógus Tagozatot, és hamarosan belépett a Szociáldemokrata Tanárok Nemzetközi Szervezete, az ISDUE tagjai közé is, ahol a magyar Tagozat komoly tekintélyt szerzett, majd a DK alapítói közt is köszönhették tisztelői. Aktív történelemtanári működése idején társult a Magyar Pedagógiai Társasághoz, melyhez haláláig hű maradt.

Deák Ferenc (1939–2021)

Tagtársunk halálhírét a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolától tudtuk meg. Matematikatanár, pszichológus, a Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Tagozatának első igazgatója, a főiskola egykori pszichológiatanára volt.

Választmányi üléseink, Staféta táboraink hűséges résztvevője volt. 2009-ben az Új Pedagógiai Szemle közölte fontos kutatásának eredményeit. A beregszászi Magyar Gimnázium hetedikes tanulói között végzett kérdőíves felmérést arról,

hogyan keresik helyüket a világban, az életben, mi akadályozza őket ennek megtalálásában, továbbá arra is kíváncsi volt, milyen értékeket kívánnak követni életük során. A tanulmány ennek a vizsgálatnak az eredményeit összegezte. A válaszok arra utalnak, hogy a kárpátaljai gimnazisták meglehetősen pozitív jövőképpel rendelkeznek, s értékválasztásaikban nem érzékelhető illúzióvesztés.

Horváth Margit (1930–2019)

Horváth Margit tanári hivatását a Pécsi Pedagógiai Főiskola Pszichológia Tanszékén kezdte tanársegédként, majd 1955-ben Kőszegre került a közép fokú tanítóképző intézetbe, ahol egy év múlva már igazgatóhelyettesnek nevezték ki. Tevékeny szerepe volt abban, hogy a képző Szombathelyre költözött és felsőfokúvá vált. Falai között 1962-ben indult el az országban elsőként a rövidesen modellé váló népművelő-könyvtár szakos képzés. Évtizedeken át ő volt a tanítóképző, majd a Berzsenyi Dániel Főiskola főigazgató-helyettese. Pszichológiát tanított és az andragógia tudományát, melynek egyik hazai úttörője, tanítási tematikáinak kidolgozója, népszerűsítője volt.

Maróti Andor (1927–2021)

A címzetes egyetemi tanár, a magyar művelődésügy, a közművelődési szakemberképzés, a magyarországi kultúrakutatás meghatározó alakja, a komplex kultúrakutatás metodológiájának hazai megalapozója volt. A hosszú és gazdag életútja során aktív részese volt a XX. század nagy történelmi, társadalmi eseményeinek. 1961-től 1995. évi nyugdíjazásáig neve és élete a felsőoktatáshoz kötődött, az ELTE BTK-n létrehozta és vezette a Népművelési (Közművelődési) Tanszéki Szakcsoportot, s hamar a kultúra filozófiájának, a művelődés, a közművelődés ügyének és tanításának meghatározó, iskolateremtő személyiségévé vált. Elkötelezett tanár és tudós értelmiségiként végigjárta a köz művelődéséért felelősséget vállaló közművelődési szakma és hivatás elismertetésének, a különböző néven indított egyetemi szakok megalapításának és működtetésének rögzítő útját, értő kritikai szemlélettel beemelve a képzésbe a nyugati típusú filozófiai, szociológiai, kulturális antropológiai, andragógiai irányzatok szellemiségét, főbb forrásait, meghívta képviselőit.

Publikációi főleg a művelődésfilozófia, a közművelődés, az andragógia elmélete és módszertana tárgyköréhez kapcsolódnak. Könyvei, tanulmányai és konferencia-előadásai a mai napig meghatározóak a kultúrafilozófia, az egyetemi kulturális szakemberképzés, az andragógiai tudományos élet és a kultúramenedzselés területén.

Közéleti emberként számos külföldi fórumon és magyar szervezetben (Magyar Pedagógiai Társaság, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat) képviselte a kultúra,

a művelődés, a felnőttkori tanulás ügyét. Számos állami kitüntetésben és civil szervezeti elismerésben részesült. (Szále László nyomán)

Nyirkos Tibor (1935–2021)

A Karacs Ferenc nevét viselő püspökladányi középiskola nyugalmazott igazgatója 1935-ben Sátoraljaújhelyen született. 1957-ben végzett a debreceni egyetem bölcsészkarán. A berettyóújfalui gimnázium két magyar szakos állást hirdetett lakással – oda pályáztak menyasszonyával, későbbi feleségével, Ibikével, és el is nyerték mindkettőt. Az intézményben tíz évet töltöttek. Igazgatóként az iskolai nevelés egészét kellett áttekintenie és irányítania. Új munkakörében sokkal többet kellett foglalkoznia a pedagógia kérdéseivel. A vezetői munka lényegét abban látta, hogy a nevelőtestületet – és saját magát is – ösztönözze a pedagógiai kultúra emelésére, gazdagítására. Tájékozódni kezdett az országban folyó didaktikai kísérletekről, s eljutott az Akadémia pszichológiai intézetéhez, személy szerint Lénárd Ferenc professzorhoz. A 90-es években Loránd Ferenc innovációjához csatlakozott, a komprehenzív iskola magyarországi modellje megteremtéséért a régióban. 1995-ben fejezte be aktív pályafutását, azonban ezt követően is sok munkát végzett közoktatási szakértőként, szaktanácsadóként, óraadóként. Aktív tagja volt az *Új Pedagógiai Szemle* szerkesztőbizottságának, a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesületnek.

Pereszlényi Éva (1942–2020)

Pereszlényi Éva munkássága erősen hatott több évtizeden keresztül az óvodai nevelés alakulására. Főképpen abban az időben, amikor az óvodai nevelés kiváló munkatársai az OPI-ban az Óvodai Nevelés Programjának bevélszvizsgálatával foglalkoztak. Ekkor vette át a Fővárosi Pedagógiai Intézetben az óvodai szakfelügyelet, majd az óvodai szaktanácsadók vezetését.

A fővárosban és az országban is ismertté vált tevékenysége. Előadásokat tartott országszerte, és bekapcsolódott a szakmai fejlesztési folyamatokba. Az MPT tagjaként a Kisgyermeknevelési Szakosztályban is tartott előadást. A Továbbfejlesztett Óvodai Nevelési Program munkálataiban aktív szerepet vállalt.

„1989-ben Dr. Balogh Katalin és Dr. Pereszlényi Éva (a JMK Óvodai program szerzői) felkérésére kapcsolódott be testületünk a Játék-Mozgás-Kommunikáció óvodai program gyakorlati kipróbálásába, mely 1995-ben zárult. Innovatív munkánkat szaktanárokkal, szaktanácsadókkal – többek között Pintér Évával – való rendszeres konzultáció segítette. Így alakult ki óvodánk sajátos arculata, helyi nevelési programja, az egymást – gyermeket, felnőttet egyaránt – elfogadó és tisztelő kulturált beszéd, viselkedés, étkezés, a gyermek egyéni fejlődését segítő pedagógusi attitűd. [...]

Országos hírnévre az 1996-tól meghirdetett szakmai bemutató napok kapcsán tett szert más óvodák körében JMK Óvodánk.” (Kiemelés Dr. Pintér Attiláné volt tagtársunk, volt óvodavezető írásából.)

Rehus Gyuláné (?– 2021)

A Főváros XII. kerületében dolgozott kolléganőnk, a gyermekvédelem jelentős személyisége volt. Az óvodások intézeti nevelésének problémáival foglalkozott, publikált is e témában. 2019-ben még gyémántdiplomáját vehette át Pokorni Zoltán polgármestertől.

Széchy Éva (1931–2021)

Egyetemi docens, a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető főtitkára 1990-től, majd főtitkára 1992–1994 között. Békéscsabán született, a népi kollégiumi mozgalom nevelte, majd a pesti egyetemen szerzett középiskolai tanári diplomát. Tanulmányait Moszkvában folytatta. Minisztériumi feladatvállalások után 1974-től volt az ELTE tanára, a nemzetközi kapcsolatok, az összehasonlító pedagógiai kutatások szorgalmazója, a neveléstudományi doktori iskola alapítóinak agilis egyike. Több tudományos bizottságban és szakmai szervezetben viselt tisztséget. Nevéhez fűződik a rendszerváltás nehéz éveinek sikeres levezénylése a Magyar Pedagógiai Társaságban, a pluralizmus viszonyai közepette a társaság új helyének megalapozása. Ennek is eszköze volt az általa kezdeményezett VI. Nevelésügyi Kongresszus 1993-ban. Publikációinak köre a közösségi nevelést és a felsőoktatás pedagógiáját öleli fel.

Fő művei: *A közösségi nevelés útjai a középiskolákban.* Tankönyvkiadó, 1967. *Az oktatás világejlődésének globális problémái korunkban.* OPI, 1978. *A közoktatás fejlesztésének világtendenciái és a tanárképzés korszerűsítése.* Bp., 1993. *A szocialista nevelés innovációs törekvései.* In: Bábosik István (szerk.): *A Modern nevelés elmélete.* Telosz, 1997.

Ujvári István (1932–2021)

1954-ben kezdte tanári pályafutását a váci 8. sz. Gépipari Technikumban. Több mint ötven évet dolgozott ugyanabban az iskolában, de tevékenysége messze túlmutat az iskolánk keretein. Munkásságának fő jellemzői az igényesség, a precizitás és a sokoldalúság. A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány példa a gazdag pályája során végzett feladataiból: matematikatanár, kollégiumi nevelőtanár, oktatási eszközök tervezője, pályaválasztásért felelős tanár, egyetemi felkészítő tanár, pályázatíró, tanulmányíró, tankönyvíró tanár, tehetségkutató-tehetségfejlesztő pedagógus. Mindenképpen fel kell sorolnunk még a tanár úr iskolatörténeti, váci

várostarténeti és egyháztörténeti kutatásait is. Ő volt a Boronkay-kultusz egyik megteremtője és a Boronkay Baráti Kör alapítója is. Kiemelkedő személyisége volt a Magyar Tehetségdonozó Társaságnak is. Ujvári tanár úr hosszú életútja során számos kitüntetéset kapott, kiemeljük az Apáczai Csere János Pedagógiai Díjat, a Pro-Urbe Vaciensis-díjat és a Tragor Ignác Emlékérmét.

Előadások, összefoglalók, könyvbemutatók, társasági tagok publikációi

Felsőoktatás-politika – van-e?

Online-beszélgetést hívott össze az újjászerveződő pedagógiai társasági műhely, a Felsőoktatási Szakosztály. Az ülést megtisztelte Bazsa György debreceni professzor is, a MAB egykori elnöke. A vitaindító előadást *Snellparti a felsőoktatásban* címmel Kenesei István, a Szegedi Egyetem professzor emeritusa, egykori rektorhelyettese, az *Élet és Irodalomban* rendre megjelenő felsőoktatás-kritikai írások szerzője tartotta.

Áttekintést adott a felsőoktatásban legutóbb zajló folyamatokról. A háttérben az Európai Unió szerződésébe foglalt álláspont áll, mely szerint az oktatás a „nemzetállamok” ügye, a „munkaalapú” – az előadó szerint (*szak*)*munkásalapú* –, mások szerint egyenesen „egyszerhasználatosszakmunkás-alapú”) társadalom „ideája”; a közoktatás teljes átépítése áll. Törvényátírások sokasága következett be, mely az autonómiák elvonásához vezet, és finanszírozási elvonások is követték, mely intézkedésekből a „kézből etetés” „rendszere” következett, szakokkal, karokkal elvégzett játékok. Gyors lépések következnek az elveszithető kétharmadtól való félelemben, a kuratóriumok felelősségi viszonyainak tisztázatlanságával, a „privatizálás” mellett új állami egyetem, a „Tokaj Egyetem” (a tájékozottak szerint a miniszterelnök „szívügye”) alapítása várható. A kuratóriumok – melyek összetétele teljesen önkényes, ennek megfelelően a szakértelem, tapasztalat sem elvárás irántuk – teljhatalommal rendelkeznek az intézmény valamennyi működése felett.

Bodosi Béla első hozzászólóként az ezredforduló „integrációs” hullámának ellentmondásairól szólt, ígéretes és be nem váltott ígéretes hintájában született furcsa megoldásokról. Visszaemlékezései kapcsán vetette fel Trencsényi László, hogy vajon jogos-e „snellpartiról” beszélni, vajon nem egy hosszabb felsőoktatás-történeti folyamat sajátos zárlatáról van-e szó. Válaszában az előadó az integrációs intézménypolitika erényeiről szólt, felesleges átfedések elkerülése volt a cél – nem írható le folytonosság e folyamatokban. Az „alapítványosítás” gondolata, avagy a közfeladatok magánosítása nem volt benne a Fidesz-kormányzat felsőoktatási stratégiájában, a „modell” kifejezés a szövegben meg sem jelent. Hercz Mária szomorúan számolt be a kecskeméti tanítóképzés „kivégzéséről”, egyebek mellett, de

nem utolsó sorban azért sem, mert éppen ez az intézmény, s hasonló képzőhelyek voltak, lehetnek a hátrányos helyzetűek értelmiségivé válásának fontos állomásai. Trencsényi László ehhez fűzve említette a hátrányos helyzetűek iránti elkötelezettség vezérelte alapító személyiséget, Burchard Erzsébetet, s felerősítette a tény: mára a középosztály „alatti” társadalmi csoportok gyerekei lényegében kiszorultak a felsőoktatásból. Kenesei újra hangsúlyozta: „nincs felsőoktatás politika!” A „hatékony” gazdasági működtetés nem lehet primer funkciója a „tudástermelő” közintézményeknek! Bazsa György hozzáfűzte, hogy jellegzetes: a döntések előtt nincs írásos előterjesztés, a kurátorjelöltek nem végeztek előzetes elemzést, nem ismerik a rájuk bízott intézményt, miközben hatalmuk korlátlan, felelősséggel nem tartoznak az egyetem használói előtt. Ezen elemzések, szakszerű előterjesztések kikövetelését jelölte meg feladat gyanánt.

Kraiciné Szokoly Mária elismerte, hogy a felsőfokú szakember képzésének a gazdaság igényeit kell szolgálnia, ám a gazdaság fejlettsége a „munkaerő” képzettségétől, érettségétől, fejlettségétől függ. Mi lesz a gazdaságot nem közvetve szolgáló szakemberek képzésével – a kuratórium könnyen megszüntetheti őket?

Kenesei István nyomatékosította: hiszen nincsen kormányzati felsőoktatás-politika. Nincsenek felelős középvezetők a felsőoktatás e modelljében, bár a bürokrácia nyilván nőni fog (a kancellárok körül is irodák kezdtek szaporodni). Ezen közben a kurátorok magas díjazásban részesülnek. A Miskolci Egyetem kuratóriumi elnöke magas miniszteri fizetése mellett 300 000 forint havi bért fogad magához.

Kolosai Nedda a változtatás, a szót emelés esélyeit latolgatta. Úgy látja, hogy az SZFE, majd újabban a pécsiek, szegediek ellenállási mozgalmi reményt nyújtanak.

Nagy Ádám kiemelte a kérdést a felsőoktatás-politikai kontextusból. Ezt Kenesei is megerősítette: a Parragh-terv segíti a nemzeti vagyon szétosztását, egyben a kritikus értelmiség elhallgattatását, kiűzetését. Felhívta a figyelmet arra, hogy az alapítványosítás ügyeit kétharmados törvény rendezzi. Trencsényi, reflektálván az előadó műszaki értelmiség hallgatásáról szóló szavaira, Mécs Imre emlékét idézte. Vajon az ’56 utáni megtorlás máig ható visszafogottságot eredményez ebben az értelmiségi csoportban? Emlékezett arra is, hogy a rendszerváltás idején milyen egyértelmű elfogadottság jellemezte az intézményeket a „politikát kiűző” rendeletet illetően, s ez a „megkönnyebbülés” tart vissza ma is sokakat az egyetemeken a politikai kiállástól. Saját nehéz döntéseit idézte: állam finanszírozta intézmény dolgozójaként óráin megnyilvánulhat-e rendszerkritikáian. Miskolci tanársága idején zajló első diáksztrájkok idején neveléstörténet óráján még felolvasta Robert Merle regényrészletét ’68 Párizsáról, s emlékeztette a diákokat, hogy egy dolgot ne hagyjanak: hogy mások használják őket saját politikai érdekeik „eleven pajzsaként”. Pesten tán harmadmagával csatlakozott a meghirdetett diáksztrájkhoz, de – nem tagadva meg önmagát – az épület előtti utcán (a sztrájk jegyében) maga köré vonta hallgatóit, s

továbbra is „tanította” őket. Hercz Mária összehasonlító kérésére is válaszolt: ’69-ben (éppen Kenesei Istvánnal is) részese lehetett a bölcsészkar „kis lázadásnak”, de más volt a kontextus: egy puhára bomló diktatúra szemben a mai, berendezkedő hatalomhoz képest. Ennél lényegesebb különbség volt, a magát „kommunistának” nevező rendszer alapideológiája a humanizmusra támaszkodott, kénytelen volt tehát a rendszer időnként „igazolóló jelentést” adni a társadalomnak értékeiről (akkor is, ha két „igazolóló jelentés” között a hatalom meg-megmutatta oroszláncörmeit), míg e mostaninak *nincs* értékdeklarációja, melyhez igazítania kellene magát.

Kenesei István zárszavában a reményről szólt. Ha a ’69-esek generációjában az élmény – minden kudarc, szétszórás dacára – személyiségformáló élmény maradt, akkor az SZFE, Szeged és Pécs diákjainak okos ellenállása is kitörölhetetlen energiaforrás a jövő számára. E szavakat fordította „pedagógiai diskurzusba” a házigazda Magyar Pedagógiai Társaság elnöke: meg kell találni a módszertanát a buzdítás és a védőernyő harmóniája megteremtésének.

Trencsényi László

Halott-e a pedagógia, változik-e az iskola?

A Magyar Pedagógiai Társaság Kalokagathia Szakosztálya³³ 2021-ben távolléti módban (online) vitát szervezett két tanulmány apropója kapcsán.³⁴ Nahalka István blogbejegyzésben fogalmazta meg az iskola változásával, változatlanóságával kapcsolatos álláspontját.³⁵ Tóth Tamás a Wesley Főiskola által kiadott tanulmánykötetben³⁶ a pedagógia elhalásáról tett közzé egy vitára ösztönző tanulmányt, melynek végén, miközben a neveléssel összefüggő tudományoszelekek létét állapította meg, megfogalmazta álláspontját, mely szerint a pedagógia halott. Az alábbiakban a kétórás vita rövid összegzésére teszünk kísérletet.³⁷

³³ E szakosztály az MPT keretein belül a korábban a nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó szakosztályok (pl. Nevelélméleti, Nemzetiségi nevelési, Szomatikus nevelési, Mozgalmi nevelési Szakosztályok, Makarenko Munkabizottság) integrációja, azok jogutóda révén jött létre.

³⁴ A vita teljes anyaga az MPT YouTube-csatornáján megtekinthető. Lásd: <https://www.youtube.com/watch?v=l57ZcOHcPUE&t=1156s> (2022. 02.02.)

³⁵ Lásd: *Változik-e az iskola*, 2021. március 1., <http://nahalkaistvan.blogspot.com/> (2022.02.02.)

³⁶ Lásd: Tóth Tamás (2020): *A pedagógia elhalása*. In: Bíró Zsuzsanna – Tóth Tamás (szerk.): *Témaválasztási dilemmák a neveléstudomány határterületein*. Wesley János Lelkészképző Főiskola Neveléstudományi Tanszék, Budapest. 96–109. mek.oszk.hu/21300/21313/21313.pdf

³⁷ A vitát Fábry Béla, a szakosztály vezetője moderálta. Egyben elnézést kérünk mindazoktól, akik a vitában megszólaltak, de ebben az összegzésben hozzászólásuk szerkesztési okok miatt nem jelent meg.

Nahalka István dolgozatában rendre vissza-visszatérő fogalomként jelent meg a „pedagógia régi paradigmája” kifejezés. Miről van szó – tette fel a kérdést a vitavezető.

Időben nehéz behatárolni e kifejezés keletkezését – kezdte Nahalka István –, hisz az emberiség szinte egész történetében létezett a nevelés gyakorlatának az az értelmezése, mely egy merev iskolát tételezett, amely szinte gyárként működik, amelyben a tanulás a tudás átvitele a gyermekbe, ahol a gyermek befogadóként passzivitásra kényszerül, amelyik iskola az egyenlőtlenségi érdekeket szolgálja, a társadalmi különbségeket konzerválja, ennek eredményeként ez az iskola a társadalmi mobilizáció ellen hat. Ezt a paradigmát – gyakorlatot – nagyon jól ismerjük, itt van a szemünk előtt közvetlenül, pontosan le tudjuk írni. Az új paradigma úgy százshusz éve jelent meg, nagyon sok elemében pontosan az ellentéte ennek a régi paradigmának, és még azok is jól tudják, mi ennek a tartalma, akik nem hívei ennek a korszerű felfogásnak.

Elsőre talán távolinak tűnik a kérdés, melyre Tóth Tamástól várjuk a választ. Dolgozatodban – kérdezi a vitavezető – a nevelésfilozófia hiányát említed. Nincs nevelésfilozófia – baj ez egyáltalán, s ha igen, miért?

Távolinak tűnik elsőre, mégis nagyon közeli problémáról van szó – kezdte Tóth Tamás. A régi és az új paradigma is – most ne használjunk egyéb jelzőt e két gyakorlatra – ugyanabban a koordinátarendszerben értelmezi a nevelés gyakorlatát, ezek együtt, egymás ellentétes párvaként alkotnak egy totalitást. A régi/új értelmezés a paradigmák közötti belső különbségeket keresi. Nahalka István és mások szerint az új paradigma a helyes. Szerintem viszont ahhoz, hogy valami újhoz érkezzünk, együtt kell e két paradigmát meghaladnunk, egy teljesen új keretrendszerben kell a nevelést értelmezni.

De hát a rendszer működik – vetette közbe Fábry Béla.

Igen – folytatta Tóth Tamás –, a pedagógusok tudják, hogy a rendszer nem jó, látják gyengéit, ellentmondásait, ennek ellenére részesei a rendszer működtetésének, az új, helyes paradigma nem tud érvényesülni.

Én nem használtam a helyes paradigma kifejezést – vitatta Tóth Tamás érvelését Nahalka István –, mert tudományos értelemben nem létezik „helyes” paradigma. A nevelés gyakorlatának új megközelítése a társadalom számára kedvezőbb lenne, mondhatjuk az adaptivitása kedvezőbb, de a mai magyar társadalom még nem érett e paradigmaticus változás el- és befogadására. Itt nem arról van szó, hogy hibáztatni lehetne a társadalmat, hanem arról, hogy a mai magyarországi társadalmi viszonyok nem alkalmasak e pedagógiai felfogás szerinti gyakorlat bevezetésére, alkalmazására, távol vagyunk attól, hogy ez a paradigma működhessen.

Definiálható-e a két paradigma közötti különbség? – tette fel a kérdést a vita résztvevőjeként Trencsényi László.³⁸

Hosszú egyetemi szemeszterek témája e különbségek elemzése – kezdte választát Nahalka István. De itt van például a tanulás. A régi paradigma szerint a tanulás a tudás közvetítését, átadását-átvételét jelenti. Az új paradigma a tudás konstruálásában hisz. Általában azt mondhatjuk, hogy a hagyományos pedagógiai felfogás pozitivistá-objektivistá módon közelíti a nevelés világát, az ehhez köthető tudomány is így foglalkozik a neveléssel, míg az új, modern paradigma konstruktivistá személettal teszi ezt. További lényeges különbség, hogy a hagyományos pedagógiai felfogás szerint egy államban központilag minden meghatározható és meg is kell határozni, ehhez képest az új felfogás az autonóm és differenciált szervezetekben, az itt tevékenykedő autonóm emberekben – pedagógusokban – gondolkodik, akik differenciáltan képesek a sokféle gyerekkel foglalkozni. Itt a pedagógiai gyakorlat az autonómiára és a differenciálásra épül. Ki kell emelni az esélyegyenlőtlenség értelmezésében megjelenő különbséget is. A hagyományos paradigma szerint a gyerekek különböző hátrányokkal, deficitekkel érkeznek az iskolába. Az új paradigma szerint a társadalmi értelemben hátrányos helyzetű gyermekek a tanulás tekintetében nincsenek eleve hátrányban, a lemaradások, a tanulásban megjelenő hátrányok az iskolai munka világában, az iskolai tevékenység eredményeként keletkeznek. Noha a régi és az új paradigma közötti különbség összetettebb – az egyes elemek történelmi megjelenése, megnyilvánulásuk formája, tartalma mutat különbséget –, a lényeges elemeket tekintve éles a különbség, és ezek pontosan definiálhatók.

Vissza kell térnem egy korábbi megjegyzésemhez – gördítette tovább a beszélgetést Tóth Tamás. A régi és az új paradigma is a filozófia, nevelésfilozófia felől közelítve ugyanabban a koordinátarendszerben szemléli a nevelés gyakorlatát. Tanulás, iskola, központosítottabb vagy differenciáltabb rendszer – mást gondolnak, mondanak e fogalmakról, de ugyanabban a rendszerben mondanak mást. Számomra a fő kérdés – folytatta –, hogy helyes-e, hogy így gondolkodunk pedagógiai kérdésekről. Helyes-e, hogy a nevelés gyakorlatát tudományos kérdésként kezeljük. Hosszú ideje a pedagógia a tudomány „rabságában” van, a pedagógia, mint ember és ember közötti kapcsolat, mint amolyan társadalmi művészeti tevékenység, ahol egy intergenerációs interaktív viszonyban jön létre a változásnak – fejlődésnek – a lehetősége, halott.

Fábry Béla a vita e pontján hozzászólásában a filozófiai megközelítés fontosságára hívta fel a figyelmet. A pedagógiai munka hétköznapijait, miközben erre a pedagógusok nem fókuszálnak, a filozófia alapkérdései határozzák meg. Mi az

³⁸ Trencsényi László dr. habil. c. egyetemi tanár, az MPT elnöke.

ember? Mi a társadalom? Mi az ember és társadalom kapcsolata, viszonya? Mi jó, a helyes, a kívánatos, az értékes? Ezek napi gyakorlatban megjelenő kérdések, amikre a pedagógusok értékelő válaszaikkal visszacsatolnak a gyerekek tevékenységére – munkájukra, viselkedésükre –, és egyben a filozófiai kérdésekre.

A nevelés gyakorlatának ez a megközelítése a régi és az új paradigma közötti további különbségre irányítja a figyelmet – folytatta e gondolat kifejtését Nahalka István. A régi paradigmát a normativitás jellemzi, az, hogy valaki, valakik tudják, hogy mi a jó, a helyes, a kívánatos, az értékes, a társadalmilag hasznos. Az új paradigma – noha nem tagadja, hogy az iskolának sajátos, rá jellemző értékvilága van, a pedagógusok nem érték nélküli emberek, az általuk képviselt értékek megjelennek a napi gyakorlatban –, nem kíván egyfajta, semmifajta értékrendszert elsajátíttatni. Az iskolának nem az a dolga, hogy egy értékrendszert ráerőszakoljon a gyerekekre. Meg kell ismertetni a gyerekekkel azokat a kérdéseket, amik fontosak a társadalomban, amikre választ kell adni. Elsősorban is meg kell adni a lehetőséget számukra, hogy a kérdéseket magukat, azok összefüggéseit aktívan megismerjék, meg kell tanítani őket a választásra, és rájuk kell bízni, hogy válaszszanak, döntsenek. Az értékek indoktrinációval történő „elsajátíttatása” sok, a későbbi életutat befolyásoló veszélyt hordoz magában. Sikeresebb az értékekkel való azonosulás, ha az saját élmény alapján történik, ezek után történik az értékeknek a személyiségbe való beépülése. Ezt vallja az új paradigma.

A pedagógia és az értékvilág kapcsolatát egy hasonlattal érzékeltetném – fűzte tovább e gondolatot Tóth Tamás. Sokan vannak, akik azt mondják, ők nem politizálnak. Na, ez egy direkt politikai állásfoglalás. Senki nem helyezheti magát a politika világán kívülre, az értékek világán kívülre sem. A kérdés az, hogyan kezeljük ezt a kérdést. Általában a pedagógia nem tud nem-normatív lenni. Az új paradigma sem nélkülözi az érték-elkötelezettséget. Az esélyegyenlőség, a társadalmi sokszínűség elfogadása, a mobilitás melletti elkötelezettség – ezek mind értéktelített fogalmak, és ez így van jól. A pedagógiáról való filozófiai gondolkodás abban tud segíteni a pedagógusoknak, hogy ők hozzanak meg olyan értékítéleteket, amelyekkel a saját gyakorlatukat tudják irányítani.

Az értékvilággal kapcsolatos nézetek, az értékrelativizmus a gyengék kényszerű udvariassága, vagy az értékvilág sokszínűségének elfogadása az erősek magabiztossága? – kapcsolódott kérdésével a vitához Trencsényi László. Majd hozzászólással folytatta. Számos tudós szakember – Leontyev, Karácsony Sándor, Gáspár László például – egy harmadik paradigmát fogalmaz meg. E szerint az ember társas-társadalmi gyakorlata, az egyén és e gyakorlat kölcsönhatása, a körülmények tevékeny alakítása az, ami a személyiséget formálja, alakítja. Ennek a legmélyebb filozófiai alapjai Kantnál, és Marxnál, utóbbi esetében a Feuerbach-tézisekben figyelhetők meg. A vitatott kérdés kompromisszumos feloldása

egyébként Karácsony Sándornál olvasható. A társadalmi norma ugyanis – idézte a karácsonyi értelmezést – egy absztrakció, mely ráadásul történetileg változik. Ő a nevelés gyakorlatát a növekvő, fejlődő ember felől közelítette, akinek egy élete van, szükségletei és vágyai vannak, és ezt kell kiindulópontnak tekinteni. „Együtt játszom a kisgyerekekkel – idézte Trencsényi Karácsonyt –, anyja-apja tudok lenni a játékközösségben. Együtt dolgozom, gyűjtök a gyermekcsapattal, testvére, vezetője vagyok a munka közösségében. Együtt élem a törvényt a serdülők rendjében, mert tudom, hogy fogadalomközösségünkben óhatatlanul ideáljává kellennem. Végül együtt értékelem át vele a világot, mert én vagyok a barátja világnézeti közösségünkben. Befejezésképpen, ha megnőtt, vele együtt hiszek a problémává vált törvény új megfogalmazású érvényében, a reformban, mert ez az igazi nevelő igazi viszonyulása az igazi növendékéhez. Ez a mester és a tanítvány életközössége, a társadalmi tett, a beavatkozás, a holnap felfedezése, manifesztálás és beiktatás a létezés örök ritmusának emberi jogán.”

Szeszler Anna³⁹ nem az elmélet felől közelítette a vitát. Sok hasonló vita résztvevője voltam életem korábbi szakaszában – kezdte, majd folytatta. – Közel negyven éves koromban gondoltam arra, hogy na, akkor most már iskolát kell csinálni, és nem beszélni kell arról, hogy milyen iskolára is lenne szükségünk. Nahalka Istvánnak igaza van abban, hogy a társadalmi viszonyok gúzsba kötik a cselekvésre kész embert, de, ha az ember ott van egy adott helyzetben, és nem próbálja meg, ha nem próbál meg valamit csinálni, ott, ahol van, akkor, amikor él, akkor, amikor gondolkodik, akkor, amikor kialakult értékrendszere van, ha csak várakozik a változásra, akkor a változás nem következik be. Nem lehet a pragmatikus dolgokat figyelmen kívül hagyni, minden a gyakorlat próbáján igazolódik.

Novák István⁴⁰ hozzászólásában Szeszler Anna által elmondottakhoz kapcsolódott. Itt vagyunk, most – kezdte mondandóját. Érdekes volt minkét előadó megszólalása, de bennem az motoszkált végig, hogy rendben, de hogyan tovább? Anna feladata az volt, hogy a jelen társadalmi körülményei között, adott gyermekekkel, adott pedagógustársasággal, és persze a szülőkkel együtt, iskolát csináljon. És ez biztató. Mert ez a jövő. Mert itt és most cselekedni kell.

Tóth Tamás erre reflektálva azzal érvelt, hogy eljutottunk egy olyan határponthoz, ami után már valami radikálisan mást kellene csinálni. Ebben a felismerésben, vélte, közös Nahalka Istvánnal. Az elméleti munka azért fontos – folytatta –, mert semmilyen gyakorlat nem nélkülözheti a szilárd elméleti alapokat.

³⁹ Szeszler Anna a rendszerváltás idején (1989-ben) alapított Lauder Javne Zsidó Hitközségi Iskola egyik szervezője, pedagógiai vezetője.

⁴⁰ Novák István közoktatási szakember, tanügyigazgatási szakértő, vezető, a rendszerváltás idején alakult pedagógiai intézetből országos hatókörű intézménnyé, kiadóvá fejlődött OKKER Kft. igazgatója, az MPT Felügyelő Bizottsága elnöke.

A vita záró kérdéseként fogalmazódott meg, hogy vajon változik, változhat-e az iskola?

Nahalka István válaszában pesszimistán fogalmazott. Fenntartom az alapvető állításomat – mondta –, mely szerint az iskola az elmúlt évtizedekben – évszázadban –, mert a társadalmi körülmények alapvetően nem változtak, nem változott. Amíg e társadalmi körülmények – viszonyok – nem változnak az iskola nem fog változni. Természetesen lehet e rendszer keretein belül is jó iskolát csinálni – a kalitka lehet aranyozott, utalt vissza a vitában korábban elhangzott egy közbevetésre, mely a mai iskolát kalitkához hasonlította –, de az új paradigma érvényesüléséhez az egész rendszer megváltozásának kell bekövetkeznie. Mert az iskola tud más lenni, gyökeresen más. Ma arra van szükségünk, hogy ennek a változásnak a reményét fenntartsuk, azt a tudást gazdagítsuk, ami ehhez a változáshoz kell.

Tóth Tamás válaszát azzal kezdte, hogy a mai iskola funkciójának megfelelően működik. A hatalmon lévő társadalmi csoportok hatalmának biztosítása, szelekció a társadalmi helyzetnek megfelelően, a hatalmon lévők értékvilágának indoktrinációja – ez van. Amit tenni kell, az alapvetően két dolog. Elméleti munkára van szükség. Fel kell tárnai a mai iskola ellentmondásait, azokat a holtponthoz, amik a fejlődés gátjait képezik. Kutatásokra van szükség továbbá, olyan elméleti munkára – és itt nem elefántcsonttornyos vagy akár kutatópedagógus-státuszú munkára gondolok –, amik megalapozzák a jövő iskoláját. E mellett tettekre van szükség. Olyan iskolákra, mintákra, például Szeszler Anna által megidézett iskolára, melyek már ma is alternatívát jelentenek, még akkor is, ha ezek az iskolák az egész rendszerben csak „molekuláris” megjelenésűek. Egyébként én hiszek abban – tette hozzá –, hogy az apró, mikroszintű gyakorlati változások, társadalmi tettek „kicsipkézhetik” a régi paradigma szövetét.

Fábry Béla a vita zárásaként, megköszönve az előadók és a résztvevők aktivitását, az elhangzott válaszokból két gondolatot emelt ki. A változás reményét fenntartani, társadalmi tettekkel megjeleníteni, hogy a változásnak van esélye – mindezt munkájával a Magyar Pedagógia Társaság igyekszik bizonyítani.

Fábry Béla

A tehetséggondozás múltja, jelene és jövője Beszámoló egy izgalmas, sokszínű workshopról

A Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézete a Károli Napok keretében a 70 éves Országos Tudományos Diákköri Mozgalom és a 130 éves Magyar Pedagógia Társaság kö-

zős ünnepe apropóján szervezett beszélgetést a felsőoktatásban alkalmazott vagy alkalmazandó tehetséggondozás fontosságáról az MPT Felsőoktatási Szakosztály kezdeményezésére.

A workshop-jellegű beszélgetésre 2021. november 3. (szerda) 16:00 órától került sor a Károli Egyetem Viola utcai Campusán. A rendkívül nagyszámú érdeklődőt vonzó téma és program hibrid formában került megrendezésre, így online is követhető volt; ennek köszönhetően nemzetközi szinten zajlott a beszélgetés, például csatlakozott New Yorkból Dr. Judit Kerekes (matematika professzor, a The City University of New York College of Staten Island pedagógiai tanszak vezetője), és szintén online volt jelen Dr. Trencsényi László (az MPT elnöke, az ELTE címzetes egyetemi tanára) is.

Az irányított beszélgetést az egyetemi professzorokból és ifjú hallgatókból álló közönség aktivizálásával, bevonásával Dr. Alpár Vera (a program szervezője, egyetemi adjunktus, a KRE ÁJK Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet tanára, az MPT Felsőoktatási Szakosztály ügyvezetője) indította. A workshop megnyitóját követően 10–15 perces referendumok következtek, történetek, meglepő, vitaindító gondolatok hangzottak el a tehetségekkel már igen régóta foglalkozó, ezen a téren legtapasztaltabb tanároktól, felsőoktatásban tevékenykedő kollégáktól kiemelkedő adottságú hallgatókról, az egyetemek tehetség-felfedező és -fejlesztő funkciójáról, régi és jelenbeli sikerekről és lehetőségekről, tervekről is.

Elsőként Dr. Bakacsi Gyula (OTDK Közgazdaságtudományi Szekció örökös tiszteletbeli elnöke) beszélt arról, hogy mit gondol a jövőbeni lehetőségekről, mik az eddigi tapasztalatai. A tankönyveiről széles körben ismert professzor 16 éven keresztül, kilenc konferenciacykluson keresztül vezette az OTDT Közgazdaságtudományi Bizottságot, melyet anno – ahogy fogalmazza: „*egy nagyon szép és követendő örökség stafétájaként*” vett át Máriás⁴¹ tanár úrtól, akiről jelenleg a TDK mozgalom legmagasabb elismerését nevezték el, őt tekinti mesterének, ahogy fogalmaz, „*atyamesteremnek*”, aki miatt visszakanyarodott az egyetemi pályára, és végül egész életén át ezt gyakorolta.

Bakacsi professzor a tehetségről, a tehetséggondozásról azt gondolja – és ezt hangsúlyozza is –, hogy ez bármiféle oktatásnak vagy képzésnek, főként az

⁴¹ Dr. Máriás Antal (1925–2001) professor emeritus „Az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) 2001. szeptember 24-i ülésén Máriás Antal Emlékéremet alapított a neves és fáradhatatlan TDK vezető professzor tiszteletére és emlékére. Az Országos Tudományos Diákköri Tanács a Máriás Antal Emlékéremet két évenként, az országos konferenciák évében a nagy iskolateremtő senior mesterek, köztük mindig egy közgazdász részére adományozza. Az ezüstérem Bognár György éremművész alkotása, amelyre Máriás Antal arcát rajzolta, továbbá a következő mondat olvasható az érmen: »Ifjú szívekben élek...«.” <https://otdk.hu/otdt/kituntetesek/marias-antal-emlekerem>, kitüntettek névsora: https://otdk.hu/storage/OTDT/M%C3%A1ri%C3%A1s2011_19.pdf (2022.02.12.)

egyetemi szintű működésnek a lényege, és eszerint kell, vagy inkább kellene erről gondolkodni. Az egyetemek, amióta működnek, nagyon speciálisan kiválasztott és szelektált tehetségek képzését, de leginkább is fejlesztését vállalták magukra. A szűkítés meg talán abból állna, hogy ma, amikor már az egyetemen is tömegképzés van, nem biztos, hogy mindenki egyértelműen belesorolható ebbe a tehetség kategóriába, bár magáról a fogalomról olvasható legalább 40–50 féle meghatározás a szakirodalomban, és nincs egy élesen definiált meghatározása a tehetségnek.

A tehetségekről Bakacsi professzor azt gondolja, hogy kulcsszerepet játszanak egy-egy társadalomnak, egy-egy nemzetnek az életében, és nagyon fontos, hogy ebbe a szerepbe felkészülten és ennek a szerepnek a tudatában álljanak bele. Maga a tehetség megtalálása, gondozása, az nagyon izgalmas folyamat.

A közgazdász professzor úgy foglalja össze sokéves tapasztalatait, hogy az egyetemi pályafutása során végül is arra a következtetésre jutott, hogy olyan, hogy tanítás, valójában nincsen! Tanulás van, vagy tanulás vágya, vagy tanulásra való motiváltság; és ha ez valakiben megvan – és talán ez az egyszerű definíció húzható rá talán a tehetségekre: akiben ez megvan – azt tudjuk ebben segíteni, és: ez a tehetséggondozás! Ez a segítség, ez tulajdonképpen: gondolkodás! Valamikor az egyetem egyébként beszélgetés volt. Ma már jó kis akkreditált programokat tekintünk egyetemnek, régen pedig együtt-gondolkodás, együtt-beszélgetés volt, ahol nyilván valamilyen mértékben tételes tudást is adtak át, de a lényeg a szemléletmódon, a gondolkodásmódon és – amit én mindig szeretek hozzátenni, hogy – a műveltségen van a hangsúly. Mert ahhoz, hogy a tehetségek be tudják tölteni azt a szerepet, amire hivatottak, mindezekre szükség van. Akkor lesznek felvértezve problémamegoldó képességgel, értékteremtő képességgel.

Ebben a folyamatban, ha értjük ennek a lényegét, értjük az értelmét, akkor ennek szerves, elválaszthatatlan része az, hogy a tehetség és a tehetség gondozója közötti viszony az az, hogy a tehetségnek meg kell haladnia a mesterét. Ha nem ez történik, akkor egyhelyben állunk. Közben a világ változik, tehát a tehetséggondozó akkor jár el jól, hogy ha úgy gondolja, hogy a tanítványa, a mentoráltja – nagyon sokféleképpen nevezhetjük – túl kell, hogy lépjen rajta, meg kell, hogy haladjon. És ha ez bekövetkezik, akkor jól választottunk tehetséget, és jól sikerült a tehetséggondozás.

Az izgalmas gondolatsort Dr. Takácsné Dr. György Katalin professzor asszony, az OTDT Közgazdasági Szekciónak a vezetője, és az Óbudai Egyetemen egyetemi tanára folytatja, aki kapcsolódik a tehetség, tehetséggondozás kérdéséhez és kiemeli, a mentorált és a mentor viszonyában akkor tudunk mi mentorok jól működni, hogyha a hallgatók, a mentoráltak meghaladnak minket valóban, azonban ehhez szükséges az, hogy bizalom legyen a két fél között.

Ezt azért emeli ki külön, mert nála is az indulópont az lett volna, hogy a tehetséggondozás arról szól, hogy beszélgetünk egymással, kérdéseket teszünk fel. Néha

mi mentorok, de sokkal inkább a hallgatók, a mentoráltak teszik fel a kérdéseket, és ezekre a kérdésekre kell úgy választ találni, hogy mi utat mutatunk ebben. A segítség a tehetséggondozásban az, hogy hagyjuk kibontakozni a hallgatókat abban a témakörben, ami őket érdekli.

Nagyon sok helyen keveredik egy kicsit a szakdolgozat, diplomadolgozat, TDK-dolgozat, hogy melyik van előbb, hogy működik. Én mindig azt szoktam mondani, hogy a TDK-ban a hallgató azzal foglalkozik, ami őt érdekli. Ez teljesen a saját képzési területétől távol eső terület is lehet, és mégis lehet közösen működni, és mindennek természetesen meg lehet találni a gazdasági, közgazdasági vonalát.

A tehetség és a tehességgel való sáfárkodás – ahogy szintén elhangzott – azért nekünk, a felsőoktatásban résztvevő oktatóknak, ha úgy tetszik, egyrészt nem csak kötelességünk, de felelősségünk is abban a vonatkozásban, hogy meg tudjuk-e őrizni azt, ami – most Csapó Benő oktatáskutató, oktatás pszichológus szavait idézem – igaz, hogy ő nem kizárólagosan a felsőoktatásra koncentrálni mondta, hogy – a tehetségnek és az oktatásnak az egyik lényegi eleme: hogy a hallgató kérdezzen, kérdezzen, és a miértekre keresse a választ!

György Katalin professzor asszony úgy gondolja, hogy ezt minden szempontból tovább kell folytatni, és csak úgy lehet – mint ami szintén már elhangzott –, hogy a párbeszédre alapuló arisztotelészi, sétáló professzor gondolata legyen, és talán ezek a fórumok is lehetnek egyik részről a terepei annak, hogy kérdéseket tegyünk fel.

És hát még egy kapcsolódó gondolat. A kreativitás. Nagyon nehéz különbséget tenni a tehetség és a kreativitás között. Nem minden rendszer engedi, hogy az adott keretek között a tehetség és a kreativitás kibontakozhasson, de legyünk rajta, hogy ez megvalósuljon, és ebben a vonatkozásban a tudományos diákköri mozgalom, a kör jellegéből adódóan, vagy egy szakkollégium, olyan terep, ahol igenis van keresnivalónk.

Talán még annyit, hogy a tudományos diákköri munka maga után vonja, hogy tudományos módszerrel, módszerességgel közelítünk meg egy kérdést. Ez semmi más, mint megint, amit az ókori görögöktől tudunk átvenni: van egy probléma, azt szintetizáld; probléma, egy rendszer, ami felmerül – megkeressük a kérdést, a miértet, analizáljuk, és utána megadjuk rá a választ, ami a szintézist jelenti. A tehetséggondozás szóban ott van a gondozás, ami valójában ez a hallgató nélkül nem megy! Tehát a gondozást is csak úgy lehet értelmezni, hogy együttműködünk.

Ehhez a program moderátora annyit fűz hozzá, hogy szerinte valamilyen területen, sőt általában *több területen minden ember, minden hallgató tehetséges*, mindenkinben van többféle rejtett, vagy kevésbé rejtett képesség is, és csak az oktatási rendszer az, amelyik valamelyiket kiemeli és valamelyiket meg nem. A tanárok felelőssége, hogy észrevegyék, felkarolják, bátorítsák, vagy ha ez nem is történik

meg, legalább annyi önismeretet és önbizalmat csepegtessenek diákjaikba, hogy azok magukban képesek legyenek felismerni a lehetőségeiket, kiteljesíteni a tudásukat, a – ma igen divatos szóval élve – kompetenciáikat. Úgyhogy egyik oldalról mondhatjuk, hogy a tehetséggondozás – ha csak keveseket érint – egy elitista dolog, és másfelől pedig mondhatjuk, hogy a tehetséggondozás, ha jól csináljuk, akkor mindenkire vonatkozik. Nos, lehet, hogy ez egy kicsit blaszfémia, de szeretnék egy ilyen kis miniforradalmat, hogy beszéljünk erről az oldaláról is a dolognak, meg arról is, hiszen a TDK-kra és főleg az országos konferenciákra már nem jut el mindenki, sőt!

Következő előadónk a Tehetségek Szolgálatáért életműdíj 2018-as kitüntetettje, Dr. Szendrő Péter, aki rector emeritus, a Szent István Egyetem alapító rektora, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, az Országos Tudományos Diákköri Tanács örökös elnöke.

Szendrő professzor úr 60 éve áll a katedrán és joggal büszke rá, hogy 84 évesen még mindig tanít. *„Többek között itt a teremben is többen ülnek a tanítványaim közül – mondja derűsen –, de ezzel nem dicsekszem.”* És így folytatja: *„A tehetséggondozásról kellene szólni, de én inkább mást fogok mondani. Amiért talán eljöttek ide... Mindannyian jártatok középiskolába, és most itt vagytok az egyetemen, és akkor vagytok igazán szerencsések, hogyha a volt tanáraitokra tudtok emlékezni. Ez a fizetség egyébként a tehetséggondozásért..., hogy én Mura tanító bácsira, Lenti Györgyre, Vay Bélára emlékezem, akik sorban tanítottak... Tehát a tehetséggondozás tulajdonképpen emberi viszonyokról szól. Arról szól, hogy a társadalmi szövetet úgy tudjuk szőni, hogy olyan emberek találkoznak, hogy az egyik adni kíván, a másik pedig szeretne többé lenni. És ez a dolog úgy működik, hogy a társadalom befogadja ezt a folyamatot. Nem mindig van ez így, és mindenütt ugyanígy, de igazából az a legfontosabb, hogy egy folyamatról van szó.*

A 'tehetséggondozás' szót – nem tudunk jobbat egyébként – nem nagyon szeretem, mert ugye azt mondják a tehenészek, hogy állatgondozó... A gondozás engem mindig zavart. Inkább azt mondanám, hogy a tehetséget támogatni kell, hogy kiteljesedjék. Önző érdekből. A diák, a fiatal szeretné jól érezni magát az életben, és olyat csinálni, amit szeret, amiből tőkély lesz. És kapcsolódom a kolléganő megjegyzéséhez: *mindenki tehetséges valamiben! Ha szerencséje van, rájön, hogy miben. Amit mi tehetünk különböző iskolaformákban, hogy megpróbáljuk ráébreszteni, ha nem jönne rá saját magától, hogy mi az a kicsi, vagy nagyobb, ami többé teszi őt, és boldoggá az életben. Dehát a boldogság nem más, mint hogy az ember a tevékenységében a létét élvezzi, ugye..., ez egy nagyon nehéz történet...*”

Szendrő tanár úr kimondott lelkesültséggel konstatálja, milyen nagy létszámú érdeklődő gyűlt össze ezen a napon: *„... nagyon örülök, hogy ilyen sok fiatal láthatok itt, jöllehet az én gyermekeim már éppen most voltak 55 évesek..., és az unokáim*

is sokan vannak... Amit mondani szeretnék: az egy olyan önző érdeke a felnőtt nemzedéknek mindig, hogy legyenek, akik követik őket.

Ez a mondat, ami itt olvasható: Felsőoktatás 4.0. Ez nekem már nem mond semmit. De Nektek azt mondja, hogy a digitalizálódó társadalomban, a mesterséges intelligencia környezetében hol a helye a tehetségnek. Sokan megfogalmazzák így vagy úgy, de akik ezzel foglalkoznak, azoknak van egy tehetségképük, és jól-rosszul ezt megpróbálják érvényesíteni.

Miről van tehát szó? Arról van szó, hogy adunk valamit egy embernek, egy fiatal embernek, és ő többet ad vissza magának és a világnak, mint amit belé fektettek! Ez is egy tehetség fogalmazás. De igazából én azt gondolom, arról szól, hogy a nemzedékek egymást követő módon egymásra vannak utalva.

Van egy kedves mondatom egy török költőtől – már hallották az itt ülők: én nem égek, ha te nem égsz, ha mi nem égünk, ki viszi el a sötétséget?

A sötétség nem rossz, de roppant nehéz látni benne. Tehát mindenkinek lépnie kell, és ebben segítséget kell nyújtani. Hogy ne elégjen, kiégjen, hanem égjen, világítson! Tud valamit, ezt jóérzéssel továbbfejleszti, van tehetsége, szorgalma, mestere, és egy olyan szituációban szerencséje, amelyben kifejtheti a tehetségét.

Tehát mindez együtt a tehésgondozás, és van egy sajátos képződménye, egy hungarikum, a TDK... Nincs sehol a világon így megkomponálva!

Mindenütt foglalkoznak a tehetséggel, mert a tehetség tőke, egy nemzet tőkéje a szellemi tehetség, az érték. Anélkül nem lesz semmi.

Amit mi csinálunk immár 70 éve – kezdte száz ember az ELTE-n, most már tízezrekről beszélünk –, ez egy olyan kiválasztás, amely egy tehetséget végig visz azon az úton, hogy megkezdheti a karrierjét. És aki okos, egyetemista 5 éve, 6 éve, 7 éve – aszerint, hogy doktorképzés, bachelor, master, mindegy –, a legértékesebb időszaka. Ha maga felismeri, hogy van valami, amit ha szolgálni fog, akkor jó érzéssel megy tovább az életben... Mit tehetünk mi? Ezt a felismerést segíthetjük! Megszólíthatjuk azokat, akiket úgy érezzük a tanítás során, hogy van bennük valami, és én ezt szeretném megfogni...

Tehésgondozás mindenütt van a világon, és Magyarországon is nem 70 éves, hanem többszáz éves, nincs ebben semmi csoda, mert mindig volt mester és tanítvány...

Csinálok valamit, megmérem a saját közösségemben, megdicsérnek a mesterek, bírálják, és akkor eljutok az országos konferenciára, ahol már ott van minden felsőoktatási intézmény, ahol ilyesmi van – itt is van egy kvázi verseny, de igazából: készülődik az új nemzedék! A közgazdászok, az orvosok, a biológusok, azok közül is a legjobbak.

Nem szégyen az elit szót elmondani! Mert a tehetség önmagában kevés, de előfeltétel; a szorgalom, a mester-tanítvány viszony és a lehetőség adja együtt ezt

a dolgot! És ahogy szépen kiválasztódnak az 5000 diákból a 16 szekcióban, 500 tagozatban versenyezve... Minden két évben 50 aranyérmes van! Eddig 820-at adtunk ki, a '80-as évek végétől kezdődően.

Ezt mi publikáljuk, kötetbe adjuk ki, és bizony ez már nemcsak a felsőoktatás belügye, hanem a társadalomé is. Innen származnak a vezető értelmiségiek, legyenek azok az iparban, egy könyvtárban vagy egy egyetemen, vagy egy kutatóintézetben. És ha ők fogják ezt a laza kapcsolatrendszert uralni, akkor fog működni ez a kis ország! Nagyon gazdagok vagyunk intellektusban, kevésbé az együttműködésben... és hát bizony, a kooperációt is meg kell tanulni!”

Szendró tanár úr szerint jó a felső nemzedéknek lenni (nem mondja, hogy idősek, hiszen ő is a 84 évével 60 éve újból és újból megfiatalodik a diákok között ebben a munkában. Ő maga is szerepelt többször, először 1960-ban TDK-n, és azóta ezt adja tovább, hogy akik itt ülnek most, azok is legyenek követők, majd legyenek témavezetők, mesterek; hisz abban, hogy így adhatjuk tovább a stafétát, így épül fel reményei szerint egy tehetségbarát ország. Mindenütt a világon erre töreksenek a tanárok, a tudósok, ennek egy szegmense, amit a TDK-ban szervezőként, mesterként a résztvevők tesznek bele lelkesen; és fontos a szervezet, fontos a verseny. Igazából ez emberekről szól: „Rólad, rólam meg a barátunkról”, mindannyiunkról. Nagyon szép aranyérmes házasságok vannak már, sőt ott is vannak gyermekek. Ez a közösség nem kicsi, ez több tízezerre nőtt már.

A pandémia hirtelen jött, megnehezítette a 35. OTDK szervezését, de még időben elhatározta a bizottság, hogy legyen online. Azt hittük, hogy visszaesik a jelentkezők létszáma, de nem ez történt. A közgazdászok haladnak az élen, igen, többen is voltak az online-on! Szerencsésen volt rá mód, hogy ne csak tízezren nézzék, hanem húszezer ember nézte, határon innen és határon túl.

„Nem azért, mert dicsekedni akarunk, hanem mert fel akarjuk mutatni ennek az országnak, hogy lehet azt mondani, hogy az ifjúság rossz, de az ifjúság nem rossz! Az ifjúság mindig jó! Meg kell tanulni a nyelvét, és az ifjúságnak a következő ifjúságnak tovább kell adnia a stafétabotot. Mi felnőttek fogjuk a végét, aztán elengedjük, hajrá! Ez az értelme a tehetség gondozásnak.”

A rendezvény itt beszélgetéssel folytatódott, a moderátor és a közönség arról gondolkodott együtt, miért is nehéz az aktivitást elérni, a diákokat a TDK terén megszólítani. Az általános és középiskolai nevelés, az ottani élmények nem kedveznek a szereplési váagnak, a legtöbb esetben sok a kockázata, a kudarcélményekről, felelési és megfélelési kényszerekről is bőven van mit mesélni, a passzivitást sok esetben jobban is díjazták, ez általános tapasztalat. Tehát nem eleendő a tehetség, a kitartó munka, az elszántság, magabiztos felkészülés kell és hit abban, hogy képes és tud előadni a jelölt. De, aki ki tud állni és elő tud adni, az nagyot lépett az önismeret és a saját karrierje terén is. Aki pedig részt vett akár

egy egyszerű TDK-n is, intézeti TDK-n vagy országosan főleg, annak hatalmas élményei vannak.

Dr. Cziráki Szabina, aki jogász és az Országos Tudományos Diákköri Tanács titkára veszi át a szót, és arról beszélget az egyetemi hallgatókkal és a tanárkollégákkal, hogy kinek vannak személyes tapasztalatai a témában. Hangsúlyozza: „A TDK és az OTDK elsődlegesen nem verseny, hanem inkább lehetőség arra, hogy a diákok egyrészlről a saját eredményeiket nagyobb közönségnek megmutassák, és emellett pedig arra is, hogy egymás eredményeit megismerjék. Mert azt látjuk, hogy nemcsak, hogy a különböző felsőoktatási intézményekben tanuló hallgatóknak nincsen erre lehetősége, de még az egy felsőoktatási intézményben mondjuk két külön tanszéken TDK-zó hallgatók sem feltétlenül tudják a másiktól, hogy mivel foglalkoznak. Tehát a TDK-nak van egy ilyen elképesztő hozadéka is, ami nem feltétlenül a TDK-n vagy az OTDK-n derül ki, hanem akár öt, tíz, tizenöt évvel később, amikor azok a szakmai kapcsolatok, amik a TDK és az OTDK kapcsán kötődtek, hasznosulni fognak. És ez nemcsak a kutatói életpályán van így egyébként, hanem – és ezt látjuk, hogy manapság ugye, amikor 4500-an vesznek részt egy-egy OTDK-n, már nemcsak a kutatói életpályára készülökről beszélhetünk, hanem – sokan vannak, akik más területen, akár a versenyszférában, akár a közigazgatásban vagy a nonprofit szférában képzelik el a jövőjüket, mégis úgy gondolják, hogy érdemes TDK-zniuk. A TDK nagyon sok mindent tud fejleszteni, ezért is érdemes – azt gondolom – belekezdeni.

A tehetséggondozásról beszélünk, ugyanakkor azt látjuk, hogy a felsőoktatási intézményekben, elsősorban azokon a szakokon, ahol 300 fős évfolyamokkal kezdnek nagy előadásokon, ott kiválasztani a tehetségeket, elég komoly kihívás az oktatóknak. Ezt tapasztaljuk. A hallgatók háttéré is nagyon sok mindent meghatároz: hogy honnan jönnek, milyen pályaképük van, mennyire határozottak, mennyire magabiztosak, mennyire tudják magukat eladni. Bocsánat, ez manapság sajnos már egy fontos szempont. És bizony előnyben vannak azok, akiknek ebben már van tapasztalata, vagy – elnézést – olyan a családi háttéré, hogy ezt megtanították nekik, vagy támogatást kaptak hozzá. Ők valószínűleg egy ilyen évfolyamon előnyből indulnak, merthogy fel tudják hívni magukra a figyelmet, nem félnek jelentkezni, nem tartják cikiinek, hogy kérdéseik vannak (amiket fel is tesznek), szeretnek szerepelni, kevésbé jönnek ettől zavarba.

Mi is ezzel küzdünk, hogy ne csak rájuk kerüljön figyelem, hanem ha nem is feltétlenül a 300 fős évfolyamból, de majd a későbbiekben egyáltalán eljusson ez a lehetőség a hallgatókhoz, hogy van olyan, hogy tudományos diákköri tevékenység, és erre nekik lehetőségük van. És ahhoz viszont, hogy bevonódjanak a TDK-ba, sok esetben nem elég az oktató, mert tényleg nehéz kiszűrni valakit, hanem kellene a hallgatók is! Sok esetben tapasztaljuk, mint tanárok, hogy a hallgatókat úgy kell megszólítani, hogy érdeklődést váltsunk ki belőlük!”

Valóban nagyon sok a kihívás, viszont óriási örömeket is tud okozni. Maguk a hallgatók is azt jelzik vissza, hogy aki eljut egy-egy TDK-ra vagy OTDK-ra, az óriási élményként éli ezt meg. Sajnos az idei évben, amikor a személyes találkozások kimaradtak az online OTDK miatt, ez komoly hátrányt okozott, de hát reméljük, hogy ez az egy volt ilyen, és a következőben már személyesen találkozhatnak egymással az OTDK-n résztvevők.

Ha már a tanulás és a fejlődés örömeinél tartunk, Dr. Torgyik Juditot (aki a Kódolányi János Egyetem oktatója, s emellett pedig a Neveléstudományi Egyesület alelnöke, valamint a Magyar Pedagógiai Társaságnak a tagja, azon belül pedig a Tanulókör Szakosztálynak a vezetője) éppen azért invitáltuk meg, hogy beszéljen erről a témáról, főleg neveléstudományi oldalról kapcsolódik az eddig elmondottakhoz: *„A tehetség, az az átlagon felüli képességet jelenti, azonban valójában mindenkinek vannak jó képességei, csak meg kell nézni, hogy mi az. Mert sokféle képességünk van, és azt kell megtalálni az emberben, hogy mi az, amiben ő tehetséges, amiben valamivel jobb, mint a többiek, amiben többet tud. És ahhoz, hogy ez a tehetség ki tudjon bontakozni, ahhoz persze megfelelő környezeti feltételek kellenek. Tehát a környezet, mondjuk a család vagy éppen az iskola, megfelelő tanárok, ugye; hogy egy jó tanár rátaláljon valakinek a tehetségére... És hát itt van szerepe az iskolának, az oktatásnak, az egyetemnek, meg hát annak, hogy egy tanár meglássa valakiben az ő jó képességeit, biztassa arra, hogy vegyen részt a TDK-n, konferencián, a helyin vagy éppen az országos versenyen is.*

Tehát alapvetően nagyon sok lehetőség van a tehetség kibontakoztatására, és ha még itt a pedagógiáról beszélünk, még eszembe jut Czeizel Endrének a neve, aki kifejezetten a tehetséget kutatta. Ő azt mondta, hogy a tehetség előtörhet akár véletlenszerűen is, egy bármilyen egyszerű környezetből, de az is lehet, hogy piramisszerűen építkezik, tehát, hogy már egy családban sok más tehetség is van. Például elkezdtek vizsgálni a Bach családot, és azt állapították meg, hogy nagyon sok zenei tehetség volt a Bach család tagjai között, de az volt az érdekes, hogy itt a férfiak között mutatkozott meg ez a tehetség. És akkor nézték azt is, hogy vajon miért van ez... Rájöttek, hogy azért, merthogy abban az időszakban a férfiakat tanították zenére. Tehát, hogyha a nőknek is hagytak volna helyet, hogyha őket is engedték volna, hogy tanuljanak, akkor valószínűleg híres női zenészeket is ismernénk a Bach családból. De mivelhogy akkor a hagyomány inkább a férfiak taníttatását engedte, így közöttük tudott kibontakozni leginkább a tehetség.”

Itt átadja a szót Dr. Karlovitz János Tibornak, aki egy személyes történettel kezdi a TDK-val kapcsolatban: *„Mint mindannyian itt az előadói sorban, valamikor én is TDK-ztam, valaha fiatalkoromban, az 1980-as években. És egy olyan kérdésből, ami szokatlan volt akkoriban: nemzetudat..., tehát identitás dologgal. Sikertől is a fordulót vennem, kiküldtek országosra, ott kaptam Csepeli Györgytől*

egy vállon veregetést, hogy: jól van, öcsi, nagyon jó a dolgozatod, de itt van az én tanítványom..., úgyhogy hát különdíjas lettem.

Utána, évekkel később eszembe jutott, hogy talán egy álláspályázathoz milyen jó lenne ez a TDK- oklevél, ha meglenne; elő is kerestem, meg is lett, és nagyot nevettem rajta, hogy na ezt az oklevelet nem fogom tudni felhasználni! Az volt ugyanis ráírva, hogy különdíjas lettem – marxista-leninista szekcióban! (Derűlség a teremben.) Mert hát a témát odasorolták akkoriban...

Más következménye is lett az én TDK-zásomnak. Jó volt a dolgozat, a rövidített változata meg is jelent a Borsodi Művelődésben – az akkoriban egy nagyon jó vidéki, miskolci folyóiratnak számított –, sokat hivatkoztak rám, ...és hát felfigyeltek rám a pártban. És akkor pártfegyelmet akartak adni, mert hogy engedély nélkül publikáltam. (Most ilyen már nincsen, tehát ettől nem kell félni!)

Behívtak a pártbizottságra, és mondták, hogy pártfegyelmet fogok kapni. Volt egy kis probléma: nem voltam párttag. Utána elküldtek a KISZ bizottságra, hogy majd ott fogok fegyelmet kapni, de volt egy kis probléma: nem voltam KISZ tag. És akkor utána rábíztak a belügyre, hogy majd ők gondoskodjanak rólam stb.

Ilyenre manapság már nem kell számolni. De azért hadd tegyem hozzá, hogy kutatni..., hát, hogy is mondjam? Nekem idáig még nem volt olyan kutatásom, amit valahol valakik le nem akartak volna állítani. Mert amikor az ember kutat, akkor kérdez, és a kérdezés az valahol a meglevőnek a megkérdőjelezése. És ilyen szempontból: »veszélyes«!

Viszont aki kutató alkat, aki kutató-kereső alkat, aki nem nyugszik bele abba, ami van, hanem szeretné jobbra tenni, az óhatatlanul meg fogja találni a társadalomban a problémákat: akár gazdasági problémákat, akár társadalmi problémákat, szegénység problémákat, vagy más, környezeti problémákat, és azokkal foglalkozni fog; és mivel foglalkozik vele, hát, hogy mondjam, érdekeket, jó érzéseket fog sérteni. A kutatás ezzel jár.”

Amikor viszont kutatnak, ez nagyon jó az egyetemekben, hogy egy védőburkot adnak, tehát most még veszélytelenül lehet csinálni, később már kutatóintézetben nem biztos. És most még bármit lehet csinálni.

Karlovitcz tanár úr – mint elmondta – az évek során ötféle TDK-ra küldött eddig hallgatókat, készítette fel őket, és tapasztalta, hogy a társadalomtudományi területek egymást megtermékenyítik. Tehát ahogy akár a közgazdaságtudománynak a matematikája bemegy más társadalomtudományi területekre, akár az antropológiának a tudománya, ahol más területek vesznek át... Tehát ezek kölcsönösen hatnak egymásra, ez nagyon jó!

A másik fontos dolog, hogy minden hallgatónak legyen B-terve, meg C-terve is! Lehet, hogy egyetemről, egyetemi végzettség birtokában akár doktori iskola felé megy tovább, akár kutatóintézetekbe, akár más egyetemek felé....

A tehetség az valahol ki fog ütközni, és Magyarország különösen jó hely arra, hogy a tehetség kibontakozzon, hiszen éppen ma olvashatták a hírekben, hogy mennyi a tanársegédi vagy az adjunktusi nettó bér... Tehát ezt csak az fogja művelni, aki nagyon szereti, akinek igazából belépődíjat kellene fizetnie, hogy bejöhessen az egyetemre tanítani.

„Én azt javaslom Önöknek, hogy éljenek a kísérletezés lehetőségével, az egyetemek védőburok jellegével, induljanak TDK-n, találjanak ki maguknak olyan problémákat, amelyeken szeretnének javítani. TDK-n meg tudják mutatni. És amikor a TDK-n szerepeltek, utána már lehet továbbmenni folyóiratokhoz, szívesen publikálják; lehet jönni tudományos konferenciákra, [...] és hát ami miatt engem idehívhattak, az valószínűleg ilyesmi: hogy 15 éve az itt mellettem ülő Torgyik Judittal szervezünk konferenciákat, és úgy érezzük, hogy tudtunk tenni annak érdekében, hogy hallgatók később egyetemi oktatók legyenek, óraadók; óraadókból tanársegédek, tanársegédekből adjunktusok, adjunktusokból docensek. Mi itt megállunk, mert úgy gondoljuk, hogy a mi tehetségfejlesztő munkánk nagyjából idáig terjed.

És akkor még egy dimenzióval megtoldottuk, hogy kiléptünk a határon túlra. Tudjuk, hogy nagyon sok magyarországi nem járt még az én őseim szülőföldjén, Szlovákiában, illetve Burgenlandban, és próbáljuk azt, hogy kollégák el tudjanak jutni, hallgatók is el tudjanak jutni ezekre a helyekre, és hát így a történelmi Magyarország területeivel ismerkedve, konferenciákkal összekapcsolva próbáljuk a szépet és jót biztosítani.”

Következő és egyben utolsó előadónktól – az MPT által szervezett Staféta táborok alkalmával is több előadást hallhattunk, vagyis Dr. Munkácsy Katalintól, akitől egyszerűen meg lehet szeretni a matematikát, ez is egyfajta tehetséggondozás, amikor az ember rájön, hogy egy olyan tudományágat, amit addig nagyon távolinak érzett, valaki egyszer csak közel hozza hozzá.

„Ennek a történetéről hoztam egy pár dokumentumot, hiszen szeretek mindent szemléltetni. Ez az 1975-ös Matematika, pedagógia és közművelődés szekciónak a programja. Azóta csak a pedagógia is több részre vált, nemhogy a többi tantárgy.

Én itt kezdtem hallgatóként a találkozást, akkor még mint pedagógia szakos bölcsész. Aztán később, mint matek szakos folytattam... És a matektanárokat, a leendő matektanárokat általában nehéz rábeszélni a TDK munkára. Egyrészt azért, mert ott az emlegetett felső két százalékba ők nemigen esnek bele, különösen nem pedagógiából, mert hát azt nem is lehet mérni, hogy ki az, aki olyan tehetséges. Tehát itt a mindenféle tehetségeket kell észrevenni, nem azt a különleges magasat! Másrészt pedig ők nem igen készülnek kutatópályára, hanem tanítani akarnak.

Persze mindenféle dolgot előfordultak; és akkor befejezésül csak ezt szeretném megmutatni! Ez Pro Scientia érmes dolgozat, Hanczár Gergőé, aki a logarléc történetét írta meg. Iszonyatos türelemmel és odafigyeléssel, és rengeteg irodalmat

összegyűjtésével. Azonkívül kidolgozta azt, hogy hogy lehet a logarlécet tanítani az iskolában és az miért érdekes, erről még egy kisfilmet is csinált, és akkor így kapta ezt a nagy elismerést.”

A hallgatók felé fordulva Alpár Vera ehhez hozzáfűzi: „Mi ebből a tanulság? Az, hogyha kiválasztotok egy témát, ami érdekel és izgalmas számotokra, az egy fantasztikus lehetőség arra, hogy azt kutassátok, abban elmélyedjete! Ez egy nagyszerű motiváció, a kíváncsiság! Mindenkinek van olyan téma, amitől elkezd dolgozni az emberben a tudásvágy és élvezetes lesz a tanulás, a kutatás! Nincs olyan ember, aki számára nincs legalább egy téma, így, mint a logarlécet említette Katalin, amibe bele nem szeret! És minden oldalról meg tudja vizsgálni, elmélyülhet benne, akár kisfilmet is készíthet róla, tanulmányt, konferenciaelőadást, a témájának a szakértőjévé válhat.”

A program végén kisebb csoportokban az addig hallgatag diákok is lelkesen nyilatkoznak: sokat tanultak és új információkat, ötleteket, némi lendületet is kaptak a workshopon.

Mindezekből láthatjuk, hogy a diákok körében van igény (bár néha fel kell ébreszteni ezt az igényt), sokaknak némi önbizalomra van szükség és aktivitásra, ami nem jöhet létre a tanárok és diákok közös munkája, kooperációja nélkül; de komoly jövője van a TDK mozgalomnak, a felsőoktatásban a tehetségek támogatásának az ország érdeke is, hogy mindez megvalósuljon, működjön, fejlődjön.

Alpár Vera

Szerkesztői gondolatok a 175 év – Tanító emberség című kötetről⁴²

Jó vissza-, vagy mondhatjuk inkább, jó hazatérni ebbe a pompás, 110 évvel ezelőtt nyílt gyönyörű épületbe!

Magam még – mint terézvárosi elemista, majd középiskolás – hétvégenként az itt összezsúfolódott Néprajzi, majd egyetemi gyakornokként a Természettudományi Múzeum egy-egy itt elhelyezett gyűjteményében „bogarászhattam”. Ebben az épületben, ahol közel fél évszázadon át volt székhelye annak a Néprajzi Társaságnak, melynek példának okáért Kiss Áronunk is alapító tagja volt. De ide és a legendás Honvéd utcai könyvtárba jártunk mind, akik jobbra 1987–1988-at követően a jeles „Tanítók Tanítója” életművének egy-egy szelete nyomába indul-

⁴² A könyv bemutatása a Kiss Áron-émlékév ünnepélyes zárásán hangzott el az OPKM-ben 2021 októberében. Az itt közölt előadás-szövegben található idézetek a szerző írásaiból valók.

tunk kutatni, jobban mondva felvértezödni korábbi tudások megismerésével. Az az esztendő, 1988 volt ugyanis egy sajátos eseményfüzér foglalata, amely a Kodály Társaság Kelet-magyarországi Tagozatának kezdeményezésére (a jó emlékezetű kiváló pedagógus és karvezető, Tarczai Zoltán vezetésével) – igaz, Kiss Áron halálának 80. évfordulója mögé rejtőzve, igen ügyesen – tudományos konferenciát, intézményi névadót, kis kiadványokat, a szülőföld, Szatmár, valamint a kis és nagy haza még szét nem züllött intézményeit és az ambiciózus új szerveződések, egyesületek szőlőit szőlőitotta meg, hívta, hívták a (hegymegi) Kissék nagy, egyre szélesebb lobogója alá. Kiss Áron neve bizonyos körökben azonos volt a népi játékkutatás, -gyűjtés és -közreadás európai mércével mért nagyszerű teljesítményével, amely nyomán az 1970-es és 1980-as években a Móra Kiadó gondozásában és a Magyar Rádió nyilvánosságával az egész magyar nyelvterület, ezzel együtt a magyar óvodapedagógia, s így az annak nyomán felnövekvő egykét nemzedék a játék és játszás éltető forrásvidékére lett, világnézetre s felekezetre való tekintet nélkül. A másik, e néven szintén jeles előd, a legendás, nagyszerű ígéhirdető, verselő és néphagyománygyűjtő: idős Hegymegi Kiss Áron, a pátriárkai kort megélt debreceni református püspök a legújabbkori magyar protestáns egyháztörténet sajátos, de megkerülhetetlen alakjaként volt ismert teológus körökben. Az említett, majdnem négy évtizeddel ezelőtti időkben még mi sem tudtuk igazán: egy-egy 19. század végi népszerű oktató vagy irodalmiaskadó antológiában, néphagyomány-közleményben a két Kiss Áron közül azt/azokat, melyikük is „jegyzé” valójában? Még a Magyar Tudományos Akadémia által őrzött Szinyei József-féle hatalmas, íróinkra vonatkozó anyagban is az idősebb Kiss Áron portréja szerepelt a fia munkásságát taglaló kéziratok között. – Játék: bújócska sárospataki diákréfa módra?

S engedtessek meg, hogy az előljáró gondolatok perceit kihasználva még egy korábbi apropóval erősíthessem meg e „Génus Loci” erejét: e gyönyörű, volt tisztviselőtelepi középiskola Györffy István utca felőli bejáratánál lehetett bejutni pl. a jó emlékezetű Jáki László raktárirodájába, ahol az első komolyabb indítást kaptam egy kis(s ároni) szöveggyűjtemény és hozzá egy bevezető tanulmány megírására, s amely házigazdáink gondozásában majdnem húsz évvel ezelőtt meg is jelenhetett. Az újabb elszánt búvárlások közepette ismerhettem meg az OPKM önzetlen és sokszor lenyűgözően türelmes munkatársait, akik a most ismertető könyvhöz is oly sok ismerettel szolgáltak, mind a mai napig; köszönet nekik!

Kedves Kollégák!

Amikor 2019 júniusában megfogalmaztam, és nem sokkal később Trencsényi László és Fábry Béla tanár uraknak megküldtem egy javaslattervezetet, abban –

persze még nem tudva és nem is sejtve néhány elkövetkező hónap jó és borzasztó történéseit, nos – természetsszerűleg szerepelt egy olyan kiadvány létrehozásának a gondolata is, amely a sokoldalú pedagógus, neveléstörténész, egyházi reformer és szolgálattevő, gyűjtő és kutató, közösségi ember tevékenységének egy-egy oldalát mutatja be, egyfajta összefoglalás vagy inkább felmutatás céljával. Az Emlékév létrejöttét és az abban ténykedők körét az előbb Trencsényi László elnök úr már ismertette. Mi tehát ennek keretében, valamivel később és bizony a pandémia idején járva már, a Nemzeti Kulturális Alap aktuális pályázati kiírásában bízva tettünk közzé felhívást 2020. április vége féle. Az emlékbizottsági elektronikus hírlevél és szakmatársi levelezések és egymást buzdító telefonbeszélgetések alkalmával már a mostani kötet vázát jelentő témák kutatóit kerestük meg vagy jószándékú segítségükkel tanítványokat vagy eddig csaknem rejtekező szerzőtársakra leltünk. Bizony igazi szellemi kaland volt mindez; több siker, olykor bosszantó kudarcok hullámai közepette. Célunk volt Kiss Áronról a következőket bemutatni, mint egy jeles és jellegzetes értelmiségi személyiség a 19. század második felében, aki:

- A Nagykőrös Református Képző igazgatója (1870–1875)
 - Módszertani tanártovábbképzések szervezője, vezetője és kézikönyvek szerzője
 - A Budai Paedagogium tanára, majd igazgatója (1875–1907)
 - A Magyar Paedagógiai Társaság titkára
 - A Néptanítók Lapja (fő)szerkesztője
 - A Monumenta Hungaria Paedagiae sorozat indítója
 - Magyar és egyetemes neveléstörténeti művek fordítója, rendszerezője és szervezője
 - A nemzetközi Comenius Emlékév magyarországi koordinálója
 - Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, azaz a korabeli Tanszer Múzeum egyik megalapítója
 - A Tanítók Országos Árvaháza alapítója
 - A magyar játékkultúra pedagógiai és nevelésszemponitú gyűjtésének és rendszerezésének élharcosa, szervezője és vezetője (1883–1888)
 - A *Magyar gyermekjáték-gyűjtemény* (1891) kötet szerkesztője, sajtó alá rendezője és kiadója
 - A Budai Református Egyházközség újraalapítója
 - A Nagypénteki Református Társaság kezdeményezője és megalapítója (1893)
 - Az Erzsébet Otthon megálmodója (Budaörs-Kamaraerdő, 1900) és így tovább.
- Csupán hatvanhárom év, a földi lét és alkotó–tanító emberség foglalata; könyvünk főcímeként már akkor meg is fogalmazódott ez...

Nem egészen három hét alatt, a május közepi pályázat benyújtásáig 11 dolgozat, valamint a szerkesztői és emlékévszervezői írások együttese készült el. De végülis nem nyertünk támogatást! Mármost a pályázati döntés volt elutasító, s be-

vallom – talán e körben különösebben részletezni sem kell –, megütközés, dühvel vegyes zsörtölődés volt jócskán az, amit éreztem egy darabig magam is.

De nem hagytuk annyiban s ehhez nagyszerű biztatást adott a múlt év nyári születésnap megemlékezés „a Virányoson”, majd ugyanott (nem sokkal a közönségi ház végleges bezárása előtt) az őszi felnőtt játékos délután, számos szellemi kalanddal, izgalommal. Így nem sokkal később az aktuális Hírlevél már az alábbiakat adta közre: „Az Emlékév legnagyobb és tán legnagyobb vállalkozása, a Kiss Áronról szóló tanulmányok kötetének szerkesztése rendben halad. A terveket bemutattuk a Magyar Pedagógiai Társaság „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” elnevezésű rendezvény csoportos könyvbemutatóján, melyet az erzsébetvárosi K11 Művelődési Központban tartottunk. Sikerült újabb és újabb támogatókat megszerezni a kiadás ügyének (amit ezúton is köszönünk), illetve tanácsukra a szerzői kör is értékes alkotókkal gyarapodik. A vásárlási szándékukat kifejező, elkötelezett támogatók jelentkezései nyomán a példányszám is 300 fölé emelkedik. Még ebben az évben befejezzük a szerkesztést, tördelést, s az újesztendőt követően, tán még a farsangi időkben a kötet megjelenik.” És így is lett! Időközben még három újabb szerző nagyszerű írásával gazdagodtunk a kötet végső zárásakor, ez év január végén. S rá pontosan egy hónappal megjelent a Kiss Áron tiszteletére készült tanulmányok foglalata *175 év – Tanító emberség* címmel.

A szerkesztői előszó a valódi (talán nem túlzás mondani: napjainkban mégis oly ritka) önzetlen összefogáson alapuló emlékév eseményei és meghatározó intézményi-közönségi szereplőinek együttműködését bemutató textusai vezetik be a mindösszesen 180 nyomtatott oldalt. Megjegyzem: a kötetborító zöld alapszíne (s rajta világos sárgával a cím, valamint az ismertető szöveg) az immár világhálószerzte uralkodó agresszív-erős színvilágban sokakat talán meglephetett, de mi tudatosan választottuk és vállaltuk a nyugtató hatású, a befogadást és a bizalmat inkább erősítő színekombinációt. Nem csak álcaként, állítsuk ide inkább a klasszikusok egyikét: „de gustibus non est disputandum”.

Kiss Áron családi és szellemi gyökereiről, az ifjú és elhivatott, 25 évesen már Nagykőrösön intézeti igazgatóként tevékenykedő, majd a nemrég ismét jubiláns Budai Képző egyik szellemi kovácsolójaként is számontartott tankönyvíró és „módszertanos” szaktekintély munkásságáról hat tanulmány szól. Kelemen Elemér professzor még az 1990-es évek elején-közepén az ezredéves magyar oktatás-és intézménytörténet-kutatás nagy időszakában hívta fel a figyelmet a jeles elődre, életműve tovább kutatandó fontosságára és a ritka, de számottevő előzményekre, mint Gyulai Ágost, majd Árpácssy Gyula nagyszerű elemzéseire. Már korábban, de most is felhívja a figyelmet: az előző század ún. reformpedagógiai áramlatai nem érthetők meg a belső, hazai pedagógiát reformáló elődök, mint Kiss Áron állhatatos és sokszor a hivatalos politikával szembe menő elvei és gyakorlatai ismerete

nélkül. A kor- és tudománytörténeti beágyazottság után az egykor évtizedekig lelkeszi szolgálattevő, valamint az ott gyerekeskedő-diákoskodó idős és ifjú Kiss Áron befogadó és szülőfalujának, a kedves és emberléptékű szatmári település, Porcsalma mai közösségi társadalmának színes mindennapjait mutatja be a helyi iskola tehetségpontja révén Balogh Attila szaktanár, aki egyúttal a Kiss Áron Általános Iskola vezetője is egyben. Igazgató úr írásában, amelyhez eredetileg csaknem száz fotót is társított, de a hagyományos nyomdai keretek miatt sajnos azt jócskán szűkíteni kellett, nem csak a mai eredményeket lobogtatja meg, hanem elismerésre méltóan az elmúlt fél évszázad (!) diáksikereit, valamint az innen indult kiválóságok listáját is becsülettel közli.

Szenczi Árpád professzor nem először fordult a hosszú ideig az életteret és mozgalmat jelentő Nagykőrös oktatástörténete és annak meghatározó szereplői felé. Most a kiváló és alapos, „A nagykőrösi és dunamelléki református tanítóképző 19. századi szellemiségének kiemelkedő képviselői: dr. Kiss Áron és Hegymegi Kiss Kálmán pedagógiai értékvilága” című tanulmányát bocsátotta kötetünk rendelkezésére. Egyebek mellett ezt olvashatjuk Szenczi Tanár úr tanulmányának vége felé a csupán öt évig (!) Nagykőrösön ténykedő jeles előd kapcsán: „Kiss Áron nevelés- és művelődéstörténeti szerepének, jelentőségének alapos elemzésével, tárgyilagos értékelésével ma még adósak vagyunk. Azt a hagyatékot, amelyet Kiss Áron és a 19. század második felének protestáns iskolaügyi szakemberei gyakoroltak, érdemes tovább gondolni! Többek között az állam köznevelési feladatrendszerét a modernizáció és az egyházi-iskolai autonómia védelmének kettős kényszere alatt, megőrizve és megújítva a protestáns iskoláztatás, mindenekelőtt a népoktatás korábbi eredményeit: szervezetét, tartalmát és metodikáját, és a magyar közoktatás eötvösi programjára épülő, zsidó és keresztén/keresztény értékeken nyugvó európai és nemzeti polgári átalakulást... Reméljük, hogy a »magyar Diesterweg« rövidesen megkapja azt az elismerést, amelyet munkásságának köszönhetően megérdemelne!”

Demeter Katalin arra vállalkozott, hogy a létrejöttének másfél százados múltját a közeli múltban jubiláló Budai Képzőnek első évtizedeiből villantson fel mozaikokat. „1873 őszén, négy évvel az állami népiskolai tanítóképzés indulását követően megnyílt Budán a kétéves, szakcsoporthoz osztott Állami Polgári Iskolai Tanítóképző Intézet. A két intézmény közös igazgatás alatt: Gyertyánffy István vezetésével működött. Az iskola-complexum hosszadalmas hivatalos neve helyett szokásba jött s ma már országszerte el van terjedve a rövidebb 'Paedagogium' elnevezés”. A Várban, a népiskolai tanítóképzővel közös épületben, eleinte külön óraadó tanárokkal, később közös tanári karral működött az intézet. 1881-ben a polgári iskolai tanítóképző tanfolyamot háromévesre bővítették. „A tanári kar kétfelé való elfoglaltsága, amihez harmadikul járult 1887 óta a tanítóképző-intézeti tanárképző tanfolyam ellátása is, nagyobb tehernek bizonyult, hogysem ébren ne

tartotta volna az elkülönítés vágyát. Különösen érezte a tanári kar a felelősség súlyát abban az irányban, hogy nem szentelheti összes munkásságát a polgári iskolai tanítóképzőnek, mely az ország egyetlen ilyen célú intézete. Állandó törekvése volt tehát, igazgatójával élni a tanári karnak az, hogy a kétféle képzőintézet mindenike külön tanári karral láttassék el. Ennek folytán lassanként úgy alakult az állapot, hogy 1896-ban már csak az igazgató és a paedagogia tanára volt közös, a régi tanári gárda megmaradt a polgári képzőnek s az elemi képző is megkapta a kiváló fiatal erőkből összeállított külön tanári karát”. 1898-ban, 64 éves korában nyugdíjazták Gyertyánffy. „Utódja lett régi munkatársa, dr. Kiss Áron a paedagogia tanára. Az ő igazgatása alatt még tovább fejlődött az intézet önállósítása, megjöven fokozatosan a tényleges különválásnak a formalis sanctiója is.”

Többen, akik Kiss Áron munkásságát más tudománytörténeti oldalról próbáltuk és próbáljuk megközelíteni és értelmezni, óhatatlanul lenyűgözve állunk mind a mai napig a nagyszerű pedagógus tankönyvírói munkássága előtt. Ennek nem csak száraz könyvészeti és rendszerezési oldalát segítik magyarázni a Pedagógiai Könyvtár és Múzeum munkatársai, közöttük Szabó Károly kolléga, aki maga sem zárkózik el a szakmai kihívások adta szellemi „feladványok” kibogozásától. Egy ilyen, a kötet tanulmányainak végleges összeállítása közben, valamint néhány saját kutatási és szerkesztési dilemma idején, arról diskurálva vetődött fel az, amely végülis „A pedagógus Kiss Áron tankönyvei a tanulóifjúság számára – Gondolatok a mai könyvtáros szemével” címen önálló tanulmány formát öltött. A 19. század második felének tankönyvpiacát is bemutató dolgozat nagyon fontos megállapításokat hoz a praktikus ösméreték garmadáját képes és szemléletes/szemléltető oktató könyvek köréből, melyek majd mindegyike valamelyik oktatási intézmény, mint szellemi műhely termékeként jelent meg és sok esetben (az első világháborúig) több tucat kiadásban jelentek meg aztán. Az élvezetes dolgozat két, korábban elveszettnek vélt, illetve eddig nem ismert, Kiss Áronhoz és legendás Kálmán bátyjának nevéhez fűződő tankönyv bemutatásával zárul „*Jubileumi felfedezés...*” alcímmel. Ennek részleteiről viszont tudatosan nem árulunk el most semmit, tessék csak fellapozni a kötet 58–59. oldalát!

Napjaink történelem oktatása is telis tele van dilemmákkal, a módszertani megközelítések vitájával, az eddig bevett és mereven rögzült-megcsontosodott ismeretek indokolt vagy divatos revíziójának törekvéseivel. Kiss Áronnak egy, csaknem másfél évszázaddal ezelőtt a Néptanítók Lapjában publikált *Történettanítás a népiskolákban* című, ma is igen tanulságos írását nem véletlenül emeltük be kötetünkbe, minden modernizáló átírás nélkül...

Már a bevezetőben is utaltunk rá, s az előző bő két évtizedben már tettünk rá kísérletet, sőt 2005 novemberében emléktáblával is megjelöltük: a Budaörs-Kamaraerdőn Kiss Áron s a társaival együtt 1893-ban alapított Nagypénteki Református

Társaság révén 1900-ban megnyitott ún. „Erzsébet-ház” első évtizedeinek történetét villantjuk fel a kötet derekán.

Mostani tanulmánygyűjteményünk második nagy egységét a Kiss Áron-i, pontosabban: jelen esetünkben a Kiss Áron játéktematikájú munkásságának továbbgondolásán és korszerű kritikai fejlesztésén alapuló, arra törekvő munkák jelentik. A hazai és európai polgárosodás gyermekkor- és játékvilág-képét, az ipari termelés vonatkozásait és az iparművészeti játékszerkészítés kérdéseit régtől vizsgáló Tészbó Júlia most *Kiss Áron és a játékszerkritika kezdetei* címmel adott közre figyelemre méltó közlést. „Kiss Áron 1874-ben [...] kifejti a fröbeliánizmus gyakorlatának kritikáját, s leszögezi: a pedagógiának a természetes fejlődés szolgálatához kell visszatérnie.” Fröbelnél „az alapvető és kiindulási pontok” „mind igazak, azonban a rendszer további kiépítése s különösen a magyar gyermekekre való alkalmazása sok hibában sínylik. A gyerek megszűnt maga játszani, nemcsak csengettyűszóra játszatják, hanem készen kapja mind, a miből játék közben alkotson valami maradandót. [...] a gyermek többre becsül egy pár darab forgácsot, vagy kődarabot, ha azokból ő alkothat valamit. A kész játékok ugyanis bármily kápráztató szépek legyenek is”, nem kötik le sokáig a gyermek figyelmét, természetes tudásvágyuktól ösztönöztetve szétszedik azokat, hogy megismerhessék működésüket, vagy csak hamar megunják, különösen, ha drága volt és vigyázni kell rá, és „pár óra múlva az egész játék-historia közönyös lesz előttük s csak a lomot fogja a háznál szaporítani.” Ezzel együtt – ahogy Tészbó tanárnő felhossa – Kiss Áron kész volt elismerni pl. a Richter kőépítő értékét, hasznosságát, pedagógiai fenntartásokkal ugyan...

Lázár Katalin évtizedekig gondozta és gyarapította az MTA Zenetudományi Intézetének archívumát és azon belül a népi játékgyűjtések több ezer lapra rúgó anyagait. Az immár 130 évvel ezelőtt megjelent *Magyar gyermekjáték-gyűjtemény* céljainak és a közölt anyag jellegzetességeinek (erényei és gyengéi) tükrében olvashatunk itt tőle egy nagyszerű, a jövő pedagógiájának szóló elemzést és ajánlást pl. az általa szerkesztett „Gyertek, gyertek játszani!” kötetsorozat segítségével.

Az őszinte és jobbító, a hétköznapi pedagógia és mindennapi gyermekkultúra egészének értékközpontú megerősítésén fáradozó népijáték- és néptáncoktató nemzedék egyik legkiválóbbikát, Sándor Ildikót, a Táncművészeti Egyetem és a Hagyományok Háza oktatóját is sikerült megnyerni annak érdekében, hogy „Népi játékok életkori metszetben” című módszertani munkáját közölhessük.

Hasonlóképpen öröm, hogy Tóth Piroska Annának a kortárs gyermekfölkőr ifjú kutatójának disszertációjából kaptunk egy fontos részletet a 6–12 éves mai korosztály játék- és szövegalakító szokásaira nézvést. Ehhez mintegy szervesen kapcsolódik Dr. Szabó Irma szociológus és közösségkultúra-szervező tanulmánya, amely a Hajdú-Bihar megyei Földes község (együttal a nagyhírű Karácsony Sándor

szülőfalujának) mai gyermektársadalmát milyen hagyományos és legmodernebb játékkulturális elemek és játékszokás-gyakorlási formák jellemzik, és akár milyen trendek fürkészhettek ki ebből. Mindez a Covid-sújtotta másfél év előtt készült nem sokkal, csaknem 200 iskolás korú gyermek körében.

A jó, alkotó és társas játszás jegyében egy szerzőhármas: Trencsényi László – Nagy Ádám – Veszprémi Attila *A Négy Golyó Nyomában* címmel hív minket kalandra a 19. század végi Pest-Budán. A fantáziatörténet szerint Kiss Áron tanár úr – 1883-ban tett valódi – felhívása a magyar gyermekjátékok összegyűjtésére és közös hasznú megjelentetésére eljut a későbbi neves író, Molnár Ferenc – tehetségét korán felismerő és maga is nyüzsgő szellemű – Baráth Ferenchez is, aki leírja a környezetében szokásban volt és fennmaradt vagy újszerű játékokat, játszási módokat.

„*A lapozgató könyvek műfaját megidézve az alábbiakban fölkináljuk »kicsiben« – összesen 32 történetelemben – az irodalomtanár Baráth Ferenc és a játékgyűjtő-pedagógus Kiss Áron lehetséges találkozását. Tesszük ezt többféle változatban – hiszen bizonyos a döntéseket itt az Olvasónak kell meghoznia, aki a szöveges elemek közt lapozgatva haladhat a történetben. Az elemek 1-től 32-ig vannak számozva, indulni az 1. elemnél érdemes. Amikor dönteni kell, jelöljük az opciókat, s hogy melyik elemhez kell lapozni, hogy a történet a döntés szerint folytatódjon*” – hívogatnak egyre jobban incselkedve minket a szerzők, de immár a játékmesterek. Ez, az immár további néhány mondatban le nem írható, de végigjátszandó, újra és újra indítható játékkaland, akárha a budai Sváb-hegy oldalán, vagy a Fűvészhagyomány Múzeum-kertben, a Város- vagy a közeli Népligetben egyaránt játszható volt és lehet az is. Érdekes a felvetés: lehet, Baráth tanár úr gyűjtése ugyan elveszett, de a kortársi leírásokból jó fantáziával társítva rekonstruálható. És mit tegyünk azzal vagy akkor (ami egyébként kötetünk összeállításakor és azóta is komoly és valós dilemma) továbbra is: vajon hová tűnhetett a Kiss Áron által említett, nagy számban egybegyűlt nemzetiségi/idegen ajkú játékanyag? De ha már itt tartunk: hasonlóképpen keressük Kiss Áron tanár úr kolozsvári doktori vizsgájának eredeti, elő még sosem került dokumentumát! Mit tesz egy játékgolyófutó, ugye?!

És végezetül, ám valóban nem utolsó sorban: a magyar gyermek- és ifjúsági könyves kultúra emblematikus szereplője, játékirodalmi munkák, gyűjtemények közreadója, egy időszakban jeles kortárs írók és költők, játékba rejtekező szerzők védő vára, a Móra Kiadó megújulásáról és egy izgalma, új brandet építő vagy ismét erősítő fejlesztő játéksaládjáról, az ún. Plukkidóról olvashatunk, első kézből...

Kriston-Vízi József

X. Szülőnek lenni konferencia

2012 májusa óta, minden évben a gyereknapot megelőző kedden az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, a Magyar Pedagógiai Társaság és a Szülőnek Lenni program közös konferenciát rendez a gyerekeink fejlődése és a szülőség támogatása érdekében, segítésére. A konferenciák célja, hogy a szülőkkel, családokkal kapcsolatban levő szakembereknek nyújtson segítséget, új látásmódot, a gyerekekkel való foglalkozásban, a gyerekek működésének megértésében.

A konferenciák során minden esetben törekszünk arra, hogy a résztvevők is be tudjanak kapcsolódni a témákba a saját tapasztalataikkal, kérdéseikkel, dilemmáikkal. Ezeket a módszereket a 2020 óta online módon tartott konferenciákon is meg tudtuk oldani. Általános gyakorlat volt, hogy a felvezető előadást követő pódiumbeszélgetésekhez kapcsolódtak a résztvevők is, így a mintegy 1,5 órás blokkokban sokféle gondolat, javaslat hangzott el.

A 2021-es konferencia témája a gyerekeink iskolai élete volt, „Élvezd az iskolát” címmel.

Azt kívántuk vizsgálni, hogyan lehet olyan iskolát csinálni, ami a szülőkkel együttműködve fenntartja és növeli a gyerekekben:

- a kíváncsiságot,
- a tanulni akarást és
- a tudni akarást.

A 4 téma, amivel foglalkoztunk

1. Család és iskola – a szülők és az iskola kapcsolata a gyerekek együttes, összehangolt segítésében

- Előadó: Dr. Aáry-Tamás Lajos, az oktatási jogok biztosa.

Kerekasztal-résztvevők:

- Deák Éva, Partners Hungary Alapítvány
- Karsainé Baktai Julianna, Pécsi Meszesi Általános Iskola
- Dr. Rónay Zoltán, az ELTE PPK egyetemi docense
- Somorjai Miklós, Pesthidegkúti Waldorf Iskola

A beszélgetést vezeti Dr. Trencsényi László, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke.

A szülők és az iskola egyidejűleg vesznek részt a gyerekek felnövekedésében, a személyiségfejlődésének, a szocializációjának segítésében. A szorosabb, tudatosabb szülő és az iskolai együttműködés növelheti ennek a folyamatnak a hatásosságát.

2. Iskolai közérzet – az iskolapszichológus, az iskolai szociális munkás, az iskolaőr és a pedagógusok kapcsolata

- Előadó: Dr. N. Kollár Katalin, az ELTE PPK címzetes egyetemi tanára.

Kerekasztal-résztvevők:

- Dr. Golyán Szilvia egyetemi docens, ELTE TÓK, mb. főigazgató-helyettes, ELTE TKK; Magyar Pedagógiai Társaság
- Dr. Jármí Éva, az ELTE PPK egyetemi adjunktusa
- Kalász Judit, iskolapszichológus
- Lendvai Lászlóné, intézményfejlesztő

Az iskolai segítők, pszichológusok, szociális munkások és iskolaőrök mindegyike egyénileg is kapcsolatban van a diákokkal, személyes tapasztalatai hozzásegíthetik az iskolát a hatékonyabb működéshez. A tapasztalataik és a napi tevékenységük összehangolása növelheti az eredményességüket.

3. Gyerekcsoportok az iskolában – a gyerekcsoportok működése, a gyerek szocializációja az iskolában, ennek pozitív befolyásolása

- Előadó: Dr. Tóbiás László, a Károli Gáspár Református Egyetem főiskolai docense.

Kerekasztal-résztvevők:

- Glasshütter Melinda, Aranyiránytű program
- Fóti Péter, a Demokratikus nevelésért és oktatásért egyesület vezetője
- Dr. Nagy Ádám, nevelés- és ifjúságkutató, egyetemi docens
- Révész György, úttörővezető
- A beszélgetést vezeti Dr. Magyar Erika mediátor.

A gyerekek egyénileg és csoportban is szocializálódnak az iskolai éveik alatt, ekkor tanulják meg, hogyan tudnak együtt lenni, kapcsolatban lenni, empatikusnak lenni stb. Elsődleges, hogy nemcsak utólag kell jó módszerekkel rendelkezni az esetleges kortárs kapcsolati nehézségek, konfliktusok kezelése esetén, hanem olyan légkört kell kialakítani, amelyben nem is jönnek létre szélsőséges konfliktusok.

4. A tanítás és tanulás 20 legfontosabb pszichológiai alapelve az alap- és középfokú oktatásban – az Amerikai Pszichológia Társaság által kidolgozott alapelvek.

- Bevezetőt tart: Cserey Miklós, a Szülőnek lenni program alapítója.

Kerekasztal-résztvevők:

- Bereczki Enikő Orsolya, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet
- Csányi Kinga, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet
- Kovács Ivett, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet
- Varga Sándor, az Eötvös József Gimnázium mestertanára

Az alapelvek 5 fő témaköre:

- Hogyan gondolkodnak és tanulnak a tanulók?
- Mi motiválja a tanulókat?
- Miért fontos a tanulásban a szociális környezet, az interperszonális kapcsolatok és az érzelmi jóllét?
- Hogyan szervezhető hatékonyan az osztálytermi munka?
- Hogyan értékeljük a tanulók fejlődését?

A konferencia *Dr. Zsolnai Anikó* egyetemi tanár, az ELTE PPK dékánjának köszöntőjével nyílt meg.

A Konferencia alkalmat adott sokféle nézőpont és gondolkodásmód megjelentetésére, valamint az online lebonyolítás segítségével a résztvevők közvetlen bekapcsolódására is.

A konferencia egyszerre adott lehetőséget a tapasztalatcserére és tudásbővítésre, a fejlődni kívánó, többet akaró pedagógusoknak és szülőknek egyaránt.

Cserey Miklós

Könyvismertetések

Az Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért című őszi program könyvbemutatóján felolvasott recenziók

*Borbély Pecze Bors (szerk.): Társaságról járvány idején.
A Magyar Pedagógiai Társaság 2020. évi évkönyve*

A 2018–2022-es elnökség több modernizációs lépést vállalt fel, mint az új weblap kialakítása, az erőteljesebb jelenlét a közösségi médiában és az évkönyv kiadása. Az új sorozatban 2019-ben jelent meg az első kötet, amely a Társaság 2018-as életét mutatta be. Az Évkönyv célja, hogy elsősorban a tagság, de a nevelésügy, a pedagógia és a civil élet iránt érdeklődő nagyközönség számára is strukturált módon láthatóvá tegye a Társaság évenkénti bontásban közölt működését. Részletesen, de tömören bemutassa az egyes szervezeti egységek önkéntes munkáját. A kötet demonstrálja az elnökség és a többi vezetői testület összehangolt lépéseit, amelyekkel a 130 éves szervezeti hagyományokat, az elődök élő munkásságát ápolja és egyszersmind a civilszervezeti megújulást is próbára teszi.

Nehéz és ugyanakkor termékeny éven van túl a Magyar Pedagógiai Társaság. A 2020-as év első negyedéve járványhírekkel kezdődött és lezárásokkal folytatód-

dott. Nehéz év volt a tavalyi, mert olyan válsághelyzettel szembesültünk, amelyre száz éve nem volt példa, s habár a Társaság már bőven túl van a százéves centenáriumnán a villámgyorsasággal virtuális térbe terelődő közösségi életünk megszerzése komoly alkalmazkodást követelt meg mindnyájunktól.

Az elnökség, az egyes kollégiumok és a szakosztályok, tagozatok életében is megjelent a ZOOM és a kamerába beszélés sokszor üres élménye. Különösen nehéz egy ilyen átállás abban a Társaságban, ahol az átlagéletkor a nyugdíjkorhatár közelében mozog (ld. a tagság összetételéről szóló elemzést a Lakmuszpapír címmel a kötetben!), és a fiatal pedagógus kollégák elvesznek a napi megélhetés és a portfóliókészítés időrabló malmaiban. A Társaság klasszikus szakosztályainak helyére, néha pedig melléjük, egyre dinamikusabban érkeznek a napi pedagógiai gyakorlatban hasznosnak mutatkozó tématerületek. A társasági életünk a felmerülő szakmai témák szemszögéből is átalakulásban van. Voltak olyan szakosztályainak, tagozataink, amelyek kivirultak a digitális tér adta lehetőségek kihasználásával, és sajnos olyanok is, amelyek tovább kókadztak. Nem reagáltunk mi sem másként a koronavírus válság adta távolságtartási szabályok megjelenésére, mint maga az oktatásügy, ahonnét – nem csak Magyarországon – a gyerekek közel ötöde eltűnni látszott.

Az új digitális térben sokat léptünk előre, megújult és működik a Társaság honlapja, közel háromezer ember követi a Facebook-oldalunkat, és végre van saját YouTube-csatornánk is. Ezeknek a platformoknak hála a Társaság élete olyan módon válik nyitottá az érdeklődők felé, amilyen nyitást a hagyományos (nem pandémiás) időben nem tudtunk volna véghez vinni. Rendezvényeink a szakmai tartalom közvetítése mellett talán hozzájárultak mentális egészségünk megőrzéséhez is, amelyet a „Skype-magány” tett próbára 2020-ban, és talán így lesz ez még 2021-ben is.

Hosszú még az út Macondóba. Szervezetet, társaságot vezetni, gondozni per-se jó szélben öröm, ellenszélben viszont sok lemondást és professzionalizmust követelő rutin.

Magyar Pedagógiai Társaság elnöke, 2021. 148 o.

Borbély Pecze Bors Tibor

Kiss Endre – Hudra Árpád – Trencsényi László (szerk.): Abszolút pedagógusok. Új szempontok a XX. századi értelmiségtörténet kutatásához

Unikális vállalkozássá vált, amikor 2007-ben Kiss Endre és Trencsényi László fejében az V. Kiss Árpád Emlékkonferenciát követően megszületett az a gondolat,

hogy a XX. században nemcsak a konferencia névadója, hanem számos más alkotó magyar értelmiségi is fellelhető, akik számára a kiemelkedő művészi és tudományos teljesítmény nem hozott megnyugvást, hanem a pedagógia médiumához fordultak, hogy ott valósítsák meg önmagukat.

Az emberalakítás vágya vezérelte őket. Faragó László Pestalozzi kapcsán fogalmazott úgy, hogy „*A nevelés története kevés pedagógiai lángelmét ismer, kevés olyan géniuszt, akinek az emberalakítás vágya jelentette léte középpontját [...]*”

A tényleges munkát, kutatást 2009-ben megkezdő Kiss Árpád Műhely tagjai úgy gondolták, hogy ez a kitétel (nem feltétlenül ragaszkodva a géniusz fogalmához) az említett kötet 33 értelmiségijének is alapvető életcélja volt. A pedagógiát mintegy művészetként művelték, akik tehetségük révén szabadon éltek a különböző tudások (erkölcsi, esztétikai, tudományos, szakmai) közötti átjárhatóságok (transzferek) lehetőségével, mintegy a világszerűség élményét nyújtva a gyermekek számára, a fogalmat tágabb értelemben is értve, az egyetemista fiatalokig bezárólag.

Nagy nevek névsorát láthatjuk magunk előtt, mint például Kodály Zoltán, Szent-Györgyi Albert, Karácsony Sándor, vagy a talán kevésbé ismertekét is: Vajthó László, Koncz Sándor, Vargha Balázs, s folytathatnánk a sort tovább. A kötet szerkesztői és szerzői tehát úgy gondolják, hogy abszolút pedagógusok léteztek, és talán azt is sikerült felfedniük, hogy ez hogyan volt lehetséges. Munkájukat azzal az önbizalommal adták közre, hogy mint az előszóban írták, projektumuk nyomán átalakul majd a huszadik század eszme- és kultúrtörténete is.

Kaleidoscope Könyvek, 5. Létra Alapítvány – Magyar Pedagógiai Társaság, Budapest, 2022. 2. bővített kiadás, 400 o. Támogató: Takács Etel Pedagógiai Alapítvány

Hudra Árpád

*Janusz Korczak: Mózsi, Józsi, Samu és a többiek.
Tábori történetek Kolónia Michalówkában*

Az európai történelem egyik legizgalmasabb korszaka a 19. század vége és a 20. század eleje volt. A modern kor fordulója. Fordulópont az élet minden területén. Már működtek az új nemzetállamok, az ipari forradalmak ugrásszerűen megváltoztatták a gazdaság és a társadalom szerkezetét, mozgását, az európai szellemi élet minden területe megváltozott, színessé vált. De talán, ami az egyik legfontosabb, a tömegek megjelenése és a termelés, fogyasztás tömegessé válása. Európa népességszáma ugrásszerűen megnőtt, egyre nagyobb tömegek koncentráálódtak a városokban anélkül, hogy a város képes lett volna biztosítani az egészséges lakásokat,

egészséges lakókörnyezetet és a tiszta ivóvizet. Nem is szólva a köztisztaságról, a szeméthyelzetről, az emberi és állati ürülék megoldatlan kérdéséről.

„Még soha nem láttam ilyen egészségtelen lakásokat, pestises lyukakat, mindenféle kórokozók tenyészhelyeit, mint Gängerviertelben. Egyszerűen, elfelejtettem, hogy Európában vagyok” – írja Robert Koch 1892-ben, amikor Hamburg szegénynegyedében járt.

Rendszeresen visszatérő problémát jelentettek a járványok. A hatóságokat a járványok pusztítása lépésekre kényszerítette, hiszen vészhelyzet volt. Foglalkozni kellett a közegészségüggyel és az ezzel kapcsolatos kérdésekkel. Ezek megoldásában elkerülhetetlenné váltak az orvosok, akik nap mint nap szembenéztek a betegségekkel és az emberek állapotával. Ez a folyamat Kelet- és Közép-Európát is jellemzi, sőt talán még erősebbek a negatív hatások a térség fejletlensége miatt. Ide sorolható a lengyel társadalom is, súlyosbítva a helyzetet, hogy az ország mindig kiszolgáltatott volt a nagyhatalmaknak. 1795-ben Poroszország, Oroszország és a Habsburgok felosztották egymás között Lengyelországot. 1807-ben létrejött a Varsói Nagyhercegség, amelyet 1815-ben Lengyel Királysággá alakítottak át Oroszországgal perszonálunióban, és ez a felosztás 1918-ig állt fenn. Tehát Varsó orosz fennhatóság alá került.

A lengyel társadalomtörténet alapvetően meghatározó része a zsidó közösség. A lengyel uralkodók szívesen befogadták a Spanyolországból és a német területekről elűzött zsidókat, akiknek többsége a 15. századtól Varsóban élt. A 19. században Varsó északi részén különálló zsidó városrész volt, a belvárosban nem lakhattak. 1864-ben 72 800 zsidó élt Varsóban. Döntő részük ortodox, hasszid zsidó, akik jiddisül beszélnek. 1878-ban épült fel az első városi zsinagóga Varsóban, amely akkor a világ legnagyobb zsinagógája volt. Lengyelország évszázadokon át az európai zsidóság központja volt. 1914-ben 337 000 zsidó élt Varsóban, a varsói lakosság 38,1%-a.

1910–1911-ben az országban 4 080 000 a zsidók lélekszáma. A világ legjelentősebb zsidó közössége élt lengyel területen. A lélekszám növekedését az 1882-es oroszországi pogromok elől menekülők okozták, akik logikus módon az orosz fennhatóság alatti területre menekültek, oroszul értettek, jiddisül beszéltek, lengyelül nem tudtak.

Szegény, falusi és kisvárosi népesség, amely a napi megélhetésért harcol. A lengyel zsidó kereskedelem, szétszórt, tökehiányos és jellegzetessége, hogy a hitelekből tartja el magát. A lengyel fejlődésben szerepet kapott a nemesség, azaz bekerültek a gyáriparba és a kiskereskedelembe, de sikerességük átmeneti volt. A német és zsidó polgárság asszimilációja eredménytelen volt, így a fejlődés lelassult, a lengyel nemesség csalódott, nem vállalkozott, a kapitalizmust idegennek tartotta. A zsidó tömegek asszimilációja nagyon nehézkes nemcsak azért, mert a nyelvet, a szokásokat nem ismerték, hanem az antiszemitizmus miatt is.

A lengyel zsidóságon belül volt egy csoport, akik a zsidó felvilágosodást képviselték, ők a Haskala képviselői. Haskala magyarul bölcsességet, műveltséget jelent. Aktivistái a maszkilimok voltak. A Haskala-mozgalom arra ösztönözte a zsidókat, hogy világi tudásra tegyenek szert, tanulják meg az európai nyelveket és a héber nyelvet, lépjenek be a mezőgazdaság, kézművesség, művészet, tudomány területére. A maszkilimok tanterveket készítettek, amelyekbe beépítették a zsidó tanulmányokat, de a világi tudásra, a modern nyelvekre és a gyakorlati munkavégzésre helyezték a hangsúlyt, mindezt azért, hogy segítsék a zsidók beilleszkedését a társadalomba. Kifejezetten ösztönözték a zsidók szakmaváltását; a pénzkölcsonzás, a kereskedelem helyett a nagyobb szakképzettséget igénylő szakmákra váltásukat. Ez a mozgalom nem maradt hatás nélkül a 19. század végén sem. A racionalizmus, a liberalizmus, a gondolkodás és a kutatás szabadsága a jellemzői ennek a felfogásnak. Az emberiséget felnőttként kezeli, aki jó és rossz is. Léteznek univerzális emberi értékek, van univerzális erkölcs. A maszkilimok ezek alapján a közösségi oktatás és a kulturális reformok terjesztői voltak.

A fent vázolt világba születik bele Henryk Goldszmit, azaz Janusz Korczak. Családi hagyomány a Haskala szellemisége. Ez egyben egy polgári liberális világot jelentett, humanista szemléletet, amelynek szerves része a szolidaritás, a szegények segítése. A család több generáción át Lengyelországban élt, és egy jómódú asszimilált zsidó család volt. Apja Varsó jó nevű ügyvédje volt. Nagypapja vidéki orvos volt, ami a 19. század első felében kivételes pálya volt egy zsidó számára. Ez volt a meghatározó eszmei világ Korczak számára, ebben szocializálódott. Amikor apja az örültek házába került, gyökeres változás következett be a 12 éves gyerek életében. Tanítani kezdett, hogy részt vegyen a család fenntartásában. Apja néhány év múlva öngyilkos lett, és talán ez a forrása annak, hogy orvos lett, tudatosan gyermekorvos. 10 éves varsói praxisa során szembesült az antiszemitizmussal, a cári megszállás alatti zsidó gyerekek sorsával, ügyével. Tulajdonképpen 18 éves korától kezdett el foglalkozni a nyomornegyedek gyermekeivel, gyakran beszélgetett az utcán csavargó gyerekekkel.

Nyitott szemmel járó orvos volt, aki tudta, hogy fizikai gyógyítás nincs lelki gyógyítás nélkül. Figyelt és igyekezett megérteni a valóságot. A tények megfigyelésének szigora jellemezte.

A legkisebb jelekhez is ragaszkodott, élénken érdekelték a páciensei életének legegyszerűbb, legjelentéktelenebbnek tűnő napi eseményei. Csodálattal vette tudomásul a gyermeki világ mélységét, intelligenciáját és egyediségét. Dogmáktól és bármilyen rutintól távol ismerkedett, összegyűjtötte és rendszerezte a tapasztalatait a varsói szegény gyerekek viszonyaival kapcsolatban. Az újszülöttnél is jól körülhatárolható személyiséget látott. Minden gyerekben, akit vizsgál és megfigyel, az egész embert látta. Nemcsak egészségügyi tudása volt, hiszen aktív hallgatója volt

annak a repülő egyetemnek, ahol pedagógiát tanult. Lengyelországban a 19. század végén több földalatti egyetem működött, ahol a hallgatók a modern ismereteken kívül a kritikai gondolkodást is elsajátították. Korczak pedagógiai tudása bővült svájci útja kapcsán is.

1900-ban barátságot kötött Ludwig Licinski költővel és – nem utolsósorban – néprajzossal, akivel együtt járták Varsó szegény kerületeit, és szembesültek a gyerekek körülményeivel. A gyerekeken keresztül meg kellett ismerniük ezt a marginális világot az odatartozó felnőttek világával együtt. Korczak beszámolt a tapasztalatairól *Varsó nyomorúsága* című riportgyűjteményben, amelyek kiváló szociográfiai írások. Az *Utazó* című gyűjteményben 7 fejezetet tartalmazó írást publikált Gyermek és oktatás címmel. Ezekben az írásokban megtaláljuk az oktatással, neveléssel kapcsolatos észrevételeit, kritikáját és koncepcióját.

1901-ben Korczak megjelenteti első könyvét a varsói szegény gyerekekről *Az utca gyerekei* címen. A gyerekárusokról, gyerekkoldusokról, utcagyerekekről ír. 1898 és 1905 között 480 cikket, esszét, sorozatot publikál a varsói szegények világáról.

Örízve és továbbadva a család haskala hagyományait, aktívan bekapcsolódott azokba a lengyel mozgalmakba, amelyek a gyerekekről szóltak. Ebben az aktivitásában alapvető motívumot jelentett saját nem kevés személyes tapasztalata.

Lengyelországban a 19. század végén több gyermekvédő szervezet alakult. 1880-ban a Gyermekbarátok Társasága, 1882-ben a Nyári Táborkok Társasága, 1884-ben a Szegény Anyákat és Gyermeküket Gondozó Társaság, 1906-ban a Gyermekvédő Társaság, amely 5000 elhagyott gyerekről gondoskodott.

Janusz Korczak a Nyári Táborkok Társaságában vett részt aktívan. Ennek a társaságnak a története nem egyszerű. 1882-ben Stanislaw Markiewicz nyári táborkokat szervezett gyerekeknek. Ő az a lengyel orvos, aki létrehozta az iskolaorvosi rendszert és a városi higiénia elkötelezett képviselője volt. Az egyik első orvos, aki a lakosság egészségügyi állapotát vizsgálta, és így jutott arra a felismerésre, hogy a külváros gyerekeit jó levegőre kell küldeni. Példa már létezett, 1876-ban Walter Bion zürichi plébános volt az úttörő, aki szegények számára nyári vakációt szervezett.

A Lengyel Királyság területén A Nyári Táborkok Társasága nem működhetett az orosz hatalom engedélye nélkül. Az engedélyre 15 évet vártak. 1897-ben engedélyezte az orosz hatalom a táborkok létét. Az első táborkban 54 fő vett részt. Általában a résztvevők elhelyezése baráti kastélyokban történt. Ezek a táborkok nagy mecénatúrával működtek, de állami támogatást is élveztek. Markiewicz orvosokat, pedagógusokat toborzott, részletes utasításokat dolgozott ki az orvosok és nevelők számára, akik ezekben a táborkokban dolgoztak. Megállapította a gyerekek számára az egészségügyi minimumokat és a táplálkozási előírásokat. A táborkok fő

célja: egészségügyi oktatás, testedzés, szokások alakítása, érzékenység felébresztése, szocializáció volt.

Janusz Korczakot 1904-ben gyermekfelügyelőként alkalmazták a zsidó szegény gyerekek számára szervezett táborban. Így kerül Michalowkába. Michalowka Lublintól 27 km-re van. Varsó Lublin távolsága 154 km. Tehát egy varsói gyerek számára ez megfelelt egy világ körüli utazásnak, teljesen más világot jelentve számára a mindennapi életével összehasonlítva.

A magyar olvasó egyre több Janusz Korczak-művet olvashat. Ebben az évben két kötettel is pótolta a könyvkiadás régi tartozását. *Matyko király a lakatlan szigeten* című művét a Móra Kiadó adta ki. A Magyar Pedagógiai Társaság pedig *Mózi, Józsi, Samu és a többiek* című írását.

„Sokat köszönhetek a nyári táboroknak. Itt találkoztam először gyermekcsoporttal és tanultam meg önálló munka során a pedagógiai gyakorlat ábécéjét.” (Korczak: *A nyári tábor*, 2.) Írja az az ember, aki már sok ismerettel rendelkezik ezekről a gyerekekről úgy egészségügyileg, mint szociálisan. Gyerekkorától tanított és pedagógiát tanult. Lehet, hogy mégsem eléggé felkészült a feladatra? Mik a nehézségei?

Nincs kötött program arra, hogy meg lehet-e jegyezni harminc nevet és arcot, hogyan lehet észrevenni a szerény, visszahúzódó gyereket, hogyan lehet megfékezni a gyerekeket, hogy ne legyenek önvészélyesek, hogyan lehet megoldani az egyenruhák ügyét. A gyerekek asztal köré ültetése az étkezéseknél is komoly feladat, kell-e ültetni őket vagy üljenek úgy, ahogy akarnak; vagy meddig lehet őrizni a gyerekeket a hálóteremben lefekvéskor. A gyerekközösség követelményei nem mindig esnek egybe a nevelő értékrendjével, hogyan lehet megakadályozni azt, hogy a gyerekek eldugják a pénzüket, amit az érkezéskor le kellett adni a nevelőknek.

Ezek a gyerekek még soha nem hagyták el a koszos, rossz levegőjű várost. Ezek a gyerekek még soha nem éltek szervezett keretek között, nem ismerték az erdőt, nagy részük nem ismerte a higiénéit, nem ismerték önmaguk lehetőségeit. Ők a szegénységet, a nyomort, a szülői munkanélküliséget, az éhínséget, a gyermekmunkát, a korai felnőttkort, a fizikai erőszakot ismerték. Nem betörni kellett őket egy felnőtt által dirigált, fegyelmezett rendbe, ahol azért élmények érik őket, hanem felismertetni, megértetni velük, hogy sok mindenre képesek.

A *Mózi, Józsi, Samu és a többiek* napi élményei róluk szóló anekdoták, tanúságtételek gyűjteménye. Ez a Korczak-mű, ami ifjúsági regény is lehet, de a felnőtteknek is szól, és igen sok pedagógiai jótanácsot is ad. Korczak legfontosabbnak azt tartja, hogy ezek a gyerekek átéljék a szabadság élményét, de meg kell velük értetni, hogy a szabadság mennyire összetett.

„A fiúk az első napokban gyakran hallják a kellemetlen »nem«-et, míg meg nem tanulják, hogy mit és miért nem szabad. Utána már egyre kevesebb a tiltás

egyre nagyobb a szabadság” – írja Korczak. (Janusz Korczak: *Mózsai, Józsi, Samu és a többiek*, 12.) A hirtelen felmerülő szabadság veszélyezteti-e a gyerekeket? Egyes gyerekek jól alkalmazkodnak a szabadsághoz, másoknak nehezebb lesz és elbizonytalanodnak. A nevelő egyik legfontosabb feladata, erre figyelni.

Címszavak a tábor életéből: erőd, fürdés, napirend, étkezés, levélírás, újság, koncert, magatartás, osztályozás, bíróság.

Ezek közül két elemet emelnék ki: az újságot és a bíróságot. A tábori újságról a könyv 13. fejezete szól. A fejezet címe: „Michalówka” újság. A fiúk miért beszélnek rosszul lengyelül? A szomorú zsidó nyelven is szomorú (39.) Ezt az újságot a nevelők írják és postai borítékba teszik, mintha a tudósítások Varsóból érkeztek volna.

Rövid tömondatokban szerepelnek a tábor napi életének hírei.

„A fiúk botladoznak és betörtek egy ablakot. A gazdasszony nagyon mérges volt.”

„A kis Mamelok felmászkal az ablakba, és bebámul a konyhába.”

„Wajnberg kilyukasztotta a sapkáját; lyukas sapkában fog járni, újat nem kap.”

„Stabholz sok vizet ivott a tojásra, gyomorfájást fog kapni, és lehet, hogy egy egész kanál ricinust is meg kell kapnia.” (39.)

Nincsenek fellengzős, körülményes megfogalmazások, szép leírások, lírai fordulatok. Egyszerű nyelvhasználatról van szó, figyelembe véve azt a tényt, hogy ezeknek a gyerekeknek egy része nagyon rosszul beszélt lengyelül, hiszen az orosz területekről menekült zsidók beszélt nyelve a jiddis volt. Korczak, az asszimilált zsidó, az asszimiláció egyik fontos kérdésének tartja az adott ország nyelvének ismeretét és használatát.

„Reggeli, uzsonna, vacsora – mindent ebédnek hívnak. És akárhányszor megszólal a csöngő, vidám kiáltással szaladnak: – Ebéd! – Honnan tudhatnák, hogy a különböző napszakokban fogyasztott ételeknek más-más neve van, amikor otthon, ahányszor csak éhesek, mindig ugyanazt a kenyérdarabot kapják cukrozatlan teával.” (40–41.)

„De vannak olyan utcák Varsóban, ahol csak akkor hallasz lengyel szót, ha a házmester csúful átkozódik, hogy a zsidó porontyok összeszemetelték az udvart.” (41.)

Felhívja a figyelmet arra, hogy ezeket a gyerekeket senki nem tanítja beszélni. Ebben nincs szándékosság, erre egyszerűen nincs idő. A lengyel vidék tanítja őket. Korczak nem a magas lengyel irodalmi nyelvet kívánja terjeszteni ezek között a gyerekek között, sőt hangsúlyozza, hogy a zsidó zsargonnak is helye van ebben a gyerekközösségben. Nemcsak a zsidó gyerekért áll ki, így ír:

„És, amikor egy lengyel vagy zsidó gyermek boldogtalan a világban ugyanazzal a kifejezéssel gondolja, hogy ő szomorú.” (41.)

Ebben az újságban a nyári táborok rendszeréről is szól cikk, amely tájékoztat arról, hogy mióta léteznek ezek a táborok, mennyibe kerül, ki gyűjti a pénzt, miért ők.

„[...] mert az emberek szeretik őket, és hisznek nekik, és ugyanúgy megválasztották őket, ahogyan ti is megválasztottátok Mihalówkában bírának: Presmant, Plockit és Frydensont.” (41.)

De kik is ezek a fiúk? Ők a tábori bíróság bíró tagjai. A bíróságra szükség van, hiszen ennyi fiú között természetesen a napi veszekedések és a verekedés. A bíróság az önigazgatás és önkormányzatiság szerve. Korczak azért hívja életre a bíróságot, mert felmérte azt, hogy ahol sok gyerek van együtt, ott konfliktusok keletkeznek és azokat csak úgy lehet megoldani, ha létrejön a gyerekek igazságos és jogaikat védő testülete, a bíróság. Mivel a tábori közösség tagjai a nevelők is, így rájuk is vonatkozik a bíróság minden döntése. „Három bíró van: őket a fiúk szavazással választották ki maguk közül. A szavazás hetente megismétlődik, eredményei a táblázatban láthatók. A fiúk láthatóan csak a harmadik héten választottak olyan bírót, akikkel elégedettek voltak, mert ugyanazokat meghagyták a negyedik hétre is. Az ítékezés az erdőben vagy a verandán zajlik, a bírák egy asztalnál székeken, a vádlott és a tanúk egy hosszú padon ülnek, a közönség pedig a pad mögött állt. A törvényszolgák ügyelnek a rendre. A nevelő, aki az ügyész és az ügyvéd szerepét egyaránt betölti, mindent feljegyez egy vastag, fekete kötésű jegyzetfüzetbe. A bírósági tárgyalás után a bírák tanácskozni vonulnak, az ítélet kihirdetését pedig csöngő hirdeti.”

Íme egy pár ügy:

„Gyerekek az erdőn túlra mentek, nem hallották a csengőt és elkéstek a reggeliről. Verekedés. Vita a reggeli ágyazás körül. Egyik gyerek megdobálja követ a másikat. Éjszakai hangoskodás.” – Ezek az ügyek elsősorban a gyerekeket érintik, akiknek joguk van ahhoz, hogy beleszólhassanak az őket érintő kérdésekbe. Ez is a gyerekek egyenjogúsításának kiindulópontja. Az újság és a bíróság a későbbi korczaki gyermekotthonokban alapvetően fontos eszköze volt a citoyen nevelésének és a részvételi demokrácia alakításának.

A tábor kiemelkedő esemény a gyerekek életében. Új társakkal, új nevelőkkel, új környezettel találkoznak. A gyerekek szocializációjában kulcsfontosságú lehet. Identitásukat építi. Tapasztalatok révén tanulnak. A táborban a gyerekek nagyfokú cselekvési szabadságot kaptak, de azt is megtanulhatták, hogy a szabadság néha büntetés is lehet. Ki lehet lyukasztani a sapkát, de nincs helyette másik.

Mózsi, Józsi, Samu és a többiek azok a varsói gyerekek, akik eljutottak Michalówkába 4 hétre. 150 fiú története, akik közül 30 gyerekért felelt Korczak.

Magyar Pedagógiai Társaság, Budapest, 2021. 80 o.

Simon Mária

*Bogdán Péter: A romák oktatása a pedagógiai szaksajtó tükrében
1978 és 1997 között*

Szeretném az elején elmondani, hogy több szempontból is érintett vagyok. A szerző a barátom, a munkatársam, és a számos közös vonásunk mellett annyit említenék meg, hogy a főváros két legtávolabbi pontján ugyanazzal, tanodai munkával foglalkozunk. Ő Budaörsön, én Újpesten. Érintettségem a könyvvel és leginkább a vizsgált időszak témájával is érdekes. Édesanyám, néhai Rácz Gyöngyi a vizsgált időszakban, 1978–1990-ig az Országos Pedagógiai Intézet „cigány témafelelőse” volt. 1986-tól az „Eötvös József” Cigány–Magyar Pedagógiai Társaság elnöki posztját is betöltötte haláláig, 2013-ig. Így gyerekként ismertem a könyvben szereplők színe-javát. Anyám vágyát Péter teljesítette azzal, hogy a neveléstudományok doktora lett. Dr., ez az a két betű, amiben a romák nem igazán bővelkednek. Tulajdonképpen nemzetiségünk értelmisége is csak most kezd megizmosodni, válik lassan közösséggé.

A maga nemében páratlan vállalkozás ez a könyv. Óriási kutatómunka és szisztematikus vizsgálódás eredménye. Górcső alá veszi az 1978 és 1997 közötti pedagógiai szaksajtót, melyre Péter nyolc oktatási modellt állít fel. Ezt vizsgálja úgy, hogy közben – számomra ez a legérdekesebb – kommentekkel látja el, egy kevert műfajú, érzékeny határmezsgyén a tartalmi leírás és a vélemény között. Nem bántó, mégis érthető, hogy milyen változásokon mennek át a cigány tanulókról szóló, általában gyakorlati tapasztalatokra épülő írások, vélemények, ajánlások. Csodálom, és kicsit irigykedem is elemzéseire, lényeglátására. Lehet, hogy a laikus számára kicsit száraz és nehéz olvasmány, viszont a téma iránt érdeklődők számára igazi információkkal teli csemege. Ahogy céljait írja: *„A hazai neveléstudományban és közéletben hosszú évtizedek óta vitatkoznak arról roma és nemroma értelmiségiek, oktatáskutatók, neveléstudósok, oktatási és nevelési szakértők, elméleti és gyakorló pedagógusok, közírók: miként lehetne elősegíteni – magyarországi és európai szinteken – a roma származású gyermekek/tanulók iskolai sikerességét, ezért az értekezésben az – előbbieken jelzett – diskurzus – roma gyermekek iskolázási problémáira adott – elméleti és gyakorlati válaszait, illetve azok médiareprezentációját, kívántam összegezni 1978 és 1997 között.”*

Bogdán Péter könyvét, amely tulajdonképpen doktori disszertációjának szerkesztett változata, szeretettel és tisztelettel ajánlom Önöknek, pedagógusoknak, a jövő nemzedékét felnevelőknek.

Magyar Pedagógiai Társaság – Eötvös Loránd Kutatási Hálózat, 2021. 290 o.

Molnár István Gábor

*Csiszár Miklós (szerk.): Hatvan év a katedrán.
Tölgyesi József 80. születésnapjára*

Lehet, hogy van méltóbb köszöntés, de ez a könyv olyan tisztelgés és emlék, amelyet csak a legkiválóbbak kaphatnak. Örömmel és szeretettel olvastam, mert az ünnepelt Tölgyesi József példáján keresztül arra kényszerít, hogy tisztelegjünk az előtt a tanító, tanári, egyetemi oktatói réteg előtt, akik nemcsak saját példájukkal, hanem egész dolgozó évtizedekkel olyan életutat mutattak környezetüknek, amelynek követése sokakat emelt ki az adott környezetből és tett új értékek létrehozójává.

A tizenhét helytörténeti, iskolatörténeti, Veszprém megye értékeit bemutató tanulmány tiszteleg olyan szellemi műhelyek előtt, melyek létrehozója, kitalálója, motorja vagy szorgos szolgálója volt az ünnepelt. A szerzők többsége helytörténeti kutató és fő foglalkozásban tanár, könyvtáros, levéltáros, egyetemi tanár, közgazdász, meteorológus, történész, magas rangú katonatiszt, óvodavezető, levéltáros. Ez nagyszerű és méltó köszöntés. Köszönet a korábbi évekért, együttes munkáért, de egyben értéket teremt múltunk egy-egy fontos, majdnem elfelejtett pontjának, a szeretett településnek, segít egy-egy pedagógus egyéniség megismerésében, hozzájárulás a település helytörténetének gazdagításához.

Ez a kiadvány folytatása és ezért része annak a pedagógusi, helytörténeti, kutatói, tanítói, tanári, egyetemi oktatói életútnak, amelynek sok kiemelkedő része volt az összevont iskolákban kezdő tanítótól a főiskolai docensig és a több egyetemen oktató elkötelezett pedagógusig.

Mindez Városlődről, a bakonyi erdészházból indult, és ugyanúgy 1–8 osztályos összevont osztállyal kezdődött, mint későbbi tanítói életpályája első éveit és kisiskolai munkahelyeit. Igazi mélyvíz egy pályakezdőnek, ahol naponta óránként több tantárgy anyagának feldolgozását kell vezényelni, segíteni, megosztottan figyelni, és erre mind készülni. Iskolásként az összevont általános iskolai osztályból a veszprémi Lovassy László Gimnáziumba került, majd a sümegi gimnáziumi érettségi és a székesfehérvári tanítóképző a következő állomás, mert akkor ilyen célból indítottak 4., tanítóképzős osztályt, tanulmányait itt végezte. Gyakorló évét Mánfán 2–4. összevont osztályban teljesíti, így Esztergomban tanítói oklevelet szerez. Kisvárhelyen 1–8. osztályt, Gyepükajánban 5–8. osztályt, Csabarnék–Nyírespusztán 1–8. osztályt tanít, és emellett végzi el a biológia–földrajz szakot. Kérdés, hogy a későbbi főiskolai docensnek, egyetemi vendégtanárnak kell-e jobb iskola, gyakorlóhely az ilyen mélyvízes pályakezdésnél? Nem. Tölgyesi József persze erre is rátesz: az ELTE pedagógia szakának elvégzésekor már Veszprémben az egyetemen óraadó. Közben Kertán és egymást követően Veszprém két nagy, meghatározó iskolájának igazgatója. Az 1300 tanuló iskola nem kis kihívás volt ekkor. Így és emellett doktorál *summa cum laude* minősítéssel pedagógiából.

Iskolaigazgató Nemesvámoson, majd Székesfehérváron főállású főiskolai docens, a győri tanítóképzőben főiskolai docens, vendégtanár a Selye János Egyetemen, a losonci Pedagógus Akadémián, a szegedi tanárképző karon, és a Veszprémi Hit-tudományi Főiskolán is.

Felvetődik a kérdés: ennyi munka mellett mire futotta még egyáltalán? Renge-tegre. Fiatalon a kis falvak életének lelkes szervezője, igazi fáklya, később nagyobb iskoláiban már a tudomány és a tudatos pedagógiai gyakorlatfejlesztés felé is fordul figyelme. Mindenhol műhelyt, innovatív közösséget szervez maga köré, magával ragadja munkatársait, együtt is publikálnak, fejlesztő munkát végeznek. Iskola-teremtőként bekapcsolódik a Zsolnai ÉKP- és NYIK-programba, ahol komoly fejlesztéseket valósítanak meg. Majd az OOK mintaiskolájaként működnek, de iskolatévé-órákat vesznek fel vele.

Mi fér bele még ebbe az életpályába? Rengeteg. Közel ezer publikáció, előadás, megnyitó beszéd, kiadvány, tanulmány. Pedagógiai, helytörténeti, iskolatörténeti munkák hosszú sora. Alapítója, segítője, tisztségviselője a megyei múzeumba-rát körnek, a megyei honismereti egyesületnek, a zirci múzeumbaráti körnek, kulturális asztaltársaságoknak. Ne hagyjuk ki, hogy szakmai, közéleti munkásságának fontos része, melynek keretében közel négy évtizeden át a Magyar Pedagógiai Társaság Veszprémi Tagozatának titkára. Elismerés és köszönet érte. Javaslatára alakul meg a megyei neveléstörténeti társaság, szerkeszti az általa kezdeményezett Neveléstörténet folyóiratot, de szervezője és előadója számos neveléstörténeti konferenciának, programnak. Ki kell emelni az MTA Veszprémi Területi Bizottsága neveléstörténeti munkabizottságában végzett tevékenységét, titkári feladatkörét.

Minapi beszélgetésünket idézhetem. Most már nem dolgozik az egyetemen. Hanem mit csinál? Sorra dolgozik befejezetlen munkáin, tele van feladatokkal részben megkezdett tervekkel, egész életpályája tapasztalatainak továbbvitelével. Tizenhét írás, tanulmány, kutatás, visszaemlékezés, új publikáció köszönti Tölgyesi Józsefet nyolcvanadik születésnapja és mérhetetlenül gazdag életpályája alkalmából. Tisztelegve a tanító, az iskolateremtő, a kutató, az értékes embereket maga köré gyűjtő tanár előtt.

Abban a korban indult el az erdészházból, amikor – rengeteg problémája mel-lett – el lehetett indulnia egy másik úton. Működött egy pozitív társadalmi mo-bilizáció. Ezt az utat ő megjárta. Kövezte magának és a vele haladóknak is. Egyre jobbra, gazdagabb vidékekre vezető utat keresett. Ezen az úton sokan követték, választották példaképüknek, büszkék barátságukra vagy arra, hogy évekig együtt dolgozhattak vele, tanultak tőle csendes, okos szavakat, emberi hangot, szakmai elkötelezettséget, szorgos munkát.

Életének eddigi munkás hatvan éve küldetés volt, melyet maga választott, épített fel, csiszolt értékes életműre, amely még koránt sincs befejezve. Hát itt a feladat kedves Tölgyesi doktor! Csináld tovább mindannyiunk, a kis Veszprém megyei falvak, a majdnem elfelejtett tanítók, a még fellelhető helyi értékek feltárásában, kutatásában, tapasztalataid összegzésében.

Nem tudom, hogy emeltek-e szobrot a falusi tanítónak. Az ilyen Tölgyesi Jós-kákról kellene megformálni, aki munkássága minden szakaszában egész közösségeket cipel magával, szolgál, épít, oktat, vezet, velük alkot. És közben szolgál. Mint egy miniszter a szó igazi jelentésével. Elismerés érte!

Tölgyesi József barátai és tisztelői, 2021. 253 o.

Novák István

Kardos Ferenc: Az alagút végén

Mint egy tiszta vizű, erdőn, mezőn, lakott falvak mentén zubogó áradat, olyan ez a könyv, nem lehet szabadulni az emlékek, helyek, történetek színes kavalkádjának hatásától.

A könyv folytatása Kardos Ferenc *Van kiút* címmel megjelent első kötetének, amelyben gondozotti élete volt a középpontban. Sokat mondó cím, az alagút vége arra utal, ami a legfontosabb Kardos Ferenc életében, keresni a megoldásokat, figyelni, tanulni. És egy kicsit összegezni, de talán nem tévedek, ha azt gondolom, hogy ez a könyv egy kis összegzés, de nem lezárás, lesz folytatása.

Család nélkül élni, felnőni, embert, gyereket próbáló sors. Kardos Ferenc szerencsésnek mondható, írásaival (is) igyekszik feldolgozni a rá mért sorsot, a gondokból, az akadályokból, bajokból tanul, felhasználja a továbblépéshez. Szeretné – ezért dolgozik –, ha mindazt, amit átélt, tapasztalt, a rábízott fiatalok az ő segítségével tudnák hasznosítani. A könyv azért is nagyon érdekes, mert megismerjük az író életének számos állomását, kedves helyeinek a történetét, pl. Vácról nagyon színes, szemléletes leírást olvashatunk, vagy Gic Hathalomról, ahol kisgyermekkorát töltötte. Be kell vallanom, a könyv elolvasása után kezdtem el keresgetni az érdekes nevű települést. A legtöbb, amit megtudtam, hogy megszűnt a vasútállomása, nagyon kis település volt, de fontos állomása a szerző életének.

Szülői háttér, segítség nélkül, nagyon hamar rá kellett jönnie, hogy csak saját magára számíthat. Mindjárt a könyv elején van egy mélyen megrázó mondat. A gyermekét az intézetben meglátogató anya megy el, gyermeke néz utána, még egy visszanezésre, búcsúintegetésre várva, de az anya, aki tudta, hogy fia az ab-

laktól nézi, vissza se tekintve megy el, mégis, anyja halála után vállalja a temetést, megpróbálja életének ezt a szálát is tisztességesen kezelni.

Sok küszködés, sok próbálkozás után jutott el oda, hogy kötelességének érezte, érzi, hogy mások hasonló útját megkönnyítse. Nagyon komolyan el kellene gondolkoznia a szakmának azon, amit Kardos Ferenc a lakásotthonokról ír, mik a buktatók, milyen választási lehetőségekkel kellene a szakmának rendelkeznie. Talán érdemes lenne azokat is megkérdezni, akik közelről, belülről látják ezt a világot. Jogos büszkeséggel ír azokról a növendékeiről, tanítványairól, akik életútját deviancia „fűszerezte”, de akik segítséggel, sokan közülük Kardos Ferenc segítségével tudtak, tudnak váltani.

A legfontosabb könyvében a rá bízott fiatalokért érzett felelősség, az az elhivatottság, amivel, mindig a nehezét választotta, választja.

Nagyon érdekes, része a könyvnek az interjú volt nevelőjével, kollégákkal. Mindenki szívesen beszélt vele, ritkán fordul elő az életükben, hogy őket kérdezzik, ez a volt gyermekfelügyelőre is vonatkozik. Két, életének fontos személyét külön is meg kell említeni:

Trencsényi Lászlót, aki mentor, barát, segítő, első olvasó, aki inspirálója Kardos Ferenc írásainak.

Zsut, aki élete, szerelme, párja. Csodálatos, hogy milyen szoros kettőjük bizalma, együtt gondolkodása, és mindenképp felett szerelme, szeretete.

Magyar Pedagógiai Társaság, 2020. 60 o.

Aczél Anna

Szőcs Judit: Eszményért, hitért, életért

Ki ez a Szőcs Judit? „[...] mosolygós tekintetét szigorú szemüvege mögé rejtő matematika tanárnő a helyi (Kolozsvár), sőt! erdélyi civil mozgalom kulcsszereplője, egy időben a romániai magyar pedagógusok szervezetének alelnöke, ma a Gál Kelemen nevét viselő oktatási központ mindenese [...]” – írta róla a közelmúltban Trencsényi László.

Valóban. Szőcs Judit Kolozsváron élő kollégánk, aki 1959-ben a Bólyai Tudományegyetemen szerzett diplomát. Az elmúlt évtizedekben általános és középiskolában gyermekek nemzedékeit tanította matematikára románul is, de főleg magyarul. Volt beosztott tanár, iskolavezető, majd 1991-től a Romániai Magyar Pedagógus Szövetség egyik meghatározó vezetője több évtizeden keresztül – tanári munkája mellett.

2020-ban jelent meg *Eszményért, hitért, életért* című kötete. Már a könyv címe is figyelmet kelt, s ha tudjuk, hogy ez a cím Bartalis János erdélyi költő versének egyik sora az alábbi szövegkörnyezetből való:

„Ez olyan idő, hogy százszor kell meghalni

Eszményért, hitért, életért

Ezerszer meg kell lakolni...” – sejtetni engedi, hogy izgalmas olvasnivalóra készülhetünk.

Valóban. Szócs Judit ebben a könyvben életének, pályájának, küzdelmeinek, örömeinek állomásait tárja elénk – törekszik (?) társadalmi háttérrel tenni ezt.

Judit azon még élő kevesek közé tartozik, akiknek még személyes élményeik vannak a II. világháború bombázásairól, az országokon átvándorló menekülésről, az 1945-ös bujdosásban töltött karácsonyról. A menekülés idején született kisöccse, elhurcolt – s csak 1947-ben visszatért – édesapja, a háború után két kicsi gyermekkel küzdő édesanyja – mind életének része.

A szerző nemcsak a pedagógus élet mindennapjairól ír, de visszaemlékezéseiben képet kapunk arról az embert próbáló küzdelemről is, amit a kisebbségi létben az önbecsülés és az emberi méltóság megkövetelt. Bepillantást kapunk a tanári munka hétköznapijaiba, s elénk tárul az a munka is, amely a hazaszeretet, a magyarságtudat, a nemzeti összetartozás határokön átívelő megvalósítását szolgálja.

Mit tehet a pedagógus, ha a magyar tannyelvű középiskola ballagásán nem lehet magyarul szólni? Mit tegyen a tanár, ha a Kolozsvár főterén álló Szent Mihály templom és a Mátyás szobor „régészeti feltárások” centrumába kerül?

De olvashatunk a szórványtelepüléseken élő gyerekek számára létrehozott kollégiumokról, a Kallós Zoltán Alapítványról. Patinás középiskolák, neves tanárok emléke is helyet kap a könyvben. Megtudhatjuk, hogy Szócs Judit a Gál Kelemen Oktatási Központ vezetőjeként ezerszálú szakmai kapcsolatot alakított ki magyar intézményekkel: a Magyar Pedagógiai Társasággal, főiskolákkal és egyetemekkel a kolozsvári és 6 erdélyi megye magyar pedagógusainak a szakmai képzései megvalósítása céljából.

Kamatoztatta széleskörű tapasztalatait az MPT Szakmai Kollégiuma tagjaként.

Kiderül róla az is, hogy egész életén át vonzódott a versekhez, a színjátszáshoz, megtudjuk a könyvből, kik a kedvenc költői. Az utóbbi évtizedben önálló irodalmi estjei vannak Erdély-szerte, sőt Szlovákiában is fellépett.

A felsoroltakon túl is sok minderről képet kapunk a könyvből, természetesen Judit egyénisége is elénk tárul, amely egyenes és kemény. Befejezésül számvetést csinál élete, munkássága számbavételével, személyes sorsa összegzésével.

A mérleget mi is felállíthatjuk a könyv elolvasása után: egy küzdelmes, tartalmas, eredményes megismételhetetlen élet példás emberségről ad számot Szócs Judit könyve.

Kinek ajánlom olvasásra? Azon kollégáknak, olvasni szeretőknek, akiket érdekel:

- egy küzdelmes élet;
- a pedagógus munkája;
- az erdélyi pedagógusok élete;
- aki képet akar kapni 80 év méltósággal leélt életepizódjairól, s a korról, amelyben ez eltelt a 20. és 21. század éveiben Európa közepén.

Exit Kiadó, Kolozsvár, 2020. 176 o.

Hatvani Istvánné

Farkas Annamária: Egész nap játék. Drámapedagógia az óvodában

A drámajáték divatos is és nem is. Ez a paradoxon a hétköznapi élet ellentmondásos helyzetének ismeretével oldható fel. A művészetek beépülése a gyakorlati pedagógiába – a szó legnemesebb értelmében – divat, hiszen sokan felismerték, hogy az interaktív jelenlét biztosítja igazán a gyermek bevonódását, hogy a tényleges cselekvéssel lehet a tudást (elméleti és készségszintű tudást egyaránt) adaptívá tenni.

Sokféle művészeti ág képes ezt az „elvárást” betölteni. Igazán hatékony az, ha a művészetek mindegyike megjelenik a mindennapokban. A dráma mint műfaj azt a sajátosságot hordozza, hogy önmagában is komplex. Minden benne van, vagy benne lehet, amely bármely, egyedülálló művészeti területben megtalálható. Jelen van az irodalom (mese vagy dráma, esetleg báb formájában), a zene, a mozgás, vagy ezek összekapcsolása, a beszéd, illetve a verbális és nonverbális kommunikáció széles spektruma, ott van az ábrázolás, vagy mindezek együtt.

Ugyanakkor kérdés, hogy mindezt az óvodában hogyan lehet megvalósítani. Ennek elemzésére és bemutatására vállalkozik Farkas Annamária, a szerző. Kevesen ismerik ennek gyakorlatát, a hagyományos módszertanokhoz képest legalábbis, ezért a könyv – azon kívül, hogy jó –, hasznos is.

A könyv elemzése, a címadás magyarázatával kezdődik. A játék az óvodáskor alaptevékenysége. A szabad játék mindenben benne van – a tanulásban is –, aktív, igazán cselekvő, gyakran társas, mindent, az egész személyiséget fejlesztő tevékenység. Ezért az óvodai drámajáték és a játék hasonló lehet (noha a tevékenység választásában, a motivációban nem azonos a kettő).

A könyv első fejezete elméleti alapvetésekkel indul, melynek lényege, hogy:

- közös cselekvés, közös szabálytudat, közös elfogadás, játékfegyelem,

- örömteli részvétel,
- és képességfejlesztés jellemzi az óvodai drámajátékot.

A következő fejezetben a drámajáték fajtáit ismerteti a szerző. Ebben az életkorban ezek a következők:

- játékok, játéksorok, amelyek során figyelni kell a csoport összetételére, az időkeretre, a szervezésre és a tartalomra,
- dramatikus játékok – melyek fajtái a beleszólós, a saját kezdeményezésre épülő és a spontán játékok,
- mesedramatizálás – ennek lényege a mese tartalma, ezen belül a „probléma” felvetése a jelentős, ami mindig változik, a gyerekcsoport, az egyes gyerekek függvényében.

A könyv legnagyobb – terjedelemben és tartalomban is – legfontosabb, egyúttal unikális fejezete azt taglalja, hogy az egyes játékok mi mindent fejlesztenek, ezekhez a fejlesztési területekhez milyen típusú játékok illenek, és ezeket hogyan kell megtervezni, megszervezni, eljátszani. Megszámlálhatatlan mennyiségű játékot ismerhetünk meg, de nem vész el a sokaságban az olvasó, mert a feszes kategóriák eligazítanak bennünket. Egyes játékokhoz (ha nem is az összeshez) képek is tartoznak, melyek a hangulatot és a kreativitást láttatják meg.

Az alábbiakban a típusokat követhetjük, a legnagyobb, leginkább jellemző fejlesztő kategóriák szerint. Általában fejlesztő hatást váltanak ki a drámajátékok

- a szociális képességek, az érzelmek,
- az attitűd, a kapcsolatok,
- a fegyelem, az önfegyelem,
- a szabálytudat,
- az együttműködés,
- a tolerancia, az empátia, illetve az egymásnak segítség terén.

Az egyes fejlesztő területekhez számtalan játékmertetés, leírás, bemutatás tartozik, és – mint már szó esett róla – valóban ez adja a könyv törzsanyagát.

Mindezekért minden óvodapedagógus számára rendkívül hasznos a könyv. Az óvoda-iskola átmenetet is segíti, hiszen a játékok döntő többsége iskolában is játszható, illetve a játékok fejlesztő hatása az indirekt iskola-előkészítést is segíti. A könyvet az óvodapedagógus ajánlhatja szülőknek is, különösen, ha segít, ha megjelöli azokat a játékokat, amelyek az adott gyermek és családja számára hasznosnak, adekvátnak tűnnek. A könyv végén szakirodalmi tallózót is talál az olvasó.

NOVUM, 2021. 204 o.

Bakonyi Anna

Az óvodapedagógia tudománya a kezdetektől magában hordozza az értékek megőrzésére, ugyanakkor a különböző paradigmaváltásokra és pedagógiai eljárások prioritására fókuszáló elméleti megalapozottságot, de egyben a gyakorlatorientált megvalósításra lehetőséget adó módszertani megújulást is. Ennek tekintetében az óvodai nevelésre irányuló szakirodalom hazai tárháza gazdag és variábilis, a hagyományos és digitális források számos lehetőséget nyújtanak arra, hogy a 3–6(7) éves gyermekek komplex személyiségfejlesztése, az óvodai élet szervezeti keretei és tevékenységi formái, a tevékenykedtetés metodikai aspektusai témakörében elmélyedjen a tisztelt olvasó.

Kevesebb viszont talán azon kiadványok száma, melyek – ismeretközlő céljuk kapcsán, tankönyvi jelleggel – a 21. század pedagógiai és nevelési-fejlesztési szemléletét adaptálva utat mutatnak és felvállalják az óvodapedagógia bizonyos területeinek újragondolását.

A Petőné Vigh Katalin által szerkesztett *Az óvodapedagógia színes világa* című könyv nem titkolt célja az volt, hogy segítse az óvodapedagógus hallgatónak szintézisbe hozni és átadni azon témaköröket, amelyek az óvodapedagógiát leginkább érintik, ugyanakkor aktualizálja a gyakorló szakemberek által is fontosnak vélt tartalmakat. A kiadvány egyediségét és mottóját Dr. Bakonyi Anna fogalmazta meg rendkívül találóan az előszóban: „*Sokan vagyunk szerzők – és sokfélék [...] De közös a gyermekről és az óvoda egészéről vallott felfogásunk, azonos a szemléletünk a családdal való kapcsolatáról, az együttműködésről, a különböző élethelyzetű és képességű gyermekekkel való bánásmódról.*” A hét szerző által írt bevezető az állandóság, ugyanakkor a megújulás szellemiségét képviselve az óvodapedagógia tradicionális témaköreit fejtik ki a tudományos igényesség, ugyanakkor a praxis nyújtotta tapasztalatok tükrében. A 10 fejezet tematikusan öleli át a nevelés, részletezően a családi és az óvodai nevelés általános pedagógiai, valamint módszerbeli tételeit; az átmenetek és diverzitás kérdéseit; a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelését; továbbá az óvodapedagógus hivatás és az életpálya mutatóit, valamint a szabályozási dokumentáció jellemzőit.

Az első fejezet tartalmi vonalát elsősorban az óvodapedagógia történeti alakulásának áttekintése adja a XVIII. századtól napjainkig, de a klasszikus keretet jelentő időbeliség és kronológiai szemponton túl, sokkal inkább koncentrálnak az óvodai nevelés szemléleti és elvi sajátosságaira.

Szűkítve és specializáltan a 21. századi magyar óvodai nevelés – mint „Hungarikum” (Bakonyi, 2013) – célját és feladatainak rendszerét mutatja be a második fejezet. Az óvodai nevelés feladatai által koherensen tárja elénk az egészséges életmód, az erkölcsi, az esztétikai nevelés, az anyanyelvi nevelés és kultúra kiala-

kítására vonatkozó szempontokat, továbbá az értelmi képességek fejlesztésének alapelveit, mindemellett felhívja a figyelmet a digitális világ kihívásaira is.

Az óvodai élet tevékenységformái alapján foglalkozik a játék kiemelt szerepével a következő rész, emellett a művészetek gyakorlásának személyiségfejlesztő hatásaival, úgymint: a verselés, mesélés, dramatikus játékok; az ének, zene, énekes játék, gyermektánc; a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; továbbá a mozgás szervezett és szabadon végett lehetőségein keresztül és a környezet minőségi és mennyiségi megismerésének módjaival. A játék-munka-tanulás összefüggései és a munkajellegű tevékenységek jelentőségének bemutatása mellett kitér a differenciálás szerepére is.

A módszertani alapvetések, mint az előző fejezet megvalósítási lehetőségei, a tervezés (tematikus terv, tématerv, projekt terv) konkrét példáin keresztül világítja meg a konstruktív pedagógia elvét és gyakorlatát. A jelenkor óvodapedagógiai és pszichológiai aspektusai során nem lehet nem beszélni, nem gondolkodni és nem tenni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése érdekében. A diverzitás értékteremtéséről szóló könyvrészlet egyik legfontosabb üzenete alapján „mindenkit differenciálni szükséges” (Bakonyi, 153.), emellett az integráció és inklúzió objektív és szubjektív feltételeit is érinti.

A hatodik fejezetben található a kézzelfogható, gyakorlatba átültethető segítség a mindennapi óvodapedagógusi munka érdekében, tekintve, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését sérülésspecifikusan veszi végig. A fogalomtisztázáson túl, részletesen megismerhetjük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos és domináns jellemzőit, valamint az óvodapedagógus lehetőségeit az integrált óvodai fejlesztés és nevelés érdekében. Ezt követően a kötet „visszatér” a gyermekek elsődleges nevelési színterét érintő családi nevelés tendenciához, melynek egyik prioritása a szülői bevonódás, az intervenciós aspektus témája. Részletesen foglalkozik a partneri kapcsolatok működtetésére alkalmas képességek és kompetenciák lehetőségeivel és fejlesztésével, és olvashatunk azon feladatokról és kihívásokról, melyet a nemzetiségi vagy kisebbségben élő családok gyermekeinek óvodai nevelése során a gyermekvédelmi kérdések tekintetében érdemes ismerni.

A befogadásról és a gyermek életében bekövetkező egyéb változásokról, átmenetekről szól egy viszonylag rövidebb, de annál fontosabb tartalmi és koncepcionálisan kifejező összefoglaló a 8. fejezetben, mely a gyermeki szükségletektől indulva mutatja be a változás előtti és ezt követő jellemzőket, továbbá a megelőzés, megsegítés, iskolai életre való ráhangolás konkrét példáit is.

A könyv záró fejezetei egyrészt az életpályamoddellen keresztül tesznek tanúbizonyosságot arról, hogy a pályakezdéstől az innovatív, jó gyakorlatot létrehozó pedagógusi munka értéke és szépsége vitathatatlan, másrészt a szabályozó dokumentumok – óvodai nevelésben – szükséges és kötelező érvényességét az egyén, a közösség és a szervezet szintjén is értelmezi.

Az óvodapedagógia színes világa című könyv, mely 2021-ben került kiadásra, egy átfogó, sokrétű, ugyanakkor innovatív, az elméletet és gyakorlatot szintézisbe helyező kiadvány, ezért szívesen ajánlom a főiskolai hallgatók figyelmébe. Továbbá bátran javaslom, hogy tekintsenek bele az érdeklődő szakemberek, gyakorló pedagógusok is, hiszen számos érdekes, hasznos és újszerű ismerettel, gondolattal gazdagodhatnak. A kötet szerzői egy kivételével mind az MPT tagjai.

Flaccus Kiadó, 2021. 336 o.

Bernhardt Renáta

Az Új Pedagógiai Szemle tematikus száma a szakképzésről

A Magyar Pedagógiai Társaság kiadói tevékenysége kapcsán talán méltatlanul kevés szó esik az egyik legfontosabb magyar pedagógiai folyóiratról, az Új Pedagógiai Szemléről, amelyről talán kevesen tudják, hogy az MPT „résztulajdonosa”, korábban az oktatásért felelős minisztérium, jelenleg az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem mellett.

A Társaság képviselői a szerkesztőbizottság tevékeny tagjai, amit mutat, hogy a Társaság aktív tagjai gyakran publikálnak a lapban, s a Szemle 2021. évi 5–6. tematikus száma pedig a Társaság témajavaslatára jelent meg „Témánk: a szakképzés” címmel, szentelve egy egész tematikus számot a szakképzés aktuális kérdéseinek.

A nevelésügy folyamatosan változó szektorai közül talán a szakképzésnek kell leggyakrabban, folyamatos reformokkal, szerkezeti és jogszabályi változásokkal terhelt módon alkalmazkodnia azokhoz a drasztikus változásokhoz, amelyeket a gazdaság és a munkaerőpiac változásai generálnak. A lapszám célja egyrészt egyfajta helyzetkép felvillantása a jogi szabályozás és az intézményrendszerek szempontjából sokszínű szak- és felnőttképzés aktuális helyzetéről, másrészt dialógus kezdeményezése a felmerülő szakképzés-pedagógiai kérdésekről. Hiányoznak ugyanis a szak- és felnőttképzés átalakulását kísérő dialógusok, szakmai viták, jógyakorlat-bemutatók, így a változásokat illetően nemcsak a közbeszédben, hanem szakmai körökben is gyakran érzékelhető a tájékozatlanságból eredő bizonytalanság.

A kérdések, problémák sokaságát és sokszínűségét jól mutatja a lapszám tartalomjegyzéke.

Új Pedagógiai Szemle, 71. évfolyam, 2021/5–6. szám.

Kraiciné Szokoly Mária

Csehné Papp Imola: A munkaerőpiac folyamatai és kihívásai

A munkaerőpiac ismerete, a gyors gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai változások, prognózisok követése ma már nemcsak a vállalatok számára alapvető feladat, hanem kulcskérdés a fiatalok pályaválasztásának idején, de a felnőtt munkavállalók számára is a pályamódosítás, a karrierépítés vagy éppen a munkahelykeresés során.

Csehné Papp Imola könyve ennek megfelelően egyszerre lehet fontos olvasmánya azoknak a munkavállalóknak és munkáltatóknak, akik naprakész tudásra vágnak, ezért tudományosan rendszerezett, ugyanakkor közérthető módon kívánnak tájékozódni a munkaerőpiaccal kapcsolatos fő fogalmakról, összefüggésekről, korunkat jellemző aktuális és értelmezendő főbb trendekről. Az ábrákkal és szemelvényekkel szemléltetett, szakirodalmi forrásokkal ellátott tankönyvszerű kiadvány szerkezete világos, nyelvezete és stílusa könnyen követhető, szerkesztése olvasóbarát.

A könyv az alapfogalmak (a munkaerőpiac meghatározó tényezői, a munkanélküliség, a munkaerőhiány, a népességszám és -összetétel, a munkaerő mozgása, a munkaidő) mellett tárgyalja az atipikus foglalkoztatás és a közfoglalkoztatás kérdését, és szól a munkaerőpiac egyéb, új jelenségeiről.

Akadémiai Kiadó, 2020, MeRSZ.⁴³

Kraiciné Szokoly Mária

⁴³ A MeRSZ az oktatási intézmények oktatási gyakorlatában fontos magyar nyelvű tudományos alapművek, összefoglaló kézikönyvek, felsőoktatási tankönyvek elektronikus gyűjteménye, amely mindenki számára ingyenesen elérhető a <https://eisz.mersz.org/> címen.

Mustra a társaság tagjainak publikációiból⁴⁴

- BORBÉLY-PECZE Tibor Bors – FAZAKAS Ida – KENDERFI Miklós – TAJTINÉ LESÓ Györgyi (2021): Pályainformációtól a közösségi karrier-konstrukcióig. A ket-tuneneni közösségi médiára alapozott pályatanácsadási modell vizsgálata a hazai gyakorlatban. *Új Pedagógiai Szemle* 71(3–4). 35–53.
- BORBÉLY-PECZE Tibor Bors – SUHAJDA Csilla Judit – KENDERFI Miklós – TAJTINÉ LESÓ Györgyi – JUHÁSZ Ágnes (2020): Pályakonstrukció és pályaalakultság. Egyazon életpálya két olvasata. *Új Pedagógiai Szemle* 70(9–10). 13–33.
- BORBÉLY-PECZE Tibor Bors – PÁLVÖLGYI Lajos – TAJTINÉ LESÓ Györgyi: Pályaedu-kációs tanulmányment rendszerek. Elvárások és példák. *Új Pedagógiai Szemle*. Megjelenés előtt.
- DR. MALATYINSZKI Szilárd (szerk.) (2021): *A hátrányos helyzet problematikája a helyi fejlesztés és inklúzió nézőpontjából*. Kodolányi János Egyetem, Budapest.
- DR. MALATYINSZKI Szilárd (2021): *Térségfejlesztés és emberi erőforrás. A nevelés-tudomány társadalmi metszetei*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- SIMONICS, István (2021): Vocational Training Pedagogical Scientific Publications. *Opus et Educatio* 8(3). 333–335.
- FARKAS Annamária (2021): *Egész nap játék. A drámapedagógia alkalmazása az óvodában*. Novum Kiadó, Budapest.
- KENDERFI Miklós (2020): Pályaorientációs tartalmú honlapok vizsgálata 2020 áprilisában. *Opus et Educatio* 7(4). 410–422.
- LÜKŐ István (2021): Kétféle technológia. *Új Pedagógiai Szemle* 71(5–6). 69–81.
- NAGY Valéria – BENEDEK András (2021): A szakképzési innovációról reflektív módon. *Opus et Educatio* 8(4). 443–457.
- PALOTÁS József (2021): Fogalmi metamorfózisok a magyar szakképzésben. *Új Pedagógiai Szemle* 71(5–6). 37–54.
- PALOTÁS József – GOSZTONYI GÁBOR (2021): Sziszüphoszi erőfeszítések – avagy hányadszor mentsék meg a dolgozók saját kontójukra a magyar szakképzést? *Pedagógusok Lapja* 77(12). 8–11.
- PETŐNÉ VÍGH Katalin (szerk.) (2021): *Az óvodapedagógia színes világa*. Flaccus Kiadó, Budapest.

⁴⁴ Összeállításunkban nem törekedhettünk teljességre. Azon szerzők munkáit soroljuk fel, akik személyesen megtisztelték a Társaságot a publikációjukról adott információval.

- SCHINDLER Rózsa (2021): Beszélgetések a szakképzésről. Beszámoló a Magyar Pedagógiai Társaság Szakképzési Kollégiuma által szervezett online rendezvényesorozat első két programjáról. *Opus et Educatio* 8(2). 219–229.
- VILLÁNYI Györgyné (2021): A Covid19 járvány okozta életmódbeli változások hatásai az óvodahasználókra. Óvodapedagógusok és szülők tapasztalatainak áttekintése. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat* 9(2). 378–398. DOI: 10.31074/gyntf.2021.2.378.398
- VILLÁNYI Györgyné (2021): Az óvodavezetők véleménye az óvodai nevelésről a karantén időszakában. *Óvodavezetési ismeretek (OVI) 2021*(április). RAABE Kiadó, 10 o.

MPT-tagok publikációinak listája A Kisgyermek című szakmai folyóiratban 2021-ben

2021. XV. évfolyam 1. számból:

Sándor Ildikó: Népi játékok életkori metszetben II.

Vass Dorottea: Olvasási motiváció

Huszka Éva: Részlet a „*Játékkal a szellemi és lelki egészségéért*” című könyvből
Kolozsváry Judit: Iskolaérett?

2021. XV. évfolyam 2. számból:

Sándor Ildikó: Népi játékok életkori metszetben III.

Huszka Éva: Gondolatok a játékról III.

Beánné Losonci Katalin: Tájékoztató és támogató tevékenységünk az iskolakezdés halasztásának igénybevételéhez

Kolozsváry Judit: A pihenés fontossága a nevelők, óvodapedagógusok számára

Balázs György: A természet csábítása a kisgyermeknevelés érdekében

Farkas Annamária: „Mitől válunk nagymamává?”

Angyalfiné Varga Julianna – Villányi Györgyné Jutka: Szerkesztőségünk tiszteletbeli tagot avat – Pázsikné Szilágyi Gabriella személyében

2021. XV. évfolyam 3. számból:

Torgyik Judit: A múzeumpedagógia komplex személyiségfejlesztő és nevelő hatásai

Farkas Annamária: Egész nap játék (részlet a könyvből), 1. rész

Szakács Sándorné Várvari Tünde: Gondolkodásfejlesztés óvodában: szabálytalan játék?!

Kolozsváry Judit: „Hiszti” a családban, bölcsődében, óvodában

Székely Ilona: Három nagyszerű gyermek
Játék Világnaphoz kapcsolódás kezdeményezéseinek tapasztalatai – poszter

2021. XV. évfolyam 4. számból:

Szabó Ferencné Ilike 95 éves, MPT tiszteletbeli tagja

A 90 éves Tardos Anna köszöntése

Farkas Annamária: Egész nap játék, 2. rész

Vokony Éva: „A bölcsődei és óvodai étkezésről – nem csak közétkeztetőknek”

Fábry Ilona: Pillanatok egy pedagógus nagymama életéből. Zenei élmények a családban, 3. rész

2021. XV. évfolyam 5. számból:

Szakács Sándorné Várvári Tünde: Társas szabályjáték kitalálása a fejlesztő foglalkozásokon 5, 6, 7 éves óvodás gyerekekkel, II. rész

Tordáné Hajabács Ilona: könyvajánló (Gál Judit könyve)

Bátorfiné Jeles Anna – Szakács Sándorné Várvári Tünde: Az Energia Kuckó szerepe a klíma célok elérése érdekében

Számvetés *A Kisgyermek* szakmai folyóirat 15 éves működéséről

Az elmúlt hónapokban sokat foglalkoztam azzal, hogy minek, mikor, mi volt az értelme, haszna szakmai életutam során. Tapasztalataim szerint sokszor külső igények indítják el a tevékenységre sarkalló közös gondolkodást, aminek végeredménye lehet pozitív, de lehet kudarcos is. Máskor a felmerülő problémákra való megoldások keresése indítja el a gondolkodást, az igazi ötletelést, ami beindítja a téma felvállalását és továbbvitelét. Próbálkozásaink sok esetben lehetnek eredményesek vagy eredménytelenek. Végül arra jutottam, hogy leginkább az érzelmileg nagyon motivált, a munkánkat közvetlenül érintő tevékenységek az igazán eredményesek.

Ebből a szempontból ki kell emelnem, hogy amikor cikk érkezik a szerkesztőségbe, még mindig, 15 év után is (illetve, ha hozzáadom újságszerkesztői munkásságunkhoz az *Óvodai Élet* c. lap több mint 14 éves működését, amikor 2000 megrendelő érdekében dolgoztunk az Okker Irodával) izgulunk: vajon az új cik-kíró mit vet fel, mire hat, mit tud mondani? Tulajdonképpen minden egyes lap szerkesztésénél az a cél lebeg(ett) a szemünk előtt, hogyan és miként tudunk segíteni a gyermekkel foglalkozó kollégáknak, szülőknek.

Az elmúlt év lapszámaikat nézegetve nagyon megragadott, hogy milyen sok MPT-tagunk vesz részt a lap létrejöttében, és mennyien írnak cikket. Témáink igen széles kört ölelnek fel, és mindig az aktualitás, ami fontos számunkra – és reméljük olvasóink számára is – kerül nyilvánosságra. Jó hír, hogy több bölcsőde rendeli meg a lapot, mint óvoda. A felsőoktatási intézmények megrendelik a lapszámokat. Ennek örülünk. De hiányoljuk az egyéni megrendeléseket, pedig nem emeltünk árat.

Sokat tettünk, teszünk folyamatosan a Zöld Oldalakon a Zöld Óvoda Hálózat megalapozása, megerősítése érdekében. A viták, a tartalmak elemzése, a pályázati rendszer sokszor javított kritériumai hatékonyan befolyásolták és befolyásolják ma is az iskoláskor előtti nevelés tartalmának korszerűsítését. A Zöld Óvodákban az óvodapedagógus kollégák módszertani kultúrája sokat fejlődött, gazdagodott a játéklehetőségek és az életmóddal kapcsolatos élményszerű tevékenységek (a természet megfigyelése, felfedezése, kirándulások) meghonosodásával. Hangsúlyt kapott az egyéni igények, sajátosságok és fejlődési utak segítése, támogatása.

Természetesen terveink is vannak. Kollégáink érdeklődése nyomán szándékaink szerint körülnézünk a határon túli óvodákban. Milyen az ottani óvodai élet, milyen lehetőségeik vannak. Sorozatot indítunk a témában.

A Játéknapi élményekről is minden lapszámban adunk közre beszámolókat. Ismét beindítjuk Könyvajánló-rovatunkat, ahol online irodalmakat is ajánlunk. Tervezzük kiadványunk online megjelentetését, de nem szeretnénk feladni a papíralapú megjelenést sem. Honlapunkon közreadjuk a korábbi számok első oldalát és a tartalomjegyzékét is. Ennek eredményeképpen egyre többen kívánják megvenni a korábbi példányokat.

A *Kisgyermek* című szakmai folyóirat fontosságát abban látom, hogy helyt ad minden olyan kezdeményezésnek, ami örömet szerzett a szerzőnek és gondolkodásra, próbálkozásra készíti az olvasót, segíti a nevelés eredményesebbé tételét. Információt biztosít, erőt ad az elkeseredőknek, segítséget az elbizonytalanodóknak. Nem ígér megváltást, de hiteles információkkal és élményszerű munkatapasztalatok közreadásával segíti a mindennapokban sok-sok nehézséggel küzdő, ezt a hivatást mégis felvállaló óvodapedagógusokat, kisgyermek-nevelőket, valamint a szülőket és nagyszülőket. Ezt az elvet valljuk és ezzel kívánjuk olvasóinkat szolgálni továbbra is.

Villányi Györgyné Jutka

Dióhéjban az *Új Pedagógiai Szemle* 2021-es évről

2021 – mint az decemberben kiderült – az ÚPSz utolsó éve volt az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (az EKE, illetve 2021. augusztus 1-jétől az EKKE) égisze alatt. A lap munkatársait, a jogi előírásokat minden fél részéről betartva, 2022 tavaszától a Miskolci Egyetem alkalmazza, ahogy az *Új Pedagógiai Szemle* kiadója is ez az intézmény lesz. A munkatársak feladata, illetve a lap küldetése nem változik.

Kaposi József főszerkesztése alatt 2021-ben szerzőink többek között a sokféle módon meggyötört társadalom és az atomizálódó kultúra témakörének nevelés-tudományi vetületeit és a nevelés világában ennek kapcsán támadó kihívásokat boncolgatták. Az intézményes átnevelés okozta traumák gyógyításáról szolt az év első írása (nemzetközi példával), később előkerült a cyberbullying, a marginalizálódott fiatalokat fogadó alternatív iskolák és programok élményköre és működése, a nyelvpolitika „szelídítésének” feladata, a storytelling mint közösségképző hatás, illetve évi utolsó számunkban egy kerekasztal-beszélgetés résztvevői próbáltak fölvezetni egy – részben és kényszerűen társadalom- és jövőképművelő – víziót az oktatás előtt álló valódi kihívásokról. Sok szó esett a Covid19-járvány okozta feladatokról és tanulságokról, jellemzően az IKT és a digitális témakörét mozgósítva, illetve a pályaedukációról, a környezeti nevelés egyes igen érdekes aspektusairól, az egészségműveltségről, a történelemtanításról, valamint nem utolsósorban a felsőoktatásban (illetőleg a doktori képzésben) tapasztalható fontos, a tervezést segítő tapasztalatokról, vagy épp a felsőoktatást illető módszertani vagy rendszerképző szintű tervekről. Büszkéek vagyunk képanyagainkra és szerkesztői jegyzeteinkre is.

A 2021/5–6. (tematikus) lapszámunk a szakképzésről szolt, a vendégszerkesztője Molnár György. A munkálatok alatt sok izgalmas dolog történt, melynek összefoglalásaként felidézhetjük a 2019-ről szóló egykori szövegünkben említett „egyre szurreálisabbá váló oktatáspolitikai közeget”.

Az ÚPSz 2021-ben is megmaradt kritikai folyóiratnak, s jövőjét is kizárólag ilyen formában, azaz autonóm műhelyként hajlandó elképzelni.

Kaposi József, Földes Petra, Veszprémi Attila

Függelék

Adatok, elérhetőségek

Elnökség tagjai

Trencsényi László elnök, mpt.trencsenyi@gmail.com
Villányi Györgyné Jutka ügyvezető elnök, villanyi.jutka@gmail.com
Borbély-Pecze Tibor Bors alelnök, borsborbely@gmail.com
Turcsik Katalin alelnök, turcsikk@gmail.com
Kálmán Anikó alelnök, drkalmananiko@gmail.com
Bernhardt Renáta elnökségi tag, bernhardt.renata@uni-eszterhazy.hu
Henn-Pap Anna elnökségi tag, anna.pap24@gmail.com
Schindler Rózsa elnökségi tag, schindler.rozsa@gmail.com
Nagy Ádám elnökségi tag, adam@nagydr.hu
Novák István, a Felügyelő Bizottság elnöke, novakistvankaroly1@gmail.com

Szakmai területeket irányító szervezeti egységek elnökei

Családpedagógiai Szakosztály, Nagy Péterné, nagyildi2@gmail.com
Didaktikai Szakosztály, Molnár György, molnar.gyorgy@gtk.bme.hu
Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály, Turcsik Katalin, turcsikk@gmail.com
Felnőttképzési Szakosztály, Kraiciné Szokoly Mária, szokoly.maria@ppk.elte.hu
Felsőoktatási Szakosztály, Kálmán Anikó, drkalmananiko@gmail.com
Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság, Makai Éva, makai.eva@gmail.com
Gyermek kultúra és Játékpédagógia Szakosztály, Kolosai Nedda, nedda.kolosai@gmail.com
Hagyományismeret Szakosztály, Sándor Ildikó, dr.sandor.ildiko@gmail.com
Interkulturális Pedagógiai Szakosztály, Cserekllye Erzsébet, cserekllye.erszsebet@ppk.elte.hu
Kalokagathia Szakosztály, Fábry Béla, mpt.fabry@gmail.com

Kerekgedei Makó Pál Matematikatanári Szakosztály, Munkácsy Katalin,
katalin.munkacsy@gmail.com

Kisgyermeknevelési Szakosztály, Villányi Györgyné Jutka,
villanyi.jutka@gmail.com

Konduktor Pedagógiai Szakosztály, Feketéné Szabó Éva,
feketene_szabo.eva@semmelweis-univ.hu

Korai Iskolaelhagyás Megelőzéséért Dolgozó Szakosztály, Kajos Lajos,
kajos59@gmail.com

Kőbányai Senior Mentor Program Szakosztály, Fónagy Erzsébet,
erzsebet.fonagy@gmail.com

Neveléstörténeti Szakosztály, Kattein-Pornói Rita, pornoirita@gmail.com

Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály, Tóth Péter, toth.p@eik.bme.hu

Pályaorientációs Szakosztály, Borbély-Pecze Tibor Bors, borsborbely@gmail.com

Prevenációs Szakosztály, Czákó Kálmán, czakokal@gmail.com

Színes Húrok Szakosztály, Balázs Mária, balazs.maria710330@gmail.com

Tanulókör Szakosztály, Torgyik Judit, torgyik@freemail.hu

Szakképzési Kollégium, elnök Benedek András, benedek.a@eik.bme.hu

Tagozati elnökök

Bács-Kiskun Megyei Tagozat, (2021-ben) Galuska László Pál, galuska.laszlo.pal@kre.hu

Békés Megyei Tagozat, Malatyinszki Szilárd, malatyinszki.szilard@gmail.com

Eszterházy Tagozat (Heves Megyei), (2021-ben) K. Nagy Emese,
k.nagy.emese@t-online.hu

Északnyugat-magyarországi Tagozat, Kövecsesné Gósi Viktória,
gosi.viktoria@sze.hu

Hajdú-Bihar Megyei Tagozat, Daróczy Ágnes, agnes.daroczy@gmail.com

Közép-magyarországi Tagozat, Gál Ferenc, gal.ferenc.sn@gmail.com

Nógrád Megyei Tagozat, Tóth Marianna, tothmanka64@gmail.com

Somogy Megyei Tagozat, Podráczky Judit⁴⁵

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagozat, Dráviczky Sándor,
draviczki.sandor@nye.hu

Veszprém Megyei Tagozat, Pálmai Zita, palmaizita11@gmail.com

⁴⁵ A Tagozat vezetését az Évkönyv szerkesztésének idején Maráczki Katalin (maraczikatica@gmail.com) vette át.

MPT-adatok, elérhetőségi lehetőségek

Magyar Pedagógiai Társaság honlapja: <https://pedagogiai-tarsasag.hu>

Magyar Pedagógiai Társaság központi e-mail-címe, MPT Iroda:
mpt.iroda@gmail.com

MPT Titkárság elérhetősége: Harai Dénesné titkárságvezető MPT,
titkarsag.mpt@gmail.com

A Kisgyermek szakmai folyóirat honlapja: <http://www.akisgyermek.hu>

Az Új Pedagógiai Szemle honlapja: <http://upszonline.hu>

A Játéknapp honlapja: jatekvilagnap.webnode.hu

Szervezeti egységek weblapjai, Facebook-csoportjai

Janusz Korczak az „Öreg Doki” Facebook-csoportja: <https://www.facebook.com/groups/221944827934971>

llg.hu – A honlap a Magyar Pedagógiai Társaság Pályaorientációs Szakosztályának a nagyközönség számára érdekes eseményeit, állásfoglalásait, tájékoztatóit tartalmazza.

POSZ YT-csatorna: https://www.youtube.com/channel/UCg3ToecI1hJBL_tCa9rXz-w

A Didaktika Szakosztály Facebook-csoportja: <https://www.facebook.com/search/top?q=magyar%20pedag%C3%B3giai%20t%C3%A1rsas%C3%A1g%20didaktika%20szakoszt%C3%A1ly>

A Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály Facebook-csoportja:
<https://www.facebook.com/groups/144059916049641>

Az Északnyugat-magyarországi Tagozat Facebook-csoportja:
<https://www.facebook.com/groups/790571744869481>

Az Interkulturális Szakosztály Facebook-csoportja:
<https://m.facebook.com/groups/MPT.Interkulti/>

A Kisgyermeknevelési Szakosztály Facebook-csoportja – Kisgyermekről kisgyermekért: <https://www.facebook.com/groups/2213705095544923>

A Közép-magyarországi Tagozat Facebook-csoportja:
<https://www.facebook.com/MPT-K%C3%B6z%C3%A9p-magyarorsz%C3%A1gi-Szervezete-100657174694248>

Néhány évvel ezelőtt fogalmazódott meg bennünk, hogy évente évkönyv formájában mutassuk be a Magyar Pedagógiai Társaság életét, amelyből az érdeklődők megismerhetik a szakosztályok és a tagozatok szerteágazó vagy éppen összehangolt tevékenységét.

Mostani kiadványunk egy olyan évről készült, amikor sajnos sok minden alapvetően megváltozott, a terveinket felülírta az élet, és a mindennapok újfajta kihívásaival kellett szembenéznünk. Ilyen körülmények között kellett magánemberként, pedagógusként, intézményenként és a szervezetünkben is megtalálnunk önmagunkat, átgondolni feladatainkat, és mielőbb rátalálni a saját utunkra, az új módszerekre, az alkalmazkodó munkaformákra. Továbbá kapcsolatot teremteni a tanítványainkkal, a közösségeinkkel és a társadalmi partnereinkkel.

A Magyar Pedagógiai Társaság évkönyvei mindig a korábbi év eseményeit, törekvéseit mutatják be úgy, hogy képet kaphassunk a szakosztályok és tagozatok munkájáról, életéről. Hiszen társaságunk az ezer körüli taglétszámával a legnépesebb szakmai szervezet. Hitvallásából adódóan természetesen alkotóeleme az a Kisgyermeknevelési Szakosztály is, amely nemcsak a legnépesebb, hanem a legszervezettebb is a kiemelkedő aktivitásával és működésével. Nagyon jelentős a szakmai életben kiemelkedő tudományos munkát végző, és az új pedagógus-generációkat nevelő, felsőoktatásban oktatók tevékenysége is. Nem csak színesíti a szervezeti életet, de meghatározó is a szakképzési területen dolgozók elkötelezett közössége. A területi, megyei, térségi szervezetek mellett társaságunk az alkotómunkát végző intézmények, speciális nevelési, szakmai közösségek szerveződését is befogadja, valamint kezdeményezi ezek létrejöttét, megerősödését.

Aki forgatja az évkönyvünket, láthatja az elköteleződést, a civil szakmai üzenetet, a sokszínűséget, a napi kihívásokra történő reagálást. Kitűnik belőle, hogy a társaság, a szakosztályok és tagozatok többsége kereste és meg is találta a megújulás lehetőségét, az új utakat és módszereket. Olyan megoldásokat, amelyekkel szélesebbé lehet tenni a bekapcsolódók körét. Ez rengeteg problémát és kudarcot is okozhat, a pandémiás időszakban azonban az informatikai fejlesztések új alkalmazásai a segítségünkre váltak. Az online találkozások útja akkor válhat széles és behálózó rendszerré, ha jól élünk vele, és új programokkal tudjuk megszólítani tagságunkat és a szakmai közösségeket, az érdeklődő kollégákat és szándékaink szerint a fiatal nemzedékeket.

Érték a Társaságban a hagyományok továbbvitele, az elődök tisztelete, a kiemelkedő alkotókról való megemlékezés, és üzeneteik eljuttatása a mai generációkhoz. Ennek része a szervezet idős tagjai iránti törődés, az előttünk járókra, sokunk mestereire, korábbi kollégáinkra és tevékenységükre helyezett figyelem.

A hagyományok őrzésével párhuzamosan a mai kornak megfelelő társasági létformát is keressük, ami nem könnyű feladat, de az aktív és fiatalodó elnökségünk tehetsége és tettekézsége mellett az elmúlt év tapasztalatai is bizakodással tölthetnek el bennünket.

Ezekkel a gondolatokkal ajánlom az évkönyvet.

Novák István

ISBN 978-963-7123-79-5

9 789637 123795

